HUNC LIBRUM

CUM ALIIS

COLLEGIO JUVENTUTIS SUAE ET JUVENTUTI COLLEGII

DONO LEGAVIT

ALFREDUS GULIELMUS STRATTON, M.A., PH.D.

HUJUS UNIVERSITATIS ET COLLEGII

IN LITTERIS GRAECIS ET LATINIS OLIM ALUMNUS,

UNIVERSITATIS JOHNS HOPKINS SCHOLARIS ET SOCIUS,

UNIVERSITATIS CHICAGO PRAELECTOR,

UNIVERSITATIS LAHORE APUD INDOS

LINGUAE SANSCRITICAE PROFESSOR ET REGISTRARIUS:

ANTE DIEM OBIIT FEBRI MELITENSI IN MONTIBUS KASHMIR

AUGUSTO MENSE A.D. 1902 TRIGINTA SEX ANNOS NATUS.

"Dulces exuviae dum fata deusque sinebant."

"Respiciebat nos antiquo flumine Gangi transito:
respexit, flumen majus magisque antiquum transiturus."

"After life's fitful fever he sleeps well."

PLATONIS DIALOGI

SECUNDUM

THRASYLLI TETRALOGIAS

DISPOSITI.

POST

CAROLUM FRIDERICUM HERMANNUM

RECOGNOVIT

MARTINUS WOHLRAB.

VOL. I.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXXVII.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Praefandi munere supersedere me posse existimo, postquam in libello, qui inscriptus est ‘die Platonhandschriften und ihre gegenseitigen Beziehungen’, quae meae sint Platonis edendi rationes, satis exposui.

Hoc restat ut commemorem, eorum, quae ab Hermanno adnotata erant, pauca me delevisse, quae manifesto falsa erant, pleraque retinuisse, quae quidem vel probabilia vel aliqua ex parte utilia esse cognovissem, ita tamen, ut, ubi ego aliter sensi atque ille, hanc dissensionem aperirem.

Quae de libris tradita sunt, mea sunt omnia.

Signis usus sum his:

B = Bekker	Sz = Schanz
H = Hermann	T = Turicenses
Hdf. = Heindorf	ς sive V = vulgata
S = Stallbaum	*ς = vulgata cum libris reliquis.

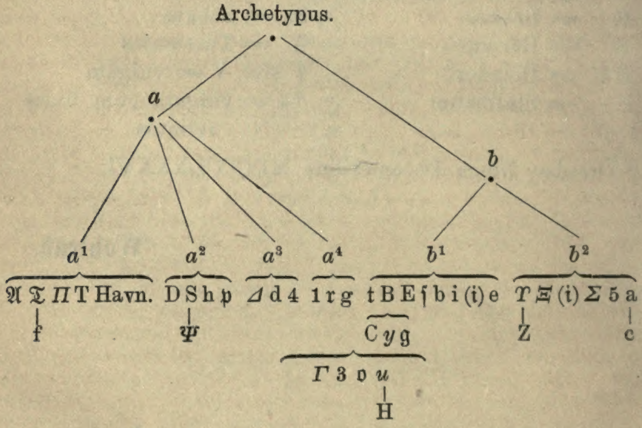
Dresdae Nonis Decembribus MDCCCLXXXVI.

Wohlrab.

COMMENTARIUS CRITICUS.

Euthyphro. Collati sunt hi libri: 1. a Gaisfordio et Schanzio Bodleianus (𝔄), 2. a Reussio, Schneidero, Schanzio Tubingensis (𝔗), 3. a Bastio, Bekkero, Schanzio Venetus 185 (*Π*), 4. a Bastio et Bekkero Parisiensis 1808 (B) et Vindobonensis 21 (*Υ*), 5. a Bekkero et Schanzio Venetus 184 (*Ξ*) et Angelicus C 1 4 (*u*), 6. a Bastio et Schanzio Vaticanus 225 (*Δ*), 7. a de Furia et Schanzio Florentinus 59 1 (a), 8. a Peipersio et Schanzio Vaticanus 1029 (𝔯), 9. a de Furia et Peipersio Florentinus 85 6 (b), 10. a Bekkero Coislinianus (*Γ*), Parisiensis 1809 (C), 1810 (D), 1811 (E), 1814 (H), 2010 (S), 2011 (T), Huetianus (*Ψ*), 11. a Bastio Venetus 189 (*Σ*), Vindobonensis 54 (1), 80 (3), 89 (4), 116 (5), 12. a de Furia Florentinus 85 9 (c), 85 17 (d), 87 17 (e), 89 78 (f), abbat. Florent. 2643 (g), 2759 (h), 2795 (i), 13. a Rudolpho Zittaviensis (Z), 14. a Blochio Havniensis, 15. a Schanzio Barberinus 371 (*y*), Urbinas 28 (𝔦), Vaticanus 228 (𝔬), 229 (𝔭), 1030 (𝔣), Venet. app. cl. 4 1 (t).

Horum librorum stemma est hoc:

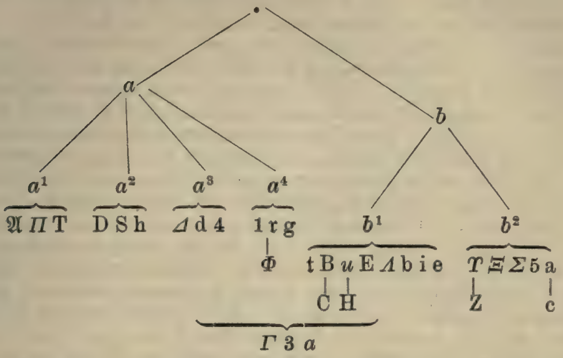

Euthyphr. 2B τῶν δήμων a^{134} *b*, τὸν δῆμον *ς. At genitivi usum in hac formula solemnem Plutarchi quoque codd. passim confirmant; cf. Sintenis ad Themist. p. 3. H. — εἴ τινα νῷ a^{124} *b*, εἴ τιν' ἐν νῷ *ς. Cf. rep. VI 490A. H. — 2C ὡς πρὸς a^{1}, ὥσπερ πρὸς *ς. H. — 3A ἐκκαθαίρει. Cf. Fleckeiseni ann. 1876 p. 128. — 3E παντὶ πλὴν conj. ibidem 1873 p. 33. — 4A pro τί δέ Bkk. cum $Γ𝔄^{2}$ τί δαί, quod tamen ipsi Bodl. toties a correctore obtrusum est, ut vel hoc nomine ubique fere suspectum sit, praesertim cum ex Bachm. anecd. II p. 81 videamus inter Byzantinos fuisse, qui ante omnem interpunctionem δέ in δαί mutari censerent; cf. Schneider ad remp. I p. 155. H. — 4B ἐπιτυχόντος a^{1}, ἐπιτ. εἶναι *ς. Supple ἐστι. H. — ἔστιν δὲ δὴ *a b*. Schanz, nov. com. p. 104, ἔστι δὲ ς. — 4C χρείη a^{12}, χρή *ς. — 5B τοιαῦτα, καὶ ὀρθῶς νομίζειν ἐμέ (καὶ ante ἐμὲ om. a^{1}). Schanz. prol. ad Euthyd. p. XXVI. — διδάσκοντι — νουθετοῦντι — κολάζοντι ΔΞς. Madvig, adv. crit. I p. 367 n. 1. Accusativum cum reliquis libris posuit H. — 5C ἐγένετο a^{12}, γένοιτο ς, utique concinnius; at nolui vividae imaginationis vestigium delere, qua Euthyphro id, quod modo fieri optavit, jam tanquam factum cogitat, idem tamen non revera factum esse maeret. Contraria enallage est Menon. 89B διέφθειρεν ... γίγνοιντο. H. — ὀξέως καὶ ῥαδίως *a*, ὀξ. ἀτεχνῶς καὶ ῥ. ς, at ἀτεχνῶς insiticium esse cod. Ven. Ξ ostendit, ubi idem ante ὀξέως legitur. H. — 5D καὶ τὸ ἀνόσιον a^{1}, καὶ τί τὸ ἀν. ς H. — 6A δι' ἃ — ἐξαμαρτάνειν circumscripsit H. Cf. Fleckeiseni ann. 1873 p. 33. — 6B οἵ γε αὐτοί a^{124}, οἵ γε καὶ αὐτοί *ς. H. — 6C μὴ μόνον a^{1}, μὴ μόνα *ς. — 6D ὅσια post εἶναι om. a^{14}, post εἶναι add. a^{124}. H. utroque loco posuit vocem repetitam arbitratus cum vi urgeri, ut Crit. 53E Θετταλία, symp. 212D Ἀγάθων. At rectius Schanz cum $a^{3}b$ ὅσια post εἶναι add., post ἔστιν om. — 7A ἀληθὲς a^{2}, ἀληθῶς *ς. Jordan in Fleckeiseni ann. 1876 p. 781. — εἴρηται γὰρ vulgo in libris post δοκῶ, ὦ Σώκρατες positum, post οὕτω μὲν οὖν ponendum esse vidit A. Maresch. Circumscripserat H. cum Heusdio, spec. crit. p. 2. — 7C ἐχθροί γε a^{12}, ἐχθροί τε ς. — 7D διὰ ταῦτα *a*, δι' αὐτὰ ταῦτα ς. H. — 8A τὲ post μισεῖται om. a^{1} *b*. — 8E ἴθι νυν. Cf. Fleckeiseni ann. 1873 p. 34. Apol. 24D ἴθι δή νυν. — 9C τὸ γὰρ θεομισὲς — ἐφάνη recte delet H. von Kleist in Philolog. XLI (1882) p. 355—59. — τούτου ἀφίεμι a^{124}, τούτου μὲν ἀφ. ς, quod non desiderabis interpunctione minore post ἐφάνη posita. Stallb. quod μὲν deletum a grammaticis censet, qui ἀνταπόδοτον non concoxerint, mihi insertum potius videtur, ut ἀνταπόδοσις cum sequ. ἀλλὰ fieret. H. Revocavi μὲν *b* secutus, qui etiam καὶ ante εἰ βούλει add. — 9D ἐπανορθώμεθα b^{2}, ἐπανορθούμεθα ceteri; sed recte Stallb. ad Theaetet. p. 182C: ubi rei delibe-

ratio suscipitur, conjunctivus locum suum tuetur. H. — 10B γὲ post ὁρώμενον cum libris restitui. — 10C ἤ τι πάσχει a[12], ἤ εἴ τι π. ς. H. — τὶ post πάσχει om. a. Schanz, nov. com. p. 104. — ὑπὸ θεῶν a. Schanz ibid. — 10D τὸ θεοφιλὲς post φιλούμενόν ἐστι καὶ θεοφιλὲς a Bastio (Krit. Vers. p. 77) additum expellendum docuit Graserus, Zeitschr. f. d. Altert. 1842 p. 569. — 11C τούτοις τοῦτο a[12], αὐτοῖς τ. ς. H. — 11E διδάξῃς libri, διδάξαις ex conj. Bekk. sane idonea, si δεῖξαι verum esset; hoc autem, ut Stallb. quoque suasit, circumscripto, conjunctivus non minus tutus erit, quam Phaed. 59E ὅπως ἂν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τελευτήσῃ, idque nunc vel necesse est, quia in monstrando nihil communis operae cernitur, quam ξυμπροθυμήσομαι arguit. Ut διδάξαις ferrem, certe δεῖξαι in δείξας mutandum esset; at ne sic quidem καὶ μὴ προαποκάμῃς commode cum antecedentibus coirent. H. δεῖξαι om. a[4]. — 12A ἐλάττονι a[1], ἔλαττον *ς. — 13C οἶμαί σε τοῦτο λέγειν circumscripsit H. — 13E κάλλιστά γε a[12], κάλλιστα ς, at in eodem enunciato γὲ passim iterari docet Stallb. ad Phileb. 62E. H. — 14A ἐργασίας a[1], ἀπεργασίας ς; at post compositum ἀπεργάζονται praepositionem iterari non opus est; cf. Phaed. 104D ἀπεργάζεται — εἰργάζετο, Theaet. 178A διαμαρτάνειν — ἁμαρτάνειν, Sophist. 267A ἀπονειμώμεθα — νενεμήσθω, Politic. 286A ἀποπληρῶσαι — πληρώσει, Lys. 209B διακωλύουσι — κωλύουσι. H. — 14C ἐρῶντα τῷ ἐρωμένῳ a[1], ἐρωτῶντα τῷ ἐρωτωμένῳ ς speciose, sed contra plurimorum codd. auctoritatem, quos hic quoque verum servasse arbitror. Nimirum in dialectica non respondentem sed interrogantem imperare par est, cf. Protag. p. 351E; nunc autem Euthyphro delicias facit (τρυφᾷ) Socratesque se ejus sapientiae ἐπιθυμητὴν profitetur, cui ironiae prorsus convenit hunc illi tanquam amatorem amasio ἐπιτάττοντι (Menon 76B) obtemperare. H. — 14D ὁσιότης libri, ἡ ὁσ. ς; at articulum, ubi de notionibus agatur, saepe abesse monet Stallb. ad Phileb. p. 11B. H. — 15B περιιόντα nonnulli a (περιόντα a[1]), probante Winkelmanno, περιιόντας ς praeter necessitatem; licebat enim Socrati etiam universe loqui, praesertim Daedali comparatione animum a sermonibus ad artificia revocante. H. — 15C ἢ οὐ μέμνησαι a, ἢ οὐδὲ μέμν. ς. Schanz, nov. com. p. 104. — τοῦτο δ' οὐκ ἄλλο ἢ θεωφιλὲς γίγνεται H inserto ex conjectura οὐκ.

Apologia Socratis. De 𝔄ΓΞΠΣΥBCDEHSTZbcdeghi 1345 conferantur quae ad Euthyphronem exposita sunt. Praeter hos libros collati sunt 1. a Bekkero Angelicus C 1 4 (u), Venetus 8 (Λ), Parisiensis 3012 (a), 2. a Bastio Vaticanus 225 (Δ), 3. a Bastio et Bekkero Vindobonensis 32 (Φ), 4. a de Furia Florentinus 59 1 (α), 5. a Schanzio Vaticanus 1029 (r), 6. a Jordano Venetus app. cl. 4 1 (t).

Horum librorum stemma est hoc:

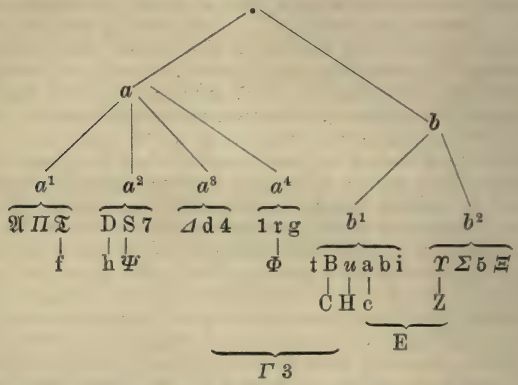
Apol. Socr. 17 A χρὴ nonnulli *a*, χρῆν ς. — 17 D πλείω ante ἑβδομήκοντα retinui, quia doctius additamentum est, quam quod ad interpolatorem referamus. Immo facile eici poterat propter Crit. 52 E videturque jam Apollodoro ignotum fuisse, qui apud Diog. L. II 44 ipso septuagesimo ante mortem anno natum statuit; at duos ut minimum annos adiciendos esse scite Boeckhius c. inscr. II p. 341 probavit nosque mox comparato Synes. calv. encom. c. 17 confirmavimus; cf. de theor. Deliac. p. 7. H. Eieci πλείω cum *a*. — 18 B non μᾶλλον tantum cum *b* sed totam formulam μᾶλλον οὐδὲν ἀληθὲς pro glossemate circumscribere tutissimum duxi, quamquam ne hujus quidem originem satis perspicio. H. Retinui οὐδὲν ἀληθές. — 18 D κωμῳδιοποιὸς $a^1 b^1$, κωμῳδοποιὸς ex Atticistarum praecepto, sed contra optimorum librorum consensum, qui et Phaed. 70 C et symp. 223 D nostrum tuentur; adde Schneider. ad remp. III p. 236. H. — πάντων a^3, πάντες reliqui. — 19 B οὐράνια *a*, τὰ ἐπουράνια *b*. — 19 D τοὺς ante πολλοὺς circumscripsi, quia 17 C *a* simpliciter ὑμῶν πολλοὶ habet videturque τοὺς ex repetita syllaba v. αὐτοὺς ortum esse, quod alios in αὖ τοὺς discerpsisse multi codd. docent. H. Revocavi τούς. — τούτων *a*, τούτου *b*. — 19 E verbis οἷός τ' ἐστὶ cum eph. Jen. 1832 N. 135 sublatis hianti constructioni eo fidentius mederi ausus sum, quo verisimilius est ea per dittographiam ex antecedentibus οἷός τ' εἴη orta esse. H. Cancellos sustuli. — 20 C ἐγὼ οὖν *a* praeter a^2, ἔγωγ' οὖν ς. — εἰ μή τι — πολλοὶ antegressa perverso glossemate interpretari acute vidit Cobetus de arte interpr. p. 142. H. Omissa restitui. — 22 A κἂν ἐλεγκτὸς pro καὶ ἀνέλεγκτος

moxque *ἑνὶ λόγῳ*, usitatam Platoni formulam, pro *ἐν ὀλίγῳ* ex conj. dedi. Hoc tuebitur Schneider. ad remp. I p. 404; illi jam Vossius recto sensu ductus *ἔμοιγ' ἂν ἐλεγκτὸς* substitui voluerat, in quo hoc tantum reprehendas, quod *ἵνα ἂν* cum optativo sermonis leges respuunt, quas *κἂν* ellipticum non violat, cf. Meinek. ad Menand. p. 121; ironiae autem, quam Schleierm. in *ἀνέλεγκτος* sibi cernere visus est, id potius convenit, ut Socrates se quamvis honorificum oraculum omni modo mendacii coarguere studuisse narret. H. Restitui librorum auctoritatem. — 23 B *τῶν* ante *ξένων* om. *a*. — 23 C recepi Fischeri conjecturam *μιμούμενοι* pro *μιμοῦνται*, non equidem ut ille propter sequens *εἶτα*, cui etiam post verba finita locum esse satis constat; sed quod ipsius verbi finiti vis pro ea necessitudine, qua imitandi et tentandi notiones hic continentur, nimia videtur. Terminationes *μενοι* et *νται* quam facile confusae sint, probat dittographia *οἰόμενοι οἴονται* Lys. 212 B; nostro autem exemplo haud scio an respondeat Phaedr. 253 B, ubi multo certe commodius *μιμοῦνται* quam *μιμούμενοι* scripseris. H. Submovi conjecturam. — *οὐκ αὑτοῖς* a^2, *οὐχ αὑτοῖς* ceteri *a* et *b*. — 23 E *ξυντεταμένως* H cum Astio pro *ξυντεταγμένως*, non tam paucis codd. (b^2) fretus quam ipsa sententia, quae eandem emendationem Phileb. 59 A Heusdio commendavit et republ. VI 499 A librorum quoque testimonio firmatur; adde Euthyd. 288 D et *σπουδὴν καὶ σύντασιν* symp. 206 B. H. Revocavi *συντεταγμένως*. — 24 B *ἐστὶν* a^{12}, *ἔστω* ceteri. — 24 C *δέ γε a*, *γε b*. — *ἀγῶνα* a^1, *ἀγῶνας* *ς. — 26 A *ἢ εἰ διαφθ.* *a* et nonnulli *b*, *ἢ διαφθ.* ς. H. — 27 E, ubi Bekk. et Stallb. particulis *ἢ καὶ* offensi sunt (*καὶ* inclusi cum Cronio), satius duxi cum Baeumlino in Jahn. Archiv t. VI p. 545 *τοὺς ἡμιόνους* pro glossemate circumscribere; nec meliorem fidem tribui sequ. *ταύτην τὴν γραφήν*, quae nisi ex interpretamento v. *ταῦτα* justam explicationem vix habebunt. H. — 28 B *πότερα* a^{13}, *πότερον* *ς. — 28 D *ἢ* post *τάξῃ* om. *b*, add. *a*. — 29 A *τἂν a*, *μέντ' ἂν b*. — 29 D *ὦ* ante *ἄνδρες* om. a^{12}. — Secutus sum Bakium ad Longin. rhetor. p. 190 scribendo *ἀτιμώσειεν* pro *ἀτιμάσειεν*, quod jam Stob. serm. V 126 duo codd. praebent. H. — Ibidem *μὲν* add. *a*. — 31 A ipse debile pulsandi verbum *κρούσαντες* in *ὀρούσαντες* mutavi, quod praecipiti Atheniensium temeritati apprime convenit. H. Libros ego secutus sum. — 31 B *καὶ εἰ μέν τι* pro *καὶ εἰ μέντοι τι* scribere non dubitavi, quamquam neutiquam repugnem, si quis *τοὶ* non tam ex male repetito *τὶ* ortum, quam alieno loco illatum et post *καὶ* reponendum censeat. H. — 31 C *ἀληθῆ ὥς* H, *ὡς ἀληθῆ* libri. — 31 D *τοῦτο a*, *τούτου b*. — 31 E *καὶ μή μοι* H pro *καί μοι μὴ* eodem, opinor, jure, quo idem Phaed. 105 B ex optimis codd. emendatum est. H. Libri *καί μοι μή*. —

32 A ἅμα καὶ ἅμ' ἂν a^{13}, ἀλλὰ καὶ ἅμ' ἂν a^{24}, ἅμα καὶ b^1 c, ἅμ' ἂν καὶ H, ἅμ' ἂν Bkk. — Fidentius ibidem inserui οὐ ante δικανικά, quod etsi ab omnibus libris abest, eandem tamen restituendi facultatem praebet ac Phaed. 78 B aliisque locis, de quibus cf. Turic. praef. reip. edit. II p. 9. Et quis credat, Socratem, qui statim a principio se ξένως ἔχειν τῆς ἐνθάδε λέξεως professus est, nunc judicialia verba promittere? H. οὐ extrusi. — 32 B temperare mihi non potui, quin καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην suspecta esse significarem, imperiti scilicet interpretamentum, qui proprii πρυτάνεως negotii ignarus ita tantum Socratem populi voluntati obstare potuisse existimavit, ut contrarium suffragium ferret; certiorem tamen habeo emendationem, qua in ejusdem capitis fine 32 E ὑμῖν in ὑμῶν mutavi, ut pariter atque 17 C et 19 D ipsos judices testes Socrates citet, non alios promittat, qui nusquam postea procedunt. H. Utroque loco librorum auctoritatem secutus sum. — 33 A ἐμέ φασιν a^1, μέ φασιν ϛ. — 33 D καὶ τιμωρεῖσθαι circumscripsisse injuria H in Fleckeiseni annal. 1876 p. 122 docui. — 34 D ὦ Ἀθηναῖοι a praeter a^2, ὦ ἄνδρες Ἀθην. *ϛ. — Meo judicio 35 B ex omnibus fere libris restitui ὑμᾶς pro ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν, quam Forsteri conj. miro consensu BST receperunt, quamvis ὑμᾶς commodum sensum praebeat: nec plebem, modo aliquo loco haberi velit, facere, nec si singuli faciant, permittere debere. H. ἡμᾶς, quod revocavi, est in d ΛΞ, post ποιεῖν in Γ^cor. — 35 D πάντως circumscripsi cum Schanzio. — 36 B ὦ Ἀθηναῖοι a^{24}, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι reliqui libri. — 36 C ἰὼν et ἐνταῦθα ᾖα non commode jungi jam Engelhardtus intellexit, sed nescio quo parallelismi studio excusavit; ego verba e manifesta repetitione orta circumscripsi, eandemque medelam mox verbis δοκεῖν εἶναι adhibui, ubi adjectum εἶναι vim oppositi, quo δοκεῖν cum sequente εἶναι continetur, plane frangit. H. Priore loco non ἐνταῦθα ᾖα, sed ἰὼν cum Schanzio inclusi, posteriore cum libris εἶναι retinui. — 37 B τοῦ conjecit Meiser. Libri: τούτου. — 37 D πόλιν, quod Bkk. e solo Paris. a recepit ante πόλεις, sustuli. — 38 A ῥᾴδια b, ῥᾴδιον a. — 39 A ῥᾷον post ἀποθανεῖν H revocaverat. Tenet illud a^3. — 39 B ἔγωγε libri, ἐγώ τε Hdf. — 39 C εἴργασθε b, εἰργάσασθε a. — 39 C vocabuli μὲ vestigia in a exstantia ita non spernenda duxi, ut proclivi emendatione μὲν abstinerem. H. Expuli μέν. — 40 B αὐτὴν a, ταύτην b. — 40 C εἴτε in εἴ γε mutavi, non obscuri alicujus codicis (Φ) fiducia, neque ignarus εἴτε etiam ante εἰ δὲ inveniri, sed quia praecedentibus ἢ — ἢ facilis ad εἴτε aberratio fuit, δὲ autem quod sequitur nexum magis quam gradationem efficit; quod nisi illic quoque εἴτε scribere libuerit, priori membro, cujus aequa vis est, τὲ non conveniet. H. Retinui εἴτε. — 41 B ἀηδὴς b c, ἀηδὲς a.

Crito. De 𝔄𝔗ΓΞΠΣΥΨBCDEHSZacdfghi145 ad Euthyphronem, de ΔΦ*aut* ad apologiam dictum est. Praeterea collatus est 1. a Bastio Vindobonensis 126 (7), 2. a Peipersio Vaticanus 1029 (r), 3. a de Furia Florentinus 85 6 (b).

Horum librorum stemma est hoc:

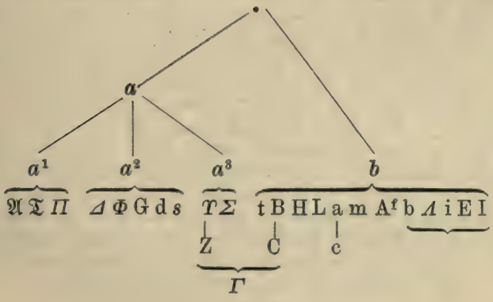

Crito. 43 A *πρῴ ἔτι* a^{13} *b*, *ἔτι* om. reliqui. — 43 B *νυνὶ* a^{34}, *νῦν* *ς. — 43 D *ἀγγελιῶν* a^{34}, *ἀγγέλων* *ς; cf. Fleckeiseni ann. 1877 p. 221. — 44 B *ἄτοπον* a^{12}, *ὡς ἄτοπον* *ς. — *ὥς γέ μοι* *a*, *ὥς γ' ἐμοὶ* ς, quo haud scio an modestia hujus dicti valde minuatur. H. *ἐμοὶ* *b*. — *σοῦ ἐστερῆσθαι* ς cum codd. omnibus; *τοῦ* ex Wolfii conj. sane speciosa, sed non necessaria, nisi cum Schaefero ad Gregor. Cor. p. 39 etiam aliis locis ut Her. I 210 VI 32 VII 170 articulum contra libros reddere placeat; immo ipse sic Plato symp. 209 B *περὶ οἷον χρὴ εἶναι*, et republ. X 598 B *πρὸς τὸ ὂν μιμήσασθαι*, itemque Hippocrates de aëre § 84 *πρὸς ταλαιπωρέειν πεφύκασι*. H. Restitui *τοῦ*. — 44 D *ἐργάζεσθαι* a^{134}, *ἐξεργάζεσθαι* *ς. — *αὖ* post *ἦσαν* om. cum libris praeter a^2. — *τὰ μέγιστα ἀγαθά* a^{34}, *ἀγαθὰ τὰ μέγιστα* *ς. — 45 B *ἔτι* a^2, *οὗτοι* *ς; cf. Fleckeiseni ann. 1877 p. 222 sq. — *καὶ* post *εἷς δέ* om. libri omnes praeter a^1. — 46 A *πάντα ταῦτα* a^{14} *b*, *ταῦτα πάντα* ST cum a^2 sensu non flagitante, cum vel major vis in *πάντα* insit. Cf. 54 B. H. — 47 C *λόγους* a BS sublatum, cum in *a* exstet, circumscribere quam tollere malui; glossema tamen vel loci inconcinnitas arguit. H. *λόγους* revocavi. — Ibid. *διολλύει* *a*, *διόλλυσι* *b*. — 47 E *τὸ* ante *σῶμα* add. *a*. — 48 B *δῆλα δὴ καὶ ταῦτα* Critoni tribui cum Buttmanno. — 48 D *ταῦτα πάντα* a^2. — 48 E *πείσας* H cum Buttmanno, qui

Ficinum secutus sic legendum conjecit; vulgo πεῖσαι constructione prorsus intolerabili, quam nec interpretando editores nec transponendo Naegelsbachius emend. Platon. p. 20 aut Heinichen in progr. Zwiccaviensi 1847 excusarunt; nisi Naegelsbachii conjecturam sat alioquin ingeniosam ita cum nostra concilies, ut Crito post δρῶμεν pergat: ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσας σε ταῦτα ποιεῖν ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. H. — 49 A ὅπερ — ἐλέγετο inclusit Hirschig. — 50 B ἐν ᾗ H cum *a*, ἐν ᾗ ἂν *ς. — ἰσχύουσι — γίγνονται καὶ διαφθείρονται H cum plerisque *a*, conjunctivum tenet *b* ς. — 50 E τε post ἐγένου om. a^{2}. — 51 E γεννηταῖς corr. H pro γεννήταις, cum sensus non gentiles sed genitores flagitet. H. γεννηταῖς est etiam in 𝔄. — 52 B ὅτι μὴ — ἰσθμὸν om. a^{12}. — 53 A ἐμμένεις H cum plerisque libris, ἐμμενεῖς BST ex Schleierm. conj. immemores Leges Socratem jam e carcere egredientem compellantes fingi; unde etiam supra παραβαίνεις. H. — Ibidem οἱ νόμοι ἡμεῖς a^{2}. — 53 E οὕτως αἰσχρῶς *a*, οὕτω γλίσχρως *ς. — 54 A τί δαί; ΓΔ². — Ibidem σοῦ post τοῦτο om. a^{1}. — 54 B πάντα ταῦτα a^{1}, ταῦτα πάντα *ς. — 54 D τι post ἐὰν om. a^{12}.

Phaedo. De libris 𝔗ΤΣCEHZbcdi1345 ad Euthyphronem, de ΔΦ ad apologiam dictum est. Praeter hos collati sunt hi libri 1. a Gaisfordio, Bywatero, Schanzio Bodleianus (𝔄), 2. a Bastio, Bekkero, Schanzio Venetus 185 (*Π*), 3. a Bastio et Bekkero Vaticanus 225 (*Δ*), 4. a Bekkero et Schanzio Venetus 184 (Ξ), 5. a Bastio Parisiensis 1808 (B) et Vindobonensis 259 (8), 6. a de Furia Laurentianus 59 1 (a), 60 6 (m), 7. a Bekkero Parisiensis 1813 (G), 1815 (J), 1001 (L), Ambrosianus 71 (*s*), Angelicus C14 (*u*), 8. a Fischero Augustanus (A^{f}), 9. a Morellio Venetus app. class. 4 1 (t) et Marcianus 186 (V^{d}), 10. a Creuzero Palatinus 129 (P^{c}).

De libris 13458f*u*t$V^{d}P^{c}$ tam pauca tradita sunt, ut vix de iis judicari possit. Ceterorum hoc est stemma:

Phaed. 58B τε post Δῆλον add. a^{12}, om. *ς. — 58C τί ἦν $a^{13}b$, τίνα ἦν cum *ς H (qui confert 102A et gesam. Abhh. p. 64). — 58E διεξελθεῖν a^{12}, διελθεῖν *ς. — Ibidem ἀνὴρ a^{12}, ἀνὴρ BST, cui semel moneo me ubique codd. lectionem substituisse, praesertim cum 98B etiam ἄνδρα articulo quem exspectes careat, cf. mea ad Luc. hist. conscr. p. 141 et Abhh. p. 65. H. — 59B ὁ Κριτόβουλος a^{12} adjuncto articulo, quo VBT carent; at videtur Critobulus tanquam notus Echecrati significari, ideoque etiam patris nomen omitti poterat, quod quia a b abest neque in 𝔄 nisi margini adscriptum legitur, circumscripsi. H. — 59C Φαιδωνίδης a, Φαιδώνδης VBST; at boeotica forma in δας exire debebat, ut Diog. L. V 81; cf. Bornem. ad Xenoph. m. Socr. I 2. 48. H. — 59D εἰσήειμεν a, εἰσῇμεν cum Heindorfio BST ex vulgaribus grammaticorum praeceptis; at in talibus codd. auctoritati obtemperandum est. H. Platoni reddidi εἰσῇμεν. — Ibid. ἡμέρα circumscripsi, quia προτεραίᾳ jam diei vim continet; alioquin προτέρᾳ scribendum erat, quod Thucyd. V 75 nuper ex optimis libris redditum est. H. Restitui ἡμέρᾳ. — 59E εἶπεν ἐπιμένειν H cum $a^{3}b$, εἶπε περιμένειν BST cum a^{12}, quos libros tamen hic praecedens ejusdem verbi usus in errorem induxisse videtur, ut v. c. Phileb. 47A ἐνεργάζεται in ἀπεργάζεται et fortasse symp. 221B περισκοπῶν in παρασκοπῶν simili de causa mutaverunt. Quid intersit, docui Abhh. p. 66. H. Revocavi περιμένειν. — Ibid. ἐκέλευεν $𝔄^{1}$, ἐκέλευσεν BST; at hujus ipsius verbi saepe imperf. pro aoristo legi docet Sintenis ad Plut. Them. p. LI. H. — Ibid. εἰσιόντες $a^{3}b$, εἰσελθόντες BT, quod correctori deberi ipsius Oxon. secunda manus docet; at praesens statim intrantes, non ingressos demum Socratem conspexisse narrat. H. Restitui εἰσελθόντες. — 60A αὐτὴν a^{1}, ταύτην VBST; illud, opinor, familiarius, ut Phaedr. 229E αὐτὰ pro ταῦτα. H. — 60B εἰς τὴν κλίνην a^{1} cum V, ἐπὶ BST, quod Oxon. quoque correctori placuit, sed propter hanc ipsam causam non minus suspectum est, quam 60C πρότερον, quod et V et $a^{12}b$ ignorant. H. — 60D ἐρωτᾷ H cum a^{1}, ἔρηται *ς. — 60E εἰ a^{1}, εἰ ἄρα *ς. — 61B καὶ πειθόμενον a^{1}, qua copula Stallb. graece doctos facile carituros esse ait; neque injuria, nisi eandem recipi vetaret, ubi a probatis libris affertur; utrum enim scriptor maluerit, ex his demum cognoscimus. H. — 61C ἔφη post τοίνυν om. a^{1}. — Ibidem ἀπὸ τῆς κλίνης om. a^{1}. Itaque ut glossema circumscripsit H. — 61D σαφῶς H cum a^{1}, σαφές *ς; cf. Euthyphr. 7A. — 61E κατὰ τί δὴ οὖν 𝔄 $a^{3}b$, κατὰ τί οὖν δὴ *ς. Cf. Klotz ad Devar. p. 418. H. — 62A ἐστὶν post ὅσιον add. a^{2}. — 62B φησὶν a^{1}, ἔφη *ς. — 62C πρὶν ἀνάγκην τινὰ θεὸς libri, πρὶν ἂν — ὁ θεὸς BT; at ἂν sola Heindorfii conj. nititur, qua recte Stallb. opus esse negat; neque articulum

libros nisi correctori debere Oxon. arguit. H. — Ibidem *παροῦσαν ἡμῖν* B cum a^2. — 63A *μοὶ δοκεῖ τι* a^1 cum V, *δοκεῖ τί μοι* BST, iidemque mox ex conj. *ἀμείνους αὐτῶν* pro *αὐτῶν*, excepto Stallbaumio, quem hac de re leges a me in spec. Plut. p. 38 et Abhh. p. 67 scriptas probare valde laetor. H. — 63B *πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς* a^1, *πρὸς ὑμᾶς πιθ.* VBST, nullo fere discrimine, nec video, cur Stallb. illud quemquam amplexurum esse neget. H. — 63C *αὐτὸς* a^1b, *πότερον αὐτὸς* VBST, quod corrector demum etiam Oxon. intulit. H. — 63D *ἡ* ante *ἀπολογία* om. H. cum a^1. — *ἐστὶν* $a^{13}b$, *ἔσται* a^2. — Ibidem *γὲ* post *πειράσομαι* add. B cum a^2, om. H cum *ς. — *τοὺς* ante *διαλεγομένους* add. B cum a^2, om. H cum *ς. Articulum ne quis cum Heindorfio necessarium putet, conf. Cratyl. 387C *ὀνομάζοντες γάρ που λέγουσι τοὺς λόγους*, ubi itidem participium ad indefinitum verbi subjectum relatum est. H. — 64B *δὴ* post *νῦν* add. B cum a^2. — Ibidem *καὶ οἷον θανάτου* add. a^{12}, omisi cum *ς. — 64C *τὸ* ante *τεθνάναι* add. *Π* 𝔗 a^2, om. H cum *ς. — Mox *ἄρα μὴ ἄλλο τι ᾖ θάνατος*, ubi BST male conjunctivum expulerunt; cf. Abhh. p. 69. H. *ᾖ* om. *Φs*, *ὁ* ante *θάνατος* om. a^1. — 64D *σίτων* a, *σιτίων* VBST, non deterius, sed ipsa Oxon. correctura suspectum; promiscuum usum testatur Hipp. maj. 298E, polit. 272C etc. H. — 64D *σοὶ δοκεῖ* a^2. — 65C *μηδὲν τούτων αὐτὴν* B cum a^2. — Ibidem *μηδέ τις ἡδονὴ* a^1 nec Stallb. improbante, etsi is cum VBT *μήτε* servavit; mox demum et ipse *αὖ* ante *καλόν γε* post Heindorfium a BT insertum recte abjecit. H. — 66A *εἰλικρινεῖ* 𝔄 i, *εἰλικρ.* VBST, contra veterem et probatam derivationem ex *εἵλη*, quam etiam porro servabo; cf. Ruhnk. ad Tim. p. 264 et Schneider ad remp. II p. 123. H. Spiritum lenem retinui. — 66B *ἡμᾶς* ante *ἐκφέρειν* ponit B cum a^2, circumscripsit H, quia certa sede caret. — *μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει*, quod post *ἡμᾶς* legebatur, posui post *ἔχωμεν* suadente Schleiermachero. Locum sanum judicat H (ges. Abhh. p. 70). — *τοῦ* ante *τοιούτου* om. a^1. — 66C *ἡμῖν* post *πόλεμοι* add. B cum a^2. — 66E *ἔσται* ante *ἡ ψυχὴ* ponit B cum a^2. — 67C *νῦν μοι* a^1, *νῦν ἐμοὶ* *ς. — 68C *πάνυ γ'* a^2, *γ'* om. H cum *ς, quia *πάνυ* arcte cohaerere putat cum *οὕτως ἔχει*. — 68D *εἶναι* post *κακῶν* om. a^1. — 68E *που* post *φαμέν γε* et *εἶναι* post *ὅμοιον* om. a^1. — 69B *ἀρετὴ μετὰ* 𝔄 et V, *ἀρ. ᾖ μετὰ* BST ex conj. Heindorfii, cujus nulla causa patet, modo interpunctiones sustuleris, quibus *μετὰ φρονήσεως* a priore *ᾖ* sejungebatur. H. — Ibidem *ἔχουσα* a^2. — 69C *ἡ* ante *ἀνδρεία* om. a^1. — *τινὲς* post *φαῦλοι* om. a^1. — *ὥς* ante *φασὶν* add. a^{12}. — 69D *ἠνύσαμεν* libri praeter unum omnes et V, *ἠνυσάμην* post Heindorfium BST ex uno cod. Augustan. praeter omnem necessitatem, cum enallage numeri

ne sic quidem tollatur, et pluralis (modestiae signum, ut Ion 530 A τὰ πρῶτα ἠνεγκάμεθα) ipsi ἀνύειν maxime conveniat; cf. Abhh. p. 71 et Zeitschr. f. d. Alt. 1848. p. 1035, quamquam huic etiam προυθυμήθημεν corrigenti neutiquam obsequar. H. — 70 A haud scio an praestiterit cum prima Oxon. manu ἀποθνήσκῃ quam ἀποθάνῃ cum secunda et VBST, quia idem temporis momentum significatur. H. Scripsi ἀποθνήσκῃ cum a^1. — 70 C κωμῳδιοποιὸς 𝔄, κωμῳδοποιὸς VBST; cf. apol. 18 D. H. — 70 D αἱ ψυχαὶ ἡμῶν H cum a^1, ἡμῶν αἱ ψυχαὶ *ς. — γένοιτο B cum a^2. — ἴδωμεν Φ $Γ^1$, εἰδῶμεν *ς. — 71 B μείζονος μὲν a^1 et V, μὲν γὰρ BST; at interpolationem arguit Oxon. corr. H. — ἐξ ἑκατέρου a^1, ἐξ ἑκατέρων a^2, ἑκατέρου *ς. — πάνυ μὲν οὖν H cum a^1, πάνυ γε VBST. — 72 B ἂν post πάντ' add. B de Fischeri conjectura. — 72 C εἰ ἀποθνήσκοι cum a^1 H, καὶ εἰ VBST. — 72 D καὶ ταῖς — κάκιον inclusi cum Stallb. — 72 E ἡμῖν ἡ ψ. a^1, ἡμῶν ἡ ψ. *ς. — 73 A ἡ ψυχή τι ἔοικεν a^1, τι ἔοικεν ἡ ψυχὴ *ς. — ἔπειτα] Heindorfii conj. ἐπεί τοι olim a me defensam jam cum Funkhaenelio in Zeitschr. f. d. Alt. 1848 p. 602 abicio. H. — 73 B σοὶ post μὲν add. a^1. — πῇ σὺ B cum a^2. — 73 C ἕτερον ἢ a^3b, πρότερον ἢ a^{12}. πρότερον circumscripsit H (ges. Abhh. p. 74). Videndi et reminiscendi tempora non distingui ostendit etiam c. 20 extr. H. — ἐλέγομεν a^1 pro vulg. λέγομεν, quia priores Socratis disputationes respici antecedens ἐπεχείρησας arguit, cui alioquin rectius ἐπιχειρήσεις substitueremus. H. — 73 D γὲ post ὥσπερ om. a^1. — 74 A ἄλλο τῶν a^{13} cum VB, ἄλλο τι τῶν cum ejusdem correctore a^2 ST ex dittographia, ut videtur, cum alii fortasse sequens οὐδὲν omisissent. H. — 74 B τῷ μὲν — τῷ δὲ a^1, τοτὲ μὲν — τοτὲ δὲ VBST, quod etsi pariter ferri potest, in Ox. tamen corrigendo demum locum invenit. H. — 74 C γὰρ post ἕως om. a^1. — 74 D τόδ' post τί δέ om. H cum a^{12}. — Ibidem τὸ μὴ scripsi ut Theaet. 166 D πολλοῦ δέω τὸ μὴ φάναι, vel epist. VIII 353 D ἐπιδεεῖς τὸ μὴ ... πράττειν, quia vulg. τῷ μὴ ferri nequit nec lenior medela apparet; vide tamen ne Oxon. lectio τῷ τοιοῦτον εἶναι eo potius ducat, ut legamus ἢ ἐνδεῖ τῳ ἐκείνου τοιοῦτον εἶναι, ut 93 A πολλοῦ ἄρα δεῖ κινηθῆναι, magisque etiam Cratyl. 432 D ὅσον ἐνδέουσιν αἱ εἰκόνες τὰ αὐτὰ ἔχειν, vel Protag. 329 B σμικροῦ τινος ἐνδεής εἰμι πάντ' ἔχειν. H. Scripsi ἐκείνῳ τῷ τοιοῦτον cum Madvigio, adv. crit. I p. 370 sq. — ἴσον post αὐτὸ ὃ ἔστιν a T circumscriptum liberavi, eandemque vocem ante οἷον ἐκεῖνο quamvis cancellis inclusam restitui; quam licet et ipse cum BST damnem, evanescere tamen in tanto codd. consensu nolui. H. — 74 E τοιοῦτον πεπόνθαμεν a^{12}, τὸ τοιοῦτον π. VBS. — 75 D εἶναι post ἡμῖν om. a^1. — πάντων a^1, ἁπάντων *ς. — ἀεὶ post καὶ om. a^1. — 75 E περὶ ταῦτα a^2. —

76 A τὰ ἕτερα a^1, θάτερον *ς. — 76 B μὲν τὰν H, μέντ' ἂν VBST; cf. Boeckh in Minoem. p. 162. H. Restitui μέντ' ἄν. — 76 C ἅμα ante γιγνόμενοι om. a^1. — 76 E ἔφη ὦ σώκρατες B cum a^2. — 77 A ἐμοὶ δοκεῖ 𝔗 (ἐδόκει 𝔄Π), ἔμοιγε *ς. — 77 B ἅμα ante ἀποθνήσκοντος om. a^1. — ἁμόθεν pro ἄλλοθεν ex Bekk. conj. recipere non magis dubitavi, quam ipsi ST Gorg. 492 B dubitarunt; ἄλλοθεν cui rei opponatur, aegre decernas. H. Revocavi ἄλλοθεν. — 77 D ἐκ ante τοῦ τεθν. om. H cum a^1. — αὐτὴν H cum $a^{13}b$, αὐτῇ B cum a^2. — 78 A ἀναγκαιότερον a^{12}, εὐκαιρότερον *ς. — 78 B ἐρέσθαι H cum a^1. — Ibidem quod Abhh. p. 75 commendavi ποτέρων pro πότερον, nunc retracto, postquam sophist. 264 D etiam πότερος ad partitivam significationem transferri vidi. H. — ἡ ψυχὴ H cum a^1, ψυχὴ *ς. — 78 D καλῶν delendum vidit Classen, symb. crit. I p. 15. — 78 E ἐστὶν post κατὰ ταὐτά om. a^1. — οὕτως, ἔφη a^1, οὕτως αὖ, ἔφη, ταῦτα *ς. — 79 D θῶμεν οὖν H cum $a^{13}b$, θῶμεν εἰ a^2: — Ibid. ἄλλο τι ἡμῶν ἢ V nosque cum H. Schmidtio krit. Comm. p. 79, qui responsum οὐδὲν ἄλλο recte monet ἢ abesse non pati; cf. 106 A, Theaet. 170 B etc. H. Abjeci ἤ. — 79 B μὴν post ἀλλὰ om. H cum a^1. — λέγομεν a^1, ἐλέγομεν *ς. λέγομεν jam Stallb. recepit, quia de communi hominum more, quo vocabula usurpant, agitur; imperfecto mox potius 79 C locus est, ubi BT Heindorfium secuti λέγομεν scripserunt; cf. et Sommer in Seebod. krit. Bibl. 1829 p. 864. H. — ἢ ἀόρατον εἶναι a^{12}, εἶναι ἢ οὐχ ὁρατόν *ς. — 79 C αἰσθήσεων a^1, αἰσθήσεως *ς. — 79 E ὅρα δὲ B cum a^2. — 80 B ψυχὴν a^3, ψυχὴ *ς. — πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ a^1, ἀνοήτῳ καὶ πολυειδεῖ *ς. Mallem codices αἰσθητῷ pro ἀνοήτῳ moxque ὃν pro ὃ δὴ νεκρὸν offerrent. H. — ᾗ Sz, ᾗ 𝔄^1, ἢ 𝔗Π^2 a^2, ὡς *ς. — 80 C a^1 om. καὶ διαπνεῖσθαι, quae cum imperite ab anima ad corpus translata esse appareat, ut in Oxon. in margine tantum leguntur, circumscribere non dubitavi. H. — 81 C καὶ post ἀλλὰ add. a^1. — 82 A φαῖμεν B cum G, φαμὲν *ς; at ἂν pertinet ad ἰέναι, ut 103 C οὐκ ἄν ποτέ φαμεν ἐθελῆσαι. H. — ᾗ libri praeter August., qui οἷ habet. — ἕκαστα a^{12} pro ἑκάστη probante Bernhardyo wiss. Synt. p. 430. H. — δημοτικὴν καὶ a^1, δημοτικήν τε καὶ *ς. — 82 D ἔφη post ἅπασιν om. a^1. — σώματι πράττοντες conj. Ast., σώματι πλάττοντες a^1, σώματα πλάττοντες *ς. — 83 B ὧν $a^{12}b$, ὅσον *ς. — 83 D καθαρῶς εἰς Ἅιδου B cum a^2. — 83 E τ' post κόσμιοι add. a^2 B. — Ibidem φαίνονται H pro φασὶν ex conjectura, cujus rationes reddidi in Ritschel. Rh. Mus. IV p. 439 et Abhh. p. 80. Falsas virtutis causas philosophis vulgus tribuere nusquam legimus; sed ipsum falsas sequi ejusque virtutes simulacra (p. 69 B) tantum esse, quapropter φαίνονται praegresso εἰσὶν opponitur. H. Restitui φασίν. — 84 A μεταχειριζομένην a^2, μεταχειριζομένης *ς. Illud

nollem nuper rursus H. Schmidtius tuitus esset; anima est tela, philosophia Penelope, cujus opus non debet contra quam hujus irritum fieri ligando, quae illa solverit. H. — 84 B *οἴεται οὕτω δεῖν* a^1, *οὕτως οἴεται δεῖν* a^2, *οἴεται δεῖν οὕτως* *ϛ. — *δὲ* post *ἐκ* a^1, *δὴ* *ϛ. — 84 C *λέγεσθαι* 𝔄¹ et V, *λελέχθαι* BST manifesta correctura, quam Oxon. quoque margo habet; cf. Abhh. p. 82, ubi etiam interpunctionem Stephani adstipulante Stallbaumio contra eos defendi, qui *τί ὑμῖν τὰ λεχθέντα* junxerunt. H. — 84 D *διελθεῖν* a^1, *διεξελθεῖν* *ϛ, quod ipsa Oxon. correctura suspectum reddit. H. — *ἂν* post *βέλτιον* conj. Heindf. — 84 E *ἀνθρώπους* post *ἄλλους* inclusit H cum Tur. — 85 B *γ'* post *ὁμόδουλος* a^1, *τ'* *ϛ. — *χείρω* H ex conj. pro *χεῖρον*, quod aegre cum *παρὰ τοῦ δεσπότου ἔχειν* coit; poteram vero etiam *χείρον'* scribere. H. — 85 C *ἂν οἳ* circumscripsi, quia ab Oxon. et vulg. cum plur. codd. abest; quamquam aegre desiderari facile concedo. H. Retinui *ἂν* cum a^2b, om. *οἳ*, quod est in uno August. — *ἔγωγε* a^{13}, *ἐγώ τε* *ϛ. — 85 D *ἢ λόγου* omnes libri et VBS, *λόγου* sine *ἢ* Heindorfio auctore T, quibus adstipulante Stallb. respondi Abhh. p. 83. H. — 86 A *διατέμῃ καὶ διαρρήξῃ* libri praeter unum *Π*, qui *ἢ καὶ* scribit; at fidium delendarum modi rectius conjuncti citharae fractioni opponuntur. H. — 86 B *ἀνάγκη*] H cum Tur. *ἀνάγκῃ*. — 86 E *ἔπειτα δὲ* a^{13}, *ἔπειτα* BST, quia post *πρῶτον μὲν* plerumque *δὲ* abest; potest tamen vel sic poni, nedum post *πρότερον*, quod non enumerat, sed priora posterioribus opponit. H. — Ibid. *τὸ σὲ αὖ θρᾶττον* libri fere omnes, *ὃ σὲ* BST ex Stephani et Heindorfii sententia sane necessaria, si *ἀπιστίαν παρέχει* sequuntur; sed cum pauci tantum codd. addicant, haec verba pro glossemate haberi quam pronomen mutari tutius erit. H. Scripsi *ὃ* cum Π^2 L Aug. et cancellos removi. — 87 A *γε* post *ἐπειδὴ* om. a^{13}. — 87 B *ἔστι που σῶς* H ex conj. Forsteri pro *ἴσως*, quod vim imaginis misere infringit. H. Restitui *ἴσως*. — 87 D *ταύτην* ante *οἶμαι* om. a^1. — 88 A *ἢ* ante *ἃ σὺ λέγεις* delevi cum Schleiermachero. — 88 C *αὐτὰ* post *πράγματα* om. a^1b. — 89 B *ταύτας* post *καλὰς* om. a^1. — 89 C *διαφεύγοι* a^1, *διαφύγοι* *ϛ. — *οὐδ' ὁ* libri tantum non omnes, *οὐδ' Ἡρακλ.* H, quod haec solemnis proverbii forma est, cf. Zenob. V 49. H. — 89 D *μισόλογοι* scripsi pro *μισολόγοι*, quod non magis ferri poterat quam alibi *φιλολόγος*, de quo vid. Schneider. ad remp. t. III p. 155. H. — 89 E *ᾔσθησαι σὺ* a^{13}, *ᾔσθησαι οὔπω* ϛ. Fortasse post *σὺ* etiam *πω* addendum est. H. — 90 B *εἰσὶ* post *ἀνθρώποις* om. a^{13}. — 90 D *τοιούτοις τισὶ* BH cum Par. G. — Ibid. *τοὺς λόγους* circumscripsi ut glossema, quod Oxon. margo demum exhibet. H. *τοὺς λόγους* om. a^1. — 91 A *δόξῃ* $a^{12}b$, *δόξει* *ϛ. — Ibidem *εἰ μὴ εἰ* H pro *εἰ μὴ εἴη*, quod verbum in

hac formula valde languet; meae lectioni in gemino loco rep. III 411E etiam codd. favent. H. Platoni reddidi εἴη. — δόξῃ a^{12}, δόξει *ς. — 91B ἐγὼ ante λέγω om. libri omnes fere. — 91B παρεσκ. δὴ a^{12}, μὲν δὴ VBST, quod Oxon. secunda demum manus habet. H. — 91C εὐλαβούμενοι om. a^1. — ἐμαυτὸν a^1, ἑαυτὸν *ς. — 91E ποὺ post ἄλλοθι om. a^1b. — 92A τούτου ἄλλα a^1, τούτου ἄλλο *ς. — δόξαι H cum VBS, δοξάσαι T cum a; at praecedens δόξειεν antiquum errorem arguit. H. Restitui δοξάσαι. — 92B γὲ post εἶδος a^1, τὲ *ς. — 92D αὐτὴ scripsi de Mudgii conj., libri αὐτῆς. — 93B revocavi vulg. et codd. lectionem μᾶλλον ἑτέραν ἑτέρας ψυχῆς, quam defendi Abhh. p. 84; ἑτέραν ἑτέρας ψυχὴν ψυχῆς cum Heusdio BST, nisi quod Stallb. recte μᾶλλον non sustulit; cf. Sommer l. c. p. 563. H. Inclusi μᾶλλον cum B et Heusdio. — 93C θεμένων a^1, τιθεμένων VBST; at aoristi vis futuri exacti similis bene convenit futuro φήσει. H. — 93D ἁρμονίας cancellis circumscripsi auctore K. Schmidtio. — μήτε μᾶλλον μήτε ἧττον H ex Stallb. conj. quamvis ab ipso deposita pro μηδὲ — μηδέ, quod non arbitror ex sequ. οὐδὲ δὴ μᾶλλον οὐδὲ ἧττον defendi posse; illic enim prius οὐδὲ est etiam non, quod a nostro loco alienius est. H. — 94B πάθεσιν] παθήμασιν cum a^2 B. — 94C πρόσθεν] ἔμπροσθεν a^{23}. — φησὶ] φήσει Ξ Bkk.; at φησὶ eodem jure quo φαμὲν dictum est. H. — 94E παθῶν] παθημάτων a^2b. — 95A ὅτι ἠπόρει scripsi cum Heind., libri ὅτε. — 95B μὲν post πάνυ add. a^{13}. — ἡμῶν] ἡμῖν B cum Par. L, quia ἡμῶν ad τὸν μέλλοντα λέγεσθαι minus aptum est; at vide ne tolli λέγεσθαι oporteat, praesertim cum codd. a^1b lectio ἔσεσθαι interpolatores sibi ne constitisse quidem ostendat. H. Restitui λέγεσθαι. — 95C ὅτι ante ἦν ἔτι om. a^1b. — 96C ταῦτα post καὶ om. a^1. — 96D ᾤμην γὰρ H cum a^1 omisso ἔγωγε, quod 𝔄 suprascriptum tantum habet; indidemque mox rest. vulg. προσθεῖναι et δύο γενέσθαι pro προσεῖναι et δυοῖν, quod BST ex vetere correctura receperunt; at nostram defendit sequ. προσετέθη et 101B πρόσθεσις, utque δίπηχυ ad ὑπερέχειν, ita ad antecedentem infinitivum δέκα subjectum esse debet. H. — 97C κοσμεῖν circumscripsi ut otiosum ortumque ex prava constructione, quam falleret καὶ ante ἕκαστον etiam significare posse, nisi praestat πάντα καὶ ἕκαστον jungere ut πᾶσαί τε καὶ ἑκάστη Theaet. 146D. H. Cancellos sustuli. — τῶν ante ἄλλων om. a^1. — 97D αὐτοῦ ἐκείνου a^{13}, αὐτοῦ solum VBST, sensu eodem, at eleganter ἐκεῖνος pro reflexivo ponitur, ubi peculiaris subjecti vis universo sententiae ponderi cedit; cf. Lysias adv. Alc. II 11: ὧν οἱ νόμοι — οὐδένα κυριώτερον ἐκείνων ἀποδεικνύουσι, ubi recte Foertschius observ. crit. p. 70 Augeri conj. ἑαυτῶν rejecit, pluraque apud Held. ad Plut. Timol. p. 373. H. — 98B ἐλπίδος ὦ ἑταῖρε H cum a^{13}, ὦ ἑτ.

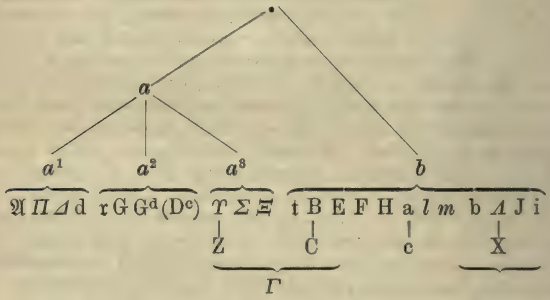
ἐλπ. VBST. — 99 A καὶ ταῦτα a, καὶ ταύτῃ VBST, quamquam alteram plurimorum codd. lectionem jam Heindorfius ipseque olim Stallb. probavit; dativo αἱρέσει satis respondet praecedens διὰ ταῦτα, ut mox 101 A μεγέθει καὶ διὰ τοῦτο μεῖζον, nec nisi declarandi causa parenthetice adicitur καὶ ταῦτα νῷ πράττω. H. — ἂν post πολλὴ om. a^{13}, post ῥαθυμία add. a^{3}. — Ibid. σκότει cum BST in σκότῳ mutare nolui, quia utramque formam probam esse ipse Stallb. agnovit, posterioremque codd. a^{2} tantum praebent; cf. Schneider ad remp. III p. 22. H. — 100 A ἁπάντων τῶν ὄντων Sz cum Π^{2}, ἁπάντων ὄντων a, ἁπάντων *ς. — 100 B τὲ post αἰτίαν add. a^{2} B. — 100 D ἢ χρῶμα a^{1}, ἢ ὅτι χρ. VBST, quod Oxon. quoque secunda manus addidit; sed sufficit participium ἔχον ad causam indicandam, ut 102 C ἐν μέσῳ ὂν pro ὅτι — ἐστί, moxque τοῦδ' ἕνεκα βουλόμενος pro ὅτι βούλεται. H. — Ibid. restitui προσγενομένη, cui T ex Wytt. conj. προσαγορευομένη suffecerunt; vitium si quod subest, in alterutro εἴτε latet, cf. Abhh. p. 87. H. Circumscripsi εἴτε ante ὅπῃ cum Daehnio. — 100 E γίγνεται post τὰ καλὰ om. a^{1}. — 101 A μὲν post ὅτι τὸ add. B cum a^{2}. — 101 D τὴν ἑαυτοῦ a^{1} pro σαυτοῦ, quod correctori deberi ipse Oxon. arguit. H. — 102 D circumscripsi ὑπερέχων cum Voegelino in praef. Turic. t. XVIII p. 10. H. Platoni reddidi. — Restitui τὸ ante μέγεθος in b om. et a ST cum Schleierm. extrusum, quia nunc etiam prius μεγέθει artic. habet, quem illi ad ὑπερέχειν retulerant. H. — 103 C βλέψας πρὸς a^{1}, εἰς VBST. — ὦ κέβης ἔφη a^{1}, ἔφη ὦ κεβης *ς. — BST mox οὐδ' αὖ, unde vix arbitror orationem commode incipere. a^{1} multique alii offerunt ὁ δ' αὖ, unde inserta negatione sexcenties a librariis omissa feci ὁ δ' οὐκ αὖ. H. Restitui οὐδ' αὖ. — 103 E τοῦ αὐτοῦ a^{3} et VB, τοῦ ἑαυτοῦ ST; at alia causa est sequentium, ubi μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος de specie dicitur, quae praeter suum semper etiam generis nomen adsciscit; nunc de genere agitur, quod idem nomen et ipsum semper gerit et cum specie communicat. H. — 104 D αὐτῷ a T sublatum propter codicum consensum restitui, jure tamen sublatum additis cancellis concessi. H. Retinui αὐτῷ cum a^{13} et cum C. Schmidtio δεῖ scripsi pro ἀεί. — 104 E non tueor τὸ ἐναντίον, quod jam Bekk. intellexit sensum pervertere, qui αὐτὸ ad τινὶ potius referri postulat. H. Restitui τὸ ἐναντίον. — 105 A οὐκ ante ἐναντίον add. Koehlerus. — δὴ post οὐδὲ om. a^{1}. — 105 B ἐν τῷ σώματι cum Voegelino l. c. p. 11 circumscripsi, quamquam hujus in locum aliud substitui facile patiar. H. Circumscripsi ἐν τῷ cum Stephano. — 105 D ἡ ante ψυχὴ om. a^{13}. — 106 B τὸ ante πῦρ om. a^{13}. — 106 B post ἀνθρώπων add. τέ γε a^{13}, τε b, γε *ς. — 106 E ἢ post ψυχὴ om. $a^{2}b$. — 107 A ἔτι post ἔχω om. a^{1}. — 107 C

αὐτῶν H pro *αὐτῶν κακίας*. — 108D *τῆς* ante *γῆς* om. a^1. — *οὖν ἂν* a^1, *ἂν οὖν* *ς. — 109D *τὸ δὲ δεινότατον* pro *τὸ δ' εἶναι ταὐτὸν* ex praeclara Baiteri conj. scribere non dubitavi. H. Conjecturam non admisi. — 110A *ἡ* ante *γῇ* add. a^{13}. — 110B non solum *καλὸν* sed *καλὸν καὶ* cancellis includere debebam, hanc enim priscam additamenti formam esse idem qui interpolationem coarguit Oxon. margo cum aliis permultis docet; perperam VBST *καὶ* sublato *καλὸν* ad *μῦθον* rettulerunt. H. *καλὸν* om. a^1, *καὶ* ante *ἄξιον* add. a^{23}. — 110E *καὶ* ante *ἀργύρῳ* a^{13}, *τε καὶ* *ς. — 111A *πολλαχοῦ* a^{13}, *πανταχοῦ* *ς. — *τε καὶ* post *ὕδωρ* a^{13}, *καὶ* *ς. — 111B *αὐτῆς* a, *αὐτοῖς* *ς. — *φρονήσει*] *ὀσφρήσει* Hdf. et H cum August. — *ἄλση* a, cui non erat, cur Hdf. cum b *ἕδη* substitueret; quorsum enim simulacra deorum, ubi ipsi dii coram versantur? Timaei glossa, qua Heindorfius ductus est, si maxime nostrum locum respexit, antiquam tantum lectionis varietatem arguit. H. — 111E *ἐκείνους* pro *ἑκάστους τοὺς τόπους* H ex conj. Restitui *ἑκάστους*. — 112B *ὁρμῆσαν* om. a^1b. — 112E *ἄναντες γάρ πως* conj. H ex a^2 vestigio *πρός*, quod satius est leniter mutari quam cum VBST prorsus negligi. H. Omisi *πως*. — 113B *τῇ γῇ* quamvis de interpretamento suspectum tamen propter codd. consensum tolli cum T non debebat. H. Cancellos sustuli. — *ἐπονομάζουσιν*] *ἔτι ὀνομάζουσιν* a^1. — 113C bis pro *ἐναντίως* cum a^{13} *ἐναντίος* servandum erat, quamquam horum Stallb. quoque prius tantum mutavit; alia ratio est in principio capitis *ἐναντίως ῥέοντος Ἀχέροντος*, qui non occurrit Oceano, sed diversus effluit. H. — 114C *ἐπὶ γῆς* V cum omnibus Platonis libris, *ἐπὶ τῆς γῆς* BST cum Eusebio, Theodoreto, Stobaeo, quos tamen perspicuitatem magis quam fidem secutos esse credibile est. H. — 114D *τοιαῦτα* a^1, *ταῦτα* *ς. — *μοὶ δοκεῖ* a, *ἐμοὶ δοκεῖ* *ς. — 114E *αὐτῆς κόσμῳ* H pro *αὐτῆς*. — 115C *ἔφη* post *οὐ πείθω* om. a^1. — *ὁ* ante *σωκράτης* om. a^{13}. — 116B *ἐκείναις* circumscripsi, quia in codd. certa sede caret Socratemque non cum mulieribus tantum sed etiam cum filiis colloqui par erat. H. Revocavi *ἐκείναις*. — *ἄττα* post *πολλὰ* om. a^1. — 116C cum plerisque codd. revocavi vulg. *ὅπερ ἄλλων* pro *τῶν ἄλλων*, quod iis debetur, qui Socratis laudes cum quoquam alio communicari nollent. H. *τῶν* add. B cum a^2. — *οὖν* post *νῦν* om. a^{13}. — 116E H T *κερδανεῖν* cum $𝔄^2$. — 117A *πιθοῦ* a^1, *πείθου* *ς. — 118A primus post *οὕτως ἡμῖν* adjeci *αὐτοῖς*, cujus non exigua vis est: nostris nos oculis inspicere jussit. H. *αὐτοῖς* add. b.

Ad Cratylum collati sunt hi libri 1. a Gaisfordio et Schanzio Oxoniensis (𝔄), 2. a Bekkero et Schanzio Vaticanus 225 (*Δ*), Venetus 8 (*Λ*), Ven. 184 (*Ξ*), Ven. 185 (*Π*), Parisiensis 1808 (B), 3. a Bekkero Coislinianus 155 (*Γ*), Ven. 189 (*Σ*), Vindobo-

nensis 21 (*Τ*), Parisiensis 1809 (C), Par. 1811 (E), Par. 1812 (F), Par. 1813 (G), Par. 1814 (H), Par. 1815 (J), Par. 2992 (X), Vaticanus 895 (*l*), Vat. 896 (*m*), 4. a Francisco de Furia Florentinus 59 1 (a), Flor. 85 6 (b), Flor. 85 9 (c), Flor. 85 14 (d), Flor. 2795 (i), 5. a Creuzero Darmstadinus (D^c) et Palatinus (P^c), 6. ab J. G. Schneidero Gudianus (G^d), 7. a Rudopho Zittaviensis (Z^r), 8. a Schanzio Venetus app. class. 4 1 (t), 9. a Peipersio Venetus 1029a (r).

Horum librorum quae sit necessitudo, hoc cognoscitur stemmate:

Crat. 383 A *ἀνακοινωσώμεθα a*, *ἀνακοινώσωμεν* ς. — *αὐτῶν* 𝔄, *αὑτῶν* ς. At est ipsorum lingua, non sua; cf. ad Phaed. 63 A. H. — 383 B *εἰ αὐτῷ Κρατύλος τῇ ἀληθείᾳ ὄνομα b*, *εἰ αὐτῷ πότερον Κρατ. τῇ ἀληθείᾳ ὄνομά ἐστιν ἢ οὔ a*. — *αὐτῷ γε τοῦτο ὄνομα εἶναι* addunt familiae *a* deteriores et 𝔄Π in marg. Jordan. de cod. p. 618. — *ἐγὼ* post *ἔφην* om. *b*. — 384 C *ἑκάστοτε* post *ἀποτυγχάνειν* om. *b*. — 384 D *οὐδὲν ἧττον — κειμένου* om. *b*. Nihil tollendum erit, modo inserta mecum post *ὥσπερ* part. *εἰ* verba *οὐδὲν ἧττον — κειμένου*, quae cuncta Bekkerus seclusit, ad servorum comparationem rettuleris; eademque mox intolerabilem v. *ἐθισάντων* post *ἔθει* repetitionem sanari patietur recipienda vetusta lectione a scholiasta servata *μεθιστάντων*, quod verbum arcte cum *μετατιθέμεθα* cohaeret: ut si servorum nostrorum nomina pro libitu mutamus, mutatum hoc nomen non minus recte quam prius impositum indi arbitror; neque enim natura ulli illorum nomen inditum esse, sed lege et more eorum, qui mutarint mutatoque utantur. H. Sed conf. Jordan. p. 613. — 385 D *ὃ αὖ σύ* Hirschig., *ὃ ἂν σύ* libri. — *ἰδίᾳ ἐπὶ b*, *ἰδίᾳ ἑκάσταις ἐνίοις* (Buttm. *ἐνίοτ'*) *ἐπί*. Jordan. p. 620. — 386 A *εἶναι* post *πράγματα* om. *b*. — *τοιαῦτα δὲ σοί b*. — 386 B *ἄνθρωποι* post *εἶναι* om. *b*. — 386 B *ἐστὶν* post *οἷόν τε οὖν* om. *b*.

— 386 D *τῶν ὄντων ἐστὶ* post *ἕκαστον* om. *b*. Jordan. p. 621. — 386 E *ἔχειν* post *ὦ Σώκρατες, οὕτω* om. *b*. — *καὶ αὗται* bis Heindf., *καὶ αὐταὶ* libri. Herm. autem *εἰ οὐ καὶ αὐταί* retinuit: 'responsum enim *καὶ αὗται* ita explicandum est, ut *αὗται* locum subst. *αἱ πράξεις* teneat, *καὶ* ipsam vim antec. *καὶ αὐταὶ* repetat, quod ut lat. et ipse pro etiam usurpatur.' — 387 C *πρᾶξίς τις ἦν* libri, H *τις* om. — 388 C *καλῶς* post *ὀνόματι* a Cornario adjectum ejeci, quia non difficilius suppletur, quam Phaed. 98 A *ἃ ποιεῖ* post *ποιεῖν*, quod recte miratur Heind. aliquem elegantissimo scriptori obtrudere voluisse. H. Retinui *καλῶς* cum Coisl. Γ^{rc}. — 388 D. In responso restitui *ὁ τὴν τέχνην ἔχων*. H. Delevi *ἔχων*. Schanz, Stud. p. 57. — *εἶναι* post *δοκεῖ σοι* om. *b*. — 388 E *ἐστὶν* post *θέσθαι* om. *b*. — 389 A *ἐν* ante *ἀνθρώποις* om. *b*. — 389 C *εἰς ξύλον* libri praeter Gud., qui *εἰς τὸ ξύλον* habet. — 389 D *ἀμφιγνοεῖν* Peipers, Philol. XXVI p. 196, *ἀγνοεῖν* libri. — 390 B *χρησάμενος ὁ ὑφάντης b*, *χρησάμενος ὑφάντης a*. — 392 B *κατ' ἐμὲ καὶ σὲ* sine *τὲ* in *a* adjecto, quod conjunctam utriusque operam, non singulorum facultatem notaret; verum omnes habent 439 B. H. — 392 E verba *τί δή ποτε — μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε*, quae vulgo post *φαίνεται* leguntur, transposui, quia Socrates non potest, quod modo ipse exposuit, intellegere se negare; confusionis causa in duplici *φαίνεται* facile apparet. H. Cf. quae in Fleckeiseni annal. 1883 p. 542 exposui. — 393 A Stallbaumio auctore *βασιλικὰ — ὀνόματα* circumscripsi. H. — 393 C *μόσχον* delendum esse vidit Buttmann. — *ἀλλ' ἐὰν* ante *τὸ ἔκγονον* ejecit Peipers, Philol. XXVI p. 352. — 395 A *ἃ* pro *ἂν δόξειεν* scripsi ex conj. *ἂν* enim c. optat. in enuntiatis relativis sermonis leges respuunt, nisi obliqua oratio sit aut ipsum enuntiatum rursus a conditione pendeat. H. Restitui *ἄν*. Cf. Fleckeiseni annal. l. l. — *καρτερία* scripsi pro *καρτερίας*, quod etiam in cod. Ven. Ξ exstat. *καρτερίας μονὴν* jam alii ferri non posse viderunt, quorum medelas nostrae facilitatem superare arbitror. H. — 395 C *ἄξιον εἶναι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας* interpretandis antecedentibus *ἐμμέτρως κεῖσθαι* adscripta esse patet. H. — 396 B *μὲν ἄν τις* omnes fere libri, ubi ς *τινί*, Stallb. *τὶ*; at non necesse est *ἀκούσαντι* ad *δόξειεν* referri; est dativus judicii pendens ab *ὑβριστικὸν εἶναι*: censeat aliquis subito audientis judicio contumeliosum esse. H. — 397 B *ἐπωνυμίας b*, *ὁμωνυμίας a*. Jordan. de cod. p. 623. — *Εὐτυχίδην b*, *Εὐτυχιάδην a*. — 398 A *ὑποχθόνιοι* libri praeter Par. G, qui cum ς *ἐπιχθόνιοι*. — 398 C *τὸν δαήμονα* circumscripsi, quia alieno loco legitur summamque interpretamenti suspicionem praebet. H. — 398 D ex conjectura dedi *αἰνίγματος* pro *ὀνόματος*, quod omnino explicationem non habebat, quomodo *ἥρως* ex nomine *ἔρως* nominis

causa inflexum esse diceretur. Nam quod Heindf. interpretatur ut justum exiret *ὄνομα*, radicem *ἔρως* justum nomen esse negaret; malui igitur quamvis audaci mutatione id restituere, quod Plato identidem (395E 404C) nominum fictoribus propositum fuisse significat, ut levi inflexione originem occulerent, poetarum instar, qui itidem passim *αἰνίττεσθαι* et *αἰνιγματωδῶς λέγειν* dicuntur. Theaet. 194C republ. I 332C Alc. II 147BD. H. *ὀνόματος χάριν* seclusi. Cf. Fleckeiseni an. 1883 p. 543 — *εἴρειν ἱκανοὶ* ex Buttmanni conj. scripsi. Libri *ἐρωτᾶν ἱκανοί.* — 398E *ἢ σὺ ἔχεις* conj. Heindf., libri *σὺ ἔχεις.* — 399B *ὀξύτερα* post *βαρύτερα* add. Buttm. ex conj. — 399D *σῶμά τι b*, *σῶμα a.* — 400A *νοῦν καὶ ψυχὴν* H cum libris praeter Vat. *Δ* et Flor. d, in quibus *νοῦν τε καὶ ψυχὴν* legitur. — 400D *αὐτοὶ ἑαυτοὺς* Gud. et Par. G, *ἑαυτούς* H cum ceteris libris. — 401B *εἶναι* post *ἀνθρώπων* om. *b.* — 401C *ἐσσίαν* pro *ἐσίαν* bis scripsi cum Bergkio, Zeitsch. f. d. AW. 1843 p. 24, qui hanc ipsam doricam formam esse monuit. H. *ἐσσίαν b*, *ἐσίαν a.* — 403B *ἄνθρωποι* scripsi pro *οἱ ἄνθρωποι. ἄνθρωποι a.* — 404B *ἀεὶ* inter *καλὰ* et *εἰδέναι* ex conj. inserere non dubitavi; *ἄλφα* enim intensivum, quo Stallb. ad *Ἅιδην* ex *εἰδέναι* derivandum confugit, a Platonis verbis alienum est. H. — *τί δὲ Δήμητρα b*, *τί δὲ δὴ Δήμητρα* quidam *a.* — *Δημήτηρ* post *ὡς μήτηρ* om. *a*, add. *b.* Jordan. de cod. p. 624. — 405B *τὰ* ante *λουτρὰ* add. omnes fere libri. — Cum Boeckhio ad c. inscr. I p. 860 et Bergkio l. c. scripsi *Ἄπλουν* pro *Ἁπλῶν*, ut thessalicae dialecto constarem; cf. et revue archéol. 1844 p. 315. H. — 405C *τὴν* ante *περὶ τὴν* cum Stallb. expunxi. H. — 405D sententia postulante *οὗ* vel *ο* in *ὁμο* mutavi. H. — 405E *πολὺ* post *τὸ δέ*, quod ferri non posse Stallb. cancellis significavit, leniore medicina in *ποὺ* mutavi, cujus confusionis etiam polit. 275E exemplum praebet. H. *πολὺ* jam secluserat Heindf. cum Gud. — 406A *Λειηθὼ* pro iterato *Ληθὼ* ex Heindf. conj. H. — 406C *καλούμενος* iteratum non toleravi, sed *καλοῖτο* scribendo constructionem instauravi non majore, opinor, audacia, quam qua in Phaed. 87B ineptum part. *ἀπιστῶν* certatim in *ἀπιστοῖ* mutatum est. H. Restitui *καλούμενος*. Cf. Fleckeiseni an. l. l. — *τὴν ἐκ τοῦ ἀφροῦ γένεσιν* ex conj. H. *ἐκ* delevi. Cf. Fleck. an. l. l. — 407C *Ἀθηνάαν b*, *Ἀθηνᾶν a.* Cf. Jordan. de cod. p. 626. — 408A *τὸ δὲ λέγειν — εἴρειν* glossema esse Cornarius vidit. Jordan. p. 627. — 408B *καὶ ἥ γε Ἶρις — ἄγγελος ἦν* ab alinea manu huc irrepsisse monuit Heindf. — 408C *Ὀρθῶς ἄρ᾽ ἂν* scripsi ex Stallb. conj. Libri *ἂν* omittunt. — 409A pro dativo *δηλοῦντι* Heusdio auctore recepto librorum lectionem *δηλοῦν τι* revocavi. H. — 409E *εἰκότως b*, *ἐοικότως a* Herm. Cf. Jordan. p. 626. — 410B *ὅθεν δὴ — ἐστὶν ἀὴρ* Platonis non esse vidit Heindf. —

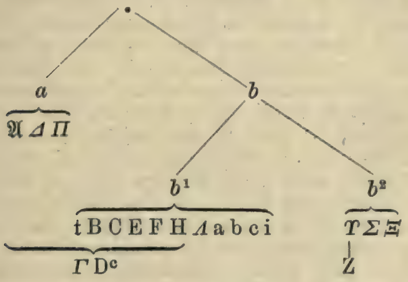
ἀεὶ περὶ τὸν ἀέρα ϑέων H ex conj. pro *ἀεὶ ϑεῖ — ῥέων*, ut structurae consulerem, quae in vulg. misere hiat; praesertim cum hujus origo facile pateat, ubi cum proclivi errore *ϑέων* in *ῥέων* mutatum esset, currendi notio, quam etymologia requirit, alibi intrudenda erat; *ῥέων* autem, quod jam in *ἀέρι* inest, in *αἰϑέρι* ex *ἀεὶ — ϑεῖ — ἀὴρ* orto non desiderabimus. H. Vulg. restitui. — 412 A *ἐμβάλλοντας — ἐπιστήμην* Schmidt, Crat. p. 46, *ἐκβάλλοντας — πιστήμην* H cum Turic. — Heind. suadente *λέγηται* scripsi pro *λέγῃ*, quod quo referatur non habet. H. — 413 A non dubitavi quamvis repugnante Stallb. veterem meam conjecturam *Δία* pro *ἰδίᾳ* recipere, quia neque is sum, qui quod aliquo modo explicari possit illico tutum habeam neque *ἰδίᾳ* quomodo commode explicem invenio, *Διὸς* autem nomen quippe omnium *αἰτίου* cum praep. *διὰ* comparari jam 398 A vidimus. H. Restitui *ἰδίᾳ*. Schmidt, Crat. p. 48. — 413 B *καὶ ἀκηκοέναι* ex glossemate fluxisse jam Stallb. intellexit. H. — 413 C dubito num recte Stallb. *αὐτὸ* ante *τὸ πῦρ* et *τὸ ϑερμὸν* defendat, quae vox ad idearum doctrinam pertinens ab elementorum physiologia aliena est; quod si recte primum *αὐτὸ* interpungendo ab igne distinxi, pro secundo simplex *αὖ* reponendum, tertium autem pro interpolatione tollendum erat. H. Ad vulg. redii. — 415 A *πῶς τὸ πολὺ* H pro *πρὸς τὸ πολύ*, quod cum *σημαίνει* aegre convenit; medelam jam Phaed. 112 E adhibitam hic etiam cod. Par. G offert, neque aliter infra p. 420 C scribi poterat, ubi vulgo *ἡ βουλὴ πρὸς τὴν βολὴν* legebatur. H. — 415 D *ἔπειτα δὲ λελυμ.* libri omnes praeter GΔ^1. H cum Bekk. *δὲ* omiserat. — Scabram et hiulcam structuram leniter emendavi addito *εἰ* post *ὥστε*, quo facto sequ. *ὀρϑῶς μὲν ἔχει* nunc demum fulcrum inveniunt; nec p. 416 B dubito, quin mea conj. *ὀλίγῃ* pro *λέγει γε* sententiae aeque ac litteris conveniat; quamquam persanatum locum ne sic quidem praestem. H. — 415 D *εἰ* sustuli, 416 B vulgatam *λέγουσί γε* restitui. Cf. Schmidt, Crat. p. 50. — 416 C *τὰ δὲ μὴ* restitui pro Heindorfii conjectura *ἃ δὲ μή*, quia non majore negotio *ἐργασϑέντα* suppletur, quam Euthyd. 277 C *ἔχωσι* post *οἱ ἔχοντες ἢ οἳ ἂν μὴ*, vel in Simon. fragm. Prot. 344 E *ἔπραξε* post *πράξας εὖ — κακὸς δ' εἰ κακῶς*. H. Restitui *ἅ*. — 417 A Herm. Heusdii consilium secutus *συμπεριφέρεσϑαι ἔοικε* Socrati continuat, ubi vulgo interjecta Hermogenis responsio nec inf. *κεκλῆσϑαι* nec sequens *τὸ δέ γε κερδαλέον* recto talo stare patitur; ejusdem generis mendum p. 419 C sublatum est. — 418 E *ἀδελφὸν* *a* sine *ὄν*. H. — 419 C *ἐπωνομάσϑαι* *b* Herm., *ἐπωνομασϑῆναι* *a* praeter *T*, in quo libro est *ἐπονομασϑῆναι*. Cf. Jordan. p. 627. — 420 B Heindorfium *σὺ* pro *οὐ λέγεις* emendantem fidenter secutus sum. H. — *τοῦτο* pro *τούτῳ μᾶλλον* H cum *a* revocavit, quia *ἔοικε* pro *εἰκός ἐστι*

nihil difficultatis habeat. Restitui, quod est in *b*, *τούτῳ*. — 420E temperare mihi non potui, quin *ῥώμην* in *ῥύμην* mutarem, quae instinctui divino, quem jamjam fini appropinquare Socrates modo dixit (*τέλος γὰρ ἤδη θεῷ*), unice convenit. Cf. soph. 236D ejusdem erroris exempla apud Jacobs. ad Achill. Tac. p. 462 et Held. ad Plut. Aem. Paul. p. 172. H. Revocavi librorum lectionem *ῥώμην*. — 421B loci frustra a Winkelmanno ad Euthyd. p. 225 excusati lenissima medela visa est male iteratum *συγκεκροτῆσθαι* circumscribere, deinde vero cum Bekk. *οὐκὶ ὂν* dedi pro *οὐκ ἰόν*, quia Platonis etymologiae ne dialectorum quidem formas respuunt. H. — 421D *ἀνερεύνητα* Π[rc] (*ἀνερεύνετα* Gud.) Schmidt, Crat. p. 52, *ἀνεύρετα* ceteri libri. — *εἴη*, *εἰ* — *διαφέρει* 𝔄[2] Ξ[2] t[2], *εἴη* — *διαφερειν* reliqui fere omnes. — *ἄπο* pro *ἀπὸ τρόπου* scripsi auctoribus Schaefero anal. p. 51 et Bastio ad Greg. Cor. p. 211. H. Revocavi *ἀπό*. — *ἀγὼν* scripsi pro *ἀγών*, quod vulgaris proverbii speciei repugnat. Cf. Zenob. II 45. H. — 422D *δὴ* post Heindorf. ante *τὰ μὲν ὕστερα* insertum ejeci. H. — 423B cum a^1 *φωνῇ* pro *φωνῆς* recipere non dubitavi, doctiorem profecto lectionem, quam quae cum Stallb. correctori tribuatur. H. Restitui *φωνῆς* et *ὃ ἂν* pro Heindorfii conjectura *ὅταν*. Cf. Schmidt, Crat. p. 54 sq. — 423C *μὰ Δία* in suspicionem vocavi, non quod *μὰ Δί' ἀλλ' οὔ* dici negem, cujus exempla Stallb. ad Gorg. 463D suppeditat, sed quia negationis vehementia a Socratis persona et instituto prorsus abhorret; longe commodior iisdem verbis locus est ante Hermogenis responsum *οὐκ ἔμοιγε*, unde per errorem huc translata esse suspicor. H. Restitui *μὰ Δία*. — 423D *τῇ* ante *φωνῇ* om. cum libris praeter GG[d]. — *τέχνη ὀνομαστικὴ* *a*, *τέχνη ἡ ὀνομ.* *b*. — 423E *τί δαὶ δὴ* Herm. pro *τί δὲ δή*, quod *δαὶ* primam manum cod. 𝔄 exhibere putavit. Revera haec habet *δέ*. — 424D librorum lectionem *ἐπειδὰν ταῦτα* (𝔄Δ *πάντα*) *διελώμεθα τὰ ὄντα εὖ πάντα, αὖθις δεῖ ὀνόματα ἐπιθεῖναι* corruptam esse omnes consentiunt, ipseque Stallb. non circumscribendis tantum *τὰ ὄντα* defunctus est, sed etiam *ὀνόματα* in *τὰ ὄντα* et *ἐπιθεῖναι* in *ἐπισκέψασθαι* mutari jussit, Sauppius autem epist. crit. p. 145 totum locum sic effinxit: *ἐπειδὰν πάντα διελώμεθα, τὰ ὄντα εὖ πάντα αὖθις, οἷς δεῖ ὀνόματα ἐπιθεῖναι*, unde quidem *οἷς* libenter ascivi, in ceteris meam rationem utraque commodiorem esse puto. H. — *ἐνὶ* post *πολλὰ* om. cum *b* et a^2. Cf. Jordan. p. 627. — Audacius egi 425D, ubi cum vulg. *εἰ μὴ ἄρα δὴ — ἀπαλλαγῶμεν* ad deliberativam conjunctivi vim non sine tormentis revocetur optimorumque codd. consensus in *δεῖ* corruptelam potius arguat, hanc ita exstitisse suspicor, ut absorpta quocunque casu priori v. *βούλει* syllaba reliquum in *δεῖ* primum, deinde in *δὴ* transierit; *βούλει* structurae

unice convenire certum est. H. — 427E τί δέ 𝔄¹, τί δαί 𝔄². — 429B τὰ ἔργα τὰ αὐτῶν Baiter, τὰ ἔργα αὐτῶν vel αὐτῶν libri. — 431A ἔχον post οὕτως om. *a*. H. — 431E ἓν ante ἕκαστον τῶν στοιχείων vulgo insertum sustulit cum *a* H. — 432B ᾗ ἡ ὀρθότης H ex Heindorfii conjectura, ἡ ὀρθότης omnes fere libri. — τοιάδε H cum libris praeter *a*², qui τὰ τοιάδε habent. — 437D τάδε δὲ ἐπισκεψώμεθα — 438A οὐ μοι δοκεῖ, in textu habet Gud., in marg. *Π*𝔯, ceteri om. Cf. Schanz, Stud. p. 38, Hermes XVI p. 314. — 438A post ἐπανέλθωμεν pro δή libri δέ. — 439A articulum ante εἰκὼν om. cum *a* H. — 439C in libris ante τῷ ὄντι est καί, τὲ ante ἔθεντο. Loco καὶ cum Wyttenbachio εἰ scripsi, τὲ cum Stallb. delevi. Cf. Schmidt. p. 93sq. — 439D εἶναι post ὦ Σώκρατες cum *a*¹ expulit H. — 440D πάντα τὰ pro πάντα χρήματα cum *a*¹ scripsit H.

Theaetetus. Collati sunt hi libri 1. a Gaisfordio, Campbellio, Schanzio Bodleianus (𝔄), 2. a Bekkero et Schanzio Vaticanus 225 (*Δ*), Venetus 8 (*Λ*), Venetus 184 (*Ξ*), Venetus 185 (*Π*), Parisiensis 1808 (B), 3. a Bekkero Coislinianus (*Γ*), Parisiensis 1809 (C), Par. 1811 (E), Par. 1812 (F), Par. 1814 (H), Vindobonensis 21 (*Υ*), Palatinus Vaticanus 173 (𝔟), 4. a Francisco de Furia et Schanzio Florentinus 85 6 (b), 5. a Francisco de Furia Florentinus 59 1 (a), Flor. 85 9 (c), Flor. 2795 (i), 6. a Creuzero Darmstadinus (D^c) et Palatinus (P^c), 7. a Rudolpho Zittavensis (Z^r), 8. a Schanzio Venetus app. class. (t), 8 a Kunzio Vindobonensis suppl. 7 (1).

Horum librorum hoc est stemma:

Theaet. 142D μὲν post ἐγραψάμην om. *a*. — 143A ἀλλ' ἤδη Heindorf., ἀληθῆ libri. — 143B Ἐρινοῦ *b*² Bkk., ἐρείνου *a* (praeter *Π*) *b*². — 143D ἂν ἠρώτων *a*, ἀνηρώτων, cujus compositi hic aegre causam invenias. H. — 145A γ' ἐμὲ Bkk., γέ με ς, at sufficit quantum sciam. H. — 145D παρά τε Ficin., παρά γε

libri. — 146 C ἐπιστήμη H ex conj. Heindorfii pro ἐπιστῆμαι flagitante, ut opinor, sententia, cujus hoc ipsum acumen est, ut Theaetetus universam scientiam multarum enumeratione definiat; quas si singulas scientias appellare voluisset, dixisset δοκοῦσιν ἅς. nunc haec mens est: quidquid a Theodoro discas, scientia esse videtur. H. Restitui librorum ἐπιστῆμαι. — 148 C ἄκρων cum *b c*, ἀκριβῶν *a* et Tur., at ipse 𝔄 litteris ιβ puncta supraponit veramque lectionem sequ. ἀκροτάτων eodem modo arguit, quo Phaed. 92 A praecedens δόξει pro δοξάσαι vulg. δόξαι restitui jussit. H. — 148 E μέλλειν *b c*, μέλειν *a*. — 149 D καὶ ἐάν γε ὅσιον δόξῃ ἀμβλίσκειν H circumscripto sequ. ἀμβλίσκουσι, quod etsi jam Poll. IV 208 novit, significationis tamen insolentiam hic quoque notavit, videturque antiqua dittographia esse, cum nonnulli structuram a ποιεῖν suspensam non intellegerent. Mature corruptum locum esse etiam νέον ὂν inter ἐὰν et δόξῃ vulgo interpositum docet; cui cum jam Heusdius ἀνεμιαῖον, Heindorfius δέον, Stallbaumius ἀναγκαῖον, Winkelmannus κυόμενον suffecerint, mihi quoque aliquid periclitandum esse putavi, in quo teneas quae dixi griech. Privatalt. § 11 not. 5. H. Restitui νέον ὂν et ἀμβλίσκουσιν. — 150 C πάνυ τις σοφὸς *a*, πάνυ τι σοφὸς *b c*. Illud satis tuebuntur exempla ab Astio ad Prot. 340 D collata, imprimis Phaedr. 228 B εἰ μὴ πάνυ τις ἦν μακρός. H. — 151 A πάλιν αὐτοὶ *a*, πάλιν οὗτοι *b c* speciose; at vide ne illud Socrates urgeat, in illorum profectibus nullam suam operam cerni; nec rectius libri 151 C post οἴονται spreverunt μέ, quod a Plut. qu. Plat. 999 oblatum cum Heindorfio inserere non dubitavi. H. — 152 C καὶ ὡς ἀψευδὲς οὖσα ἐπιστήμη. H. Schmidt in Fleckeiseni annal. 1875 p. 477 sq., καὶ ἀψευδὲς ὡς ἐπιστήμη οὖσα libri. — 153 A μὴ καταγέλαστος libri, μὴ οὐ κ. ς poteratque ita scribi, quia interrogationem pro negatione esse constat, necessarium tamen non esse probet geminus locus soph. 241 E σχολῇ ποτέ τις οἷός τε ἔσται — μὴ καταγέλαστος εἶναι τὰ ἐναντία ἀναγκαζόμενος ἑαυτῷ λέγειν H. — 153 B ἐπὶ πολὺ H, ὡς ἐπὶ πολὺ *b c*, ἐπὶ τὸ πολὺ *a*, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Heindorf., quod esset plerumque, at vide, ne significantius sit longe sive valde, ut Crat. 415 A ἄγειν ἐπὶ πολύ. H. — 153 E δήποι Schanz., ὅν που Heindf., ἄν που libri. — 154 A ᾧ παραμετρούμεθα libri, ὃ παραμετρ. Heindorf. ex Cornarii conjectura miro errore, quamquam jam schol. vulgatam non intellexit. Is enim interpretatur τῷ αἰσθητηρίῳ, quae interpretatio ad ἐφαπτόμενον potius convenit, eaque re effecit, ut viri docti παραμετρεῖσθαι et ἐφάπτεσθαι perinde habentes τῷ οὗ ἐφαπτόμεθα vicissim τὸ ὃ παραμετρούμεθα jungendum censerent. At longe aliud est τὸ παραμετρούμενον, cujus magnitudinem alius rei comparatione metimur, eique recte

respondet ᾧ παραμετρούμεθα, quo comparato illud metimur, ut quattuor talorum comparatione sex sesquialtero plures, duodecim comparatis dimidio minus esse intelleguntur. Si quid igitur mutandum, παραμετροῦμεν legam, ut medium medium traxerit; necessarium tamen ne hoc quidem est, modo ne quis sequens παραμετρούμενον passivum esse obliviscatur. H. Revocavi ὅ. — 154E ἔγωγε 𝔄² Δb² H, ἐγώ ceteri. — 155E ζητῶν H ex conj. pro αὐτῶν audaci mutatione, sed ut opinor necessaria, quia pronominis nulla omnino vis apparet. H. Restitui αὐτῶν. — 156D post οὕτω δὴ Cornarius addidit βραδύτερά ἐστιν· ὅσον δὲ αὖ ταχύ, πρὸς τὰ πόρρωθεν τὴν κίνησιν ἴσχει καὶ οὕτω γεννᾷ, τὰ δὲ γεννώμενα οὕτω δή. — 156E ὁτιοῦν cum ς revocavi, sed circumscripto simul χρῶμα, quod omnes libri pro vulg. lectione χρῆμα exhibent. Facile tamen patiar aptius pro hoc vocabulum substitui, quocum etiam ὁτονοῦν a Tur. ex optimis libris receptum conciliari possit. H. Substitui cum Schanzio σχῆμα. — 157A πάσχον αὐτῶν libri, πάσχον αὖ τι ς ex Cornarii conjectura haudquaquam necessaria, siquidem genitivus commode ab ἑνὸς regitur: neque aut quod aliquid efficiat aut quod patiatur in ullo eorum firmiter cerni posse. H. — 159C καὶ ἐγρηγορότα, quod Tur. ex unius codicis margine (ἐγρηγοροῦντα F) quamvis cancellis inclusum post καθεύδοντα δὴ inseruerant, cum Stallb. prorsus sustuli, eundemque secutus mox 159E οὔκουν ἐγώ τε scripsi, quod etsi ille ne in novissima quidem editione Platoni reddidit, tamen jam a. 1839 unice verum esse intellexit. H. — 160A καὶ ἄλλον ποιεῖ τὸ αἰσθ. *a*, καὶ ἄλλο ποιεῖ τὸν αἰσθ. *b*, καὶ ἄλλον ποιεῖ τὸν αἰσθ. Vind. 1. Structurae circumscribendis καὶ ἄλλον consului, quae haud scio an veteri dittographiae in ipsa illa varietate conspicuae originem debeant. H. Vind. 1 secutus sum. — 160B γενέσθαι libri omnes praeter Vind. 1, qui γίγνεσθαι habet. — 160E καὶ ante τυγχάνει om. *a*. — 161A αὖ post ὡς οὐκ om. H cum Tur. — 161E καὶ ante ταῦτα πῶς om. *a*. — 162D ταῖς δημηγορίαις H ex conj. pro τῆς δημηγορίας, cui genitivo etsi ὑπακούειν ipsum non repugnare leg. IV 704D exemplaque a Schaefero ad Dem. I p. 671 allata ostendunt, eidem tamen in oboediendi tantum significatione locus esse videtur; hic ubi nihil est quam animum advertere, aurem praebere, non genitivum facilius quam ipsum singularem fero. H. Restitui genitivum. — 164A σώσομεν Dissen., σώσοιμεν libri. — Ibid. οὗπερ ὁρῴη H, ὁρᾷ ς, ὁρῶν *a*; at hoc praecedens quoque partic. ἐπιστάμενος pro ἐπιστήμων flagitaret, illud imperfecto vel aoristo potius mutandum esset; ex optimorum igitur codicum vestigiis optativum erui, cujus similis ratio est atque ejus, quem Crat. 395A tetigi δόξειεν. H. Participium revocavi. — 165 σοὶ post χάριν

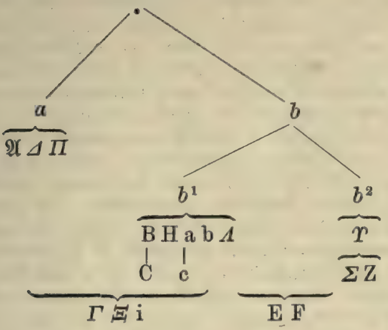
γε μέντοι om. *a* Tur. — 165E *σοί γε a*, *σοί τε* ς. — 166A *ἀποκρινάμενος a*, *ἀποκρινόμενος* ς. — 167B *πονηρᾶς ψυχῆς ἕξει δοξάζοντας a*, *πονηρᾷ — δοξάζοντα* ς, prius etiam Stallb., etsi posterius recte correxit monens transiri ad pluralem numerum usu non rarissimo; at *πονηρᾶς* quoque non minus sanum est quam *ἑαυτῆς*, quod mox omnium fere codd. suffragia pro *αὐτῆς* substitui jusserunt. Quia enim pravam animam habent, huic affinia homines opinantur; quia autem id ipsum prava anima efficit, non ei, sed sibi affinia Plato eo securius dixit, quo facilius *ἑαυτῆς συγγενῆ* simul etiam ad sequentem *χρηστὴν ψυχὴν* transferri possunt. H. Revocavi *πονηρᾷ — δοξάζοντα — αὐτῆς*. — 167C *δοκεῖν καὶ εἶναι* ex Heindorfii conj. pro *δοκεῖν εἶναι* recipere non dubitavi, quia et per se vulgata languet et praecedentes *αἰσθήσεις καὶ ἀλήθειαι* in oratoris quoque comparatione simile notionum par requirunt. H. Omisi *εἶναι*. — 168C *προσήρκεσα μὲν* H. pro *προσηρξάμην*, quod ferri non posse Schneiderus Boeckhius (ad Min. p. 180) ipseque Stallb. tanto consensu pronuntiaverunt, ut egregiae Corais conj. locum negare non potuerim. H. Revocavi *προσηρξάμην*. — 169B *ἂν* post *πρὶν* ab Heindorfio desideratum inserere non magis quam Stallb. ausus sum. H. — Ibidem *ἀλλὰ λέγε* ex *a* pro *ἀλλ' ἄγε* restitui, praesertim cum ipse Theodorus non ducendum se sed refutandum Socrati praebeat. H. Redii ad *ἀλλὰ λέγε*. — 171B *ἑαυτοῖς ψεύδεσθαι* libri praeter $1\Pi^2$, qui *ἑαυτοὺς ψεύδ.* praebent. — 172E *χειρί τινα a*, *χειρὶ τὴν b c*. — 175C *τ' αὖ* circumscripsi, quia ab *a* abest *πολύ*, unde illud *τ' αὖ* ortum esse suspicor; sive emendandum potius quam tollendum videatur, non cum Heusdio *πάνυ*, sed simpliciter *τὸ* commendem. H. Retinui illud *τ' αὖ*. — 177E *μὴ γὰρ λεγέτω a*, *μὴ λεγέτω b c*. At particula explicat, cur *τὸ ὄνομα λέγειν σκῶμμα* futurum sit, nimirum quia non nomen, sed rem memorari oporteat. H. — 178A *ἁμαρτάνειν a*, *διαμαρτάνειν b c*. Cf. Euthyd. 281C, ubi ibidem post *ἐξαμαρτάνοι* simplex *ἁμαρτάνων* sequitur, pluraque ad Euthyphr. 14A. H. — Ibidem veterem meam conjecturam *τὸ* pro *καὶ περὶ τὸν μέλλοντα* etiam nunc tueor, non modo quia absonum videtur utile ad aliud praeter futurum tempus referri, sed etiam quia totum genus quaeritur, quod inter alia etiam utile comprehendat; utile igitur non est genus, sed species, cujus genus non ita definiri potest, ut inter alia etiam futurum tempus continere dicatur. H. Restitui *καί*. — 179A restitui *εἰ μὴ* ex Heindorfii conj. in *εἴ πῃ* mutatum sententiaeque ita potius consului, ut *αὐτῷ* in fine circumscriberem; quo facto hac in re Protagorae inconstantia arguitur, quod cum suo quemque judicio verum invenire jactasset, ab ipso tamen rerum omnium causas et rationes certissime peti discipulis persuaserit. Cf. soph c. 20. H. —

179D καὶ ἐξ ἀρχῆς cum *a* edidi, ubi *b c* καὶ omittunt. H. — 181D φορὰν 1 conj. Heindf., περιφορὰν ceteri libri. — 181E τὲ αὐτοῖς 1 conj. Heindf., τὲ ἑαυτοῖς ceteri. — 182A αἰσθητὴν scripsi ex Buttmanni conj., libri αἰσθητόν. — 182B καὶ ante ἐν τοῖς πρόσθεν inseruit ex 𝔄 H. — 182E οὔτε τιν' ἄλλην e Disseni conj. edidi, οὐδέ τιν' ἄλλην libri. — 183A auctore Lehrsio in Jahni annal. 1827 p. 155 τὸ ab Heind. ante οὕτω λέγειν intrusum expunxit H. — 183B τὸ ante οὕτω a Schleiermachero additum sustuli. — 183E εἶναι post αἰδοῖός τέ μοι add. *a*, om. plerique *b c*. — 188D λέγεται libri, λέγετε conj. Buttmannus. — 189B οὐ γὰρ libri, οὔτ' ἄρ' conj. Heusde. — 189E Ἀνάγκη — μέρει Theaeteto, κάλλιστα — καλεῖς Socrati tribuit Hirzel. Vulgo Ἀνάγκη μὲν οὖν Theaeteto, ἤτοι — μέρει Socrati, κάλλιστα Theaeteto, τὸ δὲ διαν. — καλεῖς Socrati tribuuntur. — 190C ἐπὶ τῶν — ταὐτόν ἐστιν ex *a Γ* et margine t Σ B C a primus in ordinem restitui, ubi reliqui libri post καί σοι τὸ ῥῆμα breviter περὶ τοῦ ἑτέρου addunt; glossematis enim suspicione, ut Stallb. quoque agnovit, prorsus carent videnturque ex reliquorum potius codd. communi fonte casu aliquo excidisse eoque facto sententiae terminandae caūsa paucis quibusdam verbis satis obscuris suppleta esse. H. ἐπὶ τῶν — ἐστιν uncis inclusi et post ea περὶ τοῦ ἑτέρου addidi. — 190D ex *a* τότε ἕτερον inter τὸ et ἕτερον inseruit γε H. — 190E οὔτ' ἄρα H. Schmidt., οὔτε γὰρ libri. — 191A αὐτὰ *a*, αὐτοὶ Ast. — 191D ὅταν *a*, ὃ δ' ἂν 1 $Π^2$, ὅταν δὲ ceteri. — 193C μεταφερούσης H ex conj. Buttmanni pro μεταρρεούσης. — 193E ἕτερόν τινα ὂν *a*, ἕτερόν τινα ὢν *b c*. — 194A τὸ σημεῖον *a*, τῷ σημείῳ *b c*, unde Heusdio auctore BST τὼ σημείω exsculpserunt; huic autem conjecturae antiquissimorum librorum lectionem eo certius praefero, quia haec propter antecedens ἀμφοῖν facile in dualem mutari poterat, singularem autem Plato propter sequens ἑκάτερον praetulisse videtur. H. — 194E λιθῶδές τι libri, λιθῶδές τε Ficinus. — 196A αὐτὰ πέντε *a*, αὐτὰ τὰ πέντε Tur. cum Heindorfio praeter necessitatem; nam quod Crat. 432A αὐτὰ τὰ δέκα legitur, contrario exemplo polit. 289A ἐν τούτοις ἑπτὰ plane rependitur. H. — 197C λαβεῖν καὶ σχεῖν *a*, ἔχειν *b c*, ἴσχειν Tur. ex Winckelmanni conjectura; at aoristus λαβεῖν sui similem postulat. H. — 198C αὐτὰ post αὐτὸν jam Cornarius tolerare noluit conjecitque ἐντός, quod ς olimque etiam Stallb. secuti sunt, donec hic novissime totum eliminaret; mihi circumscripsisse sufficit. H. Revocavi αὐτά, quod est in libris. — 198D μαθόντι καὶ H cum Bekk. quamquam sine idonea codd. auctoritate, quorum plerique (*b*) particulam omittunt, quapropter ἢ potius Heindorfius, ᾗ cum cod. Ven. *Π* correctore Tur. inseruerunt; mihi καὶ non simplicitate magis quam elegantia structurae commen-

datum est. H. — 200 D *οὐ γάρ που Π* H cum Stallb., *πὼ* libri reliqui, sed alterum *πὼ* in *ποὺ* mutandum esse jam Baiterus vidit. H. — 201 A *μένουσι δὲ* libri, *μένουσι δὴ* Tur. — 201 B *τούτοις a, τούτους b.* — 202 A *οὐδὲ τὸ τοῦτο* Heindf., *οὐδὲ τοῦτο* libri. — 202 D *αὖ τοῦτο* Heindf., *αὐτὸ τοῦτο* libri. — 203 C *τί δέ; a* H, *τί δὲ δή;* ς. — Ibid. *λέγωμεν a* H, *λέγομεν* ς. — 204 B *δεῖ δέ γε δὴ* libri, *δεῖ γε δὴ* Tur. cum 1. — 204 C post *ἓν* Cornarius add. *ἢ πέντε καὶ ἕν.* — Ibid. meo periculo *τὰ πάντα ἓξ* et *πάλιν δ' οὐχ ἓν λέγομεν* scripsi, ubi ς cum libris *πάντα τὰ* et *οὐδὲν* edidit, quamquam priora jam Heindorfius in *πᾶν τι τά*, Turic. in *πᾶν τὰ* mutarunt. Socrates enim, ut *τὰ πάντα* et *τὸ πᾶν* idem esse demonstret, primum varias senarii numeri partes enarrat, quibus omnibus sex efficiatur, eundem tamen numerum in omnibus unum esse monet, unde sequitur, ut omne, hoc est sex, cum omnibus (ejus partibus) idem sit; hoc igitur ut Theaetetus intellegat, primum in senario pluralem numerum, in eodem tamen rursus etiam singularem agnoscere cogitur, quem non intellego quomodo Stallb. ex *οὐδὲν* ita repetat, ut ad sequens *ἀνάγκη* suppleri *τὶ* jubeat; immo quem affirmative respondere volumus, ei jam in interrogatione quod affirmet proponere debemus. H. Restitui *πάντα τὰ ἕξ.* — 204 D *λέγωμεν* (*λέγομεν ΠΛΞ*b Stb.), quia ab iis, quae de *παντὶ* et *πᾶσι* dicenda erant, ad *πᾶν* et *ὅλον* transitur. H. — 205 A *τοῦτο πᾶν* libri, *τοῦτο τὸ πᾶν* Heindf. — 205 C *οὐδὲ τοῦτο* libri, *οὐδὲ τὸ τοῦτο* Heindf. — 209 B *τῶν λεγομένων* libri, *τὸ λεγόμενον* Cornarius. — 209 C *ἐξ ὧν εἶ σύ· ὃ ἐμὲ* ex Heindorfii conj., ς *ἢ ἐμὲ* potius ad explendam codd. lacunam scripsit ad *σιμότητα* respiciens, ubi ego *μνημεῖον* respici malim. Tur. cum Ficino *ἐξ ὧν εἴσει σὺ ἐμέ*, quo non nisi antiqua corruptela propagatur. H. — 209 E *εἰ δέ γε — τί νῦν δὴ ὡς ἕτερον ὑπέθου* Badham., *εἰπὲ* (*εἴγε* vel *εἰδὲ a*) *δή, τί νῦν δὴ ὡς ἐρῶν ἐπύθου;*

Sophista. Libri collati 1. a Gaisfordio et Schanzio Bodleianus (𝔄), 2. a Ruhnkenio et Bekkero Parisiensis 1812 (F), 3. a Bastio et Bekkero Vaticanus 225 (*Δ*), Venetus 185 (*Π*) et 189 (*Σ*), Vindobonensis 21 (*Υ*), Parisiensis 1808 (B), 4. a Bekkero Venetus 184 (*Ξ*), app. class. IV 54 (*Λ*), Coislinianus 155 (*Γ*), Parisiensis 1809 (C), 1811 (E), 1814 (H), 5. a de Furia Florentinus 59 1 (a), 85 6 (b), 85 9 (c), cod. abbat. Florentin. 2795 (i), 6. a Rudolpho Zittaviensis (Z).

Horum librorum stemma est hoc:

Sophist. 217 A *καὶ γένη a*, *καὶ τὰ γένη* *ς. — 217 B *ἅπερ πρὸς a*, *ἅπερ καὶ πρὸς b²*. — 218 A *μὴ 'μὲ* Wb., *μή με a*, *μὴ ἐμὲ* *ς. — 218 C *σὺ κἀγὼ* omnes libri praeter Flor. i, qui *σύ τε κἀγὼ* habet. H confert Crat. 392 B. — 219 B *ἅ δέ γε νῦν δὴ διήλθομεν* Γ^cor. H Tur., *τὰ δέ γε νῦν δὴ ἃ διήλθομεν* CB^cor., *ἃ* om. *ab²*, ante *δὴ* ponit *ς. — 219 C *τὸ δὲ μαθ.* ex Heindorfii conjectura, libri *δή*. — 219 D *θέντας* E^cor. Heindf., *θέντες* *ς. — 220 A *ὃν* conj. Heindf., *ἐὰν* libri. — 220 B *αὐτόθεν* F Hdf., *αὐτόθι* *ς contra sensum, quandoquidem is potius, qui ictu piscatur, *αὐτόθι* hoc est s t a t i m et e v e s t i g i o venatur, quam is, qui domi sedens h i n c, *αὐτόθεν*, exspectat, quid retibus nassisve capiatur. H. — 220 C *ἄλλο* post *οὐδὲν* om. *a* male, ut 220 E *τὸ ποῖον*. — 222 B *ὁπότερ' ἂν ᾖ* — *διοριστέον* H, *ὁπότερ' ἂν ἡγῇ* — *διόρισον* libri praeter *a*, qui habet *διοριστέον*, neque opinor Theaeteti est definire, sed praescribere, utro modo Eleatem definire velit; quod cum insuper *εἴ σοι φίλον* et similia (Theaet. 162 B, sophist. 216 B, Protag. 353 B) in obsequio alteri pollicendo solemnia sint, *σοὶ* ad *φίλον* referre malui, quo facto *ἡγῇ* in *ᾖ* mutandum erat, nisi etiam audacius *ἡγῇ καὶ ᾖ φίλον* scribere vel *φίλον εἰρῆσθαί σοι* cancellis notare vellem. H. Vulgatam restitui. — 223 A *ἢ* ante *ἡδυντικὴν* add. Hdf. — 223 D *διαιρούμενοι b¹*, *διαιρουμένην* *ς. — *διαλλαττόμενον* conj. Hdf., *διαλλαττομένων* libri. — 223 E *καὶ χρῆται* conj. Hdf., *κέχρηται* libri. — 224 D *μεταβλητικῆς* E² Hdf., libri *μεταβλητικὴν* vel *μεταβλητικοῦ*. — *ἐμπορικῆς* Γ^cor. F^m E² Hdf., libri *ἐμπορικοῦ*. — 225 B itemque inferius 226 A et 232 D librorum longe plurimorum scripturam *ἀμφισβητικὸν* pro *ἀμφισβητητικὸν* fidenter revocavi, non quo eam formam cum *ὀψοποιϊκὸς* vel *οἰκοδομικὸς* compararem, sed

propter syncopen, quae quam late pateat exempla a me in Schneidew. Philol. II p. 438 et Lobeckio paralip. gr. gr. I p. 44 collecta abunde probant. H. — 225 C *τοῦτο* b^1, *ταῦτα* *ς. — 225 E *καὶ τί τις* Hdf., *καὶ τίς* libri. — 227 B *εἰλήφασι* *a* cum plerisque, *εἰλήχασι* ς speciose, sed non magis necessarie, quam Phileb. 37 B, ubi Stallb. conj. *εἴληχε* a Winkelmanno praef. Turic. p. XIV merito reprobata est. H. — 228 A *διαφορᾶς διαφθορὰν* libri praeter $\Sigma^{cor.}$, qui habet *διαφθορᾶς διαφορὰν* cum ς ex Corn. conj. Galeni loco nisa; eandem tamen perversam esse ipsis Heindorfii verbis probes, qui codd. lectionem veram fore ait, si pro *στάσει νόσου* definitio quaereretur; at enim *νόσος* et *στάσις* comparantur, quodque in illam, idem in hanc cadit, ut discidio praecedente corruptela nascatur. H. Revocavi *διαφθορᾶς διαφοράν*. — 228 C *πειρώμενα*, quod ab *a* omissum jam Tur. circumscripserunt, prorsus expuli; simul autem sequ. *τούτου τυγχάνειν* circumscripsi, quae ipsa cum ad *ὁρμὴν* pro glossemate apposita essent, mox in ordinem recepta alterum illud interpolamentum produxisse videntur. H. Restitui *πειρώμενα τούτου τυγχάνειν*. — 229 A *δίκη* Stb. recte e glossemate ortum esse censet. — 229 C *ἀμαθίαν* Bkk. cum C i, conj. Hdf., *ἀμαθία* reliqui contra legem, qua nomen semper eundem cum *ὄνομα* casum requirit; nec magis dubitavi mox 229 D *κατὰ τοῦτο* pro *καὶ τοῦτο* ex conj. scribere, quia vix deceat Platonem h o c q u o q u e dividi posse iterare, non addentem q u o m o d o, ipsaque Theaeteti quaestio *κατὰ τί* antecedentem praepositionem requirit. H. Restitui *καί*. — 231 B *οὐκοῦν* Tur. Platoni reddidi *οὔκουν*. — 231 D *ἦν* post *περὶ τὰ μαθήματα ἡμῖν* ex Heindorfii conj. adjectum delevi; quod si Stallb. propter praecedens *ἡμῖν* necessarium esse censet, videat ne lenius fuerit *ἡμῖν* post *ἀνεφάνη* transferri. H. — 232 B post *πρῶτον* add. *τὶ* quidam b^1. Ante *πρῶτον* Hdf. *ἓν* addiderat. — 232 C *λέγεται γοῦν δὴ* i Hdf. nulla de causa, *λέγεται οὖν δὴ* reliqui libri; immo mox post *φαίνεται γοῦν* cum *a* *δὴ* nunc sublatum est. H. — 233 A *οὐ γάρ πω* b^2, *οὐ γάρ που* *ς. — 234 A *καὶ γῆς* post *θαλάττης* add. Ξi ς. — 234 C *ἢ δυνατὸν αὖ τυγχάνει* Schleiermacher, *ἢ οὐ δυνατὸν αὖ τυγχάνειν* ς cum plerisque libris. — 234 D *ὦ* om. *a*. — 235 A *εἷς γόητα* cum libris omnibus praeter i, qui habet, quod Tur. receperunt, *εἷς· γόητα*. *εἷς* tamen ad antecedentis enuntiati finem rejecto etiam geminum locum politic. 281 C refingere coacti sunt; nostrum eodem jure dicitur quo *εἰς ἄνδρα τελεῖν* pro *εἰς ἀνδρὸς τέλος ἰέναι*. H. — *αὐτὸν* post *θετέον* om. *a*. — 235 B *δέδοκται* pars *b*, *δέδεικται* ceteri. — 236 B *ἀκολουθίαν* H ex conj. pro *ἐκ καλοῦ θέαν*, circumscripto simul *οὐκ*, quo aliquot codd. receptam semel corruptelam fulcire studuerunt; severiore tamen medicina opus esse jam

editores intellexerunt, quamque ego proposui, certe cum simplicitate etiam convenientia commendatur; significat enim externam quandam concinnitatem, quae facile pro pulchritudine accipiatur, ut Cratyl. 437 C et Procl. ap. Phot. bibl. p. 319 de cyclo epico: *σπουδάζεται τοῖς πολλοῖς οὐχ οὕτω διὰ τὴν ἀρετὴν ὡς διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν αὐτῷ πραγμάτων*. H. Restitui quod est in libris tantum non omnibus. Cf. Madvig. adv. crit. I p. 380 n. — *εἰκὸς* ab^2, *ἐοικὸς* *ς. — 236 D *συνεπεσπάσατο* libri praeter *a*, qui *νῦν ἐπεσπάσατο* habent. — *πρὸς τί* pro *πρὸς ὅτι* ipsa sententia flagitante scripsi, item ut inf. p. 257 D *ἀλλὰ πῇ* pro *ἀλλ' ὅπῃ* vel Phileb. 37 B *τῷ* pro *ὅτῳ*, Alcib. I 110 C *ποίῳ* pro *ὁποίῳ* etc.; nam quod Lobeck. ad Phryn. p. 57 neminem hodie viventium relativum in directa interrogatione positum offensurum esse jactavit, merito miratus est Fritzschius quaest. Luc. p. 141, nec Winckelmanno ad Euthyd. p. 64 hoc concedam, ut ferreae aetatis abusum ab imperitis librariis in elegantissimum scriptorem transferat. H. — 237 A itemque inf. p. 258 D *μή ποτε τοῦτο δαμῇς* H ex Steinharti conj. in melett. Plotin. p. 58, quae certe ad librorum et Stallb. lect. *τοῦτ' οὐδαμῇ* propius accedit quam Heindorfii *δαῇς*, certatim a Bekkero, Mullachio, Turicensibus recepta, quamquam interpretatio paulo coactior est: n o l i p e r s u a d e n d o s u b i g i, hoc est: c a v e p e r s u a d e r i t i b i s i n a s, u t n o n e n t i a e s s e p u t e s. H. — 237 C *τί δοκοῦμεν a* praeeunte Winckelmanno, *ἔχειν δοκοῦμεν* *ς; at structura similis illius Phaedr. 234 C *τί σοι φαίνεται ὁ λόγος οὐχ ὑπερφυῶς . . . εἰρῆσθαι*; H. — 237 E *τὶ* post *λέγειν μὲν* a Tur. sublatum, quia in libris exstat, reposui, sed cancellis circumscripsi. H. — 238 B *μήτε ἓν a*, *μήτε τὸ ἓν* *ς, sed variat in his Plato, qui etsi mox *ἆρα οὐ τὸ ἓν αὖ* dixit, paulo post in *οὔτε ἑνὸς οὔτε τῶν πολλῶν* vel sequente articulo *τὸ* omisit, nedum hic, ubi etiam *πλῆθος* sine articulo praecedit. H. Platoni reddidi *τὸ ἕν*. — 238 D cum Winckelmanno Oxon. vestigia secutus, qui *αὐτοῦ περὶ τόδε ἔτι* exhibet, verba *τί δὲ ἔτι μείζω τινὰ ἄλλην λέγειν ἔχομεν* vulgo Theaeteto tributa, *τί* in *τὸ* mutato cum Eleatae verbis continuavi, Theaetetoque proximum *τί δὲ* in *τί δὴ* conversum tribui, quo facto etiam multo vehementius Eleatae responsum ab ipso vocativo incipit; *τὸ δὲ* autem a t v e r o vel etiam c u m t a m e n r e v e r a verti posse post Heind. ad Theaetet. p. 333 ipse docui ad Lucian. p. 32; adde Stallb. ad remp. I 340 D. H. b^1 *τοῦδε* secutus scripsi *τοῦ δέ*. — 238 E *ξυνιεῖς a* cum plerisque nec aliter 243 B pro vulg. *ξυνίης*, quod vel Schneiderus ad remp. I p. 69 mordicus retinet, quamquam veteres grammatici illam formam ipsis Atticis concedunt; cf. Eustath. ad Iliad. p. 95. 12 et Etymol. Gud. p. 516. 4. H. — *πὶς a*, *πῶς γὰρ οὔ*; *ς — 239 A

ἑνὸς γὰρ εἴδει a, ἕν τε γὰρ ἤδη ς, ἕν τι γὰρ ἤδη ex Heindorfii conj. BS, ἐν ἑνὸς γὰρ εἴδει Tur., quibus omnibus juxta opt. cod. facile caremus. H. — 239 B ἐμέ γ' ἔτι τίς H, ἐμέ γ' ἔτι τί τις ς contra cod. auctoritatem, qui τὶ omittunt; nam quod Stallb. Oxon. ἔτι omittere narrat, Bekkeri errorem secutus est, non Gaisfordium, apud quem clare ἐμέτετι τίς exstat. Sensus est: quis porro etiam mei rationem habeat? H. Restitui τί. — κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον b, κατὰ τὸ ὀρθὸν a. — 239 E ἐὰν ἐν κατόπτροις — λέγῃς τι ut glossema circumscripsi, quali medela opus esse jam Heind. et Stallb. secludendo ἐὰν agnoverunt, in reliquis appositionem esse rati ut Protag. 335 A εἰ τοῦτο ἐποίουν . . . οὕτω διελεγόμην: mihi tamen totum ex antecedentibus effictum esse videtur. H. — 240 B οὐκ ὄντως οὐκ ὄν Ξ, οὐκ ὄντων οὐκ ὂν a, οὐκ ὂν *ς, οὐκ ὄντως ὂν Tur., male, quia sic dimidium tantum negatur, cum Plato τὸ μὴ ἀληθινὸν ne esse quidem, nedum ὄντως esse declarare velit. Difficilior causa est sequentium, ubi in communi omnium corruptela meum sensum sequi coactus sum, adjutus tamen a vetustis editionibus, quae certe rectius quam ς et οὔκουν ἀληθῶς et ὄντος pro ὄντως exhibuerunt. Totius loci haec sententia est, ut postquam Eleata speciem ullo modo esse negavit, Theaetetus eandem tamen aliquo modo esse moneat; cui ille: non tamen, inquit, vere te ipso teste, Theaetetus autem: non quidem vere, sed ut veri simulacrum, quo dicto Eleata disputationem sic concludit: οὐκ ὂν ἄρα οὐκ ὄντως ἐστὶν ὄντος ἣν λέγομεν εἰκόνα. Eundem vero quod vulgo verbis ἀλλ' ἔστι γε μὴν sibi ipsi contradicentem Theaetetumque primum πῶς; quaerentem, deinde ipsum πλήν γ' εἰκὼν ὄντως respondentem faciunt, prorsus absonum est, ut mittam oxymoron in εἰκὼν ὄντως, quod ne Oxoniensi quidem condonari poterat. H. Hermanni rationem, quam Peipers, ontol. p. 542 defendit, deserui et Bonitzium, Stud.[3] p. 160 secutus sum. Verba ἀλλ' ἔστι γε μὴν Theaeteto jam Schleiermacherus tribuerat. — Mox ὁρᾷς γοῦν, quod in Oxon. marg. tantum omissa lit. γ exstat, facile pro glossemate tollas, sequ. ὅτι in ὅτε mutato; fidentius tamen 241 A ejusdem lectione leniter inflexa πρὸς διωμολογημένα pro προσδιωμ. scripsi. Turicenses vulg. προδιωμ. servarunt, Stallb. Oxon. presse sequitur; mediam, qua ego incessi, viam eo tutiorem arbitror, quo majorem vim illud πρὸς antecedenti ἀδιανόητα addit, quod non sine causa nunc contrario quam 238 C ordine adjectum est. H. Restitui quod est in b προδιωμολογημένα. a προσδιωμ. — 241 B βουλεύσασθαι b, βουλεύεσθαι a. — 241 C ἂν post γὰρ add. b^1. — εἴη omnes praeter Ξ. — 241 D languidum additamentum totum circumscripsi, cum διαμαχητέον ab a absit, hoc autem demto nulla ejus vis remaneat. H. Platoni verba ab H omissa red-

didi. — 242 A *εἶπον νῦν δήπου a*, *εἶπόν που νῦν δὴ* *ς, apte, sed exiguo sententiae discrimine. H. — 242 D *ἡμῖν b²*, *ἡμῶν* *ς. *ἡμῖν* ex antiquis tamen fontibus eo fidentius recepi, quo certius idem vel sola conj. restitui oportebat. H. — 243 B *τοῦτό γε* H, *τοῦτό τε* ς cum libris, cui tamen quod Stallb. in sequ. *οὐχ ἧττον κατὰ τὸ ὂν* correlationem quaerit, equidem et personae et temporis discrimen inter utramque sententiam nimium esse arbitror. H. Retinui *τὲ* et 243 C *καὶ* ante *κατὰ* cum Ξ ς revocavi. — 243 D post *πρώτον a δὴ*, *ς *νῦν*. — 243 E *ἀλλ' ἄρα* pro *ἀλλ' ἆρα* scribendo Stallb. exemplum secutus sum; non enim simpliciter interrogat, sed de alterius sententia conjecturam facit. H. — 244 D *ἀποδέχεσθαί του λέγοντος ... λόγον οὐκ ἂν ἔχοι* moxque *ἑνὸς ἓν ὄνομα ὂν* H ex conj. pro *ἀποδ. τοῦ .... ἔχον* et *ἑνὸς ἓν ὂν μόνον*, nisi quod *ἔχοι* jam Steph. scripsit, quod BST spernere non debebant. Suppleri enim *εἴη* durissimum foret; sin ex antecedentibus *καταγέλαστόν που* repetere participiumque ad *ὄνομα* referre placeat, sententia prorsus aliena prodibit, tanquam de *λόγῳ* cum nomine jungendo agatur; atqui hoc agitur, num is, qui unum tantum esse concedit, nomen esse concedere possit, quod ratione cariturum (*λόγον οὐκ ἂν ἔχειν*) Eleata dicit; nomine enim a re distincto duo fore; eodem autem cum hac posito rem quoque vicissim in nomen abituram esse; idque jam ad unum relatum efficit, ut si unum unius nomen sit, unum item nominis unum fiat, quod ipsum altera mea conjectura exprimere conatus sum. Vulgatum *ἑνὸς ἓν ὂν μόνον* interpretantur unum, quatenus est unius tantum unum; nec male, nisi haec unius ad se relatio a nominis mentione aliena esset, cujus quomodo unum dici possit, ita demum apparet, ubi antea dictum est, nomine existente, si praeter unum nihil existat, nomen quoque unius nihil nisi unum esse posse. Corruptum locum esse Stallb. quoque inserto *οὐ* ante *τοῦ ὀνόματος* agnovit: utrius emendatio aptior sit, periti judicent. H. Restitui vulgatam *ἑνὸς ἓν ὂν μόνον*. — 245 D *τὸ ἓν ᾖ* glossema habet Schleiermacher. — *αὐτὸ* post *ἀναγκαῖον* om. *a*. — 245 E *πάντας* pro *πάνυ* cum Heindorfio ex Euseb. dedit H. — 246 A meo periculo ante *πέτρας καὶ δρῦς* inserui *ὡς*, quod praecedentis *ἀτεχνῶς* extrema syllaba absorpsisse videtur; Plato enim adversarios non saxa tantum et arbores pro veris habere, sed omnia ad horum mensuram revocare criminatur. H. Delevi illud *ὡς*. — 246 B *τί* ante *φησὶ* add. *b¹*. — 247 D *δὴ* post *εἰ* restitui pro *δέ*, quod ex Heindorfii conj. BST receperunt; at vide ne egregium sensum codd. lectio praebeat: fortasse haesitant — jam si tale quid patiantur etc. H. — *τινὰ* post *ὁποιανοῦν* om. *a*. — 248 D personarum distributionem cum

Stallb. ad Heusdii mentem direxi; post *μανθάνω* autem Oxon. presse secutus ita tantum deserui, ut *ὡς τό*, quod is inter *τὸ δὲ* et *γιγνώσκειν* habet, in *ὥστε* mutatum ante *τὴν οὐσίαν* insererem; quo facto acc. c. inf. idoneum fulcrum invenit, neque verba *ὡς τὸ γιγνώσκειν κ. τ. λ.*, quibus sequentium causa continetur, antecedentibus pro interpretamento adicere cogimur. H. Restitui quod est in libris. Wagnerus: *μανθάνων τόδ' ἔχε, ὡς.* — 249 D *μέντ' ἂν* post *βαβαὶ* a Tur. circumscriptum suspectum non habeo, quia tales particulae etiamsi non ad exclamationem ipsam, tamen ad exclamandi necessitatem referri possunt. H. — 251 A *διαθησόμεθα* H ex conj. pro *διωσόμεθα*, cui jam Heind. *διωξόμεθα*, Stallb. *διασωσόμεθα* substitui jussit; meam emendationem et antegresso *εὐπρεπέστατα* maxime convenire et ea re commendari arbitror, quod si semel proclivi errore in *διωθησόμεθα* abierat, *διωσόμεθα* reponi etiam docto correctori necessarium videri poterat. H. Cum Campbellio revocavi *διωσόμεθα.* — 253 A *κατὰ τὰ τοιαῦτα* H cum *a*, *κατὰ ταὐτὰ* VBST; mox autem pro *συνέχοντα ταῦτα*, quod Heindorf. itidem in *τοιαῦτα* mutari voluit, *συν. ἄττα* substituere malui, quia *συμμίγνυσθαι δυνατὰ εἶναι* non tam ex qualitate *τῶν συνεχόντων* quam ex ipsa horum existentia prodit. H. Cum Madvigio, adv. crit. I p. 383 scripsi *ἄττ' αὐτά.* — 253 C post *αὖ* addit *νῦν a.* — 253 D *ταὐτὸν ὂν εἶδος* H, *ταὐτὸν εἶδος* VBST; at partic. requirunt proxime sequentia *ἕτερον ὂν ταὐτόν.* H. Delevi illud *ὄν*, quod non est in libris. — 254 C *παρεικάθη* Boeckhius, *παρεικασθῇ* libri. — 255 C *εἶδος* jam a Tur. circumscriptum, quia ab *a* abest, prorsus sustuli, quamquam ipsa repetitio nihil offensionis habet. H. *εἶδος* Platoni reddidi. — 256 A *αὖ πῄ* Heindf., *αὕτη* libri. — 256 C *ἆρ' αὖ τῶν* Heindf., *ἆρ' αὐτῶν* ς, *ἆρ' οὐ τῶν* ab^2 BT, *ἄρα τῶν* b^1S, hic quidem ad sensum verissime, sed nimis longe a codd. vestigiis recedens, quibus levi mutatione consulere studui. *Οὐ* et *αὖ* in Oxon. passim confunduntur. H. — 256 E *κατὰ ταῦτα* H cum omnibus fere libris, *κατὰ ταὐτὰ* ς. — 257 D *ἑαυτῆς* circumscribendi Tur. neque internas neque externas causas habebant; genus facile inde explicatur, quod omne *κινήσεως μέρος* ipsum quodammodo *κίνησις* est. H. *ἑαυτῆς* om. Par. F. — *ἀλλ' ὅπῃ δή*] Aliter H ad 236 D. — *ἴθι νυν* scripsi pro *ἴθι νῦν.* Cf. Euthyphr. 8 E. — 257 E *ἑνὸς* post *τινὸς* ab BST cum *a* expulsum. — Articulum a VBT ante *ἀντίθεσις* insertum ejusdem auctoritate c. Stallb. expulit H. — 258 C *μὴ μέγα* et *μὴ καλὸν* bis posuit Boeckh. — 260 A *τὸν* ante *λόγον* om. H cum Ox. et nonnullis *b.* — *μηδὲν εἶναι a*, *μηδ' εἶναι* *ς. — 261 A *κομιδῇ δέ γε a*, *κομιδῇ γε* *ς. — 261 C *ἀπολογισώμεθα* Heindf., *ἀπολογησώμεθα* libri. — *περὶ τῶν εἰδῶν a*, *ἐπὶ τῶν εἰδῶν* *ς. — 262 B *ὀνομασθῇ* $\mathfrak{A}b^2$ pro

ὠνομάσθη, quod facile explices struendo: *ὀνομασθῇ τε ὅσα ὀνόματα τῶν ... πραττόντων* scil. *ἐστί*. H. Restitui *ὠνομάσθη*. — 262 D vestigia *a* non reliqui inserendo *καὶ* ante *περαίνει*, quod illic levi errore post id verbum legitur. H. Sustuli illud *καί*. — 263 A *εἶναι* post *ἐμόν τ'* add. *a*. — 263 D *αὐτὰ τί ποτ' ἐστὶ* V, *αὐτὰ* om. cum omnibus fere libris BST, male profecto, cum ipsa per se spectata mutuis singulorum discriminibus opponantur. H. Omisi *αὐτά*. — 263 E BST non recte *αὐτὸ ἴσμεν ὂν* pro *τοῦτο* ad id, quod deinceps memoratur, rettulisse videntur. Erat cum sublatis Theaeteti et Eleatae nominibus ita continuandam orationem censerem: *καὶ μὴν ἐν λόγοις αὐτὸ ἴσμεν ὂν τὸ ποῖον φάσιν καὶ ἀπόφασιν*, ut qualitatis categoria in affirmando et negando posita respiceretur; lenior tamen medicina visa est scribere *αὐτοί*, quo facto omnia plana habebis, modo ejus usus recorderis, quo *τὸ ποῖον* haud raro continuam interrogationem interpellat; cf. politic. 277 E. H. Reddidi Platoni *αὐτό*. — 264 A *φαίνεται*] *φαντασία* conj. Peipers, Erkenntnistheorie Platos p. 728. — 265 C interpellationem et Stallb. cum Heindorfio agnoscit et nos significavimus, nisi quod *τῷ*, quod vulgo in principio Eleatae legitur, ad ipsam Theaeteti interrogationem transtuli, ut sequ. oratio plane ab antec. *φήσομεν* penderet. Possis et *τῷ ποίῳ*, sicut haud scio an mox 266 B ante *ποῖα* articulus ab antec. vocab. *γεγονότα* postrema syllaba haustus sit; certiorem tamen 266 A emendationem praebuit *οὕτω τὰ μέρη* pro *οὕτω πάντα τ. μ.*, cujus interpolamenti quamvis ab omnibus edd. servati origo in promtu est. H. Retinui *πάντα*. — 266 D ex Heindorfii conj. *αὐτουργικῇ* et *εἰδωλοποιικῇ* scripsi pro *αὐτουργικὴ* et *εἰδωλοποιικὴ*, *θείαν* et *ἀνθρωπίνην* pro *θεία* et *ἀνθρωπίνη*. — In extremis denique Eleatae verbis 268 C haud scio an satius fuerit librorum omnium lectionem *τὸν δὲ τῆς* retinere, quam ex Schleierm. conject. cum BST *τὸ* recipere. Incipit quasi secutura sint *τὸν δὴ ... μιμητικὸν ὃς ἂν φῇ ... σοφιστὴν εἶναι*, interpositis autem pluribus, quae ad *μόριον* commodius referrentur, turbatus per verba *ταύτης τῆς γενεᾶς* demum ad institutum ordinem reverti potuit. H. Restitui *τό*.

Ad politicum emendandum iidem libri collati sunt, qui ad sophistam, eorumque stemma est idem, quod ante illum dialogum positum est. 257 A *τάχα δὲ a*, *τάχα δέ γε* VBST, apte, si optimi codd. addicerent; at solius elegantiae causa retinere nolui, praesertim cum secus ac Stallb. censet, Platonis librarii saepius addendis quam omittendis particulis peccasse videantur; neque aliter mox de voc. *ἀλλήλων* statuere potui, quod vulgo inter *πλέον* et *ἀφιστᾶσι* interpositum trium optimorum fide tanquam interpretamentum sustuli. H. Omissa restitui. — *θέντος* conj.

Heind., *θέντες* libri. — 257 C *καὶ* ante *οὐκ ἀποστατέον* om. *a*. — 258 A *ἀποκριναμένον a*. — 258 C *πάσας a*. — 260 D *μίξωμεν a*. — 261 D *κοινῇ a*, *κοινὴν* VBST, quod proxime sequentia commendare non nego; sed alterum quoque, ubi libri flagitent, ferri posse ostendit 275 C *οὐ μὴν ἰδίᾳ ἀλλὰ κοινῇ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχουσαν*. H. Revocavi *κοινήν*. — 262 C *εἰ καὶ σμικρῷ* H, *τὶ καὶ σμ*. VBST cum libris; at opinor restringi potius quam amplificari sententiam v. *σμικρῷ* jubet: non etiam sed quamvis paulo ulterius etc. H. Libros secutus sum. — 262 D *αὐτό*, quod ex prava sequentis *αὐτὸ* repetitione ortum esse videtur, cum Stallb. circumscripsit H. — Ibidem *εἰ* post *ἢ* addidi cum Heindorfio. — 262 E *ἐν γίγνεσθαι* Hertel., *ἐγγίγνεσθαι* libri. — 263 D *ὅ*, quod ab Heind. et Turic. recte expulsum in libris tamen exstat. — Familia *a* duce 263 E scribendo *ἦν* pro *μὴν* lectionem vere correxisse mihi videor. Nam *μὴν* vix apparet quomodo adversativam vim exerceat contra *ζωοτροφικὸν* genus, quod ipsum *ἀγελαίων ζῴων* esse jam dictum est; hoc igitur potius iterat Eleata: imperatorii generis quantum ad animalia alenda pertinebat, gregalium animalium esse vidimus. H. *μὴν* Platoni reddidi. — 264 A *μὴν* post *ἀγελαίοις* cum libris scripsi, H cum Tur. *μέν*. — 264 D *Τοῦ δ' ἕνεκά τοι — ταῦτα*; scripsi pro *τοῦδ' ἕνεκά τοι — ταῦτα*. — 264 E *ἢ περὶ τὸ πεζὸν ζητητέον* H, *ὥσπερ τ. π.* V, *ὡς περὶ* cum Heusdio T, *εἰ περὶ* cum plerisque libris BS; quod etsi propter incommodam interpunctionem ipsum recipere nolui, corrigendo tamen proxime ad illud accessi. H. — 265 B *προτέραν* H cum 𝔄, *πρότερον* VBST. — 266 C *τὸ δέ γε a*, *τόδε δὲ* VBST; ipse tamen Stallb. illud commendat, Turicensesque certe gemino loco Euthyd. 291 A ediderunt *ἀλλὰ μὴν τό γε εὖ οἶδα ὅτι κ. τ. λ.* H. — 268 A *βουκόλῳ* ab^1, *τῷ βουκόλῳ* b^2. — 268 D *μέλλομεν* ex Astii conj. pro *μέλλοιμεν*, quod soloecum esse recte Heindf. ad Parmen. p. 291 et Creuz. ad Plotin. de pulchr. p. 384 judicarunt. Republ. VI 491 A oratione obliqua excusatur. H. — 268 E *καὶ τὸ a*, *καὶ δὴ καὶ τὸ* VBST, quod si Stallb. mutilatum putat a grammaticis, quorum naribus *δὴ καὶ* displicuerit, mihi ea potius harum particularum elegantia esse videtur, ut nimis, quam ut parum grammatico placere possint. H. Discessi ab *a*. — 270 A *δὴ* a Sauppio act. soc. gr. II p. 421 commendatum nec Stallbaumio improbatum ante *τὸ μέγιστον ὂν* recepi, cum leviter tantum in *δὲ* corruptum *a* cum aliis exhibeat. H. — 271 A *τὸ δὲ δὴ γηγεν*. SH cum i. Delevi *δή*. — 271 B *ἑπόμενον* pro *ἐχόμενον* et *συναναιυκλουμένους* pro *—μένης* ex Stallb. conj. scripsi, praetereaque cum *a ἕπεσθαι* vulgo inter *ἀναβιωσκομένους* et *τῇ τροπῇ* insertum expunxi, quo facto impeditissimum locum integritati redditum arbitror. H. Revocavi *συναναιυκλουμένης*. —

271 C quod pro vulg. *δυναμέως* substitui *δυναστείας*, etsi ex *a* notatum non est, tamen sat bonos libros fidejussores habet et a sententia unice flagitatur. H. Madvigium (adv. crit. I p. 385) secutus comma, quod erat post *ὁ θεός*, posui post *ὡς νῦν*, addidi *καὶ* ante *κατὰ τόπους*, scripsi *πάντ' ἦν* cum Stallb. pro *πάντῃ*. — 271 E *ἑτέρων* pro *ἕτερον* scripsi cum H² suadente Apelto, obs. crit. p. 9. — Maxima auctoritas est 272 D lectionis *ὥστε* pro *ὥς γε . . . ἀποφήνασθαι*, quam a Stephano temere mutatam ne Stallb. quidem restituisse miror, qui ejusdem usus exempla ad Phaedr. p. 230 B illustravit. H. Et *δυνάμεως* et *ὥς γε* restitui. — 272 C *μύθους* ante *οἷα* puto esse expellendum. — 272 E *εἰς γῆν* VBS cum codd. omnibus, *εἰς γῆς* T ex conj. Sauppii act. societ. gr. II p. 423, nescio quomodo obliti *σπέρματα* ipsas cadendi vices significare, quarum acc. non minore jure cum *πιπτούσης* conjungi poterat, quam v. c. Euthyd. 273 A *δύο ἢ τρεῖς δρόμους περιεληλυθότε*, ut ne speciem quidem soloecismi cum Schneidero ad remp. II p. 295 agnoscas. H. — 273 B *τὰ* post *πάντα* add. *a*. — 275 B *δ' ἔγωγε b*, *δέ γ' a*. — *μὲν ἔτι* post *τοῦτο*, 275 C *τέχνην* post *εἶναι*, 275 E *δεῖν* post *ἐπειδὴ* om. H cum *a*. — 276 B cum Stallb. non solum *πραοτέρα* in *προτέρα* mutavi, sed etiam 276 C ὃ ante *ἐλέγομεν* a Tur. cum *a* extrusum sententia postulante revocavi, quae *μετασκευωρήσασθαι* et *τέμνειν* ab *ἔδει* potius suspendi vult; articulus in *τοὔνομα* relativum sequens ne offendat, cf. Cratyl. 393 B *οὗ ἂν ᾖ τοῦ γένους*, Theaet. 167 B *ἃ δή τινες τὰ φαντάσματα* etc. H. — 277 D *πάντα* post *ἅπαντα*, pro quo apud Stob. ecl. eth. II 1 14 *ἕκαστα* est, et *γὲ* post *ἐμοῦ* interpositum cum *a* delevi. H. Restitui et *πάντ'* et *γὲ* post *ἐμοῦ* et post *σύ*. — *a* secutus 278 A *ἀνάγοντας* pro *ἀναγαγόντας* scripsi, quo aoristo facile carebis comparato symp. 174 D *ἆρ' οὖν ἄγων μέ τι ἀπολογήσει*, locisque geminis Eur. Hec. 366 *διέργασαί μ' ἄγων*, Soph. Oed. Col. 910 et 1342 *στήσω σ' ἄγων* etc. H. Aoristum Platoni reddidi. — 278 BC commata mutavi auctore Apelto, obs. crit. p. 10. — 278 D *ἔν τισιν ἵσταται* H ex *a* vestigiis, ubi est *ἔν τι συνίσταται*, VBST *ἔν τισι συνίσταται*, at sequens *φέρεται* sistendi, non componendi verbo opponi vult. H. Vulgatam restitui. — 279 A *πολιτικῇ* H ex conj. Astii pro *πολιτικήν*, quam etiam Stallb. et Cronius in Münchner gel. Anz. 1843 p. 851 probarunt. H. — 280 C *τὴν τῇ τρήσει* H cum *a*, *τὴν τρήσει b*. — 281 C *εἰς τὴν καλλίστην a b¹* et VBS, *εἰσὶ τὴν καλλ.* Tur. ex uno codice i et priori Stallb. emendatione ab ipso nunc retractata; cf. ad sophist. p. 235 A. — 281 D *πρὶν αὖ . . . περιέλοιμεν* H pro *πρὶν ἂν . . . περιέλωμεν*, quorum priorem partem ipse *ab¹* cum vulg. praebuit; optativi autem eadem ratio est quae Phaed. 101 D *ἕως ἐπί τι ἱκανὸν ἔλθοις*. H. Hermanni rationem deserui. — 281 D *τὴν μὲν*

γενέσεως libri cum VBS, *τὴν μὲν τῆς γεν.* T ex uno codice i. H. — 282B Cronius l. c. p. 852 scite vidit *ἥμισυ* vulgo post *κερκιστικῆς* positum ad *ταλασιουργίας* potius pertinere, quia haec secundum *διακριτικὸν* et *συγκριτικὸν* genus distribuitur. H. *ἥμισυ* cum Campbellio in pristinum locum restitui. — *διακριτικὸν* quia in sequ. non amplius enarratur, etiam 282C *μεθιῶμεν* pro *μετίωμεν* scribendum erat, eodem exemplo quo sophist. 267A et Phileb. 62D *μεθιέναι* et *ἀφιέναι* de mittenda disputationis parte promiscue usurpantur. H. — 282E *αὐτὸ* post *ἀπευθύνουσαν* *b*, *αὐτὰ* *a*. — 283D *ἡ γάρ που μετρητικὴ* H ex conj. pro *ἤ*, cujus nulla vis, nec quam cum *γὰρ* nec quam cum *ποὺ* junctum alibi habet, huic loco convenire videtur. H. — 284D *ἔτι δὲ πρὸς* V ex Cornarii conj. pro codd. lect. *ὅτι δὲ πρὸς τὰ νῦν καλῶς καὶ ἱκανῶς δείκνυται*, nisi quod Steph. etiam *πρὸς τὸ* ... *δείκνυσθαι* scribendum censuit; mihi tutius visum est *πρὸς τὰ νῦν* ad ipsum *δοκεῖ μοι βοηθεῖν* referre, circumscriptis quae interpretandi *βοηθεῖν* causa media interjecta esse videntur. H. Scripsi *ἔτι δὲ — δείκνυσθαι.* — Ibid. nescio quo errore omnes *μεῖζόν τι* pro *μεῖζόν τε ἅμα* propagaverunt. H. — Cum Madvigio (adv. I p. 386) *ἐκεῖναί εἰσι* scripsi pro *ἐκεῖνα ἔστι.* — 285D *ῥᾳδίως* retinui. H *ῥᾳδίοις*, quod jam Heusdius, spec. p. 137 rescripsit; difficilior locus est 286B, cui Heind., Schleierm., Stallb. ita mederi studuerunt, ut *ἣν* post *δυσχερείας* tolli et post *ὑφαντικὴν* transferri juberent; mihi tutius visum est *ἥνπερ* pro *ἣν περὶ* scribere, quo facto *μακρολογίαν* ad *ἀπεδεξάμεθα* pro objecto refertur, *ἥνπερ* autem nota graeci sermonis elegantia *δυσχερείας* notionem cum *δυσχερῶς ἀπεδεξάμεθα* i. e. *ἐδυσχεράναμεν* jungit, ut mox 296E *ὃν* scil. *διοικήσεως ὅρον* ... *διοικήσει* vel Phaed. 94C *ἐναντία ᾄδειν οἷς ἐπιτείνοιτο.* H. Heindorfii emendationem amplexus sum. — 286C *τούτων ἕνεκα πάντα* H ex conj. Astii pro *πάντων*, praesertim postquam cum *a* verba vulgo sequentia *τὰ πρόσθεν* expuncta sunt, quae antea infin. *εἰρῆσθαι* pro subjecto fuerunt. H. Reliqui Hermanni rationem. — 286D *νενεμῆσθαι* H ex conj. pro *μεμνῆσθαι*, cui tamen jam Schleierm. *μετρεῖσθαι* substitui jussit; meam propius ad codd. vestigia accedere arbitror. H. Revocavi *μεμνῆσθαι* et post id comma cum Campbellio posui. — 287C *οὔκουν* cum Wagnero scripsi pro *οὐκοῦν*. — 287D infinitivi fulciendi gratia Astius *δεῖ* post *δοκεῖν*, Stallb. *ἀνάγκη* post *πιθανὸν* addi voluit; equidem *ὡς* circumscribendo simpliciorem hanc structuram effeci: *ἔστι γὰρ ὁτιοῦν εἰπόντα δοκεῖν κ. τ. λ.* H. — Item 287E loco, si Stallb. audimus, misere depravato hanc medelam adhibui, ut *ὃ δὴ* post *ἀγγεῖον* ex antec. male repetitum expungerem. H. — 288D *ποῖον* H cum *a*, *τὸ ποῖον* *b*. — 288E Stallb. et Cronius *σκυτοτομικὴ* circumscribendum censuerunt; mihi lenius visum est

dativum σκυτοτομικῇ restituere, quo facto hujus in usum ipsa φλοιστικὴ coria detrahere dicitur. H. Stallbaumium secutus sum. — Ibid. προσαγαρεύομεν *b* et V, προσαγορεύωμεν BST, nescio cur, cum hujus generis eadem causa sit quae praecedentium, ubi προσφθεγγόμεθα et λέγομεν sine ulla controversia leguntur. H. — 289B ἃ ante παραλείπομεν add. Madvig. adv. crit. I p. 387. — Ibid. γένος τε γὰρ ἐν αὑτοῖς S pro αὐτοῖς, recte. H. — 290A τὶς τῶν ἐμπορευτικῶν H ex conj. pro τῆς τῶν, non magis, opinor, facili quam necessaria, quia ad quaestionem, num mercatores et caupones politicae artis partem sibi vindicaturi sint, inepte responderetur, ad mercatoriam fortasse aspiraturos esse; recte contra magni negotiatores aliquid cum regibus commune habere videntur; cf. Plaut. Rud. IV 2 27 navibus magnis mercaturam faciam, ad reges rex perhibebor. H. Displicet haec conjectura. — 291B δ' post τίνας addidi cum *b*. — 291C χαλεπὸν *a*, παγχάλεπον VBST, quod non arbitror ita defendi posse, ut criticos in tollendo male argutatos esse dicas; mihi potius arguti homines simplicis adjectivi vim addendo ultra modum auxisse videntur. H. Restitui παγχάλεπον. — 293A BST egregiam Steph. correcturam ὀλίγους δεῖν pro δεῖ immerito spreverunt, quamquam corruptelae origo in ipso *a* errore ὀλίγον pro ὀλίγους scribentis patet. H. — Contra 293B et C *a* auctoritas καὶ ante αὐξάνοντες ignorantis et πολιτείαν pro πολιτειῶν praebentis fidenter sequenda erat. H. Huic auctoritati non parui. — Ibidem cum *b* scripsi διαφερόντως ὀρθὴν pro ὀρθὴν διαφερόντως et ante ἀκόντων ἢ pro καί. — 294A μέντοι τινὰ *b*, τινὰ μέντοι *a*. — 294B ἅμα πᾶσιν *b*, πᾶσιν ἅμα *a*. — 294E καὶ ante καταπαύουσι add. *a*. — Ibidem τὰ post κατὰ om. *a*. — 295A ἂν post γὰρ om. *a*. — 296B βέλτιον ἀναγκάζῃ δρᾶν secundum *a* sine articulo scripsi, cum δρᾶν non minus comparativum quam positivum adv. εὖ recipiat. H. Restitui articulum. — 296E hoc saltem *a* dedi, ut μὴ ξυμφορὰ ᾗ, a Tur. prorsus omissa, cum cancellis in ordinem reciperem. H. — 300A post κακὸν add. τὶ H cum *a*. — Ibidem post ἀληθέστατα om. γὲ *a*. — 300B δὴ post διὰ ταῦτα om. *a*. — 300D ὅταν pro ὅτι ἄν, ἕτερον pro ἕτερον ὂν H cum *a*. — 301A μιμήσεσθαι *b*, μιμήσασθαι 𝔄. — 301B οὐκοῦν ante κἂν τις om. H cum *a*. — 301C τὲ post τύραννος om. H cum *a*. — 301E nulla religione impediri potui, quominus vel sine codd. primum οἷς inter πράξεις et ἑτέρα insererem, deinde 302A οἱ περὶ in οἵπερ τὰ πολιτικὰ mutarem. Illud jam Schleierm. requiri intellexit; hoc flagitat κατ' οὐδέν, pro quo alioquin simplex οὐδὲν opus esset; quod etsi Stallb. recte propter sequ. κατὰ πάντα positum esse monuit, huic ipsi tamen etiam reliquam constructionem adaptari oportebat. H. Restitui οἱ περί. — 302B

ἁπάνθ' b, πάνθ' a. — 302C *ἅμα καὶ ῥάστην γίγνεσθαι b, γίγνεσθαι καὶ ῥάστην a.* — 302D *ἤδη*] *μὴ* H cum Cronio l. l. p. 854. — Ibidem *τό γε b, τό τε a.* — 303B *οὕτω γίγνεσθαί τε καὶ ξυμβαίνειν καὶ b, οὕτω ξυμβαίνειν τε καὶ a.* — 303D *νῦν δ' οὕτω b, νῦν οὕτω a.* — Ibidem *τ'* post *ὁμοῦ* om. H cum *a.* — 303E *ἃ* ante *μετὰ* add. Stephanus. — Ibidem *δὴ* post *γὰρ οὖν* add. *a.* — 304C demum *a* vestigia deserui, primum *τὴν* ante *εἰ δεῖ μανθάνειν* cum Stallb. restituendo verbisque illis integris Eleatae reddendis, deinde vero inserendo 304D *ἡσυχίαν* inter *τὸ παράπαν* et *ἔχειν*, quam emendationem etsi pro certa venditare neutiquam velim, tamen et leniorem et sententiae aptiorem existimo, quam si aut cum Astio *λέγειν* aut cum Schleierm. *ἐᾶν* aut cum Stallb. *ἀνέχειν* pro *ἔχειν* scripsissem. H. — 305E *καὶ* ante *κατὰ τὸ τῆς ὑφαντικῆς* cum *a* om. H. — Ibidem *αὐτὴν b, αὐτῇ a.* — 306A *τίνι b, ποίῳ a.* — 306C *ἔχον* $Ξ^2$ς, *ἔχει a* b^1. — *ἔς τι* $ΤΣΠ^2$ Tur., *ἐστὶ* *ς, *ἐστί τι* Heindorf. — 307C *πολεμίαν* pro *πολεμίας* scripsi suadente Madvigio, adv. crit. I p. 389. — 308C *τῶν αὐτῆς ἔργων* Bkk. pro *αὐτῆς.* — Ibidem *τὰ* ante *χρηστὰ* om. H cum *a.* — 308E *ἐπιτρέψειν a.* — Ibidem *τὴν αὑτῆς ξύγκρασιν* Bkk. pro *αὐτῆς.* — 309A Stallb. unice veram emendationem *ἀπωθουμένους* pro *ἀπωθούμενα* proposuit, quam ipso audacior recipere non dubitavi. H. — 309B *διανήματι* Cornarius, *διανθήματι* libri. — 309C *ταῖς* ante *ψυχαῖς* om. H cum *a.* — 310C *καὶ* ante *παρὰ* add. *a.* — 310E *καὶ ἀτιμίαις* om. *a.* — 311B *ἰταμὸν* conj. Ast., libri *τὸ μέν.* — Ibidem *συμπλέκειν — φαμὲν* H cum *a, συμπλακὲν — φῶμεν* *ς. — 311C *ὥστ' εἶναι κοινὸν* glossema esse perspexit Stallb. — Postrema verba majori Socrati pro minore tribuenda esse vidit Schleiermacherus.

ΕΥΘΥΦΡΩΝ

[ἢ περὶ ὁσίου, πειραστικός.]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ St. I p. 2

ΕΥΘΥΦΡΩΝ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

I. ΕΥΘ. Τί νεώτερον, ὦ Σώκρατες, γέγονεν, A
ὅτι σὺ τὰς ἐν Λυκείῳ καταλιπὼν διατριβὰς ἐνθάδε νῦν διατρίβεις περὶ τὴν τοῦ βασιλέως στοάν; οὐ γάρ που καὶ σοί γε δίκη τις οὖσα τυγχάνει πρὸς τὸν βασιλέα ὥσπερ ἐμοί.

ΣΩ. Οὔτοι δὴ Ἀθηναῖοί γε, ὦ Εὐθύφρον, δίκην αὐτὴν καλοῦσιν, ἀλλὰ γραφήν.

ΕΥΘ. Τί φῄς; γραφήν σέ τις, ὡς ἔοικε, | γέγρα- B
πται; οὐ γὰρ ἐκεῖνό γε καταγνώσομαι, ὡς σὺ ἕτερον.

ΣΩ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΕΥΘ. Ἀλλὰ σὲ ἄλλος;

ΣΩ. Πάνυ γε.

ΕΥΘ. Τίς οὗτος;

ΣΩ. Οὐδ' αὐτὸς πάνυ τι γιγνώσκω, ὦ Εὐθύφρον, τὸν ἄνδρα· νέος γάρ τίς μοι φαίνεται καὶ ἀγνώς· ὀνομάζουσι μέντοι αὐτόν, ὡς ἐγᾦμαι, Μέλητον. ἔστι δὲ τῶν δήμων Πιτθεύς, εἴ τινα νῷ ἔχεις Πιτθέα Μέλητον οἷον τετανότριχα καὶ οὐ πάνυ εὐγένειον, ἐπίγρυπον δέ.

ΕΥΘ. Οὐκ ἐννοῶ, ὦ Σώκρατες· ἀλλὰ δὴ τίνα
γραφήν σε | γέγραπται; C

ΣΩ. Ἥντινα; οὐκ ἀγεννῆ, ἔμοιγε δοκεῖ· τὸ γὰρ
νέον ὄντα τοσοῦτον πρᾶγμα ἐγνωκέναι οὐ φαῦλόν
ἐστιν· ἐκεῖνος γάρ, ὥς φησιν, οἶδε, τίνα τρόπον οἱ
νέοι διαφθείρονται καὶ τίνες οἱ διαφθείροντες αὐτούς.
καὶ κινδυνεύει σοφός τις εἶναι· καὶ τὴν ἐμὴν ἀμαθίαν
κατιδὼν ὡς διαφθείροντος τοὺς ἡλικιώτας αὐτοῦ, ἔρ-
χεται κατηγορήσων μου ὡς πρὸς μητέρα πρὸς τὴν
πόλιν. καὶ φαίνεταί μοι τῶν πολιτικῶν μόνος ἄρχεσθαι
D ὀρθῶς· ὀρθῶς γάρ | ἐστι τῶν νέων πρῶτον ἐπιμεληθῆ-
ναι, ὅπως ἔσονται ὅτι ἄριστοι, ὥσπερ γεωργὸν ἀγα-
θὸν τῶν νέων φυτῶν εἰκὸς πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, μετὰ
δὲ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων· καὶ δὴ καὶ Μέλητος ἴσως πρῶ-
3 τον μὲν | ἡμᾶς ἐκκαθαίρει τοὺς τῶν νέων τὰς βλάστας
διαφθείροντας, ὥς φησιν· ἔπειτα μετὰ τοῦτο δῆλον ὅτι
τῶν πρεσβυτέρων ἐπιμεληθεὶς πλείστων καὶ μεγίστων
ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γενήσεται, ὥς γε τὸ εἰκὸς
ξυμβῆναι ἐκ τοιαύτης ἀρχῆς ἀρξαμένῳ.

II. ΕΥΘ. Βουλοίμην ἄν, ὦ Σώκρατες, ἀλλ' ὀρρω-
δῶ, μὴ τοὐναντίον γένηται. ἀτεχνῶς γάρ μοι δοκεῖ ἀφ'
ἑστίας ἄρχεσθαι κακουργεῖν τὴν πόλιν, ἐπιχειρῶν ἀδι-
κεῖν σέ. καί μοι λέγε, τί καὶ ποιοῦντά σέ φησι διαφθεί-
ρειν τοὺς νέους;

B ΣΩ. | Ἄτοπα, ὦ θαυμάσιε, ὡς οὕτω γ' ἀκοῦσαι.
φησὶ γάρ με ποιητὴν εἶναι θεῶν, καὶ ὡς καινοὺς ποι-
οῦντα θεούς, τοὺς δ' ἀρχαίους οὐ νομίζοντα, ἐγράψατο
τούτων αὐτῶν ἕνεκα, ὥς φησιν.

ΕΥΘ. Μανθάνω, ὦ Σώκρατες· ὅτι δὴ σὺ τὸ δαι-
μόνιον φῂς σαυτῷ ἑκάστοτε γίγνεσθαι. ὡς οὖν καινο-
τομοῦντός σου περὶ τὰ θεῖα γέγραπται ταύτην τὴν γρα-
φήν, καὶ ὡς διαβαλῶν δὴ ἔρχεται εἰς τὸ δικαστήριον,

εἰδὼς ὅτι εὐδιάβολα τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς πολλούς.
καὶ ἐμοῦ γάρ τοι, ὅταν τι λέγω ἐν τῇ | ἐκκλησίᾳ περὶ C
τῶν θείων, προλέγων αὐτοῖς τὰ μέλλοντα, καταγελῶσιν
ὡς μαινομένου. καίτοι οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀληθὲς εἴρηκα ὧν
προεῖπον, ἀλλ' ὅμως φθονοῦσιν ἡμῖν πᾶσι τοῖς τοιούτοις.
ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν χρὴ φροντίζειν, ἀλλ' ὁμόσε ἰέναι.

III. ΣΩ. Ὦ φίλε Εὐθύφρον, ἀλλὰ τὸ μὲν κατα-
γελασθῆναι ἴσως οὐδὲν πρᾶγμα. Ἀθηναίοις γάρ τοι,
ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, οὐ σφόδρα μέλει, ἄν τινα δεινὸν οἴων-
ται εἶναι, μὴ μέντοι διδασκαλικὸν τῆς αὑτοῦ σοφίας·
ὃν δ' ἂν καὶ ἄλλους οἴωνται ποιεῖν τοιούτους, | θυμοῦν- D
ται, εἴτ' οὖν φθόνῳ, ὡς σὺ λέγεις, εἴτε δι' ἄλλο τι.

ΕΥΘ. Τούτου οὖν πέρι ὅπως ποτὲ πρὸς ἐμὲ ἔχου-
σιν, οὐ πάνυ ἐπιθυμῶ πειραθῆναι.

ΣΩ. Ἴσως γὰρ σὺ μὲν δοκεῖς σπάνιον σεαυτὸν
παρέχειν καὶ διδάσκειν οὐκ ἐθέλειν τὴν σεαυτοῦ σο-
φίαν· ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι, μὴ ὑπὸ φιλανθρωπίας δοκῶ
αὐτοῖς ὅτιπερ ἔχω ἐκκεχυμένως παντὶ ἀνδρὶ λέγειν,
οὐ μόνον ἄνευ μισθοῦ, ἀλλὰ καὶ προστιθεὶς ἂν ἡδέως,
εἴ τίς μου ἐθέλοι ἀκούειν. εἰ μὲν οὖν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγον,
μέλλοιέν μου καταγελᾶν, ὥσπερ σὺ φῂς σαυτοῦ, οὐδὲν
ἂν εἴη ἀηδὲς | παίζοντας καὶ γελῶντας ἐν τῷ δικαστηρίῳ E
διαγαγεῖν, εἰ δὲ σπουδάσονται, τοῦτ' ἤδη ὅπῃ ἀποβή-
σεται ἄδηλον πλὴν ὑμῖν τοῖς μάντεσιν.

ΕΥΘ. Ἀλλ' ἴσως οὐδὲν ἔσται, ὦ Σώκρατες, πρᾶγμα,
ἀλλὰ σύ τε κατὰ νοῦν ἀγωνιεῖ τὴν δίκην, οἶμαι δὲ καὶ
ἐμὲ τὴν ἐμήν.

IV. ΣΩ. Ἔστιν δὲ δή σοι, ὦ Εὐθύφρον, τίς ἡ
δίκη; φεύγεις αὐτὴν ἢ διώκεις;

ΕΥΘ. Διώκω.

ΣΩ. *Τίνα;*

4 |ΕΥΘ. *Ὃν διώκων αὖ δοκῶ μαίνεσθαι.*

ΣΩ. *Τί δέ; πετόμενόν τινα διώκεις;*

ΕΥΘ. *Πολλοῦ γε δεῖ πέτεσθαι, ὅς γε τυγχάνει ὢν εὖ μάλα πρεσβύτης.*

ΣΩ. *Τίς οὗτος;*

ΕΥΘ. *Ὁ ἐμὸς πατήρ.*

ΣΩ. *Ὁ σός, ὦ βέλτιστε;*

ΕΥΘ. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Ἔστιν δὲ τί τὸ ἔγκλημα καὶ τίνος ἡ δίκη;*

ΕΥΘ. *Φόνου, ὦ Σώκρατες.*

ΣΩ. *Ἡράκλεις! ἦ που, ὦ Εὐθύφρον, ἀγνοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν, ὅπῃ ποτὲ ὀρθῶς ἔχει. οὐ γὰρ οἶμαί γε*
B *τοῦ ἐπιτυχόντος ὀρθῶς αὐτὸ πρᾶξαι, ἀλλὰ |πόρρω που ἤδη σοφίας ἐλαύνοντος.*

ΕΥΘ. *Πόρρω μέντοι νὴ Δία, ὦ Σώκρατες.*

ΣΩ. *Ἔστιν δὲ δὴ τῶν οἰκείων τις ὁ τεθνεὼς ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρός; ἢ δῆλα δή· οὐ γὰρ ἄν πού γε ὑπὲρ ἀλλοτρίου ἐπεξῄεισθα φόνου αὐτῷ.*

ΕΥΘ. *Γελοῖον, ὦ Σώκρατες, ὅτι οἴει τι διαφέρειν, εἴτε ἀλλότριος εἴτε οἰκεῖος ὁ τεθνεώς, ἀλλ' οὐ τοῦτο μόνον δεῖν φυλάττειν, εἴτε ἐν δίκῃ ἔκτεινεν ὁ κτείνας εἴτε μή, καὶ εἰ μὲν ἐν δίκῃ, ἐᾶν, εἰ δὲ μή, ἐπεξιέναι, ἐάνπερ ὁ κτείνας συνέστιός σοι καὶ ὁμοτράπεζος ᾖ.*
C |*ἴσον γὰρ τὸ μίασμα γίγνεται, ἐὰν ξυνῇς τῷ τοιούτῳ ξυνειδὼς καὶ μὴ ἀφοσιοῖς σεαυτόν τε καὶ ἐκεῖνον τῇ δίκῃ ἐπεξιών. ἐπεὶ ὅ γε ἀποθανὼν πελάτης τις ἦν ἐμός, καὶ ὡς ἐγεωργοῦμεν ἐν τῇ Νάξῳ, ἐθήτευεν ἐκεῖ παρ' ἡμῖν. παροινήσας οὖν καὶ ὀργισθεὶς τῶν οἰκετῶν τινι τῶν ἡμετέρων ἀποσφάττει αὐτόν· ὁ οὖν πατὴρ συνδή-*

σας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καταβαλὼν εἰς
τάφρον τινά, πέμπει δεῦρο ἄνδρα πευσόμενον τοῦ ἐξη-
γητοῦ, ὅτι χρείη ποιεῖν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τοῦ | δεδε- D
μένου ὠλιγώρει τε καὶ ἠμέλει ὡς ἀνδροφόνου καὶ οὐδὲν
ὂν πρᾶγμα, εἰ καὶ ἀποθάνοι· ὅπερ οὖν καὶ ἔπαθεν. ὑπὸ
γὰρ λιμοῦ καὶ ῥίγους καὶ τῶν δεσμῶν ἀποθνήσκει πρὶν
τὸν ἄγγελον παρὰ τοῦ ἐξηγητοῦ ἀφικέσθαι. ταῦτα δὴ
οὖν καὶ ἀγανακτεῖ ὅ τε πατὴρ καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι, ὅτι
ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ ἀνδροφόνου τῷ πατρὶ φόνου ἐπεξέρχομαι,
οὔτε ἀποκτείναντι, ὥς φασιν ἐκεῖνοι, οὔτ᾽ εἰ ὅτι μά-
λιστα ἀπέκτεινεν, ἀνδροφόνου γε ὄντος τοῦ ἀποθανόν-
τος, οὐ δεῖν φροντίζειν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου· ἀνόσιον γὰρ
| εἶναι τὸ υἱὸν πατρὶ φόνου ἐπεξιέναι· κακῶς εἰδότες, E
ὦ Σώκρατες, τὸ θεῖον ὡς ἔχει τοῦ ὁσίου τε πέρι καὶ
τοῦ ἀνοσίου.

ΣΩ. Σὺ δὲ δὴ πρὸς Διός, ὦ Εὐθύφρον, οὑτωσὶ ἀκριβῶς οἴει ἐπίστασθαι περὶ τῶν θείων, ὅπῃ ἔχει, καὶ τῶν ὁσίων τε καὶ ἀνοσίων, ὥστε τούτων οὕτω πραχθέντων, ὡς σὺ λέγεις, οὐ φοβεῖ δικαζόμενος τῷ πατρί, ὅπως μὴ αὖ σὺ ἀνόσιον πρᾶγμα τυγχάνῃς πράττων;

ΕΥΘ. Οὐδὲν γὰρ ἄν μου ὄφελος εἴη, ὦ Σώκρατες, οὐδέ τῳ ἂν διαφέροι | Εὐθύφρων τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, εἰ μὴ τὰ τοιαῦτα πάντα ἀκριβῶς εἰδείην.

V. ΣΩ. Ἆρ᾽ οὖν μοι, ὦ θαυμάσιε Εὐθύφρον, κράτιστόν ἐστι μαθητῇ σῷ γενέσθαι καὶ πρὸ τῆς γραφῆς τῆς πρὸς Μέλητον αὐτὰ ταῦτα προκαλεῖσθαι αὐτὸν λέγοντα, ὅτι ἔγωγε καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τὰ θεῖα περὶ πολλοῦ ἐποιούμην εἰδέναι, καὶ νῦν ἐπειδή με ἐκεῖνος αὐτοσχεδιάζοντά φησι καὶ καινοτο-

μοῦντα περὶ τῶν θείων ἐξαμαρτάνειν, μαθητὴς δὴ
γέγονα σός — καὶ εἰ μέν, ὦ Μέλητε, φαίην ἄν,
B Εὐθύφρονα ὁμολογεῖς | σοφὸν εἶναι τὰ τοιαῦτα, καὶ
ὀρθῶς νομίζειν ἐμὲ ἡγοῦ καὶ μὴ δικάζου· εἰ δὲ μή,
ἐκείνῳ τῷ διδασκάλῳ λάχε δίκην πρότερον ἢ ἐμοί,
ὡς τοὺς πρεσβυτέρους διαφθείροντι, ἐμέ τε καὶ τὸν
αὑτοῦ πατέρα, ἐμὲ μὲν διδάσκοντι, ἐκεῖνον δὲ νουθε-
τοῦντί τε καὶ κολάζοντι — καὶ ἂν μή μοι πείθηται
μηδὲ ἀφίῃ τῆς δίκης ἢ ἀντ' ἐμοῦ γράφηται σέ, αὐτὰ
ταῦτα λέγειν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἃ προυκαλούμην αὐτόν;

ΕΥΘ. Ναὶ μὰ Δία, ὦ Σώκρατες, εἰ ἄρα με ἐπι-
C χειρήσειε γράφεσθαι, εὕροιμ' ἄν, ὡς | οἶμαι, ὅπῃ
σαθρός ἐστιν, καὶ πολὺ ἂν ἡμῖν πρότερον περὶ ἐκείνου
λόγος ἐγένετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἢ περὶ ἐμοῦ.

ΣΩ. Καὶ ἐγώ τοι, ὦ φίλε ἑταῖρε, ταῦτα γι-
γνώσκων μαθητὴς ἐπιθυμῶ γενέσθαι σός, εἰδώς, ὅτι
καὶ ἄλλος πού τις καὶ ὁ Μέλητος οὗτος σὲ μὲν οὐδὲ
δοκεῖ ὁρᾶν, ἐμὲ δὲ οὕτως ὀξέως καὶ ῥᾳδίως κατεῖδεν,
ὥστε ἀσεβείας ἐγράψατο. νῦν οὖν πρὸς Διὸς λέγε
μοι, ὃ νῦν δὴ σαφῶς εἰδέναι διισχυρίζου· ποῖόν τι τὸ
εὐσεβὲς φῂς εἶναι καὶ τὸ ἀσεβὲς καὶ περὶ φόνου καὶ
D περὶ τῶν ἄλλων; ἢ οὐ | ταὐτόν ἐστιν ἐν πάσῃ πράξει
τὸ ὅσιον αὐτὸ αὑτῷ, καὶ τὸ ἀνόσιον αὖ τοῦ μὲν
ὁσίου παντὸς ἐναντίον, αὐτὸ δὲ αὑτῷ ὅμοιον καὶ
ἔχον μίαν τινὰ ἰδέαν κατὰ τὴν ἀνοσιότητα πᾶν, ὅτι-
περ ἂν μέλλῃ ἀνόσιον εἶναι;

ΕΥΘ. Πάντως δήπου, ὦ Σώκρατες.

VI. ΣΩ. Λέγε δή, τί φῂς εἶναι τὸ ὅσιον καὶ
τὸ ἀνόσιον;

ΕΥΘ. Λέγω τοίνυν, ὅτι τὸ μὲν ὅσιόν ἐστιν ὅπερ

ἐγὼ νῦν ποιῶ, τῷ ἀδικοῦντι ἢ περὶ φόνους ἢ περὶ
ἱερῶν κλοπὰς ἤ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἐξαμαρτάνοντι
ἐπεξιέναι, ἐάντε πατὴρ ὢν τυγχάνῃ ἐάντε μήτηρ
ἐάντε ἄλλος | ὁστισοῦν, τὸ δὲ μὴ ἐπεξιέναι ἀνόσιον· E
ἐπεί, ὦ Σώκρατες, θέασαι, ὡς μέγα σοι ἐρῶ τεκμή-
ριον τοῦ νόμου ὅτι οὕτως ἔχει, ὃ καὶ ἄλλοις ἤδη
εἶπον, ὅτι ταῦτα ὀρθῶς ἂν εἴη οὕτω γιγνόμενα, μὴ
ἐπιτρέπειν τῷ ἀσεβοῦντι μηδ' ἂν ὁστισοῦν τυγχάνῃ
ὤν· αὐτοὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι τυγχάνουσι νομίζοντες
τὸν Δία τῶν θεῶν ἄριστον καὶ δικαιότατον, καὶ
τοῦτον ὁμολογοῦσι τὸν | αὑτοῦ πατέρα δῆσαι, ὅτι 6
τοὺς υἱεῖς κατέπινεν οὐκ ἐν δίκῃ, κἀκεῖνόν γε αὖ τὸν
αὑτοῦ πατέρα ἐκτεμεῖν δι' ἕτερα τοιαῦτα· ἐμοὶ δὲ
χαλεπαίνουσιν, ὅτι τῷ πατρὶ ἐπεξέρχομαι ἀδικοῦντι,
καὶ οὕτως αὐτοὶ αὑτοῖς τὰ ἐναντία λέγουσι περί τε
τῶν θεῶν καὶ περὶ ἐμοῦ.

ΣΩ. Ἆρά γε, ὦ Εὐθύφρον, τοῦτ' ἔστιν, οὗ
ἕνεκα τὴν γραφὴν φεύγω, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐπειδάν τις
περὶ τῶν θεῶν λέγῃ, δυσχερῶς πως ἀποδέχομαι; δι'
ἃ δή, ὡς ἔοικε, φήσει τίς με ἐξαμαρτάνειν. νῦν οὖν
εἰ καὶ σοὶ ταῦτα ξυνδοκεῖ τῷ εὖ | εἰδότι περὶ τῶν B
τοιούτων, ἀνάγκη δή, ὡς ἔοικε, καὶ ἡμῖν ξυγχωρεῖν.
τί γὰρ καὶ φήσομεν, οἵ γε αὐτοὶ ὁμολογοῦμεν περὶ
αὐτῶν μηδὲν εἰδέναι; ἀλλά μοι εἰπὲ πρὸς Φιλίου, σὺ
ὡς ἀληθῶς ἡγεῖ ταῦτα οὕτως γεγονέναι;

ΕΥΘ. Καὶ ἔτι γε τούτων θαυμασιώτερα, ὦ Σώ-
κρατες, ἃ οἱ πολλοὶ οὐκ ἴσασιν.

ΣΩ. Καὶ πόλεμον ἄρα ἡγεῖ σὺ εἶναι τῷ ὄντι
ἐν τοῖς θεοῖς πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἔχθρας γε δεινὰς
καὶ μάχας καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά, οἷα λέγεταί τε

ὑπὸ τῶν ποιητῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν γραφέων τά C τε | ἄλλα ἱερὰ ἡμῖν καταπεποίκιλται, καὶ δὴ καὶ τοῖς μεγάλοις Παναθηναίοις ὁ πέπλος μεστὸς τῶν τοιούτων ποικιλμάτων ἀνάγεται εἰς τὴν ἀκρόπολιν; ταῦτα ἀληθῆ φῶμεν εἶναι, ὦ Εὐθύφρον;

ΕΥΘ. Μὴ μόνον γε, ὦ Σώκρατες· ἀλλ' ὅπερ ἄρτι εἶπον, καὶ ἄλλα σοι ἐγὼ πολλά, ἐάνπερ βούλῃ, περὶ τῶν θείων διηγήσομαι, ἃ σὺ ἀκούων εὖ οἶδ' ὅτι ἐκπλαγήσει.

VII. ΣΩ. Οὐκ ἂν θαυμάζοιμι. ἀλλὰ ταῦτα μέν μοι εἰς αὖθις ἐπὶ σχολῆς διηγήσει· νυνὶ δέ, ὅπερ ἄρτι D σε ἠρόμην, πειρῶ σαφέστερον εἰπεῖν. οὐ γάρ με, | ὦ ἑταῖρε, τὸ πρότερον ἱκανῶς ἐδίδαξας ἐρωτήσαντα τὸ ὅσιον, ὅτι ποτ' εἴη, ἀλλά μοι εἶπες, ὅτι τοῦτο τυγχάνει ὅσιον ὄν, ὃ σὺ νῦν ποιεῖς, φόνου ἐπεξιὼν τῷ πατρί.

ΕΥΘ. Καὶ ἀληθῆ γε ἔλεγον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἴσως. ἀλλὰ γάρ, ὦ Εὐθύφρον, καὶ ἄλλα πολλὰ φῂς εἶναι ὅσια.

ΕΥΘ. Καὶ γὰρ ἔστιν.

ΣΩ. Μέμνησαι οὖν, ὅτι οὐ τοῦτό σοι διεκελευόμην, ἕν τι ἢ δύο με διδάξαι τῶν πολλῶν ὁσίων, ἀλλ' ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ εἶδος, ᾧ πάντα τὰ ὅσια ὅσιά ἐστιν; ἔφησθα γάρ που μιᾷ ἰδέᾳ τά τε ἀνόσια ἀνόσια εἶναι E καὶ τὰ | ὅσια ὅσια· ἢ οὐ μνημονεύεις;

ΕΥΘ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Ταύτην τοίνυν με αὐτὴν δίδαξον τὴν ἰδέαν, τίς ποτέ ἐστιν, ἵνα εἰς ἐκείνην ἀποβλέπων καὶ χρώμενος αὐτῇ παραδείγματι, ὃ μὲν ἂν τοιοῦτον ᾖ, ὧν ἂν ἢ σὺ ἢ ἄλλος τις πράττῃ, φῶ ὅσιον εἶναι, ὃ δ' ἂν μὴ τοιοῦτον, μὴ φῶ.

ΕΥΘ. Ἀλλ' εἰ οὕτω βούλει, ὦ Σώκρατες, καὶ οὕτω σοι φράσω.

ΣΩ. Ἀλλὰ μὴν βούλομαί γε.

ΕΥΘ. Ἔστι τοίνυν τὸ μὲν τοῖς θεοῖς προσφιλὲς ὅσιον, τὸ δὲ μὴ | προσφιλὲς ἀνόσιον. 7

ΣΩ. Παγκάλως, ὦ Εὐθύφρον, καὶ ὡς ἐγὼ ἐζήτουν ἀποκρίνασθαί σε, οὕτω νῦν ἀπεκρίνω. εἰ μέντοι ἀληθές, τοῦτο οὔπω οἶδα, ἀλλὰ σὺ δῆλον ὅτι ἐπεκδιδάξεις, ὡς ἔστιν ἀληθῆ ἃ λέγεις.

ΕΥΘ. Πάνυ μὲν οὖν.

VIII. ΣΩ. Φέρε δή, ἐπισκεψώμεθα, τί λέγομεν. τὸ μὲν θεοφιλές τε καὶ ὁ θεοφιλὴς ἄνθρωπος ὅσιος, τὸ δὲ θεομισὲς καὶ ὁ θεομισὴς ἀνόσιος· οὐ ταὐτὸν δ' ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ἐναντιώτατον τὸ ὅσιον τῷ ἀνοσίῳ· οὐχ οὕτως;

ΕΥΘ. Οὕτω μὲν οὖν. εἴρηται γάρ.

ΣΩ. Καὶ εὖ γε φαίνεται εἰρῆσθαι;

| ΕΥΘ. Δοκῶ, ὦ Σώκρατες. B

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ ὅτι στασιάζουσιν οἱ θεοί, ὦ Εὐθύφρον, καὶ διαφέρονται ἀλλήλοις καὶ ἔχθρα ἐστὶν ἐν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῦτο εἴρηται;

ΕΥΘ. Εἴρηται γάρ.

ΣΩ. Ἔχθραν δὲ καὶ ὀργάς, ὦ ἄριστε, ἡ περὶ τίνων διαφορὰ ποιεῖ; ὧδε δὲ σκοπῶμεν. ἆρ' ἂν εἰ διαφεροίμεθα ἐγώ τε καὶ σὺ περὶ ἀριθμοῦ, ὁπότερα πλείω, ἡ περὶ τούτων διαφορὰ ἐχθροὺς ἂν ἡμᾶς ποιοῖ καὶ ὀργίζεσθαι ἀλλήλοις, ἢ ἐπὶ λογισμὸν ἐλθόντες περί γε τῶν τοιούτων ταχὺ ἂν | ἀπαλλαγεῖμεν; C

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν καὶ περὶ τοῦ μείζονος καὶ ἐλάττονος

εἰ διαφεροίμεθα, ἐπὶ τὸ μετρεῖν ἐλθόντες ταχὺ παυσαίμεθ' ἂν τῆς διαφορᾶς;

ΕΥΘ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Καὶ ἐπί γε τὸ ἱστάναι ἐλθόντες, ὡς ἐγῷμαι, περὶ τοῦ βαρυτέρου τε καὶ κουφοτέρου διακριθεῖμεν ἄν;

ΕΥΘ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΣΩ. Περὶ τίνος δὲ δὴ διενεχθέντες καὶ ἐπὶ τίνα κρίσιν οὐ δυνάμενοι ἀφικέσθαι ἐχθροί γε ἂν ἀλλήλοις εἶμεν καὶ ὀργιζοίμεθα; ἴσως οὐ πρόχειρόν σοί ἐστιν,
D ἀλλ' ἐμοῦ λέγοντος | σκόπει, εἰ τάδε ἐστὶ τό τε δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον καὶ καλὸν καὶ αἰσχρὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. ἆρα οὐ ταῦτά ἐστιν, περὶ ὧν διενεχθέντες καὶ οὐ δυνάμενοι ἐπὶ ἱκανὴν κρίσιν αὐτῶν ἐλθεῖν ἐχθροὶ ἀλλήλοις γιγνόμεθα, ὅταν γιγνώμεθα, καὶ ἐγὼ καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι πάντες;

ΕΥΘ. Ἀλλ' ἔστιν αὕτη ἡ διαφορά, ὦ Σώκρατες, καὶ περὶ τούτων.

ΣΩ. Τί δέ; οἱ θεοί, ὦ Εὐθύφρον, οὐκ εἴπερ τι διαφέρονται, διὰ ταῦτα διαφέροιντ' ἄν;

ΕΥΘ. Πολλὴ ἀνάγκη.

E ΣΩ. Καὶ τῶν θεῶν ἄρα, ὦ γενναῖε | Εὐθύφρον, ἄλλοι ἄλλα δίκαια ἡγοῦνται κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ καλὰ καὶ αἰσχρὰ καὶ ἀγαθὰ καὶ κακά· οὐ γὰρ ἄν που ἐστασίαζον ἀλλήλοις, εἰ μὴ περὶ τούτων διεφέροντο· ἦ γάρ;

ΕΥΘ. Ὀρθῶς λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἅπερ καλὰ ἡγοῦνται ἕκαστοι καὶ ἀγαθὰ καὶ δίκαια, ταῦτα καὶ φιλοῦσιν, τὰ δὲ ἐναντία τούτων μισοῦσιν;

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ταὐτὰ δέ γε, ὡς σὺ φῄς, οἱ μὲν δίκαια
ἡγοῦνται, οἱ δὲ ἄδικα· περὶ ἃ καὶ ἀμφισβητοῦντες
| στασιάζουσί τε καὶ πολεμοῦσιν ἀλλήλοις. ἆρα οὐχ 8
οὕτω;

ΕΥΘ. Οὕτω.

ΣΩ. Ταὔτ' ἄρα, ὡς ἔοικεν, μισεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ φιλεῖται, καὶ θεομισῆ τε καὶ θεοφιλῆ ταὔτ' ἂν εἴη.

ΕΥΘ. Ἔοικεν.

ΣΩ. Καὶ ὅσια ἄρα καὶ ἀνόσια τὰ αὐτὰ ἂν εἴη, ὦ Εὐθύφρον, τούτῳ τῷ λόγῳ.

ΕΥΘ. Κινδυνεύει.

IX. ΣΩ. Οὐκ ἄρα ὃ ἠρόμην ἀπεκρίνω, ὦ θαυ-
μάσιε. οὐ γὰρ τοῦτό γε ἠρώτων, ὃ τυγχάνει ταὐτὸν
ὂν ὅσιόν τε καὶ ἀνόσιον· ὃ δ' ἂν θεοφιλὲς ᾖ, καὶ
θεομισές ἐστιν, ὡς ἔοικεν. ὥστε, ὦ Εὐθύφρον, ὃ σὺ
νῦν ποιεῖς τὸν | πατέρα κολάζων, οὐδὲν θαυμαστόν, B
εἰ τοῦτο δρῶν τῷ μὲν Διὶ προσφιλὲς ποιεῖς, τῷ δὲ
Κρόνῳ καὶ τῷ Οὐρανῷ ἐχθρόν, καὶ τῷ μὲν Ἡφαίστῳ
φίλον, τῇ δὲ Ἥρᾳ ἐχθρόν· καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν θεῶν
ἕτερος ἑτέρῳ διαφέρεται περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκείνοις κατὰ
τὰ αὐτά.

ΕΥΘ. Ἀλλ' οἶμαι, ὦ Σώκρατες, περί γε τούτου τῶν θεῶν οὐδένα ἕτερον ἑτέρῳ διαφέρεσθαι, ὡς οὐ δεῖ δίκην διδόναι ἐκεῖνον, ὃς ἂν ἀδίκως τινὰ ἀποκτείνῃ.

ΣΩ. Τί δέ; ἀνθρώπων, ὦ Εὐθύφρον, ἤδη τινὸς
ἤκουσας ἀμφισβητοῦντος, ὡς τὸν ἀδίκως | ἀποκτείναντα C
ἢ ἄλλο ἀδίκως ποιοῦντα ὁτιοῦν οὐ δεῖ δίκην διδόναι;

ΕΥΘ. Οὐδὲν μὲν οὖν παύονται ταῦτα ἀμφισβη-τοῦντες καὶ ἄλλοθι καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις. ἀδικοῦν-

τες γὰρ πάμπολλα, πάντα ποιοῦσι καὶ λέγουσι φεύγοντες τὴν δίκην.

ΣΩ. Ἦ καὶ ὁμολογοῦσιν, ὦ Εὐθύφρον, ἀδικεῖν, καὶ ὁμολογοῦντες ὅμως οὐ δεῖν φασι σφᾶς διδόναι δίκην;

ΕΥΘ. Οὐδαμῶς τοῦτό γε.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα πᾶν γε ποιοῦσι καὶ λέγουσι. τοῦτο γάρ, οἶμαι, οὐ τολμῶσι λέγειν οὐδ' ἀμφισβητεῖν, ὡς
D οὐχί, εἴπερ ἀδικοῦσί γε, | δοτέον δίκην· ἀλλ', οἶμαι, οὔ φασιν ἀδικεῖν. ἦ γάρ;

ΕΥΘ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα ἐκεῖνό γε ἀμφισβητοῦσιν, ὡς οὐ τὸν ἀδικοῦντα δεῖ διδόναι δίκην· ἀλλ' ἐκεῖνο ἴσως ἀμφισβητοῦσι, τὸ τίς ἐστιν ὁ ἀδικῶν καὶ τί δρῶν καὶ πότε.

ΕΥΘ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Οὐκοῦν αὐτά γε ταῦτα καὶ οἱ θεοὶ πεπόνθασιν, εἴπερ στασιάζουσι περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὡς ὁ σὸς λόγος, καὶ οἱ μέν φασιν ἀλλήλους ἀδικεῖν, οἱ δὲ οὔ φασιν; ἐπεὶ ἐκεῖνό γε δήπου, ὦ θαυμάσιε,
E οὐδεὶς οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων | τολμᾷ λέγειν, ὡς οὐ τῷ γε ἀδικοῦντι δοτέον δίκην.

ΕΥΘ. Ναί, τοῦτο μὲν ἀληθὲς λέγεις, ὦ Σώκρατες, τὸ κεφάλαιον.

ΣΩ. Ἀλλ' ἕκαστόν γε, οἶμαι, ὦ Εὐθύφρον, τῶν πραχθέντων ἀμφισβητοῦσιν οἱ ἀμφισβητοῦντες, καὶ ἄνθρωποι καὶ θεοί, εἴπερ ἀμφισβητοῦσιν θεοί· πράξεώς τινος πέρι διαφερόμενοι οἱ μὲν δικαίως φασὶν αὐτὴν πεπρᾶχθαι, οἱ δὲ ἀδίκως· ἆρ' οὐχ οὕτω;

ΕΥΩ. Πάνυ γε.

X. ΣΩ. Ἴθι νυν, ὦ φίλε Εὐθύφρον, δίδαξον

καὶ | ἐμέ, ἵνα σοφώτερος γένωμαι, τί σοι τεκμήριόν 9
ἐστιν, ὡς πάντες θεοὶ ἡγοῦνται ἐκεῖνον ἀδίκως τεθνάναι, ὃς ἂν θητεύων ἀνδροφόνος γενόμενος, ξυνδεθεὶς ὑπὸ τοῦ δεσπότου τοῦ ἀποθανόντος, φθάσῃ τελευτήσας διὰ τὰ δεσμά, πρὶν τὸν ξυνδήσαντα παρὰ τῶν ἐξηγητῶν περὶ αὐτοῦ πυθέσθαι, τί χρὴ ποιεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου δὴ ὀρθῶς ἔχει ἐπεξιέναι καὶ ἐπισκήπτεσθαι φόνου τὸν υἱὸν τῷ πατρί· ἴθι, περὶ τούτων πειρῶ τί μοι σαφὲς ἐνδείξασθαι, ὡς παντὸς μᾶλλον
πάντες θεοὶ | ἡγοῦνται ὀρθῶς ἔχειν ταύτην τὴν πρᾶξιν· B
κἄν μοι ἱκανῶς ἐνδείξῃ, ἐγκωμιάζων σε ἐπὶ σοφίᾳ οὐδέποτε παύσομαι.

ΕΥΘ. Ἀλλ' ἴσως οὐκ ὀλίγον ἔργον ἐστίν, ὦ Σώκρατες· ἐπεὶ πάνυ γε σαφῶς ἔχοιμι ἂν ἐπιδεῖξαί σοι.

ΣΩ. Μανθάνω· ὅτι σοι δοκῶ τῶν δικαστῶν δυσμαθέστερος εἶναι· ἐπεὶ ἐκείνοις γε ἐνδείξει δῆλον ὅτι, ὡς ἄδικά τέ ἐστιν καὶ οἱ θεοὶ ἅπαντες τὰ τοιαῦτα μισοῦσιν.

ΕΥΘ. Πάνυ γε σαφῶς, ὦ Σώκρατες, ἐάνπερ ἀκούωσί γέ μου λέγοντος.

XI. ΣΩ. Ἀλλ' ἀκούσονται, ἐάνπερ εὖ δοκῇς
| λέγειν. τόδε δέ σου ἐνενόησα ἅμα λέγοντος, καὶ C
πρὸς ἐμαυτὸν σκοπῶ· εἰ ὅτι μάλιστά με Εὐθύφρων διδάξειεν, ὡς οἱ θεοὶ ἅπαντες τὸν τοιοῦτον θάνατον ἡγοῦνται ἄδικον εἶναι, τί μᾶλλον ἐγὼ μεμάθηκα παρ' Εὐθύφρονος, τί ποτ' ἐστὶν τὸ ὅσιόν τε καὶ τὸ ἀνόσιον; θεομισὲς μὲν γὰρ τοῦτο τὸ ἔργον, ὡς ἔοικεν, εἴη ἄν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τούτῳ ἐφάνη ἄρτι ὡρισμένα τὸ ὅσιον καὶ μή· [τὸ γὰρ θεομισὲς ὂν καὶ θεοφιλὲς ἐφάνη·] ὥστε τούτου μὲν ἀφίημί σε, ὦ Εὐθύφρον, καὶ εἰ βούλει, πάντες

D αὐτὸ | ἡγείσθων θεοὶ ἄδικον καὶ πάντες μισούντων. ἀλλ' ἆρα τοῦτο νῦν ἐπανορθώμεθα ἐν τῷ λόγῳ, ὡς ὃ μὲν ἂν πάντες οἱ θεοὶ μισῶσιν, ἀνόσιόν ἐστιν, ὃ δ' ἂν φιλῶσιν, ὅσιον· ὃ δ' ἂν οἱ μὲν φιλῶσιν, οἱ δὲ μισῶσιν, οὐδέτερα ἢ ἀμφότερα; ἆρ' οὕτω βούλει ἡμῖν ὡρίσθαι νῦν περὶ τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ ἀνοσίου;

ΕΥΘ. Τί γὰρ κωλύει, ὦ Σώκρατες;

ΣΩ. Οὐδὲν ἐμέ γε, ὦ Εὐθύφρον, ἀλλὰ σὺ δὴ τὸ σὸν σκόπει, εἰ τοῦτο ὑποθέμενος οὕτω ῥᾷστά με διδάξεις ὃ ὑπέσχου.

E ΕΥΘ. Ἀλλ' ἔγωγε φαίην ἂν τοῦτο εἶναι | τὸ ὅσιον, ὃ ἂν πάντες οἱ θεοὶ φιλῶσιν, καὶ τὸ ἐναντίον, ὃ ἂν πάντες θεοὶ μισῶσιν, ἀνόσιον.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπισκοπῶμεν αὖ τοῦτο, ὦ Εὐθύφρον, εἰ καλῶς λέγεται, ἢ ἐῶμεν καὶ οὕτω ἡμῶν τε αὐτῶν ἀποδεχώμεθα καὶ τῶν ἄλλων, ἐὰν μόνον φῇ τίς τι ἔχειν οὕτω, ξυγχωροῦντες ἔχειν; ἢ σκεπτέον, τί λέγει ὁ λέγων;

ΕΥΘ. Σκεπτέον· οἶμαι μέντοι ἔγωγε τοῦτο νυνὶ καλῶς λέγεσθαι.

XII. ΣΩ. Τάχ', ὦ 'γαθέ, βέλτιον εἰσόμεθα.
10 ἐννόησον γὰρ | τὸ τοιόνδε· ἆρα τὸ ὅσιον, ὅτι ὅσιόν ἐστιν, φιλεῖται ὑπὸ τῶν θεῶν, ἢ ὅτι φιλεῖται, ὅσιόν ἐστιν;

ΕΥΘ. Οὐκ οἶδ' ὅτι λέγεις, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀλλ' ἐγὼ πειράσομαι σαφέστερον φράσαι. λέγομέν τι φερόμενον καὶ φέρον καὶ ἀγόμενον καὶ ἄγον καὶ ὁρώμενον καὶ ὁρῶν· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μανθάνεις ὅτι ἕτερα ἀλλήλων ἐστὶ καὶ ᾗ ἕτερα;

ΕΥΘ. Ἔγωγέ μοι δοκῶ μανθάνειν.

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ φιλούμενόν τί ἐστιν καὶ τούτου ἕτερον τὸ φιλοῦν;*

ΕΥΘ. *Πῶς γὰρ οὔ;*

ΣΩ. *Λέγε δή μοι, πότερον τὸ | φερόμενον, διότι* B
φέρεται, φερόμενόν ἐστιν, ἢ δι᾽ ἄλλο τι;

ΕΥΘ. *Οὔκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο.*

ΣΩ. *Καὶ τὸ ἀγόμενον δή, διότι ἄγεται, καὶ τὸ ὁρώμενον, διότι ὁρᾶται;*

ΕΥΘ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Οὐκ ἄρα διότι ὁρώμενόν γέ ἐστιν, διὰ τοῦτο ὁρᾶται, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον διότι ὁρᾶται, διὰ τοῦτο ὁρώμενον· οὐδὲ διότι ἀγόμενόν ἐστιν, διὰ τοῦτο ἄγεται, ἀλλὰ διότι ἄγεται, διὰ τοῦτο ἀγόμενον· οὐδὲ διότι φερόμενον, φέρεται, ἀλλὰ διότι φέρεται, φερόμενον.*
ἆρα κατάδηλον, ὦ Εὐθύφρον, ὃ βούλομαι λέγειν;
| βούλομαι δὲ τόδε, ὅτι, εἴ τι γίγνεται ἤ τι πάσχει, C
οὐχ ὅτι γιγνόμενόν ἐστι, γίγνεται, ἀλλ᾽ ὅτι γίγνεται, γιγνόμενόν ἐστιν· οὐδ᾽ ὅτι πάσχον ἐστί, πάσχει, ἀλλ᾽ ὅτι πάσχει, πάσχον ἐστίν· ἢ οὐ ξυγχωρεῖς οὕτω;

ΕΥΘ. *Ἔγωγε.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ τὸ φιλούμενον ἢ γιγνόμενόν τί ἐστιν ἢ πάσχον τι ὑπό του;*

ΕΥΘ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Καὶ τοῦτο ἄρα οὕτως ἔχει, ὥσπερ τὰ πρότερα· οὐχ ὅτι φιλούμενόν ἐστιν, φιλεῖται ὑπὸ ὧν φιλεῖται, ἀλλ᾽ ὅτι φιλεῖται, φιλούμενον;*

ΕΥΘ. *Ἀνάγκη.*

ΣΩ. *Τί δὴ οὖν λέγομεν περὶ τοῦ ὁσίου, | ὦ* D
Εὐθύφρον; ἄλλο τι φιλεῖται ὑπὸ θεῶν πάντων, ὡς ὁ σὸς λόγος;

ΕΥΘ. Ναί.

ΣΩ. Ἆρα διὰ τοῦτο, ὅτι ὅσιόν ἐστιν, ἢ δι' ἄλλο τι;

ΕΥΘ. Οὔκ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο.

ΣΩ. Διότι ἄρα ὅσιόν ἐστιν, φιλεῖται, ἀλλ' οὐχ ὅτι φιλεῖται, διὰ τοῦτο ὅσιόν ἐστιν;

ΕΥΘ. Ἔοικεν.

ΣΩ. Ἀλλὰ μὲν δὴ διότι γε φιλεῖται ὑπὸ θεῶν, φιλούμενόν ἐστι καὶ θεοφιλές.

ΕΥΘ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΣΩ. Οὐκ ἄρα τὸ θεοφιλὲς ὅσιόν ἐστιν, ὦ Εὐθύφρον, οὐδὲ τὸ ὅσιον θεοφιλές, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλ' ἕτερον τοῦτο τούτου.

E ΕΥΘ. Πῶς δή, ὦ | Σώκρατες;

ΣΩ. Ὅτι ὁμολογοῦμεν τὸ μὲν ὅσιον διὰ τοῦτο φιλεῖσθαι, ὅτι ὅσιόν ἐστιν, ἀλλ' οὐ διότι φιλεῖται, ὅσιον εἶναι· ἦ γάρ;

ΕΥΘ. Ναί.

XIII. ΣΩ. Τὸ δέ γε θεοφιλὲς ὅτι φιλεῖται ὑπὸ θεῶν, αὐτῷ τούτῳ τῷ φιλεῖσθαι θεοφιλὲς εἶναι, ἀλλ' οὐχ ὅτι θεοφιλές, διὰ τοῦτο φιλεῖσθαι.

ΕΥΘ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Ἀλλ' εἴ γε ταὐτὸν ἦν, ὦ φίλε Εὐθύφρον, τὸ θεοφιλὲς καὶ τὸ ὅσιον, εἰ μὲν διὰ τὸ ὅσιον εἶναι
11 ἐφιλεῖτο τὸ ὅσιον, καὶ διὰ τὸ θεοφιλὲς εἶναι | ἐφιλεῖτο ἂν τὸ θεοφιλές, εἰ δὲ διὰ τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ θεῶν τὸ θεοφιλὲς θεοφιλὲς ἦν, καὶ τὸ ὅσιον ἂν διὰ τὸ φιλεῖσθαι ὅσιον ἦν· νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅτι ἐναντίως ἔχετον, ὡς παντάπασιν ἑτέρω ὄντε ἀλλήλων. τὸ μὲν γάρ, ὅτι φιλεῖται, ἐστὶν οἷον φιλεῖσθαι· τὸ δ' ὅτι ἐστὶν οἷον

φιλεῖσθαι, διὰ τοῦτο φιλεῖται. καὶ κινδυνεύεις, ὦ Εὐθύφρον, ἐρωτώμενος τὸ ὅσιον, ὅτι ποτ' ἔστιν, τὴν μὲν οὐσίαν μοι αὐτοῦ οὐ βούλεσθαι δηλῶσαι, πάθος δέ τι περὶ αὐτοῦ λέγειν, ὅτι πέπονθε τοῦτο τὸ ὅσιον, φιλεῖσθαι ὑπὸ πάντων | θεῶν· ὅτι δὲ ὄν, οὔπω εἶπες. B
εἰ οὖν σοι φίλον, μή με ἀποκρύψῃ, ἀλλὰ πάλιν εἰπὲ ἐξ ἀρχῆς, τί ποτε ὂν τὸ ὅσιον εἴτε φιλεῖται ὑπὸ θεῶν εἴτε ὁτιδὴ πάσχει· οὐ γὰρ περὶ τούτου διοισόμεθα· ἀλλ' εἰπὲ προθύμως, τί ἐστιν τό τε ὅσιον καὶ τὸ ἀνόσιον;

ΕΥΘ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω ἔγωγε, ὅπως σοι εἴπω ὃ νοῶ. περιέρχεται γάρ πως ἡμῖν ἀεὶ ὃ ἂν προθώμεθα, καὶ οὐκ ἐθέλει μένειν ὅπου ἂν ἱδρυσώμεθα αὐτό.

ΣΩ. Τοῦ ἡμετέρου προγόνου, ὦ Εὐθύφρον, ἔοικεν εἶναι Δαιδάλου τὰ ὑπὸ σοῦ | λεγόμενα. καὶ εἰ C
μὲν αὐτὰ ἐγὼ ἔλεγον καὶ ἐτιθέμην, ἴσως ἄν με ἐπέσκωπτες, ὡς ἄρα καὶ ἐμοὶ κατὰ τὴν ἐκείνου ξυγγένειαν τὰ ἐν τοῖς λόγοις ἔργα ἀποδιδράσκει καὶ οὐκ ἐθέλει μένειν ὅπου ἄν τις αὐτὰ θῇ· νῦν δὲ σαὶ γὰρ αἱ ὑποθέσεις εἰσίν· ἄλλου δή τινος δεῖ σκώμματος. οὐ γὰρ ἐθέλουσι σοὶ μένειν, ὡς καὶ αὐτῷ σοι δοκεῖ.

ΕΥΘ. Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σχεδόν τι τοῦ αὐτοῦ σκώμματος, ὦ Σώκρατες, δεῖσθαι τὰ λεγόμενα· τὸ γὰρ περιιέναι τούτοις τοῦτο καὶ μὴ μένειν ἐν τῷ αὐτῷ οὐκ ἐγώ εἰμι ὁ ἐντιθείς, | ἀλλὰ σύ μοι δοκεῖς ὁ D
Δαίδαλος· ἐπεὶ ἐμοῦ γε ἕνεκα ἔμενεν ἂν ταῦτα οὕτως.

ΣΩ. Κινδυνεύω ἄρα, ὦ ἑταῖρε, ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς δεινότερος γεγονέναι τὴν τέχνην τοσούτῳ, ὅσῳ ὁ μὲν τὰ αὑτοῦ μόνα ἐποίει οὐ μένοντα, ἐγὼ δὲ πρὸς

τοῖς ἐμαυτοῦ, ὡς ἔοικε, καὶ τὰ ἀλλότρια. καὶ δῆτα τοῦτό μοι τῆς τέχνης ἐστὶ κομψότατον, ὅτι ἄκων εἰμὶ σοφός. ἐβουλόμην γὰρ ἄν μοι τοὺς λόγους μένειν καὶ ἀκινήτως ἱδρῦσθαι μᾶλλον ἢ πρὸς τῇ Δαιδάλου σοφίᾳ
E τὰ Ταντάλου χρήματα γενέσθαι. καὶ | τούτων μὲν ἅδην· ἐπειδὴ δέ μοι δοκεῖς σὺ τρυφᾶν, αὐτός σοι ξυμπροθυμήσομαι [δεῖξαι], ὅπως ἄν με διδάξῃς περὶ τοῦ ὁσίου. καὶ μὴ προαποκάμῃς. ἰδὲ γάρ, εἰ οὐκ ἀναγκαῖόν σοι δοκεῖ δίκαιον εἶναι πᾶν τὸ ὅσιον.

ΕΥΘ. Ἔμοιγε.

ΣΩ. Ἆρ᾽ οὖν καὶ πᾶν τὸ δίκαιον ὅσιον, ἢ τὸ
12 μὲν ὅσιον πᾶν | δίκαιον, τὸ δὲ δίκαιον οὐ πᾶν ὅσιον, ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτοῦ ὅσιον, τὸ δέ τι καὶ ἄλλο;

ΕΥΘ. Οὐχ ἕπομαι, ὦ Σώκρατες, τοῖς λεγομένοις.

ΣΩ. Καὶ μὴν νεώτερός γέ μου εἶ οὐκ ἐλάττονι ἢ ὅσῳ σοφώτερος· ἀλλ᾽, ὃ λέγω, τρυφᾷς ὑπὸ πλούτου τῆς σοφίας. ἀλλ᾽, ὦ μακάριε, ξύντεινε σαυτόν· καὶ γὰρ οὐδὲ χαλεπὸν κατανοῆσαι ὃ λέγω. λέγω γὰρ δὴ τὸ ἐναντίον ἢ ὁ ποιητὴς ἐποίησεν ὁ ποιήσας·

Ζῆνα δὲ τόν θ᾽ ἕρξαντα, καὶ ὃς τάδε πάντ᾽ ἐφύτευσεν,
B | οὐκ ἐθέλεις εἰπεῖν· ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς.

ἐγὼ οὖν τούτῳ διαφέρομαι τῷ ποιητῇ. εἴπω σοι ὅπῃ;

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐ δοκεῖ μοι εἶναι, ἵνα δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς· πολλοὶ γάρ μοι δοκοῦσι καὶ νόσους καὶ πενίας καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα δεδιότες δεδιέναι μέν, αἰδεῖσθαι δὲ μηδὲν ταῦτα, ἃ δεδίασιν. οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ;

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. *Ἀλλ' ἵνα γε αἰδώς, ἔνθα καὶ δέος εἶναι· ἐπεὶ ἔστιν ὅστις αἰδούμενός τι πρᾶγμα καὶ αἰσχυνόμενος οὐ πεφόβηταί τε καὶ | δέδοικεν ἅμα δόξαν πονηρίας;* C

ΕΥΘ. *Δέδοικε μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Οὐκ ἄρ' ὀρθῶς ἔχει λέγειν· ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς· ἀλλ' ἵνα μὲν αἰδώς, ἔνθα καὶ δέος, οὐ μέντοι ἵνα γε δέος, πανταχοῦ αἰδώς. ἐπὶ πλέον γάρ, οἶμαι, δέος αἰδοῦς· μόριον γὰρ αἰδὼς δέους, ὥσπερ ἀριθμοῦ περιττόν, ὥστε οὐχ ἵναπερ ἀριθμός, ἔνθα καὶ περιττόν, ἵνα δὲ περιττόν, ἔνθα καὶ ἀριθμός. ἕπει γάρ που νῦν γε;*

ΕΥΘ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Τὸ τοιοῦτον τοίνυν καὶ ἐκεῖ λέγων ἠρώτων, ἆρα ἵνα δίκαιον, ἔνθα καὶ ὅσιον, ἢ ἵνα μὲν ὅσιον, ἔνθα καὶ | δίκαιον, ἵνα δὲ δίκαιον, οὐ πανταχοῦ* D
ὅσιον· μόριον γὰρ τοῦ δικαίου τὸ ὅσιον. οὕτω φῶμεν ἢ ἄλλως σοι δοκεῖ;

ΕΥΘ. *Οὔκ, ἀλλ' οὕτω. φαίνει γάρ μοι ὀρθῶς λέγειν.*

XIV. ΣΩ. *Ὅρα δὴ τὸ μετὰ τοῦτο. εἰ γὰρ μέρος τὸ ὅσιον τοῦ δικαίου, δεῖ δὴ ἡμᾶς, ὡς ἔοικεν, ἐξευρεῖν τὸ ποῖον μέρος ἂν εἴη τοῦ δικαίου τὸ ὅσιον. εἰ μὲν οὖν σύ με ἠρώτας τι τῶν νῦν δή, οἷον ποῖον μέρος ἐστὶν ἀριθμοῦ τὸ ἄρτιον καὶ τίς ὢν τυγχάνει οὗτος ὁ ἀριθμός, εἶπον ἄν, ὅτι ὃς ἂν μὴ σκαληνὸς ᾖ, ἀλλ' ἰσοσκελής· ἢ οὐ δοκεῖ σοι;*

ΕΥΘ. *Ἔμοιγε.*

ΣΩ. *Πειρῶ δὴ καὶ σὺ ἐμὲ | οὕτω διδάξαι, τὸ* E
ποῖον μέρος τοῦ δικαίου ὅσιόν ἐστιν, ἵνα καὶ Μελήτῳ λέγωμεν μηκέθ' ἡμᾶς ἀδικεῖν μηδὲ ἀσεβείας γρά-

φεσθαι, ὡς ἱκανῶς ἤδη παρὰ σοῦ μεμαθηκότας τά τε εὐσεβῆ καὶ ὅσια καὶ τὰ μή.

ΕΥΘ. Τοῦτο τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, τὸ μέρος τοῦ δικαίου εἶναι εὐσεβές τε καὶ ὅσιον, τὸ περὶ τὴν τῶν θεῶν θεραπείαν· τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων τὸ λοιπὸν εἶναι τοῦ δικαίου μέρος.

XV. ΣΩ. Καὶ καλῶς γέ μοι, ὦ Εὐθύφρον,
13 φαίνει λέγειν· ἀλλὰ | σμικροῦ τινος ἔτι ἐνδεής εἰμι.
τὴν γὰρ θεραπείαν οὔπω ξυνίημι ἥντινα ὀνομάζεις. οὐ γάρ που λέγεις γε, οἷαίπερ καὶ αἱ περὶ τὰ ἄλλα θεραπεῖαί εἰσιν, τοιαύτην καὶ περὶ θεούς. λέγομεν γάρ που — οἷον φαμέν, ἵππους οὐ πᾶς ἐπίσταται θεραπεύειν, ἀλλὰ ὁ ἱππικός· ἦ γάρ;

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ἡ γάρ που ἱππικὴ ἵππων θεραπεία.

ΕΥΘ. Ναί.

ΣΩ. Οὐδέ γε κύνας πᾶς ἐπίσταται θεραπεύειν, ἀλλὰ ὁ κυνηγετικός.

ΕΥΘ. Οὕτω.

ΣΩ. Ἡ γάρ που κυνηγετικὴ κυνῶν θεραπεία.

B |ΕΥΘ. Ναί.

ΣΩ. Ἡ δὲ βοηλατικὴ βοῶν.

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ἡ δὲ δὴ ὁσιότης τε καὶ εὐσέβεια θεῶν, ὦ Εὐθύφρον; οὕτω λέγεις;

ΕΥΘ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν θεραπεία γε πᾶσα ταὐτὸν διαπράττεται; οἷον τοιόνδε· ἐπ' ἀγαθῷ τινί ἐστι καὶ ὠφελίᾳ τοῦ θεραπευομένου, ὥσπερ ὁρᾷς δή, ὅτι οἱ ἵπποι ὑπὸ

τῆς ἱππικῆς θεραπευόμενοι ὠφελοῦνται καὶ βελτίους γίγνονται· ἢ οὐ δοκοῦσί σοι;

ΕΥΘ. Ἔμοιγε.

ΣΩ. Καὶ οἱ κύνες γέ που ὑπὸ τῆς κυνηγετικῆς, καὶ οἱ βόες ὑπὸ τῆς βοηλατικῆς, | καὶ τἆλλα πάντα C
ὡσαύτως· ἢ ἐπὶ βλάβῃ οἴει τοῦ θεραπευομένου τὴν θεραπείαν εἶναι;

ΕΥΘ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Ἀλλ' ἐπ' ὠφελίᾳ;

ΕΥΘ. Πῶς δ' οὔ;

ΣΩ. Ἦ οὖν καὶ ἡ ὁσιότης θεραπεία οὖσα θεῶν ὠφελία τέ ἐστι θεῶν καὶ βελτίους τοὺς θεοὺς ποιεῖ; καὶ σὺ τοῦτο ξυγχωρήσαις ἄν, ὡς ἐπειδάν τι ὅσιον ποιῇς, βελτίω τινὰ τῶν θεῶν ἀπεργάζει;

ΕΥΘ. Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐδὲ γὰρ ἐγώ, ὦ Εὐθύφρον, οἶμαί σε τοῦτο λέγειν· πολλοῦ καὶ δέω· ἀλλὰ τούτου δὴ ἕνεκα καὶ ἀνηρόμην, τίνα ποτὲ | λέγοις τὴν θεραπείαν τῶν θεῶν, D
οὐχ ἡγούμενός σε τοιαύτην λέγειν.

ΕΥΘ. Καὶ ὀρθῶς γε, ὦ Σώκρατες· οὐ γὰρ τοιαύτην λέγω.

ΣΩ. Εἶεν· ἀλλὰ τίς δὴ θεῶν θεραπεία εἴη ἂν ἡ ὁσιότης;

ΕΥΘ. Ἥνπερ, ὦ Σώκρατες, οἱ δοῦλοι τοὺς δεσπότας θεραπεύουσιν.

ΣΩ. Μανθάνω· ὑπηρετική τις ἄν, ὡς ἔοικεν, εἴη θεοῖς.

ΕΥΘ. Πάνυ μὲν οὖν.

XVI. ΣΩ. Ἔχοις ἂν οὖν εἰπεῖν, ἡ ἰατροῖς

ὑπηρετικὴ εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν τυγχάνει οὖσα ὑπηρετική; οὐκ εἰς ὑγιείας οἴει;

ΕΥΘ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Τί δέ; ἡ ναυπηγοῖς ὑπηρετικὴ εἰς τίνος
E | ἔργου ἀπεργασίαν ὑπηρετική ἐστιν;

ΕΥΘ. Δῆλον ὅτι, ὦ Σώκρατες, εἰς πλοίου.

ΣΩ. Καὶ ἡ οἰκοδόμοις γέ που εἰς οἰκίας;

ΕΥΘ. Ναί.

ΣΩ. Εἰπὲ δή, ὦ ἄριστε· ἡ δὲ θεοῖς ὑπηρετικὴ εἰς τίνος ἔργου ἀπεργασίαν ὑπηρετικὴ ἂν εἴη; δῆλον γὰρ ὅτι σὺ οἶσθα, ἐπειδήπερ τά γε θεῖα κάλλιστά γε φῂς εἰδέναι ἀνθρώπων.

ΕΥΘ. Καὶ ἀληθῆ γε λέγω, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Εἰπὲ δὴ πρὸς Διός, τί ποτέ ἐστιν ἐκεῖνο τὸ πάγκαλον ἔργον, ὃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται ἡμῖν ὑπηρέταις χρώμενοι;

ΕΥΘ. Πολλὰ καὶ καλά, ὦ Σώκρατες.

14 ΣΩ. Καὶ γὰρ | οἱ στρατηγοί, ὦ φίλε· ἀλλ' ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ῥᾳδίως ἂν εἴποις, ὅτι νίκην ἐν τῷ πολέμῳ ἀπεργάζονται· ἢ οὔ;

ΕΥΘ. Πῶς δ' οὔ;

ΣΩ. Πολλὰ δέ γ', οἶμαι, καὶ καλὰ καὶ οἱ γεωργοί· ἀλλ' ὅμως τὸ κεφάλαιον αὐτῶν ἐστιν τῆς ἀπεργασίας ἡ ἐκ τῆς γῆς τροφή.

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Τί δὲ δή; τῶν πολλῶν καὶ καλῶν, ἃ οἱ θεοὶ ἀπεργάζονται, τί τὸ κεφάλαιόν ἐστι τῆς ἐργασίας;

ΕΥΘ. Καὶ ὀλίγον σοι πρότερον εἶπον, ὦ Σώκρα-
B τες, ὅτι πλείονος ἔργου ἐστὶν ἀκριβῶς | πάντα ταῦτα
ὡς ἔχει μαθεῖν· τόδε μέντοι σοι ἁπλῶς λέγω, ὅτι ἐὰν

μὲν κεχαρισμένα τις ἐπίστηται τοῖς θεοῖς λέγειν τε καὶ πράττειν εὐχόμενός τε καὶ θύων, ταῦτ᾽ ἔστι τὰ ὅσια, καὶ σῴζει τὰ τοιαῦτα τούς τε ἰδίους οἴκους καὶ τὰ κοινὰ τῶν πόλεων· τὰ δ᾽ ἐναντία τῶν κεχαρισμένων ἀσεβῆ, ἃ δὴ καὶ ἀνατρέπει ἅπαντα καὶ ἀπόλλυσιν.

XVII. ΣΩ. Ἦ πολύ μοι διὰ βραχυτέρων, ὦ Εὐθύφρον, εἰ ἐβούλου, εἶπες ἂν τὸ κεφάλαιον ὧν ἠρώτων. ἀλλὰ γὰρ οὐ πρόθυμός με εἶ διδάξαι· δῆλος εἶ. καὶ γὰρ νῦν | ἐπειδὴ ἐπ᾽ αὐτῷ ἦσθα, ἀπετράπου· C
ὃ εἰ ἀπεκρίνω, ἱκανῶς ἂν ἤδη παρὰ σοῦ τὴν ὁσιότητα ἐμεμαθήκη. νῦν δὲ ἀνάγκη γὰρ τὸν ἐρῶντα τῷ ἐρωμένῳ ἀκολουθεῖν, ὅπῃ ἂν ἐκεῖνος ὑπάγῃ· τί δὴ αὖ λέγεις τὸ ὅσιον εἶναι καὶ τὴν ὁσιότητα; οὐχὶ ἐπιστήμην τινὰ τοῦ θύειν τε καὶ εὔχεσθαι;

ΕΥΘ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὸ θύειν δωρεῖσθαί ἐστι τοῖς θεοῖς, τὸ δ᾽ εὔχεσθαι αἰτεῖν τοὺς θεούς;

ΕΥΘ. Καὶ μάλα, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἐπιστήμη ἄρα αἰτήσεως καὶ δόσεως θεοῖς | ὁσιότης ἂν εἴη ἐκ τούτου τοῦ λόγου. D

ΕΥΘ. Πάνυ καλῶς, ὦ Σώκρατες, ξυνῆκας ὃ εἶπον.

ΣΩ. Ἐπιθυμητὴς γάρ εἰμι, ὦ φίλε, τῆς σῆς σοφίας καὶ προσέχω τὸν νοῦν αὐτῇ, ὥστε οὐ χαμαὶ πεσεῖται ὅτι ἂν εἴπῃς. ἀλλά μοι λέξον, τίς αὕτη ἡ ὑπηρεσία ἐστὶ τοῖς θεοῖς; αἰτεῖν τε φῂς αὐτοὺς καὶ διδόναι ἐκείνοις;

ΕΥΘ. Ἔγωγε.

XVIII. ΣΩ. Ἆρ᾽ οὖν οὐ τὸ ὀρθῶς αἰτεῖν ἂν εἴη, ὧν δεόμεθα παρ᾽ ἐκείνων, ταῦτα αὐτοὺς αἰτεῖν;

ΕΥΘ. Ἀλλὰ τί;

ΣΩ. *Καὶ αὖ τὸ διδόναι ὀρθῶς, ὧν ἐκεῖνοι* E *τυγχάνουσιν δεόμενοι παρ᾽ ἡμῶν, ταῦτα ἐκείνοις αὖ ἀντιδωρεῖσθαι; οὐ γάρ που τεχνικόν γ᾽ ἂν εἴη δωροφορεῖν διδόντα τῳ ταῦτα ὧν οὐδὲν δεῖται.*

ΕΥΘ. *Ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.*

ΣΩ. *Ἐμπορικὴ ἄρα τις ἂν εἴη, ὦ Εὐθύφρον, τέχνη ἡ ὁσιότης θεοῖς καὶ ἀνθρώποις παρ᾽ ἀλλήλων.*

ΕΥΘ. *Ἐμπορική, εἰ οὕτως ἥδιόν σοι ὀνομάζειν.*

ΣΩ. *Ἀλλ᾽ οὐδὲν ἥδιον ἔμοιγε, εἰ μὴ τυγχάνει ἀληθὲς ὄν. φράσον δέ μοι, τίς ἡ ὠφελία τοῖς θεοῖς τυγχάνει οὖσα ἀπὸ τῶν δώρων ὧν παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσιν; ἃ μὲν γὰρ διδόασι, παντὶ δῆλον· οὐδὲν γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἀγαθόν, ὅτι ἂν μὴ ἐκεῖνοι δῶσιν· ἃ δὲ παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσιν, τί ὠφελοῦνται; ἢ τοσοῦτον αὐτῶν πλεονεκτοῦμεν κατὰ τὴν ἐμπορίαν, ὥστε πάντα τὰ ἀγαθὰ παρ᾽ αὐτῶν λαμβάνομεν, ἐκεῖνοι δὲ παρ᾽ ἡμῶν οὐδέν;*

ΕΥΘ. *Ἀλλ᾽ οἴει, ὦ Σώκρατες, τοὺς θεοὺς ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τούτων, ἃ παρ᾽ ἡμῶν λαμβάνουσιν;*

ΣΩ. *Ἀλλὰ τί δήποτ᾽ ἂν εἴη ταῦτα, ὦ Εὐθύφρον, τὰ παρ᾽ ἡμῶν δῶρα τοῖς θεοῖς;*

ΕΥΘ. *Τί δ᾽ οἴει ἄλλο ἢ τιμή τε καὶ γέρα καί, ὅπερ ἐγὼ ἄρτι ἔλεγον, χάρις;*

B ΣΩ. *Κεχαρισμένον ἄρα ἐστίν, ὦ Εὐθύφρον, τὸ ὅσιον, ἀλλ᾽ οὐχὶ ὠφέλιμον οὐδὲ φίλον τοῖς θεοῖς;*

ΕΥΘ. *Οἶμαι ἔγωγε πάντων γε μάλιστα φίλον.*

ΣΩ. *Τοῦτο ἄρ᾽ ἐστὶν αὖ, ὡς ἔοικε, τὸ ὅσιον, τὸ τοῖς θεοῖς φίλον.*

ΕΥΘ. *Μάλιστά γε.*

XIX. ΣΩ. *Θαυμάσει οὖν ταῦτα λέγων, ἐάν σοι*

οἱ λόγοι φαίνωνται μὴ μένοντες ἀλλὰ βαδίζοντες, καὶ ἐμὲ αἰτιάσει τὸν Δαίδαλον βαδίζοντας αὐτοὺς ποιεῖν, αὐτὸς ὢν πολύ γε τεχνικώτερος τοῦ Δαιδάλου καὶ κύκλῳ περιιόντα ποιῶν; ἢ οὐκ αἰσθάνει, ὅτι ὁ λόγος ἡμῖν περιελθὼν πάλιν εἰς ταὐτὸν | ἥκει; μέμνησαι C
γάρ που, ὅτι ἐν τῷ ἔμπροσθεν τό τε ὅσιον καὶ τὸ θεοφιλὲς οὐ ταὐτὸν ἡμῖν ἐφάνη, ἀλλ' ἕτερα ἀλλήλων· ἢ οὐ μέμνησαι;

ΕΥΘ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Νῦν οὖν οὐκ ἐννοεῖς, ὅτι τὸ τοῖς θεοῖς φίλον φῂς ὅσιον εἶναι; τοῦτο δ' ἄλλο τι ἢ θεοφιλὲς γίγνεται· ἢ οὔ;

ΕΥΘ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἢ ἄρτι οὐ καλῶς ὡμολογοῦμεν, ἢ εἰ τότε καλῶς, νῦν οὐκ ὀρθῶς τιθέμεθα.

ΕΥΘ. Ἔοικεν.

XX. ΣΩ. Ἐξ ἀρχῆς ἄρα ἡμῖν πάλιν σκεπτέον, τί ἐστι τὸ ὅσιον· ὡς ἐγώ, πρὶν ἂν μάθω, ἑκὼν εἶναι οὐκ ἀποδειλιάσω. | ἀλλὰ μή με ἀτιμάσῃς, ἀλλὰ παντὶ D
τρόπῳ προσέχων τὸν νοῦν ὅτι μάλιστα νῦν εἰπὲ τὴν ἀλήθειαν. οἶσθα γάρ, εἴπερ τις ἄλλος ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἀφετέος εἶ, ὥσπερ ὁ Πρωτεύς, πρὶν ἂν εἴπῃς. εἰ γὰρ μὴ ᾔδησθα σαφῶς τό τε ὅσιον καὶ τὸ ἀνόσιον, οὐκ ἔστιν ὅπως ἄν ποτε ἐπεχείρησας ὑπὲρ ἀνδρὸς θητὸς ἄνδρα πρεσβύτην πατέρα διωκάθειν φόνου, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ἂν ἔδεισας παρακινδυνεύειν, μὴ οὐκ ὀρθῶς αὐτὸ ποιήσοις, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ᾐσχύνθης. νῦν δὲ εὖ οἶδα ὅτι σαφῶς | οἴει εἰδέναι τό τε E
ὅσιον καὶ μή· εἰπὲ οὖν, ὦ βέλτιστε Εὐθύφρον, καὶ μὴ ἀποκρύψῃ ὅτι αὐτὸ ἡγεῖ.

ΕΥΘ. *Εἰς αὖθις τοίνυν, ὦ Σώκρατες· νῦν γὰρ σπεύδω ποι, καί μοι ὥρα ἀπιέναι.*

ΣΩ. *Οἷα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε! ἀπ' ἐλπίδος με κατα-
βαλὼν μεγάλης ἀπέρχει, ἣν εἶχον, ὡς παρὰ σοῦ μα-
θὼν τά τε ὅσια καὶ μὴ καὶ τῆς πρὸς Μέλητον γρα-
φῆς ἀπαλλάξομαι, ἐνδειξάμενος ἐκείνῳ ὅτι σοφὸς ἤδη*
16 *παρ' | Εὐθύφρονος τὰ θεῖα γέγονα καὶ ὅτι οὐκέτι
ὑπ' ἀγνοίας αὐτοσχεδιάζω οὐδὲ καινοτομῶ περὶ αὐτά,
καὶ δὴ καὶ τὸν ἄλλον βίον [ὅτι] ἄμεινον βιωσοίμην.*

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ. St. I p. 17

[ἠθικός.]

I. Ὅτι μὲν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπόν- A
θατε ὑπὸ τῶν ἐμῶν κατηγόρων, οὐκ οἶδα· ἐγὼ δ'
οὖν καὶ αὐτὸς ὑπ' αὐτῶν ὀλίγου ἐμαυτοῦ ἐπελαθό-
μην· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον. καίτοι ἀληθές γε, ὡς
ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν εἰρήκασιν. μάλιστα δὲ αὐτῶν ἓν
ἐθαύμασα τῶν πολλῶν ὧν ἐψεύσαντο, τοῦτο, ἐν ᾧ
ἔλεγον, ὡς χρὴ ὑμᾶς εὐλαβεῖσθαι, μὴ ὑπ' ἐμοῦ ἐξα-
πατηθῆτε ὡς δεινοῦ | ὄντος λέγειν. τὸ γὰρ μὴ αἰσχυν- B
θῆναι, ὅτι αὐτίκα ὑπ' ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργῳ,
ἐπειδὰν μηδ' ὁπωστιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν, τοῦτό
μοι ἔδοξεν αὐτῶν ἀναισχυντότατον εἶναι, εἰ μὴ ἄρα
δεινὸν καλοῦσιν οὗτοι λέγειν τὸν τἀληθῆ λέγοντα·
εἰ μὲν γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοίην ἂν ἔγωγε οὐ
κατὰ τούτους εἶναι ῥήτωρ. οὗτοι μὲν οὖν, ὥσπερ
ἐγὼ λέγω, ἤ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν· ὑμεῖς δ'
ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. οὐ μέντοι μὰ
Δία, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεκαλλιεπημένους γε λόγους,
ὥσπερ οἱ τούτων, ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν οὐδὲ | κε-
κοσμημένους, ἀλλὰ ἀκούσεσθε εἰκῇ λεγόμενα τοῖς C
ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασιν· πιστεύω γὰρ δίκαια εἶναι ἃ
λέγω, καὶ μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω ἄλλως· οὐδὲ
γὰρ ἂν δήπου πρέποι, ὦ ἄνδρες, τῇδε τῇ ἡλικίᾳ

ὥσπερ μειρακίῳ πλάττοντι λόγους εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι.
καὶ μέντοι καὶ πάνυ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο
ὑμῶν δέομαι καὶ παρίεμαι· ἐὰν διὰ τῶν αὐτῶν λόγων
ἀκούητέ μου ἀπολογουμένου, δι' ὧνπερ εἴωθα λέγειν
καὶ ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τῶν τραπεζῶν, ἵνα ὑμῶν πολλοὶ
D ἀκηκόασι, καὶ ἄλλοθι, μήτε | θαυμάζειν μήτε θορυ-
βεῖν τούτου ἕνεκα. ἔχει γὰρ οὑτωσί. νῦν ἐγὼ πρῶ-
τον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα, ἔτη γεγονὼς ἑβδομή-
κοντα· ἀτεχνῶς οὖν ξένως ἔχω τῆς ἐνθάδε λέξεως.
ὥσπερ οὖν ἄν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὤν, ξυν-
εγιγνώσκετε δήπου ἄν μοι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ φωνῇ τε
18 καὶ τῷ τρόπῳ ἔλεγον, ἐν | οἷσπερ ἐτεθράμμην, καὶ
δὴ καὶ νῦν τοῦτο ὑμῶν δέομαι δίκαιον, ὥς γέ μοι
δοκῶ, τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἐᾶν· ἴσως μὲν γὰρ
χείρων, ἴσως δὲ βελτίων ἂν εἴη· αὐτὸ δὲ τοῦτο σκο-
πεῖν καὶ τούτῳ τὸν νοῦν προσέχειν, εἰ δίκαια λέγω
ἢ μή· δικαστοῦ μὲν γὰρ αὕτη ἀρετή, ῥήτορος δὲ
τἀληθῆ λέγειν.

II. Πρῶτον μὲν οὖν δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ πρῶτά μου ψευδῆ κατη-
γορημένα καὶ τοὺς πρώτους κατηγόρους, ἔπειτα δὲ
B πρὸς τὰ ὕστερα καὶ τοὺς | ὑστέρους. ἐμοῦ γὰρ πολλοὶ
κατήγοροι γεγόνασι πρὸς ὑμᾶς καὶ πάλαι πολλὰ ἤδη
ἔτη καὶ οὐδὲν ἀληθὲς λέγοντες, οὓς ἐγὼ μᾶλλον φο-
βοῦμαι ἢ τοὺς ἀμφὶ Ἄνυτον, καίπερ ὄντας καὶ τού-
τους δεινούς· ἀλλ' ἐκεῖνοι δεινότεροι, ὦ ἄνδρες, οἳ
ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ἐκ παίδων παραλαμβάνοντες ἔπει-
θόν τε καὶ κατηγόρουν ἐμοῦ οὐδὲν ἀληθές, ὡς ἔστι
τις Σωκράτης σοφὸς ἀνήρ, τά τε μετέωρα φροντιστὴς
καὶ τὰ ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἀνεζητηκὼς καὶ τὸν ἥττω

λόγον κρείττω ποιῶν. οὗτοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, | οἱ C
ταύτην τὴν φήμην κατασκεδάσαντες, οἱ δεινοί εἰσίν
μου κατήγοροι· οἱ γὰρ ἀκούοντες ἡγοῦνται τοὺς ταῦτα
ζητοῦντας οὐδὲ θεοὺς νομίζειν. ἔπειτά εἰσιν οὗτοι
οἱ κατήγοροι πολλοὶ καὶ πολὺν χρόνον ἤδη κατηγο-
ρηκότες, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίᾳ λέγοντες πρὸς
ὑμᾶς, ἐν ᾗ ἂν μάλιστα ἐπιστεύσατε παῖδες ὄντες,
ἔνιοι δ' ὑμῶν καὶ μειράκια, ἀτεχνῶς ἐρήμην κατηγο-
ροῦντες ἀπολογουμένου οὐδενός. ὃ δὲ πάντων ἀλο-
γώτατον, ὅτι οὐδὲ τὰ ὀνόματα οἷόν τε αὐτῶν εἰδέναι
καὶ εἰπεῖν, | πλὴν εἴ τις κωμῳδιοποιὸς τυγχάνει ὤν· D
ὅσοι δὲ φθόνῳ καὶ διαβολῇ χρώμενοι ὑμᾶς ἀνέπει-
θον, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ πεπεισμένοι ἄλλους πείθοντες,
οὗτοι πάντων ἀπορώτατοί εἰσιν· οὐδὲ γὰρ ἀναβιβά-
σασθαι οἷόν τ' ἐστὶν αὐτῶν ἐνταυθοῖ οὐδ' ἐλέγξαι
οὐδένα, ἀλλ' ἀνάγκη ἀτεχνῶς ὥσπερ σκιαμαχεῖν ἀπο-
λογούμενόν τε καὶ ἐλέγχειν μηδενὸς ἀποκρινομένου.
ἀξιώσατε οὖν καὶ ὑμεῖς, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, διττούς
μου τοὺς κατηγορους γεγονέναι, ἑτέρους μὲν τοὺς
ἄρτι κατηγορήσαντας, ἑτέρους δὲ | τοὺς πάλαι, οὓς E
ἐγὼ λέγω, καὶ οἰήθητε δεῖν πρὸς ἐκείνους πρῶτόν με
ἀπολογήσασθαι· καὶ γὰρ ὑμεῖς ἐκείνων πρότερον ἠκού-
σατε κατηγορούντων καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τῶνδε τῶν
ὕστερον. εἶεν· ἀπολογητέον δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ | ἐπιχειρητέον ὑμῶν ἐξελέσθαι τὴν διαβολήν, ἣν 19
ὑμεῖς ἐν πολλῷ χρόνῳ ἔσχετε, ταύτην ἐν οὕτως ὀλίγῳ
χρόνῳ. βουλοίμην μὲν οὖν ἂν τοῦτο οὕτως γενέσθαι,
εἴ τι ἄμεινον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοί, καὶ πλέον τί με
ποιῆσαι ἀπολογούμενον· οἶμαι δὲ αὐτὸ χαλεπὸν εἶναι,
καὶ οὐ πάνυ με λανθάνει οἷόν ἐστιν. ὅμως τοῦτο

*μὲν ἴτω ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον, τῷ δὲ νόμῳ πειστέον
καὶ ἀπολογητέον.*

III. *Ἀναλάβωμεν οὖν ἐξ ἀρχῆς, τίς ἡ κατηγορία
B ἐστίν, ἐξ ἧς ἡ ἐμὴ διαβολὴ γέγονεν, ᾗ δὴ καὶ | πι-
στεύων Μέλητός με ἐγράψατο τὴν γραφὴν ταύτην.
εἶεν· τί δὴ λέγοντες διέβαλλον οἱ διαβάλλοντες; ὥσπερ
οὖν κατηγόρων τὴν ἀντωμοσίαν δεῖ ἀναγνῶναι αὐτῶν·
Σωκράτης ἀδικεῖ καὶ περιεργάζεται ζητῶν τά τε ὑπὸ
γῆς καὶ οὐράνια καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν
C καὶ ἄλλους τὰ αὐτὰ ταῦτα διδάσκων. | τοιαύτη τίς
ἐστι· ταῦτα γὰρ ἑωρᾶτε καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Ἀριστοφά-
νους κωμῳδίᾳ, Σωκράτη τινὰ ἐκεῖ περιφερόμενον,
φάσκοντά τε ἀεροβατεῖν καὶ ἄλλην πολλὴν φλυαρίαν
φλυαροῦντα, ὧν ἐγὼ οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν
πέρι ἐπαΐω. καὶ οὐχ ὡς ἀτιμάζων λέγω τὴν τοιαύτην
ἐπιστήμην, εἴ τις περὶ τῶν τοιούτων σοφός ἐστιν.
μή πως ἐγὼ ὑπὸ Μελήτου τοσαύτας δίκας φύγοιμι!
ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲν
D μέτεστιν. μάρτυρας δὲ αὐτοὺς | ὑμῶν τοὺς πολλοὺς παρ-
έχομαι, καὶ ἀξιῶ ὑμᾶς ἀλλήλους διδάσκειν τε καὶ
φράζειν, ὅσοι ἐμοῦ πώποτε ἀκηκόατε διαλεγομένου·
πολλοὶ δὲ ὑμῶν οἱ τοιοῦτοί εἰσιν· φράζετε οὖν ἀλλή-
λοις, εἰ πώποτε ἢ μικρὸν ἢ μέγα ἤκουσέ τις ὑμῶν
ἐμοῦ περὶ τῶν τοιούτων διαλεγομένου· καὶ ἐκ τούτων
γνώσεσθε, ὅτι τοιαῦτ᾽ ἐστὶ καὶ τἆλλα περὶ ἐμοῦ, ἃ
οἱ πολλοὶ λέγουσιν.*

IV. *Ἀλλὰ γὰρ οὔτε τούτων οὐδέν ἐστιν, οὐδέ γ᾽
εἴ τινος ἀκηκόατε, ὡς ἐγὼ παιδεύειν ἐπιχειρῶ ἀνθρώ-
E πους καὶ χρήματα | πράττομαι, οὐδὲ τοῦτο ἀληθές.
ἐπεὶ καὶ τοῦτό γέ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι, εἴ τις οἷός*

τ' εἴη παιδεύειν ἀνθρώπους ὥσπερ Γοργίας τε ὁ Λεοντῖνος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος. τούτων γὰρ ἕκαστος, ὦ ἄνδρες, οἷός τ' ἐστὶν ἰὼν εἰς ἑκάστην τῶν πόλεων τοὺς νέους, οἷς ἔξεστι τῶν ἑαυτῶν πολιτῶν προῖκα ξυνεῖναι ᾧ ἂν βούλωνται, τούτους πείθουσι τὰς ἐκείνων ξυνουσίας | ἀπολιπόντας σφίσιν ξυνεῖναι χρήματα διδόντας καὶ χάριν προσειδέναι. ἐπεὶ καὶ ἄλλος ἀνήρ ἐστι Πάριος ἐνθάδε σοφός, ὃν ἐγὼ ᾐσθόμην ἐπιδημοῦντα· ἔτυχον γὰρ προσελθὼν ἀνδρί, ὃς τετέλεκε χρήματα σοφισταῖς πλείω ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι, Καλλίᾳ τῷ Ἱππονίκου· τοῦτον οὖν ἀνηρόμην — ἐστὸν γὰρ αὐτῷ δύο υἱέε — 'ὦ Καλλία,' ἦν δ' ἐγώ, 'εἰ μέν σου τὼ υἱέε πώλω ἢ μόσχω ἐγενέσθην, εἴχομεν ἂν αὐτοῖν ἐπιστάτην λαβεῖν καὶ μισθώσασθαι, ὃς ἔμελλεν αὐτὼ καλώ τε καὶ ἀγαθὼ ποιήσειν | τὴν προσήκουσαν ἀρετήν· ἦν B
δ' ἂν οὗτος ἢ τῶν ἱππικῶν τις ἢ τῶν γεωργικῶν· νῦν δ' ἐπειδὴ ἀνθρώπω ἐστόν, τίνα αὐτοῖν ἐν νῷ ἔχεις ἐπιστάτην λαβεῖν; τίς τῆς τοιαύτης ἀρετῆς, τῆς ἀνθρωπίνης τε καὶ πολιτικῆς, ἐπιστήμων ἐστίν; οἶμαι γάρ σε ἐσκέφθαι διὰ τὴν τῶν υἱέων κτῆσιν. ἔστιν τις,' ἔφην ἐγώ, 'ἢ οὔ;' 'πάνυ γε,' ἦ δ' ὅς. 'τίς,' ἦν δ' ἐγώ, 'καὶ ποδαπός, καὶ πόσου διδάσκει;' 'Εὔηνος,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες, Πάριος, πέντε μνῶν.' καὶ ἐγὼ τὸν Εὔηνον ἐμακάρισα, εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχει ταύτην τὴν | τέχνην καὶ οὕτως ἐμμελῶς διδάσκει. ἐγὼ οὖν C
καὶ αὐτὸς ἐκαλλυνόμην τε καὶ ἡβρυνόμην ἄν, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

V. *Ὑπολάβοι ἂν οὖν τις ὑμῶν ἴσως· ἀλλ', ὦ*

*Σώκρατες, τὸ σὸν τί ἐστι πρᾶγμα; πόθεν αἱ διαβολαί
σοι αὗται γεγόνασιν; οὐ γὰρ δήπου σοῦ γε οὐδὲν
τῶν ἄλλων περιττότερον πραγματευομένου ἔπειτα τοσ-
αύτη φήμη τε καὶ λόγος γέγονεν, εἰ μή τι ἔπραττες
ἀλλοῖον ἢ οἱ πολλοί· λέγε οὖν ἡμῖν, τί ἐστιν, ἵνα
D μὴ ἡμεῖς περὶ σοῦ | αὐτοσχεδιάζωμεν. ταυτί μοι δοκεῖ
δίκαια λέγειν ὁ λέγων, κἀγὼ ὑμῖν πειράσομαι ἀπο-
δεῖξαι, τί ποτ' ἔστιν τοῦτο ὃ ἐμοὶ πεποίηκεν τό τε
ὄνομα καὶ τὴν διαβολήν. ἀκούετε δή. καὶ ἴσως μὲν
δόξω τισὶν ὑμῶν παίζειν, εὖ μέντοι ἴστε, πᾶσαν ὑμῖν
τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι'
οὐδὲν ἀλλ' ἢ διὰ σοφίαν τινὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἔσχηκα.
ποίαν δὴ σοφίαν ταύτην; ἥπερ ἐστὶν ἴσως ἀνθρω-
πίνη σοφία. τῷ ὄντι γὰρ κινδυνεύω ταύτην εἶναι
σοφός· οὗτοι δὲ τάχ' ἄν, οὓς ἄρτι ἔλεγον, μείζω τινὰ
E ἢ | κατ' ἄνθρωπον σοφίαν σοφοὶ εἶεν, ἢ οὐκ ἔχω, τί
λέγω· οὐ γὰρ δὴ ἔγωγε αὐτὴν ἐπίσταμαι, ἀλλ' ὅστις
φησὶ ψεύδεταί τε καὶ ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἐμῇ λέγει. καί
μοι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ θορυβήσητε, μηδὲ ἂν
δόξω τι ὑμῖν μέγα λέγειν· οὐ γὰρ ἐμὸν ἐρῶ τὸν
λόγον, ὃν ἂν λέγω, ἀλλ' εἰς ἀξιόχρεων ὑμῖν τὸν
λέγοντα ἀνοίσω. τῆς γὰρ ἐμῆς, εἰ δή τίς ἐστιν σοφία
καὶ οἵα, μάρτυρα ὑμῖν παρέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἐν Δελ-
21 φοῖς. Χαιρεφῶντα γὰρ ἴστε που. οὗτος | ἐμός τε ἑταῖρος
ἦν ἐκ νέου καὶ ὑμῶν τῷ πλήθει ἑταῖρός τε καὶ ξυνέ-
φυγε τὴν φυγὴν ταύτην καὶ μεθ' ὑμῶν κατῆλθε. καὶ
ἴστε δή, οἷος ἦν Χαιρεφῶν, ὡς σφοδρὸς ἐφ' ὅτι
ὁρμήσειεν. καὶ δή ποτε καὶ εἰς Δελφοὺς ἐλθὼν ἐτόλ-
μησε τοῦτο μαντεύσασθαι· καί, ὅπερ λέγω, μὴ θορυ-
βεῖτε, ὦ ἄνδρες· ἤρετο γὰρ δή, εἴ τις ἐμοῦ εἴη σοφώ-*

τερος. ἀνεῖλεν οὖν ἡ Πυθία μηδένα σοφώτερον εἶναι. καὶ τούτων πέρι ὁ ἀδελφὸς ὑμῖν αὐτοῦ οὑτοσὶ μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἐκεῖνος τετελεύτηκεν.

VI. Σκέψασθε δέ, ὧν ἕνεκα | ταῦτα λέγω· μέλλω B
γὰρ ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονε. ταῦτα γὰρ ἐγὼ ἀκούσας ἐνεθυμούμην οὑτωσί· τί ποτε λέγει ὁ θεός, καὶ τί ποτε αἰνίττεται; ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε σμικρὸν ξύνοιδα ἐμαυτῷ σοφὸς ὤν· τί οὖν ποτε λέγει φάσκων ἐμὲ σοφώτατον εἶναι; οὐ γὰρ δήπου ψεύδεταί γε· οὐ γὰρ θέμις αὐτῷ. καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρουν, τί ποτε λέγει. ἔπειτα μόγις πάνυ ἐπὶ ζήτησιν αὐτοῦ τοιαύτην τινὰ ἐτραπόμην. ἦλθον ἐπί τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι, ὡς | ἐνταῦθα, εἴπερ που, ἐλέγ- C
ξων τὸ μαντεῖον καὶ ἀποφανῶν τῷ χρησμῷ, ὅτι οὑτοσὶ ἐμοῦ σοφώτερός ἐστι, σὺ δ' ἐμὲ ἔφησθα. διασκοπῶν οὖν τοῦτον — ὀνόματι γὰρ οὐδὲν δέομαι λέγειν, ἦν δέ τις τῶν πολιτικῶν, πρὸς ὃν ἐγὼ σκοπῶν τοιοῦτόν τι ἔπαθον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, — καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ δοκεῖν μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, εἶναι δ' οὔ· κἄπειτα ἐπειρώμην αὐτῷ δεικνύναι, ὅτι οἴοιτο μὲν εἶναι σοφός, εἴη δ' οὔ. | ἐντεῦθεν οὖν τούτῳ τε D
ἀπηχθόμην καὶ πολλοῖς τῶν παρόντων, πρὸς ἐμαυτὸν δ' οὖν ἀπιὼν ἐλογιζόμην, ὅτι τούτου μὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐγὼ σοφώτερός εἰμι· κινδυνεύει μὲν γὰρ ἡμῶν οὐδέτερος οὐδὲν καλὸν κἀγαθὸν εἰδέναι, ἀλλ' οὗτος μὲν οἴεταί τι εἰδέναι οὐκ εἰδώς, ἐγὼ δέ, ὥσπερ οὖν οὐκ οἶδα, οὐδὲ οἴομαι· ἔοικα γοῦν τούτου γε σμικρῷ τινι αὐτῷ τούτῳ σοφώτερος εἶναι, ὅτι ἃ μὴ οἶδα οὐδὲ οἴομαι εἰδέναι. ἐντεῦθεν ἐπ' ἄλλον ᾖα τῶν ἐκείνου

E δοκούντων σοφωτέρων εἶναι, καί μοι | ταὐτὰ ταῦτα
ἔδοξε· καὶ ἐνταῦθα κἀκείνῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἀπη-
χθόμην.

VII. Μετὰ ταῦτ᾽ οὖν ἤδη ἐφεξῆς ᾖα, αἰσθανόμε-
νος μὲν καὶ λυπούμενος καὶ δεδιὼς ὅτι ἀπηχθανόμην,
ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἐδόκει εἶναι τὸ τοῦ θεοῦ περὶ πλεί-
στου ποιεῖσθαι· ἰτέον οὖν σκοποῦντι τὸν χρησμόν, τί
λέγει, ἐπὶ ἅπαντας τούς τι δοκοῦντας εἰδέναι. καὶ νὴ
22 τὸν κύνα, ὦ ἄνδρες | Ἀθηναῖοι — δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς
τἀληθῆ λέγειν — ἦ μὴν ἐγὼ ἔπαθόν τι τοιοῦτον· οἱ
μὲν μάλιστα εὐδοκιμοῦντες ἔδοξάν μοι ὀλίγου δεῖν
τοῦ πλείστου ἐνδεεῖς εἶναι ζητοῦντι κατὰ τὸν θεόν,
ἄλλοι δὲ δοκοῦντες φαυλότεροι ἐπιεικέστεροι εἶναι
ἄνδρες πρὸς τὸ φρονίμως ἔχειν. δεῖ δὴ ὑμῖν τὴν ἐμὴν
πλάνην ἐπιδεῖξαι ὥσπερ πόνους τινὰς πονοῦντος, ἵνα
μοι καὶ ἀνέλεγκτος ἡ μαντεία γένοιτο. μετὰ γὰρ
τοὺς πολιτικοὺς ᾖα ἐπὶ τοὺς ποιητὰς τούς τε τῶν
τραγῳδιῶν καὶ τοὺς τῶν διθυράμβων καὶ τοὺς ἄλλους,
B | ὡς ἐνταῦθα ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ καταληψόμενος ἐμαυτὸν
ἀμαθέστερον ἐκείνων ὄντα. ἀναλαμβάνων οὖν αὐτῶν
τὰ ποιήματα, ἅ μοι ἐδόκει μάλιστα πεπραγματεῦσθαι
αὐτοῖς, διηρώτων ἂν αὐτούς, τί λέγοιεν, ἵν᾽ ἅμα τι
καὶ μανθάνοιμι παρ᾽ αὐτῶν. αἰσχύνομαι οὖν ὑμῖν
εἰπεῖν, ὦ ἄνδρες, τἀληθῆ· ὅμως δὲ ῥητέον. ὡς ἔπος
γὰρ εἰπεῖν ὀλίγου αὐτῶν ἅπαντες οἱ παρόντες ἂν
βέλτιον ἔλεγον περὶ ὧν αὐτοὶ ἐπεποιήκεσαν. ἔγνων
οὖν καὶ περὶ τῶν ποιητῶν ἐν ὀλίγῳ τοῦτο, ὅτι οὐ
C σοφίᾳ | ποιοῖεν ἃ ποιοῖεν, ἀλλὰ φύσει τινὶ καὶ ἐνθου-
σιάζοντες, ὥσπερ οἱ θεομάντεις καὶ οἱ χρησμῳδοί·
καὶ γὰρ οὗτοι λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά, ἴσασιν δὲ

οὐδὲν ὧν λέγουσι. τοιοῦτόν τί μοι ἐφάνησαν πάθος
καὶ οἱ ποιηταὶ πεπονθότες· καὶ ἅμα ᾐσθόμην αὐτῶν
διὰ τὴν ποίησιν οἰομένων καὶ τἆλλα σοφωτάτων εἶναι
ἀνθρώπων, ἃ οὐκ ἦσαν. ἀπῇα οὖν καὶ ἐντεῦθεν τῷ
αὐτῷ οἰόμενος περιγεγονέναι ᾧπερ καὶ τῶν πολιτικῶν.

VIII. Τελευτῶν οὖν ἐπὶ τοὺς χειροτέχνας ᾖα·
ἐμαυτῷ γὰρ ξυνῄδη οὐδὲν ἐπισταμένῳ, | ὡς ἔπος D
εἰπεῖν, τούτους δέ γ' ᾔδη ὅτι εὑρήσοιμι πολλὰ καὶ
καλὰ ἐπισταμένους. καὶ τούτου μὲν οὐκ ἐψεύσθην,
ἀλλ' ἠπίσταντο ἃ ἐγὼ οὐκ ἠπιστάμην καί μου ταύτῃ
σοφώτεροι ἦσαν. ἀλλ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταὐτόν
μοι ἔδοξαν ἔχειν ἁμάρτημα, ὅπερ καὶ οἱ ποιηταί, καὶ
οἱ ἀγαθοὶ δημιουργοί· διὰ τὸ τὴν τέχνην καλῶς
ἐξεργάζεσθαι ἕκαστος ἠξίου καὶ τἆλλα τὰ μέγιστα
σοφώτατος εἶναι, καὶ αὐτῶν αὕτη ἡ πλημμέλεια ἐκείνην
τὴν σοφίαν ἀπέκρυπτεν· ὥστ' ἐμὲ ἐμαυτὸν ἀνερωτᾶν
|ὑπὲρ τοῦ χρησμοῦ, πότερα δεξαίμην ἂν οὕτω ὥσπερ E
ἔχω ἔχειν, μήτε τι σοφὸς ὢν τὴν ἐκείνων σοφίαν μήτε
ἀμαθὴς τὴν ἀμαθίαν, ἢ ἀμφότερα ἃ ἐκεῖνοι ἔχουσιν
ἔχειν. ἀπεκρινάμην οὖν ἐμαυτῷ καὶ τῷ χρησμῷ, ὅτι
μοι λυσιτελοῖ ὥσπερ ἔχω ἔχειν.

IX. Ἐκ ταυτησὶ δὴ τῆς ἐξετάσεως, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πολλαὶ μὲν ἀπέχθειαί μοι | γεγόνασι καὶ 23
οἷαι χαλεπώταται καὶ βαρύταται, ὥστε πολλὰς διαβολὰς
ἀπ' αὐτῶν γεγονέναι, ὄνομα δὲ τοῦτο λέγεσθαι, σοφὸς
εἶναι. οἴονται γάρ με ἑκάστοτε οἱ παρόντες ταῦτα
αὐτὸν εἶναι σοφόν, ἃ ἂν ἄλλον ἐξελέγξω· τὸ δὲ
κινδυνεύει, ὦ ἄνδρες, τῷ ὄντι ὁ θεὸς σοφὸς εἶναι,
καὶ ἐν τῷ χρησμῷ τούτῳ τοῦτο λέγειν, ὅτι ἡ ἀνθρω-
πίνη σοφία ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστὶν καὶ οὐδενός· καὶ

φαίνεται τοῦτ᾽ οὐ λέγειν τὸν Σωκράτη, προσκεχρῆ-
B σθαι δὲ τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ παράδειγμα | ποιούμενος, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι, ὅτι οὗτος ὑμῶν, ὦ ἄνθρωποι, σοφώτατός ἐστιν, ὅστις ὥσπερ Σωκράτης ἔγνωκεν, ὅτι οὐδενὸς ἄξιός ἐστι τῇ ἀληθείᾳ πρὸς σοφίαν. ταῦτ᾽ οὖν ἐγὼ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιιὼν ζητῶ καὶ ἐρευνῶ κατὰ τὸν θεόν, καὶ τῶν ἀστῶν καὶ ξένων ἄν τινα οἴωμαι σοφὸν εἶναι· καὶ ἐπειδάν μοι μὴ δοκῇ, τῷ θεῷ βοηθῶν ἐνδείκνυμαι, ὅτι οὐκ ἔστι σοφός. καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ἀσχολίας οὔτε τι τῶν τῆς πόλεως πρᾶξαί μοι σχολὴ γέγονεν ἄξιον λόγου οὔτε τῶν οἰκείων,
C ἀλλ᾽ ἐν | πενίᾳ μυρίᾳ εἰμὶ διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λατρείαν.

X. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ νέοι μοι ἐπακολουθοῦντες, οἷς μάλιστα σχολή ἐστιν, οἱ τῶν πλουσιωτάτων, αὐτόματοι χαίρουσιν ἀκούοντες ἐξεταζομένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ πολλάκις ἐμὲ μιμοῦνται, εἶτα ἐπιχειροῦσιν ἄλλους ἐξετάζειν· κἄπειτα, οἶμαι, εὑρίσκουσι πολλὴν ἀφθονίαν οἰομένων μὲν εἰδέναι τι ἀνθρώπων, εἰδότων δὲ ὀλίγα ἢ οὐδέν. ἐντεῦθεν οὖν οἱ ὑπ᾽ αὐτῶν ἐξεταζόμενοι ἐμοὶ ὀργίζονται, ἀλλ᾽ οὐκ αὑτοῖς, καὶ λέγουσιν, ὡς Σωκράτης τίς ἐστι μιαρώτατος καὶ δια-
D φθείρει | τοὺς νέους· καὶ ἐπειδάν τις αὐτοὺς ἐρωτᾷ, ὅτι ποιῶν καὶ ὅτι διδάσκων, ἔχουσι μὲν οὐδὲν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ἀγνοοῦσιν, ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν ἀπορεῖν, τὰ κατὰ πάντων τῶν φιλοσοφούντων πρόχειρα ταῦτα λέγουσιν, ὅτι τὰ μετέωρα καὶ τὰ ὑπὸ γῆς καὶ θεοὺς μὴ νομίζειν καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν. τὰ γὰρ ἀληθῆ, οἴομαι, οὐκ ἂν ἐθέλοιεν λέγειν, ὅτι κατάδηλοι γίγνονται προσποιούμενοι μὲν εἰδέναι, εἰδότες δὲ οὐδέν.
E ἅτε οὖν, οἶμαι, | φιλότιμοι ὄντες καὶ σφοδροὶ καὶ

*πολλοί, καὶ ξυντεταγμένως καὶ πιθανῶς λέγοντες περὶ
ἐμοῦ, ἐμπεπλήκασιν ὑμῶν τὰ ὦτα καὶ πάλαι καὶ σφοδρῶς
διαβάλλοντες. ἐκ τούτων καὶ Μέλητός μοι ἐπέθετο καὶ
Ἄνυτος καὶ Λύκων, Μέλητος μὲν ὑπὲρ τῶν ποιητῶν
ἀχθόμενος, Ἄνυτος δὲ ὑπὲρ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν
πολιτικῶν, Λύκων | δὲ ὑπὲρ τῶν ῥητόρων· ὥστε, ὅπερ* 24
*ἀρχόμενος ἐγὼ ἔλεγον, θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ οἷός τ' εἴην
ἐγὼ ὑμῶν ταύτην τὴν διαβολὴν ἐξελέσθαι ἐν οὕτως ὀλίγῳ
χρόνῳ οὕτω πολλὴν γεγονυῖαν. ταῦτ' ἔστιν ὑμῖν, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τἀληθῆ, καὶ ὑμᾶς οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν
ἀποκρυψάμενος ἐγὼ λέγω οὐδ' ὑποστειλάμενος. καίτοι
οἶδα σχεδόν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἀπεχθάνομαι· ὃ καὶ τεκμή-
ριον, ὅτι ἀληθῆ λέγω καὶ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διαβολὴ ἡ
ἐμὴ καὶ τὰ αἴτια ταῦτά ἐστιν. καὶ ἐάντε νῦν ἐάντε
| αὖθις ζητήσητε ταῦτα, οὕτως εὑρήσετε.* B

XI. *Περὶ μὲν οὖν ὧν οἱ πρῶτοί μου κατήγοροι
κατηγόρουν αὕτη ἐστὶν ἱκανὴ ἀπολογία πρὸς ὑμᾶς.
πρὸς δὲ Μέλητον τὸν ἀγαθόν τε καὶ φιλόπολιν, ὥς
φησι, καὶ τοὺς ὑστέρους μετὰ ταῦτα πειράσομαι ἀπο-
λογεῖσθαι. αὖθις γὰρ δή, ὥσπερ ἑτέρων τούτων ὄντων
κατηγόρων, λάβωμεν αὖ τὴν τούτων ἀντωμοσίαν. ἔχει
δέ πως ὧδε· Σωκράτη φησὶν ἀδικεῖν τούς τε νέους
διαφθείροντα καὶ θεοὺς οὓς ἡ πόλις νομίζει οὐ νομί-
ζοντα, ἕτερα δὲ | δαιμόνια καινά. τὸ μὲν δὴ ἔγκλημα* C
*τοιοῦτόν ἐστιν· τούτου δὲ τοῦ ἐγκλήματος ἓν ἕκαστον
ἐξετάσωμεν. φησὶ γὰρ δὴ τοὺς νέους ἀδικεῖν με
διαφθείροντα. ἐγὼ δέ γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικεῖν
φημι Μέλητον, ὅτι σπουδῇ χαριεντίζεται, ῥᾳδίως εἰς
ἀγῶνα καθιστὰς ἀνθρώπους, περὶ πραγμάτων προσ-
ποιούμενος σπουδάζειν καὶ κήδεσθαι, ὧν οὐδὲν τούτῳ*

πώποτε ἐμέλησεν. ὡς δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, πειράσομαι
καὶ ὑμῖν ἐπιδεῖξαι.

XII. Καί μοι δεῦρο, ὦ Μέλητε, εἰπέ· 'ἄλλο τι
D ἢ περὶ πολλοῦ | ποιεῖ, ὅπως ὡς βέλτιστοι οἱ νεώτεροι
ἔσονται;' 'ἔγωγε.' 'ἴθι δή νυν εἰπὲ τούτοις, τίς αὐτοὺς
βελτίους ποιεῖ. δῆλον γὰρ ὅτι οἶσθα, μέλον γέ σοι.
τὸν μὲν γὰρ διαφθείροντα ἐξευρών, ὡς φῄς, ἐμὲ εἰσά-
γεις τουτοισὶ καὶ κατηγορεῖς· τὸν δὲ δὴ βελτίους
ποιοῦντα ἴθι εἰπὲ καὶ μήνυσον αὐτοῖς, τίς ἐστιν.
ὁρᾷς, ὦ Μέλητε, ὅτι σιγᾷς καὶ οὐκ ἔχεις εἰπεῖν; καί-
τοι οὐκ αἰσχρόν σοι δοκεῖ εἶναι καὶ ἱκανὸν τεκμήριον
οὗ δὴ ἐγὼ λέγω, ὅτι σοι οὐδὲν μεμέληκεν; ἀλλ' εἰπέ,
ὦ 'γαθέ, τίς αὐτοὺς ἀμείνους ποιεῖ.' 'οἱ νόμοι.'
E 'ἀλλ' οὐ | τοῦτο ἐρωτῶ, ὦ βέλτιστε, ἀλλὰ τίς ἄνθρω-
πος, ὅστις πρῶτον καὶ αὐτὸ τοῦτο οἶδε, τοὺς νόμους.'
'οὗτοι, ὦ Σώκρατες, οἱ δικασταί.' 'πῶς λέγεις, ὦ
Μέλητε; οἵδε τοὺς νέους παιδεύειν οἷοί τέ εἰσι καὶ
βελτίους ποιοῦσιν;' 'μάλιστα.' 'πότερον ἅπαντες, ἢ
οἱ μὲν αὐτῶν, οἱ δ' οὔ;' 'ἅπαντες.' 'εὖ γε νὴ τὴν
Ἥραν λέγεις, καὶ πολλὴν ἀφθονίαν τῶν ὠφελούντων.
25 τί δὲ δή; οἵδε οἱ ἀκροαταὶ βελτίους | ποιοῦσιν ἢ οὔ;'
'καὶ οὗτοι.' 'τί δὲ οἱ βουλευταί;' 'καὶ οἱ βουλευταί.'
'ἀλλ' ἄρα, ὦ Μέλητε, μὴ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ
ἐκκλησιασταί, διαφθείρουσι τοὺς νεωτέρους; ἢ κἀκεῖνοι
βελτίους ποιοῦσιν ἅπαντες;' 'κἀκεῖνοι.' 'πάντες ἄρα,
ὡς ἔοικεν, Ἀθηναῖοι καλοὺς κἀγαθοὺς ποιοῦσι πλὴν
ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ μόνος διαφθείρω. οὕτω λέγεις;' 'πάνυ
σφόδρα ταῦτα λέγω.' 'πολλήν γ' ἐμοῦ κατέγνωκας
δυστυχίαν. καί μοι ἀπόκριναι· ἦ καὶ περὶ ἵππους οὕτω
B σοι δοκεῖ ἔχειν; οἱ μὲν | βελτίους ποιοῦντες αὐτοὺς

πάντες ἄνθρωποι εἶναι, εἷς δέ τις ὁ διαφθείρων; ἢ τοὐναντίον τούτου πᾶν εἷς μέν τις ὁ βελτίους οἷός τ' ὢν ποιεῖν ἢ πάνυ ὀλίγοι, οἱ ἱππικοί· οἱ δὲ πολλοὶ ἐάνπερ ξυνῶσι καὶ χρῶνται ἵπποις, διαφθείρουσιν; οὐχ οὕτως ἔχει, ὦ Μέλητε, καὶ περὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ζῴων; πάντως δήπου, ἐάντε σὺ καὶ Ἄνυτος οὐ φῆτε ἐάντε φῆτε· πολλὴ γὰρ ἄν τις εὐδαιμονία εἴη περὶ τοὺς νέους, εἰ εἷς μὲν μόνος αὐτοὺς διαφθείρει, οἱ δ' ἄλλοι ὠφελοῦσιν. ἀλλὰ | γάρ, C *ὦ Μέλητε, ἱκανῶς ἐπιδείκνυσαι, ὅτι οὐδεπώποτε ἐφρόντισας τῶν νέων, καὶ σαφῶς ἀποφαίνεις τὴν σαυτοῦ ἀμέλειαν, ὅτι οὐδέν σοι μεμέληκεν περὶ ὧν ἐμὲ εἰσάγεις.*

XIII. *Ἔτι δὲ ἡμῖν εἰπέ, ὦ πρὸς Διὸς Μέλητε, πότερον ἔστιν οἰκεῖν ἄμεινον ἐν πολίταις χρηστοῖς ἢ πονηροῖς; ὦ τᾶν, ἀπόκριναι· οὐδὲν γάρ τοι χαλεπὸν ἐρωτῶ. οὐχ οἱ μὲν πονηροὶ κακόν τι ἐργάζονται τοὺς ἀεὶ ἐγγυτάτω ἑαυτῶν ὄντας, οἱ δ' ἀγαθοὶ ἀγαθόν τι;' 'πάνυ γε.' 'ἔστιν οὖν ὅστις βούλεται ὑπὸ τῶν ξυνόντων | βλάπτεσθαι μᾶλλον ἢ ὠφελεῖσθαι; ἀπόκριναι, ὦ* D *ἀγαθέ· καὶ γὰρ ὁ νόμος κελεύει ἀποκρίνεσθαι. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι;' 'οὐ δῆτα.' 'φέρε δή, πότερον ἐμὲ εἰσάγεις δεῦρο ὡς διαφθείροντα τοὺς νεωτέρους καὶ πονηροτέρους ποιοῦντα ἑκόντα ἢ ἄκοντα;' 'ἑκόντα ἔγωγε.' 'τί δῆτα, ὦ Μέλητε; τοσοῦτον σὺ ἐμοῦ σοφώτερος εἶ τηλικούτου ὄντος τηλικόσδε ὤν, ὥστε σὺ μὲν ἔγνωκας, ὅτι οἱ μὲν κακοὶ κακόν τι ἐργάζονται ἀεὶ τοὺς μάλιστα πλησίον | ἑαυτῶν, οἱ δὲ* E *ἀγαθοὶ ἀγαθόν· ἐγὼ δὲ δὴ εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας ἥκω, ὥστε καὶ τοῦτ' ἀγνοῶ, ὅτι, ἐάν τινα μοχθηρὸν ποιήσω τῶν ξυνόντων, κινδυνεύσω κακόν τι λαβεῖν ἀπ' αὐτοῦ,*

ὥστε τοῦτο τὸ τοσοῦτον κακὸν ἑκὼν ποιῶ, ὡς φῂς
σύ; ταῦτα ἐγώ σοι οὐ πείθομαι, ὦ Μέλητε, οἶμαι δὲ
26 οὐδὲ ἄλλον ἀνθρώπων οὐδένα· ἀλλ' ἢ οὐ | διαφθείρω,
ἢ εἰ διαφθείρω, ἄκων, ὥστε σύ γε κατ' ἀμφότερα
ψεύδει. εἰ δὲ ἄκων διαφθείρω, τῶν τοιούτων καὶ
ἀκουσίων ἁμαρτημάτων οὐ δεῦρο νόμος εἰσάγειν ἐστίν,
ἀλλὰ ἰδίᾳ λαβόντα διδάσκειν καὶ νουθετεῖν· δῆλον
γὰρ ὅτι, ἐὰν μάθω, παύσομαι ὅ γε ἄκων ποιῶ. σὺ δὲ
ξυγγενέσθαι μέν μοι καὶ διδάξαι ἔφυγες καὶ οὐκ
ἠθέλησας, δεῦρο δὲ εἰσάγεις, οἷ νόμος ἐστὶν εἰσάγειν
τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως.'

XIV. Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μὲν
B δῆλον ἤδη ἐστίν, ὃ ἐγὼ ἔλεγον, ὅτι | Μελήτῳ τούτων
οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν πώποτε ἐμέλησεν. 'ὅμως δὲ δὴ
λέγε ἡμῖν, πῶς με φῂς διαφθείρειν, ὦ Μέλητε, τοὺς
νεωτέρους; ἢ δῆλον δὴ ὅτι κατὰ τὴν γραφήν, ἣν
ἐγράψω, θεοὺς διδάσκοντα μὴ νομίζειν οὓς ἡ πόλις
νομίζει, ἕτερα δὲ δαιμόνια καινά; οὐ ταῦτα λέγεις,
ὅτι διδάσκων διαφθείρω;' 'πάνυ μὲν οὖν σφόδρα
ταῦτα λέγω.' 'πρὸς αὐτῶν τοίνυν, ὦ Μέλητε, τούτων
C τῶν θεῶν, ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστίν, εἰπὲ ἔτι | σαφέστερον
καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἀνδράσιν τούτοις. ἐγὼ γὰρ οὐ δύναμαι
μαθεῖν, πότερον λέγεις διδάσκειν με νομίζειν εἶναί
τινας θεούς, καὶ αὐτὸς ἄρα νομίζω εἶναι θεούς, καὶ
οὐκ εἰμὶ τὸ παράπαν ἄθεος οὐδὲ ταύτῃ ἀδικῶ, οὐ
μέντοι οὕσπερ γε ἡ πόλις, ἀλλὰ ἑτέρους, καὶ τοῦτ'
ἔστιν ὅ μοι ἐγκαλεῖς, ὅτι ἑτέρους· ἢ παντάπασί με
φῂς οὔτε αὐτὸν νομίζειν θεοὺς τούς τε ἄλλους ταῦτα
διδάσκειν.' 'ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις
θεούς.' 'ὦ θαυμάσιε Μέλητε, ἵνα τί ταῦτα λέγεις;

οὐδὲ | ἥλιον οὐδὲ σελήνην ἄρα νομίζω θεοὺς εἶναι, D
ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι;’ ‘μὰ Δί’, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ἐπεὶ τὸν μὲν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι, τὴν δὲ
σελήνην γῆν.’ ‘Ἀναξαγόρου οἴει κατηγορεῖν, ὦ φίλε
Μέλητε, καὶ οὕτω καταφρονεῖς τῶνδε καὶ οἴει αὐτοὺς
ἀπείρους γραμμάτων εἶναι, ὥστε οὐκ εἰδέναι, ὅτι τὰ
Ἀναξαγόρου βιβλία τοῦ Κλαζομενίου γέμει τούτων
τῶν λόγων; καὶ δὴ καὶ οἱ νέοι ταῦτα παρ’ ἐμοῦ
μανθάνουσιν, ἃ ἔξεστιν ἐνίοτε, εἰ πάνυ πολλοῦ, δραχμῆς
| ἐκ τῆς ὀρχήστρας πριαμένοις Σωκράτους καταγελᾶν, E
ἐὰν προσποιῆται ἑαυτοῦ εἶναι, ἄλλως τε καὶ οὕτως
ἄτοπα ὄντα. ἀλλ’, ὦ πρὸς Διός, οὑτωσί σοι δοκῶ
οὐδένα νομίζειν θεὸν εἶναι;’ ‘οὐ μέντοι μὰ Δία οὐδ’
ὁπωστιοῦν.’ ‘ἄπιστός γ’ εἶ, ὦ Μέλητε, καὶ ταῦτα
μέντοι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς, σαυτῷ.’ ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ οὑτοσί,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνυ εἶναι ὑβριστὴς καὶ ἀκό-
λαστος, καὶ ἀτεχνῶς τὴν γραφὴν ταύτην ὕβρει τινὶ
καὶ ἀκολασίᾳ καὶ νεότητι γράψασθαι. ἔοικεν γὰρ
ὥσπερ | αἴνιγμα ξυντιθέντι διαπειρωμένῳ· ἆρα γνώ- 27
σεται Σωκράτης ὁ σοφὸς δὴ ἐμοῦ χαριεντιζομένου
καὶ ἐναντί’ ἐμαυτῷ λέγοντος, ἢ ἐξαπατήσω αὐτὸν καὶ
τοὺς ἄλλους τοὺς ἀκούοντας; οὗτος γὰρ ἐμοὶ φαίνεται
τὰ ἐναντία λέγειν αὐτὸς ἑαυτῷ ἐν τῇ γραφῇ, ὥσπερ
ἂν εἰ εἴποι· ἀδικεῖ Σωκράτης θεοὺς οὐ νομίζων,
ἀλλὰ θεοὺς νομίζων. καίτοι τοῦτό ἐστι παίζοντος.

XV. Ξυνεπισκέψασθε δή, ὦ ἄνδρες, ᾗ μοι φαί-
νεται ταῦτα λέγειν· σὺ δὲ ἡμῖν ἀπόκριναι, ὦ Μέλητε·
ὑμεῖς δέ, ὅπερ κατ’ ἀρχὰς ὑμᾶς | παρῃτησάμην, μέμνη- B
σθέ μοι μὴ θορυβεῖν, ἐὰν ἐν τῷ εἰωθότι τρόπῳ τοὺς
λόγους ποιῶμαι. ‘ἔστιν ὅστις ἀνθρώπων, ὦ Μέλητε,

ἀνθρώπεια μὲν νομίζει πράγματ' εἶναι, ἀνθρώπους δὲ οὐ νομίζει; ἀποκρινέσθω, ὦ ἄνδρες, καὶ μὴ ἄλλα καὶ ἄλλα θορυβείτω· ἔσθ' ὅστις ἵππους μὲν οὐ νομίζει, ἱππικὰ δὲ πράγματα; ἢ αὐλητὰς μὲν οὐ νομίζει εἶναι, αὐλητικὰ δὲ πράγματα; οὐκ ἔστιν, ὦ ἄριστε ἀνδρῶν· εἰ μὴ σὺ βούλει ἀποκρίνασθαι, ἐγὼ σοὶ λέγω καὶ τοῖς ἄλλοις τουτοισί. ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ γε ἀπόκριναι·
C ἔσθ' ὅστις | δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματ' εἶναι, δαίμονας δὲ οὐ νομίζει;' 'οὐκ ἔστιν.' 'ὡς ὤνησας, ὅτι μόγις ἀπεκρίνω ὑπὸ τουτωνὶ ἀναγκαζόμενος. οὐκοῦν δαιμόνια μὲν φῄς με καὶ νομίζειν καὶ διδάσκειν, εἴτ' οὖν καινὰ εἴτε παλαιά· ἀλλ' οὖν δαιμόνιά γε νομίζω κατὰ τὸν σὸν λόγον, καὶ ταῦτα καὶ διωμόσω ἐν τῇ ἀντιγραφῇ. εἰ δὲ δαιμόνια νομίζω, καὶ δαίμονας δήπου πολλὴ ἀνάγκη νομίζειν μέ ἐστιν· οὐχ οὕτως ἔχει; ἔχει δή· τίθημι γάρ σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀπο-
D κρίνει. τοὺς δὲ δαίμονας οὐχὶ ἤτοι | θεούς γε ἡγούμεθα ἢ θεῶν παῖδας; φῂς ἢ οὔ;' 'πάνυ γε.' 'οὐκοῦν εἴπερ δαίμονας ἡγοῦμαι, ὡς σὺ φῄς, εἰ μὲν θεοί τινές εἰσιν οἱ δαίμονες, τοῦτ' ἂν εἴη ὃ ἐγώ φημί σε αἰνίττεσθαι καὶ χαριεντίζεσθαι, θεοὺς οὐχ ἡγούμενον φάναι ἐμὲ θεοὺς αὖ ἡγεῖσθαι πάλιν, ἐπειδήπερ γε δαίμονας ἡγοῦμαι· εἰ δ' αὖ οἱ δαίμονες θεῶν παῖδές εἰσιν νόθοι τινὲς ἢ ἐκ νυμφῶν ἢ ἔκ τινων ἄλλων, ὧν δὴ καὶ λέγονται, τίς ἂν ἀνθρώπων θεῶν μὲν παῖδας ἡγοῖτο εἶναι, θεοὺς δὲ μή; ὁμοίως γὰρ ἂν
E ἄτοπον εἴη, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππων μὲν | παῖδας ἡγοῖτο ἢ [καὶ] ὄνων [τοὺς ἡμιόνους], ἵππους δὲ καὶ ὄνους μὴ ἡγοῖτο εἶναι. ἀλλ', ὦ Μέλητε, οὐκ ἔστιν ὅπως σὺ ταῦτα οὐχὶ ἀποπειρώμενος ἡμῶν ἐγράψω [τὴν γραφὴν

ταύτην] ἢ ἀπορῶν ὅτι ἐγκαλοῖς ἐμοὶ ἀληθὲς ἀδίκημα·
ὅπως δὲ σύ τινα πείθοις ἂν καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντα
ἀνθρώπων, ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἐστιν καὶ δαιμόνια καὶ
θεῖα ἡγεῖσθαι, καὶ αὖ τοῦ αὐτοῦ μήτε δαίμονας μήτε
θεοὺς μήτε | ἥρωας, οὐδεμία μηχανή ἐστιν.' 28

XVI. 'Αλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες 'Αθηναῖοι, ὡς μὲν
ἐγὼ οὐκ ἀδικῶ κατὰ τὴν Μελήτου γραφήν, οὐ πολλῆς
μοι δοκεῖ εἶναι ἀπολογίας, ἀλλὰ ἱκανὰ καὶ ταῦτα· ὃ
δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔλεγον, ὅτι πολλή μοι
ἀπέχθεια γέγονεν καὶ πρὸς πολλούς, εὖ ἴστε ὅτι ἀλη-
θές ἐστιν. καὶ τοῦτ' ἔστιν ὃ ἐμὲ αἱρήσει, ἐάνπερ
αἱρῇ, οὐ Μέλητος οὐδὲ Ἄνυτος, ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν
διαβολή τε καὶ φθόνος. ἃ δὴ πολλοὺς καὶ ἄλλους
καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας ᾕρηκεν, οἶμαι δὲ καὶ αἱρήσειν·
οὐδὲν | δὲ δεινόν, μὴ ἐν ἐμοὶ στῇ. ἴσως δ' ἂν οὖν B
εἴποι τις· εἶτ' οὐκ αἰσχύνει, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτον
ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύσας, ἐξ οὗ κινδυνεύεις νυνὶ ἀπο-
θανεῖν; ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον ἀντείποιμι,
ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἴει δεῖν κίν-
δυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου
τι καὶ σμικρὸν ὄφελός ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον
σκοπεῖν, ὅταν πράττῃ, πότερα δίκαια ἢ ἄδικα πράττει,
καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. φαῦλοι γὰρ ἂν
τῷ γε σῷ λόγῳ εἶεν τῶν | ἡμιθέων ὅσοι ἐν Τροίᾳ C
τετελευτήκασιν οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Θέτιδος υἱός,
ὃς τοσοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησεν παρὰ τὸ
αἰσχρόν τι ὑπομεῖναι, ὥστε ἐπειδὴ εἶπεν ἡ μήτηρ
αὐτῷ προθυμουμένῳ Ἕκτορα ἀποκτεῖναι, θεὸς οὖσα,
οὑτωσί πως, ὡς ἐγὼ οἶμαι· ὦ παῖ, εἰ τιμωρήσεις
Πατρόκλῳ τῷ ἑταίρῳ τὸν φόνον καὶ Ἕκτορα ἀποκτε-

νεῖς, αὐτὸς ἀποθανεῖ· αὐτίκα γάρ τοι, φησί, μεθ' Ἕκτορα πότμος ἑτοῖμος· ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας τοῦ μὲν
D θανάτου καὶ τοῦ κινδύνου ὠλιγώρησε, πολὺ δὲ | μᾶλλον δείσας τὸ ζῆν κακὸς ὢν καὶ τοῖς φίλοις μὴ τιμωρεῖν, αὐτίκα, φησί, τεθναίην δίκην ἐπιθεὶς τῷ ἀδικοῦντι, ἵνα μὴ ἐνθάδε μένω καταγέλαστος παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν ἄχθος ἀρούρης. μὴ αὐτὸν οἴει φροντίσαι θανάτου καὶ κινδύνου; οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ· οὗ ἄν τις ἑαυτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι ἢ ὑπ' ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον μήτε θάνατον μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

XVII. Ἐγὼ οὖν δεινὰ ἂν εἴην εἰργασμένος, ὦ
E ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μέν με | οἱ ἄρχοντες ἔταττον, οὓς ὑμεῖς εἵλεσθε ἄρχειν μου, καὶ ἐν Ποτιδαίᾳ καὶ ἐν Ἀμφιπόλει καὶ ἐπὶ Δηλίῳ, τότε μὲν οὗ ἐκεῖνοι ἔταττον ἔμενον ὥσπερ καὶ ἄλλος τις καὶ ἐκινδύνευον ἀποθανεῖν, τοῦ δὲ θεοῦ τάττοντος, ὡς ἐγὼ ᾠήθην τε καὶ ὑπέλαβον, φιλοσοφοῦντά με δεῖν ζῆν καὶ ἐξετάζοντα ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ἐνταῦθα δὲ φοβη-
29 θεὶς ἢ θάνατον ἢ | ἄλλο ὁτιοῦν πρᾶγμα λίποιμι τὴν τάξιν. δεινόν τἂν εἴη, καὶ ὡς ἀληθῶς τότ' ἄν με δικαίως εἰσάγοι τις εἰς δικαστήριον, ὅτι οὐ νομίζω θεοὺς εἶναι ἀπειθῶν τῇ μαντείᾳ καὶ δεδιὼς θάνατον καὶ οἰόμενος σοφὸς εἶναι οὐκ ὤν. τὸ γάρ τοι θάνατον δεδιέναι, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστὶν ἃ οὐκ οἶδεν. οἶδε μὲν γὰρ οὐδεὶς τὸν θάνατον οὐδ' εἰ τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ πάντων μέγιστον ὂν τῶν

ἀγαθῶν, δεδίασι δ' ὡς εὖ εἰδότες, ὅτι μέγιστον τῶν κακῶν ἐστι. καὶ τοῦτο πῶς οὐκ | ἀμαθία ἐστὶν αὕτη B
ἡ ἐπονείδιστος, ἡ τοῦ οἴεσθαι εἰδέναι ἃ οὐκ οἶδεν; ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες, τούτῳ καὶ ἐνταῦθα ἴσως διαφέρω τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰ δή τῳ σοφώτερός του φαίην εἶναι, τούτῳ ἄν, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἱκανῶς περὶ τῶν ἐν Ἅιδου οὕτω καὶ οἴομαι οὐκ εἰδέναι· τὸ δὲ ἀδικεῖν καὶ ἀπειθεῖν τῷ βελτίονι, καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, ὅτι κακὸν καὶ αἰσχρόν ἐστιν οἶδα. πρὸ οὖν τῶν κακῶν, ὧν οἶδα ὅτι κακά ἐστιν, ἃ μὴ οἶδα εἰ ἀγαθὰ ὄντα τυγχάνει οὐδέποτε φοβήσομαι οὐδὲ φεύξομαι· ὥστε οὐδ' εἴ με νῦν ὑμεῖς ἀφίετε | Ἀνύτῳ C
ἀπιστήσαντες, ὃς ἔφη ἢ τὴν ἀρχὴν οὐ δεῖν ἐμὲ δεῦρο εἰσελθεῖν ἤ, ἐπειδὴ εἰσῆλθον, οὐχ οἷόν τ' εἶναι τὸ μὴ ἀποκτεῖναί με, λέγων πρὸς ὑμᾶς ὡς, εἰ διαφευξοίμην, ἤδη ἂν ὑμῶν οἱ υἱεῖς ἐπιτηδεύοντες ἃ Σωκράτης διδάσκει πάντες παντάπασι διαφθαρήσονται, — εἴ μοι πρὸς ταῦτα εἴποιτε· ὦ Σώκρατες, νῦν μὲν Ἀνύτῳ οὐ πεισόμεθα, ἀλλ' ἀφίεμέν σε, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι ἐν ταύτῃ τῇ ζητήσει διατρίβειν μηδὲ φιλοσοφεῖν· ἐὰν δὲ ἁλῷς ἔτι τοῦτο πράττων, ἀποθανεῖ· εἰ οὖν | με, ὅπερ εἶπον, ἐπὶ τούτοις D
ἀφίοιτε, εἴποιμ' ἂν ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ὑμᾶς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀσπάζομαι μὲν καὶ φιλῶ, πείσομαι δὲ μᾶλλον τῷ θεῷ ἢ ὑμῖν, καὶ ἕωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὦ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν καὶ ὑμῖν παρακελευόμενός τε καὶ ἐνδεικνύμενος ὅτῳ ἂν ἀεὶ ἐντυγχάνω ὑμῶν, λέγων οἷάπερ εἴωθα, ὅτι ὦ ἄριστε ἀνδρῶν, Ἀθηναῖος ὤν, πόλεως τῆς μεγίστης καὶ εὐδοκιμωτάτης εἰς σοφίαν καὶ ἰσχύν, χρημάτων μὲν οὐκ αἰσχύνει

E ἐπιμελούμενος, ὅπως σοι ἔσται ὡς πλεῖστα, καὶ | δόξης
καὶ τιμῆς, φρονήσεως δὲ καὶ ἀληθείας καὶ τῆς ψυχῆς,
ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται, οὐκ ἐπιμελεῖ οὐδὲ φροντί-
ζεις; καὶ ἐάν τις ὑμῶν ἀμφισβητῇ καὶ φῇ ἐπιμελεῖ-
σθαι, οὐκ εὐθὺς ἀφήσω αὐτὸν οὐδ' ἄπειμι, ἀλλ'
ἐρήσομαι αὐτὸν καὶ ἐξετάσω καὶ ἐλέγξω, καὶ ἐάν μοι
μὴ δοκῇ κεκτῆσθαι ἀρετήν, φάναι δέ, ὀνειδιῶ, ὅτι
30 τὰ πλείστου ἄξια περὶ | ἐλαχίστου ποιεῖται, τὰ δὲ
φαυλότερα περὶ πλείονος. ταῦτα καὶ νεωτέρῳ καὶ
πρεσβυτέρῳ, ὅτῳ ἂν ἐντυγχάνω, ποιήσω, καὶ ξένῳ
καὶ ἀστῷ, μᾶλλον δὲ τοῖς ἀστοῖς, ὅσῳ μου ἐγγυτέρω
ἐστὲ γένει. ταῦτα γὰρ κελεύει ὁ θεός, εὖ ἴστε, καὶ
ἐγὼ οἴομαι οὐδέν πω ὑμῖν μεῖζον ἀγαθὸν γενέσθαι
ἐν τῇ πόλει ἢ τὴν ἐμὴν τῷ θεῷ ὑπηρεσίαν. οὐδὲν
γὰρ ἄλλο πράττων ἐγὼ περιέρχομαι ἢ πείθων ὑμῶν
καὶ νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους μήτε σωμάτων ἐπι-
B μελεῖσθαι μήτε χρημάτων πρότερον μηδὲ | οὕτω σφό-
δρα ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, λέγων, ὅτι
οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς
χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἅπαντα
καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. εἰ μὲν οὖν ταῦτα λέγων δια-
φθείρω τοὺς νέους, ταῦτ' ἂν εἴη βλαβερά· εἰ δέ τίς
μέ φησιν ἄλλα λέγειν ἢ ταῦτα, οὐδὲν λέγει. πρὸς
ταῦτα, φαίην ἄν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἢ πείθεσθε Ἀνύτῳ ἢ
μή, καὶ ἢ ἀφίετε ἢ μὴ ἀφίετε, ὡς ἐμοῦ οὐκ ἂν ποιή-
C σοντος ἄλλα, οὐδ' εἰ μέλλω | πολλάκις τεθνάναι.

XVIII. *Μὴ θορυβεῖτε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ'
ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδεήθην ὑμῶν, μὴ θορυβεῖν ἐφ'
οἷς ἂν λέγω, ἀλλ' ἀκούειν· καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ οἶμαι,
ὀνήσεσθε ἀκούοντες. μέλλω γὰρ οὖν ἄττα ὑμῖν ἐρεῖν*

καὶ ἄλλα, ἐφ' οἷς ἴσως βοήσεσθε· ἀλλὰ μηδαμῶς
ποιεῖτε τοῦτο. εὖ γὰρ ἴστε, ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε
τοιοῦτον ὄντα, οἷον ἐγὼ λέγω, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε
ἢ ὑμᾶς αὐτούς· ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάψειεν οὔτε
Μέλητος οὔτε Ἄνυτος· οὐδὲ γὰρ ἂν δύναιτο· οὐ γὰρ
οἴομαι | θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος D
βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε μέντ' ἂν ἴσως ἢ ἐξελάσειεν ἢ
ἀτιμώσειεν· ἀλλὰ ταῦτα οὗτος μὲν ἴσως οἴεται καὶ
ἄλλος τίς που μεγάλα κακά, ἐγὼ δ' οὐκ οἴομαι, ἀλλὰ
πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἃ οὗτος νυνὶ ποιεῖ, ἄνδρα ἀδίκως
ἐπιχειρεῖν ἀποκτιννύναι. νῦν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι,
ὥς τις ἂν οἴοιτο, ἀλλὰ ὑπὲρ ὑμῶν, μή τι ἐξαμάρτητε
περὶ τὴν τοῦ θεοῦ δόσιν ὑμῖν ἐμοῦ καταψηφισάμενοι.
ἐὰν γὰρ ἐμὲ | ἀποκτείνητε, οὐ ῥᾳδίως ἄλλον τοιοῦτον E
εὑρήσετε, ἀτεχνῶς, εἰ καὶ γελοιότερον εἰπεῖν, προσκεί-
μενον τῇ πόλει ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὥσπερ ἵππῳ μεγάλῳ
μὲν καὶ γενναίῳ, ὑπὸ μεγέθους δὲ νωθεστέρῳ καὶ
δεομένῳ ἐγείρεσθαι ὑπὸ μύωπός τινος· οἷον δή μοι
δοκεῖ ὁ θεὸς ἐμὲ τῇ πόλει προστεθεικέναι τοιοῦτόν
τινα, ὃς ὑμᾶς ἐγείρων καὶ πείθων καὶ ὀνειδίζων ἕνα
ἕκαστον | οὐδὲν παύομαι τὴν ἡμέραν ὅλην πανταχοῦ 31
προσκαθίζων. τοιοῦτος οὖν ἄλλος οὐ ῥᾳδίως ὑμῖν
γενήσεται, ὦ ἄνδρες, ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ πείθησθε, φεί-
σεσθέ μου· ὑμεῖς δ' ἴσως τάχ' ἂν ἀχθόμενοι, ὥσπερ
οἱ νυστάζοντες ἐγειρόμενοι, κρούσαντες ἄν με, πειθό-
μενοι Ἀνύτῳ, ῥᾳδίως ἂν ἀποκτείναιτε, εἶτα τὸν λοι-
πὸν βίον καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μή τινα ἄλλον
ὁ θεὸς ὑμῖν ἐπιπέμψειεν κηδόμενος ὑμῶν. ὅτι δ'
ἐγὼ τυγχάνω ὢν τοιοῦτος, οἷος ὑπὸ τοῦ θεοῦ τῇ

B πόλει δεδόσθαι, ἐνθένδε ἂν | κατανοήσαιτε· οὐ γὰρ ἀνθρωπίνῳ ἔοικε τὸ ἐμὲ τῶν μὲν ἐμαυτοῦ ἁπάντων ἠμεληκέναι καὶ ἀνέχεσθαι τῶν οἰκείων ἀμελουμένων τοσαῦτα ἤδη ἔτη, τὸ δὲ ὑμέτερον πράττειν ἀεί, ἰδίᾳ ἑκάστῳ προσιόντα ὥσπερ πατέρα ἢ ἀδελφὸν πρεσβύτερον, πείθοντα ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς. καὶ εἰ μέν τι ἀπὸ τούτων ἀπέλαυον καὶ μισθὸν λαμβάνων ταῦτα παρεκελευόμην, εἶχον ἄν τινα λόγον· νῦν δὲ ὁρᾶτε δὴ καὶ αὐτοί, ὅτι οἱ κατήγοροι τἆλλα πάντα ἀναισχύντως οὕτω κατηγοροῦντες τοῦτό γε οὐχ οἷοί τε
C ἐγένοντο ἀπαναισχυντῆσαι | παρασχόμενοι μάρτυρα, ὡς ἐγώ ποτέ τινα ἢ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ᾔτησα. ἱκανὸν γάρ, οἶμαι, ἐγὼ παρέχομαι τὸν μάρτυρα, ὡς ἀληθῆ λέγω, τὴν πενίαν.

XIX. Ἴσως ἂν οὖν δόξειεν ἄτοπον εἶναι, ὅτι δὴ ἐγὼ ἰδίᾳ μὲν ταῦτα ξυμβουλεύω περιιὼν καὶ πολυπραγμονῶ, δημοσίᾳ δὲ οὐ τολμῶ ἀναβαίνων εἰς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον ξυμβουλεύειν τῇ πόλει. τούτου δὲ αἴτιόν ἐστιν ὃ ὑμεῖς ἐμοῦ πολλάκις ἀκηκόατε πολλα-
D χοῦ λέγοντος, ὅτι μοι θεῖόν τι | καὶ δαιμόνιον γίγνεται [φωνή], ὃ δὴ καὶ ἐν τῇ γραφῇ ἐπικωμῳδῶν Μέλητος ἐγράψατο· ἐμοὶ δὲ τοῦτ᾽ ἔστιν ἐκ παιδὸς ἀρξάμενον φωνή τις γιγνομένη, ἣ ὅταν γένηται, ἀεὶ ἀποτρέπει με τοῦτο ὃ ἂν μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὔποτε· τοῦτ᾽ ἔστιν ὅ μοι ἐναντιοῦται τὰ πολιτικὰ πράττειν. καὶ παγκάλως γέ μοι δοκεῖ ἐναντιοῦσθαι· εὖ γὰρ ἴστε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα, πάλαι ἂν
E ἀπολώλη καὶ οὔτ᾽ ἂν ὑμᾶς | ὠφελήκη οὐδὲν οὔτ᾽ ἂν ἐμαυτόν. καί μοι μὴ ἄχθεσθε λέγοντι τἀληθῆ· οὐ

γὰϱ ἔστιν ὅστις ἀνϑϱώπων σωϑήσεται οὔτε ὑμῖν οὔτε
ἄλλῳ πλήϑει οὐδενὶ γνησίως ἐναντιούμενος καὶ δια-
κωλύων πολλὰ ἄδικα καὶ παϱάνομα ἐν τῇ πόλει γί-
γνεσϑαι, | ἀλλ' ἀναγκαῖόν ἐστι τὸν τῷ ὄντι μαχού- 32
μενον ὑπὲϱ τοῦ δικαίου, καὶ εἰ μέλλει ὀλίγον χϱόνον
σωϑήσεσϑαι, ἰδιωτεύειν ἀλλὰ μὴ δημοσιεύειν.

XX. Μεγάλα δ' ἔγωγε ὑμῖν τεκμήϱια παϱέξομαι
τούτων, οὐ λόγους, ἀλλ' ὃ ὑμεῖς τιμᾶτε, ἔϱγα. ἀκού-
σατε δή μου τὰ ἐμοὶ ξυμβεβηκότα, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι
οὐδ' ἂν ἑνὶ ὑπεικάϑοιμι παϱὰ τὸ δίκαιον δείσας ϑά-
νατον, μὴ ὑπείκων δὲ ἅμ' ἂν καὶ ἀπολοίμην. ἐϱῶ
δὲ ὑμῖν φοϱτικὰ μὲν καὶ δικανικά, ἀληϑῆ δέ. ἐγὼ
γάϱ, ὦ Ἀϑηναῖοι, ἄλλην μὲν ἀϱχὴν | οὐδεμίαν πώ- B
ποτε ἦϱξα ἐν τῇ πόλει, ἐβούλευσα δέ· καὶ ἔτυχεν
ἡμῶν ἡ φυλὴ Ἀντιοχὶς πϱυτανεύουσα, ὅτε ὑμεῖς τοὺς
δέκα στϱατηγοὺς τοὺς οὐκ ἀνελομένους τοὺς ἐκ τῆς
ναυμαχίας ἐβούλεσϑε ἁϑϱόους κϱίνειν, παϱανόμως,
ὡς ἐν τῷ ὑστέϱῳ χϱόνῳ πᾶσιν ὑμῖν ἔδοξε. τότ' ἐγὼ
μόνος τῶν πϱυτάνεων ἠναντιώϑην ὑμῖν μηδὲν ποιεῖν
παϱὰ τοὺς νόμους καὶ ἐναντία ἐψηφισάμην· καὶ ἑτοί-
μων ὄντων ἐνδεικνύναι με καὶ ἀπάγειν τῶν ῥητόϱων,
καὶ ὑμῶν κελευόντων καὶ βοώντων, μετὰ τοῦ νόμου
καὶ τοῦ | δικαίου ᾤμην μᾶλλόν με δεῖν διακινδυνεύειν C
ἢ μεϑ' ὑμῶν γενέσϑαι μὴ δίκαια βουλευομένων, φο-
βηϑέντα δεσμὸν ἢ ϑάνατον. καὶ ταῦτα μὲν ἦν ἔτι
δημοκϱατουμένης τῆς πόλεως· ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαϱχία
ἐγένετο, οἱ τϱιάκοντα αὖ μεταπεμψάμενοί με πέμπτον
αὐτὸν εἰς τὴν ϑόλον πϱοσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλα-
μῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον, ἵνα ἀποϑάνοι· οἷα δὴ
καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ πϱοσέταττον, βου-

λόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν· τότε μέντοι
D ἐγὼ οὐ | λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνεδειξάμην, ὅτι ἐμοὶ
θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν,
οὐδ' ὁτιοῦν, τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργά-
ζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. ἐμὲ γὰρ ἐκείνη ἡ
ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν οὕτως ἰσχυρὰ οὖσα, ὥστε ἄδικόν
τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν,
οἱ μὲν τέτταρες ᾤχοντο εἰς Σαλαμῖνα καὶ ἤγαγον
Λέοντα, ἐγὼ δὲ ᾠχόμην ἀπιὼν οἴκαδε. καὶ ἴσως ἂν
διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατε-
E λύθη· καὶ τούτων | ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

XXI. Ἆρ' οὖν ἄν με οἴεσθε τοσάδε ἔτη διαγε-
νέσθαι, εἰ ἔπραττον τὰ δημόσια, καὶ πράττων ἀξίως
ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἐβοήθουν τοῖς δικαίοις καί, ὥσπερ
χρή, τοῦτο περὶ πλείστου ἐποιούμην; πολλοῦ γε δεῖ,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἄλλος ἀνθρώπων
33 οὐδείς. | ἀλλ' ἐγὼ διὰ παντὸς τοῦ βίου δημοσίᾳ τε,
εἴ πού τι ἔπραξα, τοιοῦτος φανοῦμαι, καὶ ἰδίᾳ ὁ
αὐτὸς οὗτος, οὐδενὶ πώποτε ξυγχωρήσας οὐδὲν παρὰ
τὸ δίκαιον οὔτε ἄλλῳ οὔτε τούτων οὐδενί, οὓς οἱ
διαβάλλοντες ἐμέ φασιν ἐμοὺς μαθητὰς εἶναι. ἐγὼ
δὲ διδάσκαλος μὲν οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δέ
τίς μου λέγοντος καὶ τὰ ἐμαυτοῦ πράττοντος ἐπιθυμεῖ
ἀκούειν, εἴτε νεώτερος εἴτε πρεσβύτερος, οὐδενὶ πώ-
B ποτε ἐφθόνησα, οὐδὲ χρήματα μὲν | λαμβάνων διαλέ-
γομαι, μὴ λαμβάνων δὲ οὔ, ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ
καὶ πένητι παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν, καὶ ἐάν τις βού-
ληται ἀποκρινόμενος ἀκούειν ὧν ἂν λέγω. καὶ τού-
των ἐγὼ εἴτε τις χρηστὸς γίγνεται εἴτε μή, οὐκ ἂν
δικαίως τὴν αἰτίαν ὑπέχοιμι, ὧν μήτε ὑπεσχόμην

μηδενὶ μηδὲν πώποτε μάθημα μήτε ἐδίδαξα· εἰ δέ τίς φησι παρ' ἐμοῦ πώποτέ τι μαθεῖν ἢ ἀκοῦσαι ἰδίᾳ ὅτι μὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εὖ ἴστε, ὅτι οὐκ ἀληθῆ λέγει.

XXII. Ἀλλὰ διὰ τί δή ποτε μετ' ἐμοῦ χαίρουσί τινες πολὺν χρόνον | διατρίβοντες; ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες C
Ἀθηναῖοι· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐγὼ εἶπον, ὅτι ἀκούοντες χαίρουσιν ἐξεταζομένοις τοῖς οἰομένοις μὲν εἶναι σοφοῖς, οὖσι δ' οὔ· ἔστι γὰρ οὐκ ἀηδές. ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὡς ἐγώ φημι, προστέτακται ὑπὸ τοῦ θεοῦ πράττειν καὶ ἐκ μαντείων καὶ ἐξ ἐνυπνίων καὶ παντὶ τρόπῳ, ᾧπέρ τίς ποτε καὶ ἄλλη θεία μοῖρα ἀνθρώπῳ καὶ ὁτιοῦν προσέταξε πράττειν. ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀληθῆ ἐστιν καὶ εὐέλεγκτα. εἰ γὰρ δὴ ἔγωγε τῶν νέων τοὺς μὲν διαφθείρω, | τοὺς δὲ διέφθαρκα, χρῆν D
δήπου, εἴτε τινὲς αὐτῶν πρεσβύτεροι γενόμενοι ἔγνωσαν, ὅτι νέοις οὖσιν αὐτοῖς ἐγὼ κακὸν πώποτέ τι ξυνεβούλευσα, νυνὶ αὐτοὺς ἀναβαίνοντας ἐμοῦ κατηγορεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ αὐτοὶ ἤθελον, τῶν οἰκείων τινὰς τῶν ἐκείνων, πατέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἄλλους τοὺς προσήκοντας, εἴπερ ὑπ' ἐμοῦ τι κακὸν ἐπεπόνθεσαν αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι, νῦν μεμνῆσθαι [καὶ τιμωρεῖσθαι]. πάντως δὲ πάρεισιν αὐτῶν πολλοὶ ἐνταυθοῖ, οὓς ἐγὼ ὁρῶ, πρῶτον μὲν Κρίτων | οὑτοσί, E
ἐμὸς ἡλικιώτης καὶ δημότης, Κριτοβούλου τοῦδε πατήρ, ἔπειτα Λυσανίας ὁ Σφήττιος, Αἰσχίνου τοῦδε πατήρ, ἔτι Ἀντιφῶν ὁ Κηφισιεὺς οὑτοσί, Ἐπιγένους πατήρ, ἄλλοι τοίνυν οὗτοι, ὧν οἱ ἀδελφοὶ ἐν ταύτῃ τῇ διατριβῇ γεγόνασιν, Νικόστρατος ὁ Θεοζοτίδου, ἀδελφὸς Θεοδότου — καὶ ὁ μὲν Θεόδοτος τετελεύτηκεν, ὥστε

οὐκ ἂν ἐκεῖνός γε αὐτοῦ καταδεηθείη —, καὶ Πάραλος ὅδε ὁ Δημοδόκου, οὗ ἦν Θεάγης ἀδελφός· ὅδε δὲ
34 | Ἀδείμαντος ὁ Ἀρίστωνος, οὗ ἀδελφὸς οὑτοσὶ Πλάτων, καὶ Αἰαντόδωρος, οὗ Ἀπολλόδωρος ὅδε ἀδελφός. καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐγὼ ἔχω ὑμῖν εἰπεῖν, ὧν τινα ἐχρῆν μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἑαυτοῦ λόγῳ παρασχέσθαι Μέλητον μάρτυρα· εἰ δὲ τότε ἐπελάθετο, νῦν παρασχέσθω, ἐγὼ παραχωρῶ, καὶ λεγέτω, εἴ τι ἔχει τοιοῦτον. ἀλλὰ τούτου πᾶν τοὐναντίον εὑρήσετε, ὦ ἄνδρες, πάντας ἐμοὶ βοηθεῖν ἑτοίμους τῷ διαφθείροντι, τῷ κακὰ ἐργαζομένῳ τοὺς οἰκείους αὐτῶν, ὥς
B φασι Μέλητος καὶ | Ἄνυτος. αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ διεφθαρμένοι τάχ᾽ ἂν λόγον ἔχοιεν βοηθοῦντες· οἱ δὲ ἀδιάφθαρτοι, πρεσβύτεροι ἤδη ἄνδρες, οἱ τούτων προσήκοντες, τίνα ἄλλον ἔχουσι λόγον βοηθοῦντες ἐμοὶ ἀλλ᾽ ἢ τὸν ὀρθόν τε καὶ δίκαιον, ὅτι ξυνίσασι Μελήτῳ μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι;

XXIII. Εἶεν δή, ὦ ἄνδρες· ἃ μὲν ἐγὼ ἔχοιμ᾽ ἂν ἀπολογεῖσθαι, σχεδόν ἐστι ταῦτα καὶ ἄλλα ἴσως
C τοιαῦτα. τάχα δ᾽ ἄν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν | ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τουτουῒ τοῦ ἀγῶνος ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος ἐδεήθη τε καὶ ἱκέτευσε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων, παιδία τε αὑτοῦ ἀναβιβασάμενος, ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθείη, καὶ ἄλλους τῶν οἰκείων καὶ φίλων πολλούς, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω, καὶ ταῦτα κινδυνεύων, ὡς ἂν δόξαιμι, τὸν ἔσχατον κίνδυνον. τάχ᾽ οὖν τις ταῦτα ἐννοήσας αὐθαδέστερον ἂν πρός με σχοίη, καὶ ὀργισθεὶς αὐτοῖς τούτοις θεῖτο ἂν μετ᾽ ὀργῆς τὴν ψῆφον. εἰ δή τις
D ὑμῶν οὕτως ἔχει, — | οὐκ ἀξιῶ μὲν γὰρ ἔγωγε — εἰ

δ' οὖν, ἐπιεικῆ ἄν μοι δοκῶ πρὸς τοῦτον λέγειν λέγων, ὅτι ἐμοί, ὦ ἄριστε, εἰσὶν μέν πού τινες καὶ οἰκεῖοι· καὶ γὰρ τοῦτο αὐτὸ τὸ τοῦ Ὁμήρου, οὐδ' ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων, ὥστε καὶ οἰκεῖοί μοί εἰσι καὶ υἱεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τρεῖς, εἷς μὲν μειράκιον ἤδη, δύο δὲ παιδία· ἀλλ' ὅμως οὐδένα αὐτῶν δεῦρο ἀναβιβασάμενος δεήσομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι. τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω; οὐκ αὐθαδιζόμενος, ὦ Ἀθηναῖοι, οὐδ'
| ὑμᾶς ἀτιμάζων, ἀλλ' εἰ μὲν θαρραλέως ἐγὼ ἔχω πρὸς E
θάνατον ἢ μή, ἄλλος λόγος, πρὸς δ' οὖν δόξαν καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν καὶ ὅλῃ τῇ πόλει οὔ μοι δοκεῖ καλὸν εἶναι ἐμὲ τούτων οὐδὲν ποιεῖν καὶ τηλικόνδε ὄντα καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχοντα, εἴτ' οὖν ἀληθὲς εἴτ' οὖν ψεῦδος· ἀλλ' οὖν δεδογμένον γέ ἐστι τὸ Σωκράτη διαφέρειν τινὶ
τῶν | πολλῶν ἀνθρώπων. εἰ οὖν ὑμῶν οἱ δοκοῦντες 35
διαφέρειν εἴτε σοφίᾳ εἴτε ἀνδρείᾳ εἴτε ἄλλῃ ἡτινιοῦν ἀρετῇ τοιοῦτοι ἔσονται, αἰσχρὸν ἂν εἴη· οἵουσπερ ἐγὼ πολλάκις ἑώρακά τινας, ὅταν κρίνωνται, δοκοῦντας μέν τι εἶναι, θαυμάσια δὲ ἐργαζομένους, ὡς δεινόν τι οἰομένους πείσεσθαι, εἰ ἀποθανοῦνται, ὥσπερ ἀθανάτων ἐσομένων, ἂν ὑμεῖς αὐτοὺς μὴ ἀποκτείνητε· οἳ ἐμοὶ δοκοῦσιν αἰσχύνην τῇ πόλει περιάπτειν, ὥστ' ἄν τινα καὶ τῶν ξένων ὑπολαβεῖν, ὅτι οἱ διαφέροντες
Ἀθηναίων εἰς ἀρετήν, | οὓς αὐτοὶ ἑαυτῶν ἔν τε ταῖς B
ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς προκρίνουσιν, οὗτοι γυναικῶν οὐδὲν διαφέρουσι. ταῦτα γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὔτε ἡμᾶς χρὴ ποιεῖν τοὺς δοκοῦντας καὶ ὁτιοῦν εἶναι, οὔτ', ἂν ἡμεῖς ποιῶμεν, ὑμᾶς ἐπιτρέπειν, ἀλλὰ τοῦτο αὐτὸ ἐνδείκνυσθαι, ὅτι πολὺ μᾶλλον

καταψηφιεῖσθε τοῦ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δράματα εἰσά-
γοντος καὶ καταγέλαστον τὴν πόλιν ποιοῦντος ἢ τοῦ
ἡσυχίαν ἄγοντος.

XXIV. Χωρὶς δὲ τῆς δόξης, ὦ ἄνδρες, οὐδὲ δί-
C καιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ | δικαστοῦ οὐδὲ
δεόμενον ἀποφεύγειν, ἀλλὰ διδάσκειν καὶ πείθειν. οὐ
γὰρ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρί-
ζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν ταῦτα· καὶ
ὀμώμοκεν οὐ χαριεῖσθαι οἷς ἂν δοκῇ αὐτῷ, ἀλλὰ
δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. οὔκουν χρὴ οὔτε ἡμᾶς
ἐθίζειν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν οὔθ' ὑμᾶς ἐθίζεσθαι· οὐδέτε-
ροι γὰρ ἂν ἡμῶν εὐσεβοῖεν. μὴ οὖν ἀξιοῦτέ με, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα δεῖν πρὸς ὑμᾶς πράττειν,
ἃ μήτε ἡγοῦμαι καλὰ εἶναι μήτε δίκαια μήτε ὅσια,
D | ἄλλως τε μέντοι νὴ Δία [πάντως] καὶ ἀσεβείας φεύ-
γοντα ὑπὸ Μελήτου τουτουΐ. σαφῶς γὰρ ἄν, εἰ πεί-
θοιμι ὑμᾶς καὶ τῷ δεῖσθαι βιαζοίμην ὀμωμοκότας,
θεοὺς ἂν διδάσκοιμι μὴ ἡγεῖσθαι ὑμᾶς εἶναι, καὶ
ἀτεχνῶς ἀπολογούμενος κατηγοροίην ἂν ἐμαυτοῦ, ὡς
θεοὺς οὐ νομίζω. ἀλλὰ πολλοῦ δεῖ οὕτως ἔχειν· νο-
μίζω τε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδεὶς τῶν ἐμῶν
κατηγόρων, καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπω καὶ τῷ θεῷ κρῖναι
περὶ ἐμοῦ ὅπῃ μέλλει ἐμοί τε ἄριστα εἶναι καὶ ὑμῖν.

E XXV. | Τὸ μὲν μὴ ἀγανακτεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
36 ναῖοι, ἐπὶ τούτῳ τῷ γεγονότι, ὅτι μου | κατεψηφίσασθε,
ἄλλα τέ μοι πολλὰ ξυμβάλλεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστόν
μοι γέγονεν τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
θαυμάζω ἑκατέρων τῶν ψήφων τὸν γεγονότα ἀριθμόν.
οὐ γὰρ ᾤόμην ἔγωγε οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι, ἀλλὰ

παρὰ πολύ· νῦν δέ, ὡς ἔοικεν, εἰ τριάκοντα μόναι μετέπεσον τῶν ψήφων, ἀποπεφεύγη ἄν. Μέλητον μὲν οὖν, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, καὶ νῦν ἀποπέφευγα, καὶ οὐ μόνον ἀποπέφευγα, ἀλλὰ παντὶ δῆλον τοῦτό γε, ὅτι, εἰ μὴ ἀνέβη Ἄνυτος καὶ Λύκων κατηγορήσοντες ἐμοῦ, κἂν ὦφλε χιλίας | δραχμάς, οὐ μεταλαβὼν τὸ πέμπτον B
μέρος τῶν ψήφων.

XXVI. *Τιμᾶται δ' οὖν μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου. εἶεν· ἐγὼ δὲ δὴ τίνος ὑμῖν ἀντιτιμήσομαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἢ δῆλον ὅτι τῆς ἀξίας; τί οὖν; τί ἄξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτῖσαι, ὅτι μαθὼν ἐν τῷ βίῳ οὐχ ἡσυχίαν ἦγον, ἀλλ' ἀμελήσας ὧνπερ οἱ πολλοί, χρηματισμοῦ τε καὶ οἰκονομίας καὶ στρατηγιῶν καὶ δημηγοριῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν καὶ ξυνωμοσιῶν καὶ στάσεων τῶν ἐν τῇ πόλει γιγνομένων, ἡγησάμενος ἐμαυτὸν τῷ ὄντι ἐπιεικέστερον εἶναι ἢ ὥστε εἰς ταῦτ'*
| ἰόντα σῴζεσθαι, ἐνταῦθα μὲν οὐκ ᾖα, οἷ ἐλθὼν μήτε C
ὑμῖν μήτε ἐμαυτῷ ἔμελλον μηδὲν ὄφελος εἶναι, ἐπὶ δὲ τὸ ἰδίᾳ ἕκαστον ἰὼν εὐεργετεῖν τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν, ὡς ἐγώ φημι, ἐνταῦθα ᾖα, ἐπιχειρῶν ἕκαστον ὑμῶν πείθειν μὴ πρότερον μήτε τῶν ἑαυτοῦ μηδενὸς ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν ἑαυτοῦ ἐπιμεληθείη, ὅπως ὡς βέλτιστος καὶ φρονιμώτατος ἔσοιτο, μήτε τῶν τῆς πόλεως, πρὶν αὐτῆς τῆς πόλεως, τῶν τε ἄλλων οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιμελεῖσθαι· τί οὖν εἰμι ἄξιος παθεῖν | τοιοῦτος ὤν; ἀγαθόν τι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, D
εἰ δεῖ γε κατὰ τὴν ἀξίαν τῇ ἀληθείᾳ τιμᾶσθαι· καὶ ταῦτά γε ἀγαθὸν τοιοῦτον, ὅτι ἂν πρέποι ἐμοί. τί οὖν πρέπει ἀνδρὶ πένητι εὐεργέτῃ, δεομένῳ ἄγειν σχολὴν ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρακελεύσει; οὐκ ἔσθ' ὅτι

μᾶλλον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρέπει οὕτως, ὡς τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἐν πρυτανείῳ σιτεῖσθαι, πολύ γε μᾶλλον ἢ εἴ τις ὑμῶν ἵππῳ ἢ ξυνωρίδι ἢ ζεύγει νενίκηκεν Ὀλυμπίασιν. ὁ μὲν γὰρ ὑμᾶς ποιεῖ εὐδαίμονας
E δοκεῖν εἶναι, ἐγὼ δὲ εἶναι· καὶ ὁ | μὲν τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι. εἰ οὖν δεῖ με κατὰ τὸ δίκαιον
37 τῆς ἀξίας τιμᾶσθαι, τούτου | τιμῶμαι, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως.

XXVII. Ἴσως οὖν ὑμῖν καὶ ταυτὶ λέγων παραπλησίως δοκῶ λέγειν ὥσπερ περὶ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς ἀντιβολήσεως, ἀπαυθαδιζόμενος· τὸ δὲ οὐκ ἔστιν, ὦ Ἀθηναῖοι, τοιοῦτον, ἀλλὰ τοιόνδε μᾶλλον. πέπεισμαι ἐγὼ ἑκὼν εἶναι μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις διειλέγμεθα· ἐπεί, ὡς ἐγᾦμαι, εἰ ἦν ὑμῖν νόμος, ὥσπερ
B καὶ ἄλλοις ἀνθρώποις, περὶ θανάτου μὴ μίαν | ἡμέραν μόνον κρίνειν, ἀλλὰ πολλάς, ἐπείσθητε ἄν· νῦν δ' οὐ ῥᾴδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλας διαβολὰς ἀπολύεσθαι. πεπεισμένος δὴ ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν πολλοῦ δέω ἐμαυτόν γε ἀδικήσειν καὶ κατ' ἐμαυτοῦ ἐρεῖν αὐτός, ὡς ἄξιός εἰμί του κακοῦ καὶ τιμήσεσθαι τοιούτου τινὸς ἐμαυτῷ. τί δείσας; ἦ μὴ πάθω τοῦτο, οὗ Μέλητός μοι τιμᾶται, ὅ φημι οὐκ εἰδέναι οὔτ' εἰ ἀγαθὸν οὔτ' εἰ κακόν ἐστιν; ἀντὶ τούτου δὴ ἕλωμαι ὧν εὖ οἶδ' ὅτι κακῶν ὄντων. τοῦ τιμησάμενος; πότερον δεσμοῦ;
C καὶ τί | με δεῖ ζῆν ἐν δεσμωτηρίῳ, δουλεύοντα τῇ ἀεὶ καθισταμένῃ ἀρχῇ, τοῖς ἕνδεκα; ἀλλὰ χρημάτων, καὶ δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσω; ἀλλὰ ταὐτόν μοί ἐστιν, ὅπερ νῦν δὴ ἔλεγον· οὐ γὰρ ἔστι μοι χρήματα, ὁπόθεν ἐκτίσω. ἀλλὰ δὴ φυγῆς τιμήσωμαι; ἴσως γὰρ ἂν

μοι τούτου τιμήσαιτε. πολλὴ μέντ' ἄν με φιλοψυχία
ἔχοι, εἰ οὕτως ἀλόγιστός εἰμι, ὥστε μὴ δύνασθαι
λογίζεσθαι, ὅτι ὑμεῖς μὲν ὄντες πολῖταί μου οὐχ οἷοί
τε ἐγένεσθε ἐνεγκεῖν τὰς ἐμὰς διατριβὰς | καὶ τοὺς D
λόγους, ἀλλ' ὑμῖν βαρύτεραι γεγόνασιν καὶ ἐπιφθονώ-
τεραι, ὥστε ζητεῖτε αὐτῶν νυνὶ ἀπαλλαγῆναι. ἄλλοι
δὲ ἄρα αὐτὰς οἴσουσι ῥᾳδίως; πολλοῦ γε δεῖ, ὦ Ἀθη-
ναῖοι. καλὸς οὖν ἄν μοι ὁ βίος εἴη ἐξελθόντι τηλι-
κῷδε ἀνθρώπῳ ἄλλην ἐξ ἄλλης πόλεως ἀμειβομένῳ
καὶ ἐξελαυνομένῳ ζῆν. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, ὅποι ἂν ἔλθω,
λέγοντος ἐμοῦ ἀκροάσονται οἱ νέοι ὥσπερ ἐνθάδε·
κἂν μὲν τούτους ἀπελαύνω, οὗτοι ἐμὲ αὐτοὶ ἐξελῶσι,
πείθοντες τοὺς πρεσβυτέρους· ἐὰν δὲ | μὴ ἀπελαύνω, E
οἱ τούτων πατέρες τε καὶ οἰκεῖοι δι' αὐτοὺς τούτους.

XXVIII. Ἴσως οὖν ἄν τις εἴποι· σιγῶν δὲ καὶ
ἡσυχίαν ἄγων, ὦ Σώκρατες, οὐχ οἷός τ' ἔσει ἡμῖν
ἐξελθὼν ζῆν; τουτὶ δή ἐστι πάντων χαλεπώτατον
πεῖσαί τινας ὑμῶν. ἐάντε γὰρ λέγω, ὅτι τῷ θεῷ
ἀπειθεῖν τοῦτ' ἔστιν καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατον ἡσυχίαν
ἄγειν, οὐ πείσεσθέ μοι ὡς εἰρωνευομένῳ· | ἐάντ' αὖ 38
λέγω, ὅτι καὶ τυγχάνει μέγιστον ἀγαθὸν ὂν ἀνθρώπῳ
τοῦτο, ἑκάστης ἡμέρας περὶ ἀρετῆς τοὺς λόγους ποιεῖ-
σθαι καὶ τῶν ἄλλων, περὶ ὧν ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούετε
διαλεγομένου καὶ ἐμαυτὸν καὶ ἄλλους ἐξετάζοντος, ὁ
δὲ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπῳ, ταῦτα δ'
ἔτι ἧττον πείσεσθέ μοι λέγοντι. τὰ δὲ ἔχει μὲν οὕτως,
ὡς ἐγώ φημι, ὦ ἄνδρες, πείθειν δὲ οὐ ῥᾴδια. καὶ
ἐγὼ ἅμα οὐκ εἴθισμαι ἐμαυτὸν ἀξιοῦν κακοῦ οὐδενός.
εἰ μὲν γὰρ ἦν μοι χρήματα, ἐτιμησάμην | ἂν χρημάτων B
ὅσα ἔμελλον ἐκτίσειν· οὐδὲν γὰρ ἂν ἐβλάβην· νῦν δὲ

οὐ γάρ ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα ὅσον ἂν ἐγὼ δυναίμην ἐκτῖσαι, τοσούτου βούλεσθέ μοι τιμῆσαι. ἴσως δ' ἂν δυναίμην ἐκτῖσαι ὑμῖν μνᾶν ἀργυρίου· τοσούτου οὖν τιμῶμαι. Πλάτων δὲ ὅδε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κρίτων καὶ Κριτόβουλος καὶ Ἀπολλόδωρος κελεύουσί με τριάκοντα μνῶν τιμήσασθαι, αὐτοὶ δ' ἐγγυᾶσθαι· τιμῶμαι οὖν τοσούτου, ἐγγυηταὶ δὲ ὑμῖν ἔσονται τοῦ
C ἀργυρίου οὗτοι | ἀξιόχρεω.

XXIX. Οὐ πολλοῦ γ' ἕνεκα χρόνου, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὄνομα ἕξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορεῖν, ὡς Σωκράτη ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν· φήσουσι γὰρ δή με σοφὸν εἶναι, εἰ καὶ μή εἰμι, οἱ βουλόμενοι ὑμῖν ὀνειδίζειν. εἰ οὖν περιεμείνατε ὀλίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ἂν ὑμῖν τοῦτο ἐγένετο· ὁρᾶτε γὰρ δὴ τὴν ἡλικίαν, ὅτι πόρρω ἤδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ
D πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς | ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους. ἴσως με οἴεσθε, ὦ ἄνδρες, ἀπορίᾳ λόγων ἑαλωκέναι τοιούτων, οἷς ἂν ὑμᾶς ἔπεισα, εἰ ᾤμην δεῖν ἅπαντα ποιεῖν καὶ λέγειν, ὥστε ἀποφυγεῖν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορίᾳ μὲν ἑάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, ἀλλὰ τόλμης καὶ ἀναισχυντίας καὶ τοῦ ἐθέλειν λέγειν πρὸς ὑμᾶς τοιαῦτα, οἷ' ἂν ὑμῖν ἥδιστα ἦν ἀκούειν, θρηνοῦντός τέ μου καὶ ὀδυρομένου
E καὶ ἄλλα ποιοῦντος καὶ | λέγοντος πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι· οἷα δὴ καὶ εἴθισθε ὑμεῖς τῶν ἄλλων ἀκούειν. ἀλλ' οὔτε τότε ᾠήθην δεῖν ἕνεκα τοῦ

κινδύνου πρᾶξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὔτε νῦν μοι μεταμέλει οὕτως ἀπολογησαμένῳ, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αἱροῦμαι ὧδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἢ ἐκείνως ζῆν. οὔτε γὰρ ἐν δίκῃ οὔτ' ἐν πολέμῳ οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον
οὐδένα δεῖ τοῦτο | μηχανᾶσθαι, ὅπως ἀποφεύξεται πᾶν 38
ποιῶν θάνατον. καὶ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις δῆλον γίγνεται, ὅτι τό γε ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεὶς καὶ ἐφ' ἱκετείαν τραπόμενος τῶν διωκόντων· καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἑκάστοις τοῖς κινδύνοις, ὥστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμᾷ πᾶν ποιεῖν καὶ λέγειν. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ᾖ χαλεπόν, ὦ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον
πονηρίαν· θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ | νῦν ἐγὼ B
μὲν ἅτε βραδὺς ὢν καὶ πρεσβύτης ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἑάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι ἅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὄφλων, οὗτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὠφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἔγωγε τῷ τιμήματι ἐμμένω καὶ οὗτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτως καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οἶμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

XXX. Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν
| χρησμῳδῆσαι, ὦ καταψηφισάμενοί μου· καὶ γάρ εἰμι C
ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρησμῳδοῦσιν, ὅταν μέλλωσιν ἀποθανεῖσθαι. φημὶ γάρ, ὦ ἄνδρες, οἳ ἐμὲ ἀπεκτόνατε, τιμωρίαν ὑμῖν ἥξειν εὐθὺς μετὰ τὸν ἐμὸν θάνατον πολὺ χαλεπωτέραν νὴ Δία ἢ οἵαν ἐμὲ ἀπεκτόνατε· νῦν γὰρ τοῦτο εἴργασθε οἰόμενοι ἀπαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι ἔλεγχον τοῦ βίου, τὸ δὲ ὑμῖν πολὺ ἐναντίον ἀποβήσεται, ὡς ἐγώ φημι. πλείους

ἔσονται ὑμᾶς οἱ ἐλέγχοντες, οὓς νῦν ἐγὼ κατεῖχον, ὑμεῖς
D | δὲ οὐκ ᾐσθάνεσθε· καὶ χαλεπώτεροι ἔσονται ὅσῳ νεώ-
τεροί εἰσιν, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀγανακτήσετε. εἰ γὰρ οἴεσθε
ἀποκτείνοντες ἀνθρώπους ἐπισχήσειν τοῦ ὀνειδίζειν
τινὰ ὑμῖν ὅτι οὐκ ὀρθῶς ζῆτε, οὐκ ὀρθῶς διανοεῖσθε·
οὐ γὰρ ἔσθ' αὕτη ἡ ἀπαλλαγὴ οὔτε πάνυ δυνατὴ
οὔτε καλή, ἀλλ' ἐκείνη καὶ καλλίστη καὶ ῥᾴστη, μὴ
τοὺς ἄλλους κολούειν, ἀλλ' ἑαυτὸν παρασκευάζειν,
ὅπως ἔσται ὡς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς
E καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος | ἀπαλλάττομαι.

XXXI. Τοῖς δὲ ἀποψηφισαμένοις ἡδέως ἂν διαλε-
χθείην ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τουτουῒ πράγματος, ἐν ᾧ
οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν ἄγουσι καὶ οὔπω ἔρχομαι οἷ
ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. ἀλλά μοι, ὦ ἄνδρες, παρα-
μείνατε τοσοῦτον χρόνον· οὐδὲν γὰρ κωλύει διαμυθο-
λογῆσαι πρὸς ἀλλήλους, ἕως ἔξεστιν. ὑμῖν γὰρ ὡς
40 | φίλοις οὖσιν ἐπιδεῖξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι ξυμβεβηκὸς
τί ποτε νοεῖ. ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί — ὑμᾶς
γὰρ δικαστὰς καλῶν ὀρθῶς ἂν καλοίην — θαυμάσιόν
τι γέγονεν. ἡ γὰρ εἰωθυῖά μοι μαντικὴ ἡ τοῦ δαιμο-
νίου ἐν μὲν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παντὶ πάνυ πυκνὴ ἀεὶ ἦν
καὶ πάνυ ἐπὶ σμικροῖς ἐναντιουμένη, εἴ τι μέλλοιμι μὴ
ὀρθῶς πράξειν· νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἅπερ ὁρᾶτε
καὶ αὐτοί, ταυτὶ ἅ γε δὴ οἰηθείη ἄν τις καὶ νομίζεται
B ἔσχατα κακῶν εἶναι. ἐμοὶ δὲ οὔτε ἐξιόντι ἕωθεν | οἴκοθεν
ἠναντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον, οὔτε ἡνίκα ἀνέ-
βαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὔτε ἐν τῷ λόγῳ
οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρεῖν· καίτοι ἐν ἄλλοις λόγοις
πολλαχοῦ δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ· νῦν δὲ οὐδαμοῦ
περὶ αὐτὴν τὴν πρᾶξιν οὔτ' ἐν ἔργῳ οὐδενὶ οὔτ' ἐν

*λόγῳ ἠναντίωταί μοι. τί οὖν αἴτιον εἶναι ὑπολαμβάνω;
ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ· κινδυνεύει γάρ μοι τὸ ξυμβεβηκὸς
τοῦτο ἀγαθὸν γεγονέναι, καὶ οὐκ ἔσθ' ὅπως ἡμεῖς
ὀρθῶς ὑπολαμβάνομεν, ὅσοι οἰόμεθα | κακὸν εἶναι τὸ* C
*τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν· οὐ γὰρ
ἔσθ' ὅπως οὐκ ἠναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον,
εἰ μή τι ἔμελλον ἐγὼ ἀγαθὸν πράξειν.*

XXXII. *Ἐννοήσωμεν δὲ καὶ τῇδε, ὡς πολλὴ ἐλπίς
ἐστιν ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι. δυοῖν γὰρ θάτερόν ἐστιν
τὸ τεθνάναι· ἢ γὰρ οἷον μηδὲν εἶναι μηδὲ αἴσθησιν
μηδεμίαν μηδενὸς ἔχειν τὸν τεθνεῶτα, ἢ κατὰ τὰ
λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα καὶ μετοίκησις
τῇ ψυχῇ τοῦ τόπου τοῦ ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον. καὶ
εἴτε μηδεμία αἴσθησίς ἐστιν, ἀλλ' | οἷον ὕπνος, ἐπειδάν* D
*τις καθεύδων μηδ' ὄναρ μηδὲν ὁρᾷ, θαυμάσιον κέρδος
ἂν εἴη ὁ θάνατος. ἐγὼ γὰρ ἂν οἶμαι, εἴ τινα ἐκλεξά-
μενον δέοι ταύτην τὴν νύκτα, ἐν ᾗ οὕτω κατέδαρθεν,
ὥστε μηδὲ ὄναρ ἰδεῖν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ
ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτῃ
τῇ νυκτὶ δέοι σκεψάμενον εἰπεῖν, πόσας ἄμεινον καὶ
ἥδιον ἡμέρας καὶ νύκτας ταύτης τῆς νυκτὸς βεβίωκεν
ἐν τῷ ἑαυτοῦ βίῳ, οἶμαι ἂν μὴ ὅτι ἰδιώτην τινά,
ἀλλὰ τὸν μέγαν βασιλέα | εὐαριθμήτους ἂν εὑρεῖν* E
*αὐτὸν ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. εἰ
οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός ἐστιν, κέρδος ἔγωγε λέγω·
καὶ γὰρ οὐδὲν πλείων ὁ πᾶς χρόνος φαίνεται οὕτω
δὴ εἶναι ἢ μία νύξ. εἰ δ' αὖ οἷον ἀποδημῆσαί ἐστιν
ὁ θάνατος ἐνθένδε εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἀληθῆ ἐστιν
τὰ λεγόμενα, ὡς ἄρα ἐκεῖ εἰσιν ἅπαντες οἱ τεθνεῶτες,
τί μεῖζον ἀγαθὸν τούτου εἴη ἄν, ὦ ἄνδρες δικασταί;*

εἰ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς Ἅιδου, ἀπαλλαγεὶς τούτων
41 |*τῶν φασκόντων δικαστῶν εἶναι, εὑρήσει τοὺς ἀληθῶς*
δικαστάς, οἵπερ καὶ λέγονται ἐκεῖ δικάζειν, Μίνως τε
καὶ Ῥαδάμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ
ἄλλοι ὅσοι τῶν ἡμιθέων δίκαιοι ἐγένοντο ἐν τῷ
ἑαυτῶν βίῳ, ἆρα φαύλη ἂν εἴη ἡ ἀποδημία; ἢ αὖ
Ὀρφεῖ ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίῳ καὶ Ἡσιόδῳ καὶ
Ὁμήρῳ ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτ' ἂν ὑμῶν; ἐγὼ μὲν
γὰρ πολλάκις θέλω τεθνάναι, εἰ ταῦτ' ἔστιν ἀληθῆ·
ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστὴ ἂν εἴη ἡ διατριβὴ αὐ-
B *τόθι,* |*ὁπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει καὶ Αἴαντι τῷ Τελα-*
μῶνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν ἄδικον
τέθνηκεν, ἀντιπαραβάλλοντι τὰ ἐμαυτοῦ πάθη πρὸς
τὰ ἐκείνων, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐκ ἂν ἀηδὴς εἴη. καὶ
δὴ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα
ὥσπερ τοὺς ἐνταῦθα διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός ἐστιν
καὶ τίς οἴεται μέν, ἔστιν δ' οὔ. ἐπὶ πόσῳ δ' ἄν τις,
ὦ ἄνδρες δικασταί, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν
C *ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν ἢ Ὀδυσσέα ἢ* | *Σίσυ-*
φον, ἢ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ
γυναῖκας; οἷς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετά-
ζειν ἀμήχανον ἂν εἴη εὐδαιμονίας. πάντως οὐ δήπου
τούτου γε ἕνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι· τά τε γὰρ
ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ
ἤδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἴπερ γε τὰ
λεγόμενα ἀληθῆ ἐστιν.

XXXIII. *Ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί,*
εὐέλπιδας εἶναι πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἕν τι τοῦτο
D *διανοεῖσθαι ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ* | *ἀγαθῷ*
κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμε-

λεῖται ὑπὸ θεῶν τὰ τούτου πράγματα· οὐδὲ τὰ ἐμὰ
νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δῆλόν ἐστι
τοῦτο, ὅτι ἤδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων
βέλτιον ἦν μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ ἀπέτρεψεν
τὸ σημεῖον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ
τοῖς κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτῃ
τῇ διανοίᾳ κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, ἀλλ'
οἰόμενοι βλάπτειν· τοῦτο | αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. E
τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι· τοὺς υἱεῖς μου, ἐπειδὰν
ἡβήσωσι, τιμωρήσασθε, ὦ ἄνδρες, ταὐτὰ ταῦτα λυποῦν-
τες, ἅπερ ἐγὼ ὑμᾶς ἐλύπουν, ἐὰν ὑμῖν δοκῶσιν ἢ
χρημάτων ἢ ἄλλου του πρότερον ἐπιμελεῖσθαι ἢ ἀρετῆς,
καὶ ἐὰν δοκῶσί τι εἶναι μηδὲν ὄντες, ὀνειδίζετε αὐτοῖς,
ὥσπερ ἐγὼ ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἐπιμελοῦνται ὧν δεῖ, καὶ
οἴονταί τι εἶναι ὄντες οὐδενὸς ἄξιοι. καὶ ἐὰν ταῦτα
ποιῆτε, δίκαια | πεπονθὼς ἐγὼ ἔσομαι ὑφ' ὑμῶν αὐτός 42
τε καὶ οἱ υἱεῖς. ἀλλὰ γὰρ ἤδη ὥρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν
ἀποθανουμένῳ, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις· ὁπότεροι δὲ
ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ
πλὴν ἢ τῷ θεῷ.

ΚΡΙΤΩΝ

[ἢ περὶ πρακτέου, ἠθικός.]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

St. I p. 43 ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΩΝ.

A I. ΣΩ. *Τί τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῴ ἔτι ἐστίν;*

ΚΡ. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Πηνίκα μάλιστα;*

ΚΡ. *Ὄρθρος βαθύς.*

ΣΩ. *Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμωτηρίου φύλαξ ὑπακοῦσαι.*

ΚΡ. *Ξυνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν, καί τι καὶ εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.*

ΣΩ. *Ἄρτι δὲ ἥκεις ἢ πάλαι;*

ΚΡ. *Ἐπιεικῶς πάλαι.*

B ΣΩ. *Εἶτα πῶς | οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι;*

ΚΡ. *Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον ἐν τοσαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι. ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω αἰσθανόμενος, ὡς ἡδέως καθεύδεις· καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς. καὶ πολλάκις μὲν δή σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ*

μάλιστα ἐν τῇ νυνὶ παρεστώσῃ ξυμφορᾷ, ὡς ῥᾳδίως
αὐτὴν καὶ πρᾴως φέρεις.

ΣΩ. Καὶ γὰρ ἄν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἴη ἀγα-
νακτεῖν τηλικοῦτον ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη | τελευτᾶν. C

ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικοῦτοι ἐν τοιαύ-
ταις ξυμφοραῖς ἁλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται
ἡ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ.

ΣΩ. Ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρῲ ἀφῖξαι;

ΚΡ. Ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπήν, οὐ
σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτη-
δείοις πᾶσιν καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ
δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

ΣΩ. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφῖκται ἐκ Δήλου,
οὗ δεῖ | ἀφικομένου τεθνάναι με; D

ΚΡ. Οὔτοι δὴ ἀφῖκται, ἀλλὰ δοκεῖ μέν μοι ἥξειν
τήμερον ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἥκοντές τινες ἀπὸ Σου-
νίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δῆλον οὖν ἐκ τούτων
τῶν ἀγγελιῶν ὅτι ἥξει τήμερον, καὶ ἀνάγκη δὴ εἰς
αὔριον ἔσται, ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

II. ΣΩ. Ἀλλ', ὦ Κρίτων, τύχῃ ἀγαθῇ. εἰ ταύτῃ
τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω. οὐ μέντοι οἶμαι ἥξειν
αὐτὸ | τήμερον. 44

ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρει;

ΣΩ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. τῇ γάρ που ὑστεραίᾳ δεῖ με
ἀποθνήσκειν ἢ ᾗ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

ΚΡ. Φασί γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

ΣΩ. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ
ἥξειν, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας. τεκμαίρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυ-
πνίου, ὃ ἑώρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης τῆς νυκτός·
καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινι οὐκ ἐγεῖραί με.

ΚΡ. *Ἦν δὲ δή τί τὸ ἐνύπνιον;*

ΣΩ. *Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ*
B *εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με | καὶ εἰπεῖν· ὦ Σώκρατες,*

ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο.

ΚΡ. *Ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.*

ΣΩ. *Ἐναργὲς μὲν οὖν, ὥς γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κρίτων.*

III. ΚΡ. *Λίαν γε, ὡς ἔοικεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου καὶ σώθητι· ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, οὐ μία ξυμφορά ἐστιν, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἐστερῆσθαι τοιούτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μή ποτε εὑρήσω, ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω,*
C *οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἷός | τ' ὢν σε σῴζειν, εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελῆσαι. καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε ἡμῶν προθυμουμένων.*

ΣΩ. *Ἀλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἱ γὰρ ἐπιεικέστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπρᾶχθαι, ὥσπερ ἂν πραχθῇ.*

D ΚΡ. *Ἀλλ' ὁρᾷς δή, ὅτι ἀνάγκη, ὦ | Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δῆλα τὰ παρόντα νυνί, ὅτι οἷοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾖ.*

ΣΩ. *Εἰ γὰρ ὤφελον, ὦ Κρίτων, οἷοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἷοί τ' ἦσαν καὶ τὰ μέγιστα ἀγαθά, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν· νῦν δὲ*

οὐδέτερα οἷοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιοῦσι δὲ τοῦτο ὅτι ἂν τύχωσι.

IV. ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ | οὕτως ἐχέτω· τάδε δέ, E
ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι. ἆρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασιν, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τού-
τοις παθεῖν; εἰ γάρ τι τοιοῦτον | φοβεῖ, ἔασον αὐτὸ 45
χαίρειν· ἡμεῖς γάρ που δίκαιοί ἐσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καί, ἐὰν δέῃ, ἔτι τούτου μείζω. ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ΣΩ. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά.

ΚΡ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τἀργύριόν ἐστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. ἔπειτα οὐχ ὁρᾷς τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δέοι
ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν | τὰ B
ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἴει δεῖν ἀναλίσκειν τἀμά, ξένοι ἔτι ἐνθάδε ἕτοιμοι ἀναλίσκειν· εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· ἕτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. ὥστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμῃς σαυτὸν σῶσαι, μήτε, ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν ὅτι χρῷο σαυτῷ·
πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε ὅποι ἂν ἀφίκῃ | ἀγα- C
πήσουσί σε· ἐὰν δὲ βούλῃ εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἵ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ

ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

V *Ἔτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι· καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροί σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσάν σε διαφθεῖραι βουλόμενοι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὕς*
D *σοι ἐξὸν καὶ | ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰχήσει καταλιπών, καὶ τὸ σὸν μέρος, ὅτι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράξουσιν· τεύξονται δέ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων οἷάπερ εἴωθεν γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. ἢ γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παῖδας ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ ῥᾳθυμότατα αἱρεῖσθαι· χρὴ δέ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος ἕλοιτο, ταῦτα αἱρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμε-*
E *λεῖσθαι· ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ | ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι, μὴ δόξῃ ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρίᾳ τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπρᾶχθαι, καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς εἰσῆλθεν ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης, ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τουτί, ὥσπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακίᾳ τινὶ καὶ ἀνανδρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ*
46 *| διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε οὐχὶ ἐσώσαμεν οὐδὲ σὺ σαυτόν, οἷόν τε ὂν καὶ δυνατόν, εἴ τι καὶ μικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες, ὅρα μὴ ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχρὰ ᾖ σοί τε καὶ ἡμῖν. ἀλλὰ βουλεύου, μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι. μία δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης*

νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπρᾶχθαι. εἰ δέ τι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἷόν τε. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποίει.

VI. ΣΩ. Ὦ | *φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολ-* B
λοῦ ἀξία, εἰ μετά τινος ὀρθότητος εἴη· εἰ δὲ μή, ὅσῳ μείζων, τοσούτῳ χαλεπωτέρα. σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μή· ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὃς ἄν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνηται. τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδή μοι ἥδε ἡ τύχη γέγονεν, ἀλλὰ σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονταί μοι,
καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω | καὶ τιμῶ οὕσπερ καὶ C
πρότερον· ὧν ἐὰν μὴ βελτίω ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι ὅτι οὐ μή σοι ξυγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἡ τῶν πολλῶν δύναμις ὥσπερ παῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις. πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; εἰ πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν, πότερον καλῶς ἐλέγετο ἑκάστοτε ἢ οὔ, ὅτι
ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν | νοῦν, ταῖς D
δὲ οὔ· ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι ἄλλως ἕνεκα λόγου ἐλέγετο, ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀληθῶς; ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγ' ἐπισκέψασθαι, ὦ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ, εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδὴ ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός, καὶ ἐάσομεν χαίρειν ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. ἐλέγετο δέ πως, ὡς ἐγῷμαι, ἑκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τὶ λέγειν, ὥσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον,

ὅτι τῶν δοξῶν, ἃς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσιν, δέοι τὰς
E μὲν | περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ μή. τοῦτο πρὸς
θεῶν, ὦ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; σὺ
47 γάρ, ὅσα γε τἀνθρώπεια, ἐκτὸς εἶ τοῦ μέλλειν | ἀπο-
θνήσκειν αὔριον, καὶ οὐκ ἄν σε παρακρούοι ἡ παρ-
οῦσα ξυμφορά· σκόπει δή· οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγε-
σθαι, ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων
τιμᾶν, ἀλλὰ τὰς μέν, τὰς δ' οὔ; οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ
τῶν μέν, τῶν δ' οὔ; τί φῄς; ταῦτα οὐχὶ καλῶς
λέγεται;

ΚΡ. *Καλῶς.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μή;*

ΚΡ. *Ναί.*

ΣΩ. *Χρησταὶ δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ τῶν ἀφρόνων;*

ΚΡ. *Πῶς δ' οὔ;*

VII. ΣΩ. *Φέρε δή, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο;*
B | *γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παν-
τὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ καὶ δόξῃ τὸν νοῦν
προσέχει, ἢ ἑνὸς μόνου ἐκείνου, ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς
ἢ παιδοτρίβης ὤν;*

ΚΡ. *Ἑνὸς μόνου.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἑνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν.*

ΚΡ. *Δῆλα δή.*

ΣΩ. *Ταύτῃ ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ᾗ ἂν τῷ ἑνὶ δοκῇ τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαΐοντι, μᾶλλον ἢ ᾗ ξύμπασι τοῖς ἄλλοις.*

ΚΡ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Εἶεν. ἀπειθήσας δὲ τῷ ἑνὶ καὶ | ἀτιμάσας C
αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν λόγους καὶ μηδὲν ἐπαϊόντων, ἆρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;

ΚΡ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΣΩ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο; καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος;

ΚΡ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διολλύει.

ΣΩ. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τἆλλα, ὦ Κρίτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διΐωμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχρῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡ βουλὴ ἡμῖν ἐστιν,
πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ | ἡμᾶς ἕπεσθαι καὶ D
φοβεῖσθαι αὐτὴν ἢ τῇ τοῦ ἑνός, εἴ τίς ἐστιν ἐπαΐων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο. ἢ οὐδέν ἐστι τοῦτο;

ΚΡ. Οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

VIII. ΣΩ. Φέρε δή, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διολέσωμεν πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊ-
όντων δόξῃ, ἆρα βιωτὸν ἡμῖν ἐστιν | διεφθαρμένου E
αὐτοῦ; ἔστι δέ που τοῦτο σῶμα· ἢ οὐχί;

ΚΡ. Ναί.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστιν μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἀλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ᾧ τὸ ἄδικον μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν; ἢ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος
48 ἐκεῖνο, ὅτι ποτ' ἐστὶ τῶν | ἡμετέρων, περὶ ὃ ἥ τε
ἀδικία καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐστίν;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἀλλὰ τιμιώτερον;

ΚΡ. Πολύ γε.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον, τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐπαΐων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. ὥστε πρῶτον μὲν ταύτῃ οὐκ ὀρθῶς εἰσηγεῖ, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. ἀλλὰ μὲν δή, φαίη γ' ἄν τις, οἷοί τέ
B εἰσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ | ἀποκτιννύναι. δῆλα δὴ καὶ ταῦτα.

ΚΡ. Φαίη γὰρ ἄν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, οὗτός τε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ὅμοιος εἶναι [τῷ] καὶ πρότερον· καὶ τόνδε αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὔ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

ΚΡ. Ἀλλὰ μένει.

ΣΩ. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταὐτόν ἐστιν, μένει ἢ οὐ μένει;

ΚΡ. Μένει.

IX. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρᾶσθαι
C ἐξιέναι μὴ | ἀφιέντων Ἀθηναίων ἢ οὐ δίκαιον· καὶ
ἐὰν μὲν φαίνηται δίκαιον, πειρώμεθα, εἰ δὲ μή, ἐῶμεν.

ἃς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περί τε ἀναλώσεως χρημάτων καὶ δόξης καὶ παίδων τροφῆς, μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ᾖ τῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἄν, εἰ οἷοί τ' ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῷ, τούτων τῶν πολλῶν. ἡμῖν δ', ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἱρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ᾖ ἢ ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν καὶ
χρήματα τελοῦντες τούτοις τοῖς ἐμὲ | ἐνθένδε ἐξάξουσι D
καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ ἐξαγόμενοι, ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα ποιοῦντες· κἂν φαινώμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζόμενοι, μὴ οὐ δέῃ ὑπολογίζεσθαι οὔτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ παραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὔτε ἄλλο ὁτιοῦν πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Καλῶς μέν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες. ὅρα δέ, τί δρῶμεν.

ΣΩ. Σκοπῶμεν, ὦ ἀγαθέ, κοινῇ, καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καί σοι πείσομαι·
εἰ δὲ | μή, παῦσαι ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων E
τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς χρὴ ἐνθένδε ἀκόντων Ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι· ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ
ἀποκρίνεσθαι τὸ | ἐρωτώμενον, ᾗ ἂν μάλιστα οἴῃ. 49

ΚΡ. Ἀλλὰ πειράσομαι.

X. ΣΩ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἑκόντας ἀδικητέον εἶναι, ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὔ; ἢ οὐδαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὡμολογήθη; [ὅπερ καὶ ἄρτι ἐλέγετο·] ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἱ πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις

ἐκκεχυμέναι εἰσίν, καὶ πάλαι, ὦ Κρίτων, ἄρα τηλι-
B κοίδε γέροντες ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῇ | διαλεγόμενοι ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν, εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ εἴτε μή, καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν εἴτε καὶ πρᾳότερα, ὅμως τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνει ὂν παντὶ τρόπῳ; φαμὲν ἢ οὔ;

ΚΡ. Φαμέν.

ΣΩ. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ
C πολλοὶ οἴονται, ἐπειδή γε οὐδαμῶς δεῖ | ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ φαίνεται.

ΣΩ. Τί δὲ δή; κακουργεῖν δεῖ, ὦ Κρίτων, ἢ οὔ;

ΚΡ. Οὐ δεῖ δήπου, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοί φασιν, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Τὸ γάρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει.

ΚΡ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὁτιοῦν πάσχῃ ὑπ' αὐτῶν. καὶ ὅρα, ὦ Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ
D παρὰ | δόξαν ὁμολογῇς. οἶδα γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. οἷς οὖν οὕτω δέδοκται καὶ οἷς μή, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλὰ ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὁρῶντας τὰ ἀλλήλων βουλεύματα. σκόπει δὴ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα,

πότερον κοινωνεῖς καὶ ξυνδοκεῖ σοι καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς· ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς; ἐμοὶ | μὲν γὰρ καὶ πάλαι E
οὕτω καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλῃ δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. εἰ δ' ἐμμένεις τοῖς πρόσθε, τὰ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

ΚΡ. Ἀλλ' ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε.

ΣΩ. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ· πότερον ἃ ἄν τις ὁμολογήσῃ τῳ δίκαια ὄντα ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον;

ΚΡ. Ποιητέον.

XI. ΣΩ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν | πόλιν πότερον κακῶς τινας 50
ποιοῦμεν, καὶ ταῦτα οὓς ἥκιστα δεῖ, ἢ οὔ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὡμολογήσαμεν δικαίοις οὖσιν ἢ οὔ;

ΚΡ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐννοῶ.

ΣΩ. Ἀλλ' ὧδε σκόπει. εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἴτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῷ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς, διανοεῖ τούς τε νόμους | ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ ξύμπασαν B
τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ᾗ αἱ γενόμεναι δίκαι μηδὲν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίγνονται καὶ διαφθείρονται; τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; πολλὰ γὰρ

ἄν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι. ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς,
C ὅτι ἠδίκει | γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινεν; ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;

ΚΡ. Ταῦτα νὴ Δία, ὦ Σώκρατες.

XII. ΣΩ. Τί οὖν, ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι· 'ὦ Σώκρατες, ἦ καὶ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἢ ἐμμένειν ταῖς δίκαις αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζῃ;' εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, ὅτι 'ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ
D ἀποκρίνεσθαι. φέρε γάρ, τί ἐγκαλῶν | ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ πρῶτον μέν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς, καὶ δι' ἡμῶν ἐλάμβανεν τὴν μητέρα σου ὁ πατὴρ καὶ ἐφύτευσέν σε; φράσον οὖν, τούτοις ἡμῶν, τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους, μέμφει τι, ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν;' 'οὐ μέμφομαι,' φαίην ἄν. 'ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ᾗ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῷ σε ἐν μουσικῇ καὶ
E γυμναστικῇ παιδεύειν;' 'καλῶς,' | φαίην ἄν. 'εἶεν. ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι; καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, ἆρ' ἐξ ἴσου οἴει εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν, καὶ ἅττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, καὶ σοὶ ταῦτα ἀντιποιεῖν οἴει δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου

ἦν τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὸν δεσπότην, εἴ σοι ὢν
ἐτύγχανεν, ὥστε, ἅπερ πάσχοις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν,
οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν οὔτε | τυπτόμενον 51
ἀντιτύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά· πρὸς δὲ τὴν
πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν
σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι δίκαιον ἡγούμενοι
εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα,
καθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι, καὶ
φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράττειν, ὁ τῇ ἀληθείᾳ
τῆς ἀρετῆς ἐπιμελόμενος; ἢ οὕτως εἶ σοφός, ὥστε
λέληθέν σε, ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων
προγόνων ἁπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἡ πατρὶς καὶ
σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον καὶ ἐν | μείζονι μοίρᾳ καὶ B
παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ
σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θωπεύειν πα-
τρίδα χαλεπαίνουσαν ἢ πατέρα, καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν,
ἃ ἂν κελεύῃ, καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάττῃ παθεῖν,
ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάντε τύπτεσθαι ἐάντε δεῖσθαι,
ἐάντε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανού-
μενον, ποιητέον ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει,
καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον οὐδὲ ἀναχωρητέον οὐδὲ λειπτέον
τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ
καὶ πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ | πόλις καὶ ἡ C
πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ᾗ τὸ δίκαιον πέφυκε, βιά-
ζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολυ
δὲ τούτων ἔτι ἧττον τὴν πατρίδα;' τί φήσομεν πρὸς
ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους ἢ οὔ;

ΚΡ. Ἔμοιγε δοκεῖ.

XIII. ΣΩ. 'Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες,' φαῖεν
ἂν ἴσως οἱ νόμοι, 'εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι

οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾶν ἃ νῦν ἐπιχειρεῖς. ἡμεῖς
γάρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μετα-
δόντες ἁπάντων ὧν οἷοί τ' ἦμεν καλῶν σοὶ καὶ τοῖς
D | ἄλλοις πᾶσιν πολίταις, ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξου-
σίαν πεποιηκέναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὰν
δοκιμασθῇ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς
τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λα-
βόντα τὰ αὑτοῦ ἀπιέναι ὅποι ἂν βούληται. καὶ οὐδεὶς
ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδών ἐστιν οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν-
τε τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, εἰ μὴ ἀρέ-
σκοιμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις, ἐάντε μετοικεῖν ἄλλοσέ
ποι ἐλθών, ἰέναι ἐκεῖσε ὅποι ἂν βούληται, ἔχοντα τὰ
E αὑτοῦ. ὃς δ' ἂν | ὑμῶν παραμείνῃ, ὁρῶν ὃν τρόπον
ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν καὶ τἆλλα τὴν πόλιν
διοικοῦμεν, ἤδη φαμὲν τοῦτον ὡμολογηκέναι ἔργῳ
ἡμῖν ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν ποιήσειν ταῦτα, καὶ τὸν
μὴ πειθόμενον τριχῇ φαμεν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς
οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ ὅτι τροφεῦσι, καὶ ὅτι
ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι οὔτε πείθεται οὔτε πείθει
52 ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν, | προτιθέντων ἡμῶν
καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν ἃ ἂν κελεύωμεν,
ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν,
τούτων οὐδέτερα ποιεῖ.

XIV. Ταύταις δή φαμεν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες, ταῖς
αἰτίαις ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπινοεῖς, καὶ οὐχ
ἥκιστα Ἀθηναίων σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα.' εἰ οὖν
ἐγὼ εἴποιμι· 'διὰ τί δή;' ἴσως ἄν μου δικαίως καθ-
άπτοιντο λέγοντες, 'ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ
αὐτοῖς ὡμολογηκὼς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν.'
B φαῖεν γὰρ ἂν ὅτι 'ὦ Σώκρατες, μεγάλα ἡμῖν | τού-

των τεκμήριά ἐστιν, ὅτι σοι καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἄν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἁπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις, εἰ μή σοι διαφερόντως ἤρεσκεν, καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες [, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμόν,] οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μή ποι στρατευσόμενος, οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω πώποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδὲ ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοι ἱκανοὶ ἦμεν καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω | σφόδρα ἡμᾶς ᾑροῦ, καὶ C
ὡμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύσεσθαι, τά τε ἄλλα καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως. ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἑκούσης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν, εἰ δέοι τεθνάναι σε, ἀλλὰ ᾑροῦ, ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὔτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχύνει, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπει, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι, πράττεις
| τε ἅπερ ἂν δοῦλος φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδρά- D
σκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμῖν ξυνέθου πολιτεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὡμολογηκέναι πολιτεύεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ.' τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν;

ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. '"Ἄλλο τι οὖν,' ἂν φαῖεν, 'ἢ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐχ
ὑπὸ | ἀνάγκης ὁμολογήσας οὐδὲ ἀπατηθεὶς οὐδὲ ἐν E

ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτε-
σιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἠρέ-
σκομεν ἡμεῖς μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολο-
γίαι εἶναι. σὺ δὲ οὔτε Λακεδαίμονα προῃροῦ οὔτε
Κρήτην, ἃς δὴ ἑκάστοτε φῂς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην
53 οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐδὲ τῶν | βαρβα-
ρικῶν, ἀλλὰ ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χωλοί
τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι· οὕτω σοι δια-
φερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε
καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι· τίνι γὰρ ἂν πόλις
ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμένεις τοῖς
ὡμολογημένοις; ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες· καὶ
οὐ καταγέλαστός γε ἔσει ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών.

XV. Σκόπει γὰρ δή, ταῦτα παραβὰς καὶ ἐξαμαρ-
τάνων τι τούτων τί ἀγαθὸν ἐργάσει σαυτὸν ἢ τοὺς
B ἐπιτηδείους τοὺς | σαυτοῦ. ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύσουσί
γέ σου οἱ ἐπιτήδειοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆ-
ναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδόν τι
δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά
τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε — εὐνο-
μοῦνται γὰρ ἀμφότεραι — πολέμιος ἥξεις, ὦ Σώκρα-
τες, τῇ τούτων πολιτείᾳ, καὶ ὅσοιπερ κήδονται τῶν
αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέψονταί σε διαφθορέα ἡγούμενοι
τῶν νόμων, καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν,
C ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην | δικάσαι· ὅστις γὰρ
νόμων διαφθορεύς ἐστιν, σφόδρα που δόξειεν ἂν
νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι.
πότερον οὖν φεύξει τάς τε εὐνομουμένας πόλεις καὶ
τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους; καὶ τοῦτο ποιοῦντι
ἆρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται; ἢ πλησιάσεις τούτοις καὶ

ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος — τίνας λόγους, ὦ Σώ-
κρατες; ἢ οὕσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιο-
σύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα
καὶ οἱ νόμοι; καὶ οὐκ οἴει ἄσχημον ἂν φανεῖσθαι τὸ
τοῦ | Σωκράτους πρᾶγμα; οἴεσθαί γε χρή. ἀλλ' ἐκ D
μὲν τούτων τῶν τόπων ἀπαρεῖς, ἥξεις δὲ εἰς Θεττα-
λίαν παρὰ τοὺς ξένους τοὺς Κρίτωνος· ἐκεῖ γὰρ δὴ
πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία, καὶ ἴσως ἂν ἡδέως σου
ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἀπεδίδρα-
σκες σκευήν τέ τινα περιθέμενος, ἢ διφθέραν λαβὼν
ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδρά-
σκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας· ὅτι δὲ
γέρων ἀνὴρ σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος,
ὡς τὸ εἰκός, | ἐτόλμησας οὕτως αἰσχρῶς ἐπιθυμεῖν E
ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὃς ἐρεῖ;
ἴσως, ἂν μή τινα λυπῇς· εἰ δὲ μή, ἀκούσει, ὦ Σώ-
κρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ. ὑπερχόμενος δὴ
βιώσει πάντας ἀνθρώπους καὶ δουλεύων — τί ποιῶν;
ἢ εὐωχούμενος ἐν Θετταλίᾳ, ὥσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀπο-
δεδημηκὼς εἰς Θετταλίαν; λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ
δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ποῦ ἡμῖν | ἔσον- 54
ται; ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα
αὐτοὺς ἐκθρέψῃς καὶ παιδεύσῃς; τί δέ; εἰς Θετταλίαν
αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους
ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτο ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν
οὔ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι σοῦ ζῶντος βέλτιον θρέψον-
ται καὶ παιδεύσονται, μὴ ξυνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ γὰρ
ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. πότερον ἐὰν
εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς
Ἅιδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι

B ὄφελος αὐτῶν ἐστιν τῶν | σοι φασκόντων ἐπιτηδείων
εἶναι, οἴεσθαί γε χρή.

XVI. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς
σοῖς τροφεῦσι μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιοῦ μήτε
τὸ ζῆν μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς
Ἅιδου ἐλθὼν ἔχῃς πάντα ταῦτα ἀπολογήσασθαι τοῖς
ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαίνεται ταῦτα
πράττοντι ἄμεινον εἶναι οὐδὲ δικαιότερον οὐδὲ ὁσιώ-
τερον, οὐδὲ ἄλλῳ τῶν σῶν οὐδενί, οὔτε ἐκεῖσε ἀφι-
κομένῳ ἄμεινον ἔσται. ἀλλὰ νῦν μὲν ἠδικημένος ἄπει,
C ἐὰν ἀπίῃς, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν | νόμων ἀλλὰ ὑπ' ἀν-
θρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχρῶς ἀνταδικήσας
τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ
ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβὰς καὶ κακὰ ἐργασά-
μενος τούτους οὓς ἥκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους
καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν
ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ οἱ ἐν Ἅιδου νόμοι
οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξονται, εἰδότες, ὅτι καὶ ἡμᾶς
ἐπεχείρησας ἀπολέσαι τὸ σὸν μέρος. ἀλλὰ μή σε
D πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει μᾶλλον | ἢ ἡμεῖς.

XVII. Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι ὅτι
ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν
αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν, καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἠχὴ
τούτων τῶν λόγων βομβεῖ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν
ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δο-
κοῦντα, ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. ὅμως
μέντοι εἴ τι οἴει πλέον ποιήσειν, λέγε.

ΚΡ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

E ΣΩ. Ἔα τοίνυν, ὦ Κρίτων, | καὶ πράττωμεν ταύτῃ,
ἐπειδὴ ταύτῃ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

ΦΑΙΔΩΝ

[ἢ περὶ ψυχῆς, ἠθικός.]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ St. I p. 57

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ, ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ,
ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΕΒΗΣ, ΣΙΜΜΙΑΣ, ΚΡΙΤΩΝ,
Ο ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣ.

I. ΕΧ. *Αὐτός, ὦ Φαίδων, παρεγένου Σωκράτει* A
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας;

ΦΑΙΔ. *Αὐτός, ὦ Ἐχέκρατες.*

ΕΧ. *Τί οὖν δή ἐστιν ἅττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θανάτου; καὶ πῶς ἐτελεύτα; ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι. καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν Ἀθήναζε, οὔτε τις ξένος ἀφῖκται χρόνου συχνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἂν ἡμῖν σαφές*
τι | ἀγγεῖλαι οἷός τ' ἦν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ B
ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι· τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχεν φράζειν.

ΦΑΙΔ. *Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης | ἄρα ἐπύθεσθε* 58
ὃν τρόπον ἐγένετο;

ΕΧ. *Ναί, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἤγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζομέν γε, ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. τί οὖν ἦν τοῦτο, ὦ Φαίδων;*

ΦΑΙΔ. *Τύχη τις αὐτῷ, ὦ Ἐχέκρατες, συνέβη·
ἔτυχεν γὰρ τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη
τοῦ πλοίου, ὃ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.*

ΕΧ. *Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστιν;*

ΦΑΙΔ. *Τοῦτ᾽ ἔστι τὸ πλοῖον, ὥς φασιν Ἀθηναῖοι,
ἐν ᾧ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἑπτὰ ἐκείνους
B ᾤχετο | ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν
Ἀπόλλωνι εὔξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν,
ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον· ἣν δὴ ἀεὶ
καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ᾽ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν.
ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς
ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ
μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλόν τε ἀφίκηται
τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο· τοῦτο δ᾽ ἐνίοτε ἐν πολλῷ
χρόνῳ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες
C αὐτούς. ἀρχὴ | δ᾽ ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς
τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο
δ᾽ ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης γεγονός.
διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν
τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ θανάτου.*

II. ΕΧ. *Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον,
ὦ Φαίδων; τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ
τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρί; ἢ
οὐκ εἴων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι, ἀλλ᾽ ἔρημος ἐτελεύτα
φίλων;*

D ΦΑΙΔ. | *Οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρῆσάν τινες καὶ πολ-
λοί γε.*

ΕΧ. *Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι ὡς σαφέστατα
ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι, εἰ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὖσα.*

ΦΑΙΔ. *Ἀλλὰ σχολάζω γε καὶ πειράσομαι ὑμῖν*

διηγήσασθαι· καὶ γὰρ τὸ μεμνῆσθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ἥδιστον.

ΕΧ. *Ἀλλὰ μήν, ὦ Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε τοιούτους ἑτέρους ἔχεις· ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνῃ ἀκριβέστατα διεξελθεῖν πάντα.*

ΦΑΙΔ. *Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια | ἔπαθον παραγε-* E
νόμενος. οὔτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς
ἐπιτηδείου ἔλεος εἰσῄει· εὐδαίμων γάρ μοι ἁνὴρ
ἐφαίνετο, ὦ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων,
ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκεῖνον
παρίστασθαι μηδ' εἰς Ἅιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας
ἰέναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ
τις πώποτε καὶ | ἄλλος. διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι 59
ἐλεεινὸν εἰσῄει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι
πένθει· οὔτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὄντων,
ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες
ἦσαν· ἀλλ' ἀτεχνῶς ἄτοπόν τί μοι πάθος παρῆν καί
τις ἀήθης κρᾶσις ἀπό τε τῆς ἡδονῆς συγκεκραμένη
ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης, ἐνθυμουμένῳ ὅτι αὐτίκα
ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. καὶ πάντες οἱ παρόντες σχε-
δόν τι οὕτω διεκείμεθα, ὁτὲ μὲν γελῶντες, ἐνίοτε δὲ
δακρύοντες, εἷς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἀπολλόδωρος·
οἶσθα γάρ που τὸν ἄνδρα | καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ. B

ΕΧ. *Πῶς γὰρ οὔ;*

ΦΑΙΔ. *Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχεν, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.*

ΕΧ. *Ἔτυχον δέ, ὦ Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι;*

ΦΑΙΔ. *Οὗτός τε δὴ ὁ Ἀπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν καὶ ὁ Κριτόβουλος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ*

[Κρίτων], καὶ ἔτι Ἑρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ Ἀντισθένης· ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων· Πλάτων δέ, οἶμαι, ἠσθένει.

C ΕΧ. Ξένοι δέ τινες | παρῆσαν;

ΦΑΙΔ. Ναί, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδωνίδης καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.

ΕΧ. Τί δέ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο;

ΦΑΙΔ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

ΕΧ. Ἄλλος δέ τις παρῆν;

ΦΑΙΔ. Σχεδόν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

ΕΧ. Τί οὖν δή; τίνες, φῄς, ἦσαν οἱ λόγοι;

III. ΦΑΙΔ. Ἐγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι
D διηγήσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν | ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἕωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμωτηρίου. περιεμένομεν οὖν ἑκάστοτε, ἕως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων· ἀνεῴγετο γὰρ οὐ πρῴ· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη, εἰσῇμεν παρὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. καὶ δὴ καὶ τότε πρωϊαίτερον συνελέγημεν. τῇ γὰρ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ ἐπειδὴ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου
E | ἑσπέρας, ἐπυθόμεθα, ὅτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον εἴη. παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ἥκειν ὡς πρωϊαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. καὶ ἥκομεν καὶ ἡμῖν ἐξελθὼν ὁ θυρωρός, ὅσπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπεν περιμένειν καὶ μὴ πρότερον παριέναι, ἕως ἂν αὐτὸς κελεύσῃ. 'λύουσι γάρ,' ἔφη, 'οἱ ἕνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλ-

λουσιν, ὅπως ἂν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τελευτήσῃ.' οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχὼν ἧκεν καὶ ἐκέλευεν ἡμᾶς εἰσιέναι.
εἰσιόντες οὖν | κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι 60
λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην — γιγνώσκεις γάρ — ἔχουσάν τε τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἷα δὴ εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, ὅτι 'ὦ Σώκρατες, ὕστατον δή σε προσεροῦσι νῦν οἱ ἐπιτήδειοι καὶ σὺ τούτους.' καὶ ὁ Σωκράτης βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα· 'ὦ Κρίτων,' ἔφη, 'ἀπαγέτω τις αὐτὴν οἴκαδε.' καὶ ἐκείνην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρί-
τωνος βοῶσάν τε καὶ | κοπτομένην· ὁ δὲ Σωκράτης B
ἀνακαθιζόμενος εἰς τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῇ χειρί, καὶ τρίβων ἅμα· 'ὡς ἄτοπον,' ἔφη, 'ὦ ἄνδρες, ἔοικέ τι εἶναι τοῦτο, ὃ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ· ὡς θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τὸ λυπηρόν, τῷ ἅμα μὲν αὐτὼ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν δέ τις διώκῃ τὸ ἕτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι λαμβάνειν καὶ τὸ ἕτερον, ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημ-
μένω δύ' ὄντε. καί μοι δοκεῖ,' | ἔφη, 'εἰ ἐνενόησεν C
αὐτὰ Αἴσωπος, μῦθον ἂν συνθεῖναι, ὡς ὁ θεὸς βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταὐτὸν αὐτοῖς τὰς κορυφάς, καὶ διὰ ταῦτα ᾧ ἂν τὸ ἕτερον παραγένηται ἐπακολουθεῖ ὕστερον καὶ τὸ ἕτερον. ὥσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν· ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει [πρότερον] τὸ ἀλγεινόν, ἥκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ.'

IV. Ὁ οὖν Κέβης ὑπολαβών· 'νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες,' ἔφη, 'εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. περὶ

D γάρ τοι τῶν | ποιημάτων ὧν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς
τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον
καὶ ἄλλοι τινές με ἤδη ἤροντο, ἀτὰρ καὶ Εὔηνος
πρῴην, ὅτι ποτὲ διανοηθείς, ἐπειδὴ δεῦρο ἦλθες,
ἐποίησας αὐτά, πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας. εἰ
οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνῳ ἀποκρίνασθαι,
ὅταν με αὖθις ἐρωτᾷ — εὖ οἶδα γάρ, ὅτι ἐρήσεται —
εἰπέ, τί χρὴ λέγειν.' 'λέγε τοίνυν,' ἔφη, 'αὐτῷ, ὦ
Κέβης, τἀληθῆ, ὅτι οὐκ ἐκείνῳ βουλόμενος οὐδὲ τοῖς
ποιήμασιν αὐτοῦ ἀντίτεχνος εἶναι ἐποίησα ταῦτα —
E ᾔδη | γάρ, ὡς οὐ ῥᾴδιον εἴη — ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν
ἀποπειρώμενος, τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος, εἰ πολ-
λάκις ταύτην τὴν μουσικήν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. ἦν γὰρ
δὴ ἄττα τοιάδε· πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον
ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινό-
μενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον· ὦ Σώκρατες, ἔφη, μουσικὴν
ποίει καὶ ἐργάζου. καὶ ἐγὼ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ,
ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρα-
61 κελεύεσθαί τε | καὶ ἐπικελεύειν, ὥσπερ οἱ τοῖς θέουσι
διακελευόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὅπερ
ἔπραττον, τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φι-
λοσοφίας μὲν οὔσης μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο
πράττοντος· νῦν δ' ἐπειδὴ ἥ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἡ
τοῦ θεοῦ ἑορτὴ διεκώλυέ με ἀποθνῄσκειν, ἔδοξε χρῆναι,
εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην
τὴν δημώδη μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ,
ἀλλὰ ποιεῖν. ἀσφαλέστερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι πρὶν
B ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα | ποιήματα καὶ πειθόμενον
τῷ ἐνυπνίῳ. οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα,
οὗ ἦν ἡ παροῦσα θυσία· μετὰ δὲ τὸν θεόν, ἐννοήσας,

ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἦ μυθολογικός, διὰ ταῦτα δὴ οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἠπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα, οἷς πρώτοις ἐνέτυχον.

V. Ταῦτα οὖν, ὦ Κέβης, Εὐήνῳ φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι καί, ἂν σωφρονῇ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. ἄπειμι δέ, ὡς | ἔοικε, τήμερον· κελεύουσι γὰρ Ἀθη- C ναῖοι.' καὶ ὁ Σιμμίας· 'οἷον παρακελεύει,' ἔφη, 'τοῦτο, ὦ Σώκρατες, Εὐήνῳ; πολλὰ γὰρ ἤδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί· σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ᾔσθημαι, οὐδ' ὁπωστιοῦν σοι ἑκὼν εἶναι πείσεται.' 'τί δαί;' ἦ δ' ὅς, 'οὐ φιλόσοφος Εὔηνος;' 'ἔμοιγε δοκεῖ,' ἔφη ὁ Σιμμίας. 'ἐθελήσει τοίνυν καὶ Εὔηνος καὶ πᾶς, ὅτῳ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. οὐ μέντοι ἴσως βιάσεται αὑτόν· οὐ γάρ φασι θεμιτὸν εἶναι.' καὶ ἅμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ | τὴν γῆν, καὶ D καθεζόμενος οὕτως ἤδη τὰ λοιπὰ διελέγετο. ἤρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης· 'πῶς τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἑαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἂν τῷ ἀποθνῄσκοντι τὸν φιλόσοφον ἕπεσθαι;' 'τί δέ, ὦ Κέβης; οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάῳ συγγεγονότες;' 'οὐδέν γε σαφές, ὦ Σώκρατες.' 'ἀλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἐξ ἀκοῆς περὶ αὐτῶν λέγω· ἃ μὲν οὖν τυγχάνω ἀκηκοώς, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει μέλλοντα | ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ E τῆς ἀποδημίας τῆς ἐκεῖ, ποίαν τινὰ αὐτὴν οἰόμεθα εἶναι· τί γὰρ ἄν τις καὶ ποιοῖ ἄλλο ἐν τῷ μέχρι ἡλίου δυσμῶν χρόνῳ;'

VI. ‘Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὔ φασι θεμιτὸν εἶναι
αὐτὸν ἑαυτὸν ἀποκτιννύναι, ὦ Σώκρατες; ἤδη γὰρ
ἔγωγε, ὅπερ νῦν δὴ σὺ ἤρου, καὶ Φιλολάου ἤκουσα,
ὅτε παρ’ ἡμῖν διῃτᾶτο, ἤδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς
οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφὲς δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς
62 πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα.’ | ‘ἀλλὰ προθυμεῖσθαι χρή,’
ἔφη· ‘τάχα γὰρ ἂν καὶ ἀκούσαις. ἴσως μέντοι θαυμαστόν
σοι φανεῖται, εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἁπάντων ἁπλοῦν
ἐστιν καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ καὶ
τἆλλα, ἔστιν ὅτε καὶ οἷς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν· οἷς
δὲ βέλτιον τεθνάναι, θαυμαστὸν ἴσως σοι φαίνεται,
εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ ὅσιον αὐτοὺς ἑαυτοὺς
εὖ ποιεῖν, ἀλλὰ ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην.’ καὶ
ὁ Κέβης ἠρέμα ἐπιγελάσας· ‘ἴττω Ζεύς,’ ἔφη τῇ
αὑτοῦ φωνῇ εἰπών. ‘καὶ γὰρ ἂν δόξειεν,’ ἔφη ὁ
B | Σωκράτης, ‘οὕτω γ’ εἶναι ἄλογον· οὐ μέντοι ἀλλ’
ἴσως γ’ ἔχει τινὰ λόγον. ὁ μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις
λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἔν τινι φρουρᾷ
ἐσμεν οἱ ἄνθρωποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἑαυτὸν ἐκ ταύτης
λύειν οὐδ’ ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι φαίνεται
καὶ οὐ ῥᾴδιος διιδεῖν· οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέ μοι
δοκεῖ, ὦ Κέβης, εὖ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν
τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἓν τῶν
κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι. ἢ σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως;’
‘ἔμοιγε,’ φησὶν ὁ Κέβης. ‘οὐκοῦν,’ ἦ δ’ ὅς, ‘καὶ
C | σὺ ἂν τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἴ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀπο-
κτιννύοι, μὴ σημήναντός σου ὅτι βούλει αὐτὸ τεθνάναι,
χαλεπαίνοις ἂν αὐτῷ, καὶ εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν,
τιμωροῖο ἄν;’ ‘πάνυ γ’,’ ἔφη. ‘ἴσως τοίνυν ταύτῃ
οὐκ ἄλογον, μὴ πρότερον αὑτὸν ἀποκτιννύναι δεῖν,

πρὶν ἀνάγκην τινὰ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν.'

VII. 'Ἀλλ' εἰκός,' ἔφη ὁ Κέβης, 'τοῦτό γε φαίνεται. ὃ μέντοι νῦν δὴ ἔλεγες, τὸ τοὺς φιλοσόφους ῥᾳδίως ἂν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικεν τοῦτο, ὦ Σώκρατες, | ἀτόπῳ, εἴπερ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν εὐλόγως D
ἔχει, τὸ θεόν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐκείνου κτήματα εἶναι. τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονιμωτάτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ᾗ ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἵπερ ἄριστοί εἰσιν τῶν ὄντων ἐπιστάται, θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. οὐ γάρ που αὐτός γε αὑτοῦ οἴεται ἄμεινον ἐπιμελήσεσθαι ἐλεύθερος γενόμενος· ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἄνθρωπος τάχ' ἂν οἰηθείη ταῦτα, φευκτέον εἶναι ἀπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ οὐκ ἂν | λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπό γε τοῦ ἀγαθοῦ E
φεύγειν, ἀλλ' ὅτι μάλιστα παραμένειν, διὸ ἀλογίστως ἂν φεύγοι· ὁ δὲ νοῦν ἔχων ἐπιθυμοῖ που ἂν ἀεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὑτοῦ βελτίονι. καίτοι οὕτως, ὦ Σώκρατες, τοὐναντίον εἶναι εἰκὸς ἢ ὃ νῦν δὴ ἐλέγετο· τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντας πρέπει, τοὺς δ' ἄφρονας χαίρειν.' ἀκούσας οὖν ὁ Σωκράτης ἡσθῆναί τέ μοι ἔδοξε τῇ τοῦ | Κέβητος 63
πραγματείᾳ, καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς· 'ἀεί τοι,' ἔφη, 'ὁ Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ, καὶ οὐ πάνυ εὐθέως ἐθέλει πείθεσθαι, ὅτι ἄν τις εἴπῃ.' καὶ ὁ Σιμμίας· 'ἀλλὰ μήν,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες, νῦν γέ μοι δοκεῖ τι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης· τί γὰρ ἂν βουλόμενοι ἄνδρες σοφοὶ ὡς ἀληθῶς δεσπότας ἀμείνους αὑτῶν φεύγοιεν καὶ ῥᾳδίως ἀπαλλάττοιντο αὐτῶν; καί μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σὲ τείνειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ῥᾳδίως φέρεις

καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων καὶ ἄρχοντας ἀγαθούς, ὡς αὑτὸς | ὁμολογεῖς, θεούς.' 'δίκαια,' ἔφη, 'λέγετε.
B οἶμαι γὰρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρή με πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ.' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη ὁ Σιμμίας.

VIII. 'Φέρε δή,' ἦ δ' ὅς, 'πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. ἐγὼ γάρ,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ ᾤμην ἥξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοὺς ἄλλους σοφούς τε καὶ ἀγαθούς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἠδίκουν ἂν οὐκ ἀγανακτῶν τῷ
C θανάτῳ· νῦν δὲ εὖ ἴστε, ὅτι | παρ' ἄνδρας τε ἐλπίζω ἀφίξεσθαι ἀγαθούς· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν πάνυ διισχυρισαίμην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότας πάνυ ἀγαθοὺς ἥξειν, εὖ ἴστε, ὅτι, εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, διισχυρισαίμην ἂν καὶ τοῦτο. ὥστε διὰ ταῦτα οὐχ ὁμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὔελπίς εἰμι εἶναί τι τοῖς τετελευτηκόσι καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι λέγεται, πολὺ ἄμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.' 'τί οὖν,' ἔφη ὁ Σιμμίας, 'ὦ Σώκρατες; αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν
D ταύτην ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ κἂν ἡμῖν | μεταδοίης; κοινὸν γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο, καὶ ἅμα σοι ἀπολογία ἐστίν, ἐὰν ἅπερ λέγεις ἡμᾶς πείσῃς.' 'ἀλλὰ πειράσομαι,' ἔφη. 'πρῶτον δὲ Κρίτωνα τόνδε σκεψώμεθα, τί ἐστιν ὃ βούλεσθαί μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν.' 'τί, ὦ Σώκρατες,' ἔφη ὁ Κρίτων, 'ἄλλο γε ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χρή σοι φράζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι; φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους, δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ· εἰ

δὲ μή, | ἐνίοτε ἀναγκάζεσθαι καὶ δὶς καὶ τρὶς πίνειν τούς E
τι τοιοῦτον ποιοῦντας.' καὶ ὁ Σωκράτης· 'ἔα,' ἔφη, 'χαίρειν
αὐτόν· ἀλλὰ μόνον τὸ ἑαυτοῦ παρασκευαζέτω ὡς καὶ
δὶς δώσων, ἐὰν δὲ δέῃ, καὶ τρίς.' 'ἀλλὰ σχεδὸν μέν
τι ᾔδη,' ἔφη ὁ Κρίτων· 'ἀλλά μοι πάλαι πράγματα
παρέχει.' 'ἔα αὐτόν,' ἔφη. 'ἀλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς
βούλομαι ἤδη τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὥς μοι φαίνεται
εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὄντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατρίψας τὸν
βίον θαρρεῖν μέλλων | ἀποθανεῖσθαι καὶ εὔελπις εἶναι 64
ἐκεῖ μέγιστα οἴσεσθαι ἀγαθά, ἐπειδὰν τελευτήσῃ· πῶς
ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης,
ἐγὼ πειράσομαι φράσαι.

IX. Κινδυνεύουσι γὰρ ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς
ἁπτόμενοι φιλοσοφίας λεληθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι
οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνῄσκειν τε
καὶ τεθνάναι. εἰ οὖν τοῦτο ἀληθές, ἄτοπον δήπου
ἂν εἴη προθυμεῖσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο
ἢ τοῦτο, ἥκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν, ὃ πάλαι
προεθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον.' καὶ ὁ Σιμμίας
γελάσας· 'νὴ τὸν Δία,' ἔφη, 'ὦ | Σώκρατες, οὐ πάνυ B
γέ με νῦν γελασείοντα ἐποίησας γελάσαι. οἶμαι γὰρ
ἂν δὴ τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντας δοκεῖν
εὖ πάνυ εἰρῆσθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας καὶ ξυμφάναι
ἂν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ, ὅτι τῷ
ὄντι οἱ φιλοσοφοῦντες θανατῶσι καὶ σφᾶς γε οὐ
λελήθασιν, ὅτι ἄξιοί εἰσιν τοῦτο πάσχειν.' 'καὶ ἀληθῆ
γ' ἂν λέγοιεν, ὦ Σιμμία, πλήν γε τοῦ σφᾶς μὴ λεληθέναι.
λέληθεν γὰρ αὐτούς, ᾗ τε θανατῶσι καὶ ᾗ ἄξιοί εἰσιν
θανάτου [καὶ οἵου θανάτου] οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι.
εἴπωμεν γάρ,' | ἔφη, 'πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, χαίρειν εἰπόντες C

ἐκείνοις· ἡγούμεθά τι τὸν θάνατον εἶναι;' 'πάνυ γε,'
ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας. 'ἆρα μὴ ἄλλο τι ἢ τὴν τῆς
ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγήν; καὶ εἶναι τοῦτο
τὸ τεθνάναι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὲν
αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν
ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν αὐτὴν καθ'
αὑτὴν εἶναι; ἆρα μὴ ἄλλο τι ᾖ θάνατος ἢ τοῦτο;'
'οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο,' ἔφη. 'σκέψαι δή, ὦ ἀγαθέ, ἐὰν
D ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῇ ἅπερ ἐμοί. ἐκ γὰρ τούτων | μᾶλ-
λον οἶμαι ἡμᾶς εἴσεσθαι περὶ ὧν σκοποῦμεν. φαίνεταί
σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέναι περὶ τὰς
ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων τε καὶ
ποτῶν;' 'ἥκιστα, ὦ Σώκρατες,' ἔφη ὁ Σιμμίας. 'τί
δέ; τὰς τῶν ἀφροδισίων;' 'οὐδαμῶς.' 'τί δέ; τὰς ἄλλας
τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι
ὁ τοιοῦτος; οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεις καὶ
ὑποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ
τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἢ ἀτιμάζειν, καθ'
E ὅσον μὴ | πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν;' 'ἀτιμάζειν
ἔμοιγε δοκεῖ,' ἔφη, 'ὅ γε ὡς ἀληθῶς φιλόσοφος.'
'οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι,' ἔφη, 'ἡ τοῦ τοιούτου πραγ-
ματεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύνα-
ται ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι;'
'ἔμοιγε.' 'ἆρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις δῆλός
65 ἐστιν ὁ φιλόσοφος ἀπολύων ὅτι μάλιστα | τὴν ψυχὴν
ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας διαφερόντως τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων;' 'φαίνεται.' 'καὶ δοκεῖ γε δήπου,
ὦ Σιμμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, ᾧ μηδὲν ἡδὺ
τῶν τοιούτων μηδὲ μετέχει αὐτῶν, οὐκ ἄξιον εἶναι
ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι ὁ μηδὲν

φροντίζων τῶν ἡδονῶν, αἳ διὰ τοῦ σώματός εἰσιν.' 'πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.'

X. 'Τί δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν; πότερον ἐμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὔ, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσει κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ; οἷον τὸ τοιόνδε | λέγω· ἆρα ἔχει ἀλήθειάν τινα ὄψις τε B
καὶ ἀκοὴ τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοιαῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἡμῖν ἀεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὔτ' ἀκούομεν ἀκριβὲς οὐδὲν οὔτε ὁρῶμεν; καίτοι εἰ αὗται τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσιν μηδὲ σαφεῖς, σχολῇ αἵ γε ἄλλαι· πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραί εἰσιν· ἢ σοὶ οὐ δοκοῦσιν;' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη. 'πότε οὖν,' ἦ δ' ὅς, 'ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἅπτεται; ὅταν μὲν γὰρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτοῦ.' | 'ἀληθῆ λέγεις.' 'ἆρ' C
οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι, κατάδηλον αὐτῇ γίγνεταί τι τῶν ὄντων;' 'ναί.' 'λογίζεται δέ γέ που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τούτων μηδὲν παραλυπῇ, μήτε ἀκοὴ μήτε ὄψις μήτε ἀλγηδὼν μηδέ τις ἡδονή, ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὑτὴν γίγνηται ἐῶσα χαίρειν τὸ σῶμα, καὶ καθ' ὅσον δύναται μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ μηδ' ἁπτομένη ὀρέγηται τοῦ ὄντος.' 'ἔστι ταῦτα.' 'οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τοῦ φιλοσόφου ψυχὴ μάλιστα | ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, D
ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὑτὴν γίγνεσθαι;' 'φαίνεται.' 'τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, ὦ Σιμμία; φαμέν τι εἶναι δίκαιον αὐτὸ ἢ οὐδέν;' 'φαμὲν μέντοι νὴ Δία.' 'καὶ καλόν γέ τι καὶ ἀγαθόν;' 'πῶς δ' οὔ;' 'ἤδη οὖν πώποτέ τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες;' 'οὐδαμῶς,' ἦ δ' ὅς. 'ἀλλ' ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος

ἐφήψω αὐτῶν; λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους
πέρι, ὑγιείας, ἰσχύος, καὶ τῶν ἄλλων ἑνὶ λόγῳ ἁπάν-
E των τῆς οὐσίας, ὃ | τυγχάνει ἕκαστον ὄν· ἆρα διὰ τοῦ
σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστατον θεωρεῖται, ἢ ὧδε
ἔχει· ὃς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρα-
σκευάσηται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι περὶ οὗ σκοπεῖ,
οὗτος ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γνῶναι ἕκαστον;' 'πάνυ
μὲν οὖν.' 'ἆρ' οὖν ἐκεῖνος ἂν τοῦτο ποιήσειε καθα-
ρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ'
ἕκαστον, μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖ-
σθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἴσθησιν ἐφέλκων μηδεμίαν
66 | μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ' αὑτὴν εἰλικρινεῖ
τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον
ἐπιχειροῖ θηρεύειν τῶν ὄντων, ἀπαλλαγεὶς ὅτι μάλιστα
ὀφθαλμῶν τε καὶ ὤτων καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν ξύμπαντος
τοῦ σώματος, ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν
ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν
κοινωνῇ; ἆρ' οὐχ οὗτός ἐστιν, ὦ Σιμμία, εἴπερ τις
καὶ ἄλλος, ὁ τευξόμενος τοῦ ὄντος;' 'ὑπερφυῶς,' ἔφη
ὁ Σιμμίας, 'ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.'
B XI. 'Οὐκοῦν ἀνάγκη,' | ἔφη, 'ἐκ πάντων τούτων
παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τινὰ τοῖς γνησίως φιλο-
σόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἄττα λέγειν,
ὅτι κινδυνεύει τοι ὥσπερ ἀτραπός τις ἐκφέρειν ἡμᾶς,
ὅτι, ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ
σκέψει, καὶ συμπεφυρμένη ᾖ ἡμῶν ἡ ψυχὴ μετὰ τοιούτου
κακοῦ, οὐ μή ποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὗ ἐπιθυμοῦμεν·
φαμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. μυρίας μὲν γὰρ
ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν
C τροφήν· ἔτι δέ, ἄν | τινες νόσοι προσπέσωσιν, ἐμπο-

δίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. ἐρώτων δὲ καὶ
ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ
φλυαρίας ἐμπίμπλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον
ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν
ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ
στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἢ τὸ σῶμα
καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων
κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίγνονται, τὰ δὲ χρήματα
ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ | τὸ σῶμα, δουλεύοντες τῇ D
τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλο-
σοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. τὸ δ' ἔσχατον πάντων,
ὅτι, ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώ-
μεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὖ πανταχοῦ
παραπῖπτον θόρυβον παρέχει καὶ ταραχὴν καὶ ἐκπλήττει,
ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τἀληθές, ἀλλὰ
τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, ὅτι, εἰ μέλλομέν ποτε καθαρῶς
τι εἴσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ
θεατέον | αὐτὰ τὰ πράγματα· καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν E
ἔσται οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καί φαμεν ἐρασταὶ εἶναι, φρο-
νήσεως, ἐπειδὰν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει,
ζῶσιν δὲ οὔ. εἰ γὰρ μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος
μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ
ἔστιν κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσασιν· τότε γὰρ
αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἡ ψυχὴ ἔσται | χωρὶς τοῦ σώματος, 67
πρότερον δ' οὔ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν, οὕτως, ὡς ἔοικεν,
ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν
ὁμιλῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα
ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως,
ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς
ἀπολύσῃ ἡμᾶς· καὶ οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι

τῆς τοῦ σώματος ἀφροσύνης, ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ
B εἰλικρινές· τοῦτο δ' ἐστὶν ἴσως | τὸ ἀληθές. μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ᾖ. τοιαῦτα οἶμαι, ὦ Σιμμία, ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους λέγειν τε καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλομαθεῖς. ἢ οὐ δοκεῖ σοι οὕτως;' 'παντός γε μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.'

XII. 'Οὐκοῦν,' ἔφη ὁ Σωκράτης, 'εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ὦ ἑταῖρε, πολλὴ ἐλπὶς ἀφικομένῳ οἷ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἱκανῶς, εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὗ ἕνεκα ἡ πολλὴ πραγματεία ἡμῖν ἐν τῷ παρελθόντι
C βίῳ γέγονεν, ὥστε ἥ γε ἀποδημία ἡ νῦν μοι | προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γίγνεται καὶ ἄλλῳ ἀνδρί, ὃς ἡγεῖταί οἱ παρεσκευάσθαι τὴν διάνοιαν ὥσπερ κεκαθαρμένην.' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη ὁ Σιμμίας. 'κάθαρσις δὲ εἶναι ἆρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὑτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαί τε καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν τῷ
D νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνην καθ' | αὑτήν, ἐκλυομένην ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος;' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη. 'οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὀνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος;' 'παντάπασί γε,' ἦ δ' ὅς. 'λύειν δέ γε αὐτήν, ὥς φαμεν, προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστιν τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, ἢ οὔ;' 'φαίνεται.' 'οὐκοῦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἂν εἴη ἄνδρα παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ

βίῳ ὅτι ἐγγυτάτω | ὄντα τοῦ τεθνάναι οὕτω ζῆν, κἄ- E
πειθ' ἥκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν; οὐ γελοῖον;'
'πῶς δ' οὔ;' 'τῷ ὄντι ἄρα,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία, οἱ ὀρθῶς
φιλοσοφοῦντες ἀποθνῄσκειν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνά-
ναι ἥκιστα αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερόν. ἐκ τῶνδε δὲ
σκόπει. εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν πανταχῇ τῷ σώματι,
αὐτὴν δὲ καθ' αὐτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν,
τούτου δὲ γιγνομένου εἰ φοβοῖντο καὶ ἀγανακτοῖεν,
οὐ πολλὴ ἂν ἀλογία εἴη, εἰ μὴ ἄσμενοι ἐκεῖσε ἴοιεν,
οἷ ἀφικομένοις ἐλπίς ἐστιν οὗ | διὰ βίου ἤρων τυχεῖν· 68
ἤρων δὲ φρονήσεως· ᾧ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλ-
λάχθαι συνόντος αὐτοῖς; ἢ ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν
καὶ γυναικῶν καὶ υἱέων ἀποθανόντων πολλοὶ δὴ ἑκόν-
τες ἠθέλησαν εἰς Ἅιδου ἐλθεῖν, ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι
τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὄψεσθαί τε ἐκεῖ ὧν ἐπεθύμουν
καὶ συνέσεσθαι· φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὄντι ἐρῶν,
καὶ λαβὼν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα, μηδα-
μοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἢ ἐν Ἅιδου,
ἀγανακτήσει τε | ἀποθνῄσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν B
αὐτόσε; οἴεσθαί γε χρή, ἐὰν τῷ ὄντι γε ᾖ, ὦ ἑταῖρε,
φιλόσοφος· σφόδρα γὰρ αὐτῷ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ
ἄλλοθι καθαρῶς ἐντεύξεσθαι φρονήσει ἀλλ' ἢ ἐκεῖ.
εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅπερ ἄρτι ἔλεγον, οὐ πολλὴ
ἂν ἀλογία εἴη, εἰ φοβοῖτο τὸν θάνατον ὁ τοιοῦτος;'
'πολλὴ μέντοι νὴ Δία,' ἦ δ' ὅς.

XIII. 'Οὐκοῦν ἱκανόν σοι τεκμήριον,' ἔφη, 'τοῦτο
ἀνδρός, ὃν ἂν ἴδῃς ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθα-
νεῖσθαι, ὅτι οὐκ ἄρ' ἦν φιλόσοφος ἀλλά τις φιλοσώ-
ματος; ὁ αὐτὸς δέ | που οὗτος τυγχάνει ὢν καὶ φιλο- C
χρήματος καὶ φιλότιμος, ἤτοι τὰ ἕτερα τούτων ἢ ἀμ-

φότερα.' 'πάνυ,' ἔφη, 'ἔχει οὕτως, ὡς λέγεις.' 'ἆρ'
οὖν,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία, οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία
τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει;' 'πάντως
δήπου,' ἔφη. 'οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ
πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυ-
μίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως,
ἆρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει τοῖς μάλιστα τοῦ
D σώματος ὀλιγωροῦσίν τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ | ζῶσιν;'
'ἀνάγκη,' ἔφη. 'εἰ γὰρ ἐθέλεις,' ἦ δ' ὅς, 'ἐννοῆσαι
τήν γε τῶν ἄλλων ἀνδρείαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει
σοι εἶναι ἄτοπος.' 'πῶς δή, ὦ Σώκρατες;' 'οἶσθα,'
ἦ δ' ὅς, 'ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι
τῶν μεγάλων κακῶν;' 'καὶ μάλ',' ἔφη. 'οὐκοῦν φόβῳ
μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ ἀνδρεῖοι τὸν
θάνατον, ὅταν ὑπομένωσιν;' 'ἔστι ταῦτα.' 'τῷ δεδιέναι
ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες πλὴν οἱ φιλόσοφοι.
καίτοι ἄλογόν γε δέει τινὰ καὶ δειλίᾳ ἀνδρεῖον εἶναι.'
E 'πάνυ | μὲν οὖν.' 'τί δὲ οἱ κόσμιοι αὐτῶν; οὐ ταὐτὸν
τοῦτο πεπόνθασιν· ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσιν;
καίτοι φαμέν γε ἀδύνατον εἶναι, ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς
συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν
εὐήθη σωφροσύνην· φοβούμενοι γὰρ ἑτέρων ἡδονῶν
στερηθῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται
ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν
69 τὸ ὑπὸ | τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι· ἀλλ' ὅμως συμβαίνει
αὐτοῖς κρατουμένοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν ἄλλων ἡδονῶν.
τοῦτο δ' ὅμοιόν ἐστιν ᾧ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον
τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι.' 'ἔοικε γάρ.'
'ὦ μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ᾖ ἡ ὀρθὴ πρὸς
ἀρετὴν ἀλλαγή, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς

λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα, ἀλλ' ᾖ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὀρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ ἅπαντα ταῦτα καταλλάττεσθαι, | φρόνησις, καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ B
μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι ᾖ καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ξυλλήβδην ἀληθὴς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων μὴ σκιαγραφία τις ᾖ ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' ἀληθὲς ἔχῃ, τὸ δ' ἀληθὲς τῷ ὄντι ᾖ κάθαρσίς τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ | ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ C
καθαρμός τις ᾖ. καὶ κινδυνεύουσι καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῷ ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, ὃς ἂν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς Ἅιδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται, ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. εἰσὶν γὰρ δή, ὥς φασιν οἱ περὶ τὰς τελετάς, ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δέ τε παῦροι· οὗτοι δ' εἰσὶν | κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ D
ἄλλοι ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. ὧν δὴ καὶ ἐγὼ κατά γε τὸ δυνατὸν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προυθυμήθην γενέσθαι· εἰ δ' ὀρθῶς προυθυμήθην καί τι ἠνύσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφὲς εἰσόμεθα, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, ὀλίγον ὕστερον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ταῦτ' οὖν ἐγώ,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἀπολογοῦμαι, ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπότας οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδ'

E ἀγανακτῶ, ἡγούμενος κἀκεῖ | οὐδὲν ἧττον ἢ ἐνθάδε
δεσπόταις τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἑταίροις· τοῖς
δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει· εἴ τι οὖν ὑμῖν πιθανώ-
τερός εἰμι ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς,
εὖ ἂν ἔχοι.'

XIV. Εἰπόντος δὴ τοῦ Σωκράτους ταῦτα ὑπο-
λαβὼν ὁ Κέβης ἔφη· 'ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ἄλλα ἔμοιγε
70 δοκεῖ καλῶς λέγεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς | ψυχῆς πολλὴν
ἀπιστίαν παρέχει τοῖς ἀνθρώποις, μή, ἐπειδὰν ἀπαλλαγῇ
τοῦ σώματος, οὐδαμοῦ ἔτι ᾖ, ἀλλ' ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
διαφθείρηταί τε καὶ ἀπολλύηται, ᾗ ἂν ὁ ἄνθρωπος
ἀποθνῄσκῃ· εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος καὶ
ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα
οἴχηται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ᾖ. ἐπεί,
εἴπερ εἴη που αὐτὴ καθ' αὑτὴν συνηθροισμένη καὶ
ἀπηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν ὧν σὺ νῦν δὴ
B διῆλθες, πολλὴ ἂν ἐλπὶς εἴη καὶ καλή, ὦ | Σώκρατες,
ὡς ἀληθῆ ἐστιν ἃ σὺ λέγεις· ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως
οὐκ ὀλίγης παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς ἔστι τε
ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καί τινα δύναμιν
ἔχει καὶ φρόνησιν.' 'ἀληθῆ,' ἔφη, 'λέγεις,' ὁ Σωκράτης,
'ὦ Κέβης· ἀλλὰ τί δὴ ποιῶμεν; ἢ περὶ αὐτῶν τούτων
βούλει διαμυθολογῶμεν, εἴτε εἰκὸς οὕτως ἔχειν εἴτε
μή;' 'ἔγωγε οὖν,' ἔφη ὁ Κέβης, 'ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι,
ἥντινα δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.' 'οὔκουν γ' ἂν οἶμαι,'
ἦ δ' ὃς ὁ Σωκράτης, 'εἰπεῖν τινα νῦν ἀκούσαντα,
C οὐδ' εἰ | κωμῳδιοποιὸς εἴη, ὡς ἀδολεσχῶ καὶ οὐ περὶ
προσηκόντων τοὺς λόγους ποιοῦμαι. εἰ οὖν δοκεῖ, χρὴ
διασκοπεῖσθαι.

XV. Σκεψώμεθα δὲ αὐτὸ τῇδέ πῃ, εἴτ' ἄρα ἐν

Ἅιδου εἰσὶν αἱ ψυχαὶ τελευτησάντων τῶν ἀνθρώπων
εἴτε καὶ οὔ. παλαιὸς μὲν οὖν ἔστι τις λόγος, οὗ μεμνή-
μεθα, ὡς εἰσὶν ἐνθένδε ἀφικόμεναι ἐκεῖ, καὶ πάλιν γε
δεῦρο ἀφικνοῦνται καὶ γίγνονται ἐκ τῶν τεθνεώτων·
καὶ εἰ τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει, πάλιν γίγνεσθαι ἐκ τῶν ἀπο-
θανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι ἢ εἶεν ἂν αἱ | ψυχαὶ D
ἡμῶν ἐκεῖ; οὐ γὰρ ἄν που πάλιν ἐγίγνοντο μὴ οὖσαι, καὶ
τοῦτο ἱκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ᾽ εἶναι, εἰ τῷ ὄντι
φανερὸν γίγνοιτο, ὅτι οὐδαμόθεν ἄλλοθεν γίγνονται
οἱ ζῶντες ἢ ἐκ τῶν τεθνεώτων· εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο,
ἄλλου ἄν του δέοι λόγου.' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη ὁ
Κέβης. 'μὴ τοίνυν κατ᾽ ἀνθρώπων,' ἦ δ᾽ ὅς, 'σκόπει
μόνον τοῦτο, εἰ βούλει ῥᾷον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ
ζῴων πάντων καὶ φυτῶν, καὶ ξυλλήβδην ὅσαπερ ἔχει
γένεσιν, περὶ πάντων εἴδωμεν, ἆρ᾽ οὑτωσὶ γίγνεται
πάντα, οὐκ | ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία, E
ὅσοις τυγχάνει ὂν τοιοῦτόν τι, οἷον τὸ καλὸν τῷ
αἰσχρῷ ἐναντίον που καὶ δίκαιον ἀδίκῳ, καὶ ἄλλα δὴ
μυρία οὕτως ἔχει. τοῦτο οὖν σκεψώμεθα, ἆρα ἀναγ-
καῖον, ὅσοις ἔστι τι ἐναντίον, μηδαμόθεν ἄλλοθεν αὐτὸ
γίγνεσθαι ἢ ἐκ τοῦ αὐτῷ ἐναντίου. οἷον ὅταν μεῖζόν
τι γίγνηται, ἀνάγκη που ἐξ ἐλάττονος ὄντος πρότερον
ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι;' 'ναί.' 'οὐκοῦν κἂν ἔλαττον
γίγνηται, ἐκ μείζονος ὄντος πρότερον | ὕστερον ἔλαττον 71
γενήσεται;' 'ἔστιν οὕτω,' ἔφη. 'καὶ μὴν ἐξ ἰσχυροτέρου
τὸ ἀσθενέστερον καὶ ἐκ βραδυτέρου τὸ θᾶττον;' 'πάνυ
γε.' 'τί δέ; ἄν τι χεῖρον γίγνηται, οὐκ ἐξ ἀμείνονος,
καὶ ἂν δικαιότερον, ἐξ ἀδικωτέρου;' 'πῶς γὰρ οὔ;'
'ἱκανῶς οὖν,' ἔφη, 'ἔχομεν τοῦτο, ὅτι πάντα οὕτω
γίγνεται, ἐξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα;' 'πάνυ

γε.' 'τί δ' αὖ; ἔστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον μεταξὺ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων δυοῖν ὄντοιν
B δύο γενέσεις, ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου ἐπὶ | τὸ ἕτερον, ἀπὸ δ' αὖ τοῦ ἑτέρου πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον· μείζονος μὲν πράγματος καὶ ἐλάττονος μεταξὺ αὔξησις καὶ φθίσις, καὶ καλοῦμεν οὕτω τὸ μὲν αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ φθίνειν;' 'ναί,' ἔφη. 'οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, καὶ ψύχεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὕτω, κἂν εἰ μὴ χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιαχοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον, γίγνεσθαί τε αὐτὰ ἐξ ἀλλήλων γένεσίν τε εἶναι ἐξ ἑκατέρου εἰς ἄλληλα;' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἦ δ' ὅς.

C XVI. 'Τί οὖν;' ἔφη. 'τῷ | ζῆν ἐστί τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν;' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη. 'τί;' 'τὸ τεθνάναι,' ἔφη. 'οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα, εἴπερ ἐναντία ἐστιν, καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτοῖν μεταξὺ δύο δυοῖν ὄντοιν;' 'πῶς γὰρ οὔ;' 'τὴν μὲν τοίνυν ἑτέραν συζυγίαν ὧν νῦν δὴ ἔλεγον ἐγώ σοι,' ἔφη, 'ἐρῶ,' ὁ Σωκράτης, 'καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις· σὺ δέ μοι τὴν ἑτέραν. λέγω δὲ τὸ μὲν καθεύδειν, τὸ δὲ ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίγνεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι τὸ
D | καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν τὴν μὲν καταδαρθάνειν εἶναι, τὴν δ' ἀνεγείρεσθαι. ἱκανῶς σοι,' ἔφη, 'ἢ οὔ;' 'πάνυ μὲν οὖν.' 'λέγε δή μοι καὶ σύ,' ἔφη, 'οὕτω περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. οὐκ ἐναντίον μὲν φῂς τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι;' 'ἔγωγε.' 'γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων;' 'ναί.' 'ἐξ οὖν τοῦ ζῶντος τί τὸ γιγνόμενον;' 'τὸ τεθνηκός,' ἔφη. 'τί δέ,' ἦ δ' ὅς, 'ἐκ τοῦ τεθνεῶτος;' 'ἀναγκαῖον,' ἔφη, 'ὁμολογεῖν ὅτι τὸ ζῶν.'

'ἐκ τῶν τεθνεώτων ἄρα, ὦ Κέβης, τὰ ζῶντά τε καὶ
οἱ ζῶντες γίγνονται;' | 'φαίνεται,' ἔφη. 'εἰσὶν ἄρα,' E
ἔφη, 'αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν Ἅιδου.' 'ἔοικεν.' 'οὐκοῦν
καὶ τοῖν γενεσέοιν τοῖν περὶ ταῦτα ἥ γ' ἑτέρα σαφὴς
οὖσα τυγχάνει; τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφὲς δήπου, ἢ
οὔ;' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη. 'πῶς οὖν,' ἦ δ' ὅς, 'ποιήσο-
μεν; οὐκ ἀνταποδώσομεν τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ
ταύτῃ χωλὴ ἔσται ἡ φύσις; ἢ ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ
ἀποθνῄσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν;' 'πάντως που,'
ἔφη. 'τίνα ταύτην;' 'τὸ ἀναβιώσκεσθαι.' 'οὐκοῦν,'
ἦ δ' ὅς, 'εἴπερ ἔστι τὸ ἀναβιώσκεσθαι, ἐκ τῶν τεθνεώ-
των ἂν εἴη γένεσις εἰς τοὺς | ζῶντας αὕτη, τὸ ἀνα- 72
βιώσκεσθαι;' 'πάνυ γε.' 'ὁμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ
ταύτῃ τοὺς ζῶντας ἐκ τῶν τεθνεώτων γεγονέναι οὐδὲν
ἧττον ἢ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν ζώντων· τούτου δὲ
ὄντος ἱκανόν που ἐδόκει τεκμήριον εἶναι ὅτι ἀναγκαῖον
τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναί που, ὅθεν δὴ πάλιν
γίγνεσθαι.' 'δοκεῖ μοι,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες, ἐκ τῶν
ὡμολογημένων ἀναγκαῖον οὕτως ἔχειν.'

XVII. ''Ιδὲ τοίνυν οὕτως,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, ὅτι
οὐδ' ἀδίκως ὡμολογήκαμεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. εἰ γὰρ
μὴ ἀεὶ ἀνταποδιδοίη τὰ ἕτερα τοῖς | ἑτέροις γιγνόμενα B
ὡσπερεὶ κύκλῳ περιιόντα, ἀλλ' εὐθεῖά τις εἴη ἡ γέ-
νεσις ἐκ τοῦ ἑτέρου μόνον εἰς τὸ καταντικρὺ καὶ μὴ
ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ τὸ ἕτερον μηδὲ καμπὴν ποιοῖτο,
οἶσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν σχοίη
καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι καὶ παύσαιτο γιγνόμενα;'
'πῶς λέγεις;' ἔφη. 'οὐδὲν χαλεπόν,' ἦ δ' ὅς, 'ἐννοῆ-
σαι ὃ λέγω· ἀλλ' οἷον εἰ τὸ καταδαρθάνειν μὲν εἴη,
τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταποδιδοίη γιγνόμενον ἐκ

τοῦ καθεύδοντος, οἶσθ' ὅτι τελευτῶντα πάντ' ἂν
C λῆρον | τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδείξειεν καὶ οὐδαμοῦ ἂν
φαίνοιτο διὰ τὸ καὶ τἆλλα πάντα ταὐτὸν ἐκείνῳ πε-
πονθέναι, καθεύδειν. κἂν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα,
διακρίνοιτο δὲ μή, ταχὺ ἂν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγο-
νὸς εἴη, ὁμοῦ πάντα χρήματα. ὡσαύτως δέ, ὦ φίλε
Κέβης, εἰ ἀποθνῄσκοι μὲν πάντα, ὅσα τοῦ ζῆν μετα-
λάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι
τὰ τεθνεῶτα καὶ μὴ πάλιν ἀναβιώσκοιτο, ἆρ' οὐ
πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι καὶ μηδὲν
D ζῆν; εἰ γὰρ ἐκ | μὲν τῶν ἄλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο,
τὰ δὲ ζῶντα θνῄσκοι, τίς μηχανὴ μὴ οὐ πάντα κατ-
αναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι;' 'οὐδὲ μία μοι δοκεῖ,'
ἔφη ὁ Κέβης, 'ὦ Σώκρατες, ἀλλά μοι δοκεῖς παντά-
πασιν ἀληθῆ λέγειν.' 'ἔστιν γάρ,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, ὡς
ἐμοὶ δοκεῖ, παντὸς μᾶλλον οὕτω, καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα
οὐκ ἐξαπατώμενοι ὁμολογοῦμεν, ἀλλ' ἔστι τῷ ὄντι
καὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι καὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων τοὺς
ζῶντας γίγνεσθαι καὶ τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι
E [καὶ ταῖς μέν γε ἀγαθαῖς | ἄμεινον εἶναι, ταῖς δὲ
κακαῖς κάκιον].'

XVIII. 'Καὶ μήν,' ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβών, 'καὶ
κατ' ἐκεῖνόν γε τὸν λόγον, ὦ Σώκρατες, εἰ ἀληθής
ἐστιν, ὃν σὺ εἴωθας θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἡ μάθησις
οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὖσα, καὶ κατὰ
τοῦτον ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ με-
μαθηκέναι ἃ νῦν ἀναμιμνῃσκόμεθα. τοῦτο δὲ ἀδύ-
73 νατον, εἰ μὴ ἦν που ἡμῖν ἡ ψυχὴ πρὶν ἐν τῷδε | τῷ
ἀνθρωπίνῳ εἴδει γενέσθαι· ὥστε καὶ ταύτῃ ἀθάνατον
ἡ ψυχή τι ἔοικεν εἶναι.' 'ἀλλά, ὦ Κέβης,' ἔφη ὁ

Σιμμίας ὑπολαβών, 'ποῖαι τούτων αἱ ἀποδείξεις; ὑπόμνησόν με· οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.' 'ἑνὶ μὲν λόγῳ,' ἔφη ὁ Κέβης, 'καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσιν πάντα ᾗ ἔχει· καίτοι εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμη ἐνοῦσα καὶ ὀρθὸς λόγος, οὐκ ἂν οἷοί τ' ἦσαν τοῦτο ποιήσειν. ἔπειτα ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα | ἄγῃ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.' 'εἰ δὲ μὴ ταύτῃ γε,' ἔφη, 'πείθει, ὦ Σιμμία,' ὁ Σωκράτης, 'σκέψαι, ἂν τῇδέ πῄ σοι σκοπουμένῳ συνδόξῃ. ἀπιστεῖς γὰρ δή, πῶς ἡ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησίς ἐστιν;' 'ἀπιστῶ μέν σοι ἔγωγε,' ἦ δ' ὃς ὁ Σιμμίας, 'οὔ, αὐτὸ δὲ τοῦτο,' ἔφη, 'δέομαι μαθεῖν περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. καὶ σχεδόν γε ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν ἤδη μέμνημαι καὶ πείθομαι· οὐδὲν μέντ' ἂν ἧττον ἀκούοιμι νῦν, πῇ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν.' | 'τῇδ' ἔγωγε,' ἦ δ' ὅς. 'ὁμολογοῦμεν γὰρ δήπου, εἴ τίς τι ἀναμνησθήσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτο πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι.' 'πάνυ γ',' ἔφη. 'ἆρ' οὖν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγνηται τρόπῳ τοιούτῳ, ἀνάμνησιν εἶναι; λέγω δέ τινα τρόπον τόνδε· ἐάν τίς τι ἕτερον ἢ ἰδὼν ἢ ἀκούσας ἤ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβὼν μὴ μόνον ἐκεῖνο γνῷ, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἐννοήσῃ, οὗ μὴ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἆρα οὐχὶ τοῦτο δικαίως ἐλέγομεν ὅτι ἀνεμνήσθη, οὗ τὴν ἔννοιαν | ἔλαβεν;' 'πῶς λέγεις;' 'οἷον τὰ τοιάδε· ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας.' 'πῶς γὰρ οὔ;' 'οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ ἐρασταί, ὅταν ἴδωσιν λύραν ἢ ἱμάτιον ἢ ἄλλο τι οἷς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἴωθε χρῆ-

(margin: B at "ματα | ἄγῃ"; C at "γειν.' |"; D at "ἔννοιαν | ἔλαβεν")

σθαι, πάσχουσι τοῦτο· ἔγνωσάν τε τὴν λύραν καὶ ἐν
τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδός, οὗ ἦν ἡ λύρα;
τοῦτο δέ ἐστιν ἀνάμνησις; ὥσπερ καὶ Σιμμίαν τις
ἰδὼν πολλάκις Κέβητος ἀνεμνήσθη, καὶ ἄλλα που
μυρία τοιαῦτ' ἂν εἴη.' 'μυρία μέντοι νὴ Δία,' ἔφη
E ὁ Σιμμίας. 'οὐκοῦν,' ἦ δ' ὅς, 'τὸ τοιοῦτον | ἀνάμνη-
σίς τίς ἐστι; μάλιστα μέντοι, ὅταν τις τοῦτο πάθῃ
περὶ ἐκεῖνα, ἃ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν
ἤδη ἐπελέληστο;' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφη. 'τί δέ;' ἦ δ'
ὅς· 'ἔστιν ἵππον γεγραμμένον ἰδόντα καὶ λύραν γε-
γραμμένην ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν
ἰδόντα γεγραμμένον Κέβητος ἀναμνησθῆναι;' 'πάνυ
γε.' 'οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἰδόντα γεγραμμένον αὐτοῦ
74 Σιμμίου ἀναμνησθῆναι;' 'ἔστι | μέντοι,' ἔφη.

XIX. 'Ἆρ' οὖν οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει
τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἀφ' ὁμοίων, εἶναι δὲ καὶ
ἀπὸ ἀνομοίων;' 'συμβαίνει.' 'ἀλλ' ὅταν γε ἀπὸ τῶν
ὁμοίων ἀναμιμνῄσκηταί τίς τι, ἆρ' οὐκ ἀναγκαῖον
τόδε προσπάσχειν, ἐννοεῖν, εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ
τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ ἐκείνου οὗ ἀνεμνήσθη;' 'ἀνάγκη,'
ἔφη. 'σκόπει δή,' ἦ δ' ὅς, 'εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει.
φαμέν πού τι εἶναι ἴσον, οὐ ξύλον λέγω ξύλῳ οὐδὲ
λίθον λίθῳ οὐδ' ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ
παρὰ ταῦτα πάντα ἕτερόν τι, αὐτὸ τὸ ἴσον· φῶμέν
B τι εἶναι ἢ μηδέν;' 'φῶμεν μέντοι νὴ Δί',' ἔφη ὁ
Σιμμίας, 'θαυμαστῶς γε.' 'ἦ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ ὃ
ἔστιν;' 'πάνυ γε,' ἦ δ' ὅς. 'πόθεν λαβόντες αὐτοῦ
τὴν ἐπιστήμην; ἆρ' οὐκ ἐξ ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ἢ
ξύλα ἢ λίθους ἢ ἄλλα ἄττα ἰδόντες ἴσα, ἐκ τούτων
ἐκεῖνο ἐνενοήσαμεν, ἕτερον ὂν τούτων; ἢ οὐχ ἕτερόν

σοι φαίνεται; σκόπει δὲ καὶ τῇδε. ἆρ' οὐ λίθοι μὲν
ἴσοι καὶ ξύλα ἐνίοτε ταὐτὰ ὄντα τῷ μὲν ἴσα φαίνεται,
τῷ δ' οὔ;' 'πάνυ μὲν οὖν.' 'τί δέ; αὐτὰ τὰ ἴσα ἔστιν
ὅτε ἄνισά σοι ἐφάνη, ἢ ἡ | ἰσότης ἀνισότης;' 'οὐδε- C
πώποτέ γε, ὦ Σώκρατες.' 'οὐ ταὐτὸν ἄρα ἐστίν,' ἦ
δ' ὅς, 'ταῦτά τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον.' 'οὐδαμῶς
μοι φαίνεται, ὦ Σώκρατες.' 'ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ',
ἔφη, 'τῶν ἴσων, ἑτέρων ὄντων ἐκείνου τοῦ ἴσου, ὅμως
αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννενόηκάς τε καὶ εἴληφας;'
'ἀληθέστατα,' ἔφη, 'λέγεις.' 'οὐκοῦν ἢ ὁμοίου ὄντος
τούτοις ἢ ἀνομοίου;' 'πάνυ γε.' 'διαφέρει δέ γε,' ἦ
δ' ὅς, 'οὐδέν· ἕως ἂν ἄλλο ἰδὼν ἀπὸ ταύτης τῆς
ὄψεως ἄλλο ἐννοήσῃς, εἴτε ὅμοιον εἴτε | ἀνόμοιον, D
ἀναγκαῖον,' ἔφη, 'αὐτὸ ἀνάμνησιν γεγονέναι.' 'πάνυ
μὲν οὖν.' 'τί δέ;' ἦ δ' ὅς· 'ἦ πάσχομέν τι τοιοῦτον
περὶ τὰ ἐν τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν
τοῖς ἴσοις; ἆρα φαίνεται ἡμῖν οὕτως ἴσα εἶναι ὥσπερ
αὐτὸ ὃ ἔστιν ἴσον, ἢ ἐνδεῖ τι ἐκείνῳ τῷ τοιοῦτον
εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἢ οὐδέν;' 'καὶ πολύ γε,' ἔφη,
'ἐνδεῖ.' 'οὐκοῦν ὁμολογοῦμεν, ὅταν τίς τι ἰδὼν ἐννοήσῃ,
ὅτι βούλεται μὲν τοῦτο, ὃ νῦν ἐγὼ ὁρῶ, εἶναι οἷον
ἄλλο τι τῶν ὄντων, ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον
| εἶναι [ἴσον] οἷον ἐκεῖνο, ἀλλ' ἔστιν φαυλότερον, E
ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα τυχεῖν προειδότα
ἐκεῖνο ᾧ φησιν αὐτὸ προσεοικέναι μέν, ἐνδεεστέρως
δὲ ἔχειν;' 'ἀνάγκη.' 'τί οὖν; τοιοῦτον πεπόνθαμεν
καὶ ἡμεῖς, ἢ οὔ, περί τε τὰ ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ ἴσον;'
'παντάπασί γε.' 'ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδέναι τὸ
ἴσον πρὸ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ὅτε | τὸ πρῶτον ἰδόντες 75
τὰ ἴσα ἐνενοήσαμεν, ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα

εἶναι οἷον τὸ ἴσον, ἔχει δὲ ἐνδεεστέρως.' 'ἔστι ταῦτα.' 'ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε ὁμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸ ἐννενοηκέναι μηδὲ δυνατὸν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ ἰδεῖν ἢ ἅψασθαι ἢ ἔκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων· ταὐτὸν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.' 'ταὐτὸν γάρ ἐστιν, ὦ Σώκρατες, πρός γε ὃ βούλεται δηλῶσαι ὁ λόγος.' 'ἀλλὰ μὲν δὴ ἔκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆ-
B σαι, ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἐκείνου τε | ὀρέγεται τοῦ ὃ ἔστιν ἴσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεέστερά ἐστιν· ἢ πῶς λέγομεν;' 'οὕτως.' 'πρὸ τοῦ ἄρα ἄρξασθαι ἡμᾶς ὁρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ τἆλλα αἰσθάνεσθαι τυχεῖν ἔδει που εἰληφότας ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἴσου, ὅτι ἔστιν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἴσα ἐκεῖσε ἀνοίσειν, ὅτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι οἷον ἐκεῖνο, ἔστιν δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.' 'ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ὦ Σώκρατες.' 'οὐκοῦν γενόμενοι εὐθὺς ἑωρῶμέν τε καὶ ἠκούομεν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθή-
C σεις εἴχομεν;' 'πάνυ γε.' | 'ἔδει δέ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ ἴσου ἐπιστήμην εἰληφέναι;' 'ναί.' 'πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰληφέναι.' 'ἔοικεν.'

XX. 'Οὐκοῦν εἰ μὲν λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἠπιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθὺς γενόμενοι οὐ μόνον τὸ ἴσον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον ἀλλὰ καὶ ξύμπαντα τὰ τοιαῦτα; οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἴσου νῦν ὁ λόγος ἡμῖν μᾶλλόν τι ἢ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου καὶ ὁσίου καί, ὅπερ λέγω, περὶ
D | ἁπάντων, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο, ὃ ἔστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρί-

*σεσιν ἀποκρινόμενοι. ὥστε ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων
πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γενέσθαι εἰληφέναι.'
'ἔστι ταῦτα.' 'καὶ εἰ μέν γε λαβόντες ἑκάστοτε μὴ
ἐπιλελήσμεθα, εἰδότας ἀεὶ γίγνεσθαι καὶ διὰ βίου
εἰδέναι· τὸ γὰρ εἰδέναι τοῦτ' ἔστιν, λαβόντα του
ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλεκέναι· ἢ οὐ τοῦτο
λήθην λέγομεν, ὦ Σιμμία, ἐπιστήμης ἀποβολήν;' 'πάν-
τως δήπου,' | ἔφη, 'ὦ Σώκρατες.' 'εἰ δέ γε, οἶμαι,* E
*λαβόντες πρὶν γενέσθαι γιγνόμενοι ἀπωλέσαμεν, ὕστε-
ρον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ ἐκείνας
ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἅς ποτε καὶ πρὶν εἴχο-
μεν, ἆρ' οὐχ ὃ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἐπιστή-
μην ἀναλαμβάνειν ἂν εἴη; τοῦτο δέ που ἀναμιμνῄ-
σκεσθαι λέγοντες ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν;' 'πάνυ γε.'
'δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, | αἰσθόμενόν τι ἢ* 76
*ἰδόντα ἢ ἀκούσαντα ἤ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα
ἕτερόν τι ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι, ὃ ἐπελέληστο, ᾧ τοῦτο
ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ὂν ἢ ᾧ ὅμοιον· ὥστε, ὅπερ λέγω,
δυοῖν τὰ ἕτερα, ἤτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν
καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὕς φαμεν
μανθάνειν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ ἀναμιμνῄσκονται οὗτοι, καὶ
ἡ μάθησις ἀνάμνησις ἂν εἴη.' 'καὶ μάλα δὴ οὕτως
ἔχει, ὦ Σώκρατες.'*

XXI. *'Πότερον οὖν αἱρεῖ, ὦ Σιμμία, ἐπισταμέ-
νους ἡμᾶς γεγονέναι, ἢ ἀναμιμνῄσκεσθαι | ὕστερον* B
*ὧν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφότες ἦμεν;' 'οὐκ ἔχω,
ὦ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ἑλέσθαι.' 'τί δὲ τόδε;
ἔχεις ἑλέσθαι, καὶ πῇ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ; ἀνὴρ
ἐπιστάμενος περὶ ὧν ἐπίσταται ἔχοι ἂν δοῦναι λόγον
ἢ οὔ;' 'πολλὴ ἀνάγκη,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες.' 'ἦ καὶ*

δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων ὧν νῦν δὴ ἐλέγομεν;' 'βουλοίμην μέντ' ἄν,' ἔφη ὁ Σιμμίας· 'ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι, μὴ αὔριον τηνικάδε οὐκέτι ᾖ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἷός τε
C τοῦτο ποιῆσαι.' 'οὐκ | ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαί γε,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία, πάντες αὐτά;' 'οὐδαμῶς.' 'ἀναμιμνήσκονται ἄρα ἅ ποτε ἔμαθον;' 'ἀνάγκη.' 'πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν; οὐ γὰρ δὴ ἀφ' οὗ γε ἄνθρωποι γεγόναμεν.' 'οὐ δῆτα.' 'πρότερον ἄρα.' 'ναί.' 'ἦσαν ἄρα, ὦ Σιμμία, αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὶν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἴδει, χωρὶς σωμάτων, καὶ φρόνησιν εἶχον.' 'εἰ μὴ ἄρα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὦ Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας·
D οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι ὁ χρόνος.' | 'εἶεν, ὦ ἑταῖρε· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ χρόνῳ; οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι ὡμολογήσαμεν· ἢ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν, ἐν ᾧπερ καὶ λαμβάνομεν; ἢ ἔχεις ἄλλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον;' 'οὐδαμῶς, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ ἔλαθον ἐμαυτὸν οὐδὲν εἰπών.'

XXII. 'Ἆρ' οὖν οὕτως ἔχει,' ἔφη, 'ἡμῖν, ὦ Σιμμία; εἰ μὲν ἔστιν ἃ θρυλοῦμεν ἀεί, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν, ὑπάρχου-
E σαν | πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὖσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνῃ ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὶν γεγονέναι ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἂν ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη; ἆρ' οὕτως ἔχει, καὶ ἴση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὶν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε;'

'ὑπερφυῶς, ὦ Σώκρατες,' ἔφη ὁ Σιμμίας, 'δοκεῖ μοι ἡ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλόν γε καταφεύγει ὁ λόγος εἰς τὸ ὁμοίως εἶναι τήν τε | ψυχὴν ἡμῶν πρὶν 77 γενέσθαι ἡμᾶς καὶ τὴν οὐσίαν, ἣν σὺ νῦν λέγεις. οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργὲς ὂν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτ' εἶναι ὡς οἷόν τε μάλιστα, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τἆλλα πάντα, ἃ σὺ νῦν δὴ ἔλεγες· καὶ ἐμοὶ δοκεῖ ἱκανῶς ἀποδέδεικται.' 'τί δὲ δὴ Κέβητι;' ἔφη ὁ Σωκράτης· 'δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.' 'ἱκανῶς,' ἔφη ὁ Σιμμίας, 'ὡς ἔγωγε οἶμαι· καίτοι καρτερώτατος ἀνθρώπων ἐστὶν πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις· ἀλλ' οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπεῖσθαι αὐτόν, ὅτι πρὶν | γενέσθαι ἡμᾶς ἦν ἡμῶν ἡ ψυχή. B

XXIII. Εἰ μέντοι, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες, ἀποδεδεῖχθαι, ἀλλ' ἔτι ἐνέστηκεν, ὃ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἀποθνῄσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδαννῦται ἡ ψυχὴ καὶ αὐτῇ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ᾖ. τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτὴν καὶ ξυνίστασθαι ἄλλοθέν ποθεν καὶ εἶναι πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφικέσθαι, ἐπειδὰν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττηται τούτου, τότε καὶ αὐτὴν τελευτᾶν καὶ διαφθείρεσθαι;' 'εὖ λέγεις,' | ἔφη, 'ὦ Σιμμία,' ὁ C Κέβης. 'φαίνεται γὰρ ὥσπερ ἥμισυ ἀποδεδεῖχθαι οὗ δεῖ, ὅτι πρὶν γενέσθαι ἡμᾶς ἦν ἡμῶν ἡ ψυχή· δεῖ δὲ προσαποδεῖξαι, ὅτι, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἧττον ἔσται ἢ πρὶν γενέσθαι, εἰ μέλλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἔχειν.' 'ἀποδέδεικται μέν,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης,' ὁ Σωκράτης, 'καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτόν τε τὸν λόγον εἰς ταὐτὸν καὶ ὃν πρὸ τού-

του ὡμολογήσαμεν, τὸ γίγνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ
τεθνεῶτος. εἰ γάρ ἔστι μὲν ἡ ψυχὴ καὶ πρότερον,
D ἀνάγκη δὲ | αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ἰούσῃ τε καὶ γιγνομένῃ
μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνάναι
γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτήν, καὶ ἐπειδὰν ἀπο-
θάνῃ, εἶναι, ἐπειδή γε δεῖ αὖθις αὐτὴν γίγνεσθαι;
ἀποδέδεικται μὲν οὖν ὅπερ λέγετε καὶ νῦν.

XXIV. Ὅμως δέ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας
ἡδέως ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύσασθαι τὸν λόγον
ἔτι μᾶλλον καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παίδων, μὴ ὡς ἀλη-
θῶς ὁ ἄνεμος αὐτὴν ἐκβαίνουσαν ἐκ τοῦ σώματος
E διαφυσᾷ καὶ διασκεδάννυσιν, ἄλλως τε | καὶ ὅταν τύχῃ
τις μὴ ἐν νηνεμίᾳ, ἀλλ' ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι
ἀποθνῄσκων.' καὶ ὁ Κέβης ἐπιγελάσας· 'ὡς δεδιό-
των,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπείθειν· μᾶλλον
δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ' ἴσως ἔνι τις καὶ ἐν
ἡμῖν παῖς, ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται· τοῦτον οὖν
πειρώμεθα πείθειν μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ
τὰ μορμολύκεια.' 'ἀλλὰ χρή,' ἔφη ὁ Σωκράτης, 'ἐπᾴ-
δειν αὐτῷ ἑκάστης ἡμέρας, ἕως ἂν ἐξεπᾴσητε.' 'πό-
78 θεν οὖν,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες, | τῶν τοιούτων ἀγαθὸν
ἐπῳδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ,' ἔφη, 'ἡμᾶς ἀπολείπεις;'
'πολλὴ μὲν ἡ Ἑλλάς,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, ἐν ᾗ ἔνεισί που
ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη,
οὓς πάντας χρὴ διερευνᾶσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον
ἐπῳδόν, μήτε χρημάτων φειδομένους μήτε πόνων, ὡς
οὐκ ἔστιν εἰς ὅτι ἂν ἀναγκαιότερον ἀναλίσκοιτε χρή-
ματα. ζητεῖν δὲ χρὴ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων· ἴσως
γὰρ ἂν οὐδὲ ῥᾳδίως εὕροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους
τοῦτο ποιεῖν.' 'ἀλλὰ ταῦτα μὲν δή,' ἔφη, 'ὑπάρξει,'

ὁ Κέβης· 'ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, | ἐπανέλθωμεν, εἴ σοι B ἡδομένῳ ἐστίν.' 'ἀλλὰ μὴν ἡδομένῳ γε· πῶς γὰρ οὐ μέλλει;' 'καλῶς,' ἔφη, 'λέγεις.'

XXV. 'Οὐκοῦν τοιόνδε τι,' ἦ δ' ὃς ὁ Σωκράτης, 'δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκεδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι μὴ πάθῃ αὐτό, καὶ τῷ ποίῳ τινὶ οὔ· καὶ μετὰ τοῦτο αὖ ἐπισκέψασθαι, πότερον ἡ ψυχή ἐστιν, καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἢ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς;' 'ἀληθῆ,' ἔφη, 'λέγεις.' 'ἆρ' οὖν τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ | συνθέτῳ C ὄντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτῃ ᾗπερ συνετέθη· εἰ δέ τι τυγχάνει ὂν ἀξύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἴπερ τῳ ἄλλῳ;' 'δοκεῖ μοι,' ἔφη, 'οὕτως ἔχειν,' ὁ Κέβης. 'οὐκοῦν ἅπερ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀξύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ' ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταὐτά, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ σύνθετα;' 'ἔμοιγε δοκεῖ οὕτως.' 'ἴωμεν δή,' ἔφη, 'ἐπὶ ταῦτα, ἐφ' ἅπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. αὐτὴ ἡ οὐσία ἧς λόγον | δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρι- D νόμενοι, πότερον ὡσαύτως ἀεὶ ἔχει κατὰ ταὐτὰ ἢ ἄλλοτ' ἄλλως; αὐτὸ τὸ ἴσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἕκαστον, ὃ ἔστιν, τὸ ὄν, μή ποτε μεταβολὴν καὶ ἡντινοῦν ἐνδέχεται; ἢ ἀεὶ αὐτῶν ἕκαστον, ὃ ἔστι, μονοειδὲς ὂν αὐτὸ καθ' αὑτό, ὡσαύτως κατὰ ταὐτὰ ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἀλλοίωσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται;' 'ὡσαύτως,' ἔφη, 'ἀνάγκη,' ὁ Κέβης, 'κατὰ ταὐτὰ ἔχειν, ὦ Σώκρατες.' 'τί δὲ τῶν πολλῶν [καλῶν], οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ | ἱματίων ἢ ἄλλων E

ὡντινωνοῦν τοιούτων ἢ ἴσων ἢ καλῶν ἢ πάντων τῶν
ἐκείνοις ὁμωνύμων; ἆρα κατὰ ταὐτὰ ἔχει, ἢ πᾶν τοὐ-
ναντίον ἐκείνοις οὔτε αὑτὰ αὑτοῖς οὔτε ἀλλήλοις οὐ-
δέποτε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδαμῶς κατὰ ταὐτά;' 'οὕτως,'
79 ἔφη ὁ Κέβης· 'οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχει.' 'οὐκοῦν | τού-
των μὲν κἂν ἅψαιο κἂν ἴδοις κἂν ταῖς ἄλλαις αἰσθή-
σεσιν αἴσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταὐτὰ ἐχόντων οὐκ ἔστιν
ὅτῳ ποτ' ἂν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο ἢ τῷ τῆς διανοίας λο-
γισμῷ, ἀλλ' ἔστιν ἀειδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὁρατά;'
'παντάπασιν,' ἔφη, 'ἀληθῆ λέγεις.'

XXVI. 'Θῶμεν οὖν βούλει,' ἔφη, 'δύο εἴδη τῶν
ὄντων, τὸ μὲν ὁρατόν, τὸ δὲ ἀειδές;' 'θῶμεν,' ἔφη. 'καὶ
τὸ μὲν ἀειδὲς ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον, τὸ δὲ ὁρατὸν μηδέ-
ποτε κατὰ ταὐτά;' 'καὶ τοῦτο,' ἔφη, 'θῶμεν.' 'φέρε
B δή,' ἦ δ' ὅς, 'ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν | τὸ μὲν σῶμά ἐστι,
τὸ δὲ ψυχή;' 'οὐδὲν ἄλλο,' ἔφη. 'ποτέρῳ οὖν ὁμοιότε-
ρον τῷ εἴδει φαῖμεν ἂν εἶναι καὶ ξυγγενέστερον τὸ
σῶμα;' 'παντί,' ἔφη, 'τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ ὁρατῷ.'
'τί δὲ ἡ ψυχή; ὁρατὸν ἢ ἀειδές;' 'οὐχ ὑπ' ἀνθρώ-
πων γε, ὦ Σώκρατες,' ἔφη. 'ἀλλὰ ἡμεῖς γε τὰ ὁρατὰ
καὶ τὰ μὴ τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει λέγομεν· ἢ ἄλλῃ
τινὶ οἴει;' 'τῇ τῶν ἀνθρώπων.' 'τί οὖν περὶ ψυχῆς
λέγομεν; ὁρατὸν ἢ ἀόρατον εἶναι;' 'οὐχ ὁρατόν.'
'ἀειδὲς ἄρα;' 'ναί.' 'ὁμοιότερον ἄρα ψυχὴ σώματός
ἐστιν τῷ ἀειδεῖ, τὸ δὲ τῷ ὁρατῷ.' 'πᾶσα ἀνάγκη, ὦ
C | Σώκρατες.'

XXVII. 'Οὐκοῦν καὶ τόδε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι
ἡ ψυχή, ὅταν μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκο-
πεῖν τι ἢ διὰ τοῦ ὁρᾶν ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι'
ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως — τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ διὰ

τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεων σκοπεῖν τι —, τότε
μὲν ἕλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ
ταὐτὰ ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλανᾶται καὶ ταράττεται καὶ
ἰλιγγιᾷ ὥσπερ μεθύουσα, ἅτε τοιούτων ἐφαπτομένη;'
'πάνυ γε.' 'ὅταν δέ γε αὐτὴ καθ' | αὐτὴν σκοπῇ, D
ἐκεῖσε οἴχεται εἰς τὸ καθαρόν τε καὶ ἀεὶ ὂν καὶ ἀθά-
νατον καὶ ὡσαύτως ἔχον, καὶ ὡς συγγενὴς οὖσα αὐτοῦ
ἀεὶ μετ' ἐκείνου τε γίγνεται, ὅτανπερ αὐτὴ καθ' αὑτὴν
γένηται καὶ ἐξῇ αὐτῇ, καὶ πέπαυταί τε τοῦ πλάνου
καὶ περὶ ἐκεῖνα ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχει, ἅτε
τοιούτων ἐφαπτομένη· καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα
φρόνησις κέκληται;' 'παντάπασιν,' ἔφη, 'καλῶς καὶ
ἀληθῆ λέγεις, ὦ Σώκρατες.' 'ποτέρῳ οὖν αὖ σοι
δοκεῖ τῷ εἴδει καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν
| λεγομένων ψυχὴ ὁμοιότερον εἶναι καὶ ξυγγενέστε- E
ρον;' 'πᾶς ἄν μοι δοκεῖ,' ἦ δ' ὅς, 'συγχωρῆσαι, ὦ
Σώκρατες, ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ ὁ δυσμαθέστα-
τος, ὅτι ὅλῳ καὶ παντὶ ὁμοιότερόν ἐστι ψυχὴ τῷ ἀεὶ
ὡσαύτως ἔχοντι μᾶλλον ἢ τῷ μή.' 'τί δὲ τὸ σῶμα;'
'τῷ ἑτέρῳ.'

XXVIII. 'Ὅρα δὴ καὶ τῇδε, ὅτι, ἐπειδὰν ἐν τῷ
αὐτῷ ὦσι ψυχὴ καὶ σῶμα, τῷ | μὲν δουλεύειν καὶ 80
ἄρχεσθαι ἡ φύσις προστάττει, τῇ δὲ ἄρχειν καὶ δεσπό-
ζειν· καὶ κατὰ ταῦτα αὖ πότερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον
τῷ θείῳ εἶναι καὶ πότερον τῷ θνητῷ; ἢ οὐ δοκεῖ
σοι τὸ μὲν θεῖον οἷον ἄρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πε-
φυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἄρχεσθαί τε καὶ δουλεύειν;'
'ἔμοιγε.' 'ποτέρῳ οὖν ἡ ψυχὴ ἔοικεν;' 'δῆλα δή, ὦ
Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ τῷ θείῳ, τὸ δὲ σῶμα τῷ
θνητῷ.' 'σκόπει δή,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, εἰ ἐκ πάντων

τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν ξυμβαίνει, τῷ μὲν θείῳ
B καὶ | ἀθανάτῳ καὶ νοητῷ καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ
καὶ ἀεὶ ὡσαύτως κατὰ ταὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότα-
τον εἶναι ψυχήν, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ θνητῷ καὶ
πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε κατὰ
ταὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὖ εἶναι σῶμα. ἔχομέν
τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν, ὦ φίλε Κέβης, ᾗ οὐχ οὕτως
ἔχει;' 'οὐκ ἔχομεν.'

XXIX. 'Τί οὖν; τούτων οὕτως ἐχόντων ἆρ' οὐχὶ
σώματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὖ
τὸ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου;' 'πῶς
C | γὰρ οὔ;' 'ἐννοεῖς οὖν,' ἔφη, 'ὅτι, ἐπειδὰν ἀποθάνῃ
ὁ ἄνθρωπος, τὸ μὲν ὁρατὸν αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν
ὁρατῷ κείμενον, ὃ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, ᾧ προσήκει
διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν [καὶ διαπνεῖσθαι], οὐκ
εὐθὺς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπιεικῶς συχνὸν
ἐπιμένει χρόνον, ἐὰν μέν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ
σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ, καὶ πάνυ μάλα.
συμπεσὸν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθέν, ὥσπερ οἱ ἐν
Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγου ὅλον μένει ἀμήχανον
D ὅσον χρόνον. ἔνια δὲ | μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἂν
σαπῇ, ὀστᾶ τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὅμως
ὡς ἔπος εἰπεῖν ἀθάνατά ἐστιν· ἢ οὔ;' 'ναί.' 'ἡ δὲ
ψυχὴ ἄρα, τὸ ἀειδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἕτερον
οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ, εἰς Ἅιδου
ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οἷ,
ἂν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἰτέον, αὕτη
δὲ δὴ ἡμῖν ἡ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττο-
μένη τοῦ σώματος εὐθὺς διαπεφύσηται καὶ ἀπόλωλεν,
E ὥς φασιν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι; πολλοῦ γε δεῖ, | ὦ

φίλε Κέβης τε καὶ Σιμμία, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ὧδ' ἔχει· ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται, μηδὲν τοῦ σώματος ξυνεφέλκουσα, ἅτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἑκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸ καὶ συνηθροισμένη αὐτὴ εἰς αὑτήν, ἅτε μελετῶσα ἀεὶ τοῦτο — τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ὀρθῶς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὄντι τεθνάναι | μελετῶσα ῥᾳδίως· ἢ 81
οὐ τοῦτ' ἂν εἴη μελέτη θανάτου;' 'παντάπασί γε.' 'οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ τὸ ἀειδὲς ἀπέρχεται, τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον, οἷ ἀφικομένῃ ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης καὶ ἀνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἐρώτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένῃ, ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμυημένων, ὡς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ τῶν θεῶν διάγουσα; οὕτω φῶμεν, ὦ Κέβης, ἢ ἄλλως;'

XXX. *'Οὕτω νὴ Δία,' ἔφη ὁ Κέβης. 'ἐὰν δέ γε, | οἶμαι, μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλ-* B
λάττηται, ἅτε τῷ σώματι ἀεὶ ξυνοῦσα καὶ τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἐρῶσα καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθὲς ἀλλ' ἢ τὸ σωματοειδές, οὗ τις ἂν ἅψαιτο καὶ ἴδοι καὶ πίοι καὶ φάγοι καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὄμμασι σκοτῶδες καὶ ἀειδές, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ αἱρετόν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν, οὕτω δὴ ἔχουσαν οἴει ψυχὴν | αὐτὴν καθ' αὑτὴν εἰλικρινῆ C
ἀπαλλάξεσθαι;' 'οὐδ' ὁπωστιοῦν,' ἔφη. 'ἀλλὰ καὶ διειλημμένην γε, οἶμαι, ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, ὃ αὐτῇ ἡ ὁμιλία τε καὶ συνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ ἀεὶ

ξυνεῖναι καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ξύμ-
φυτον;' 'πάνυ γε.' 'ἐμβριθὲς δέ γε, ὦ φίλε, τοῦτο
οἴεσθαι χρὴ εἶναι καὶ βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὁρατόν·
ὃ δὴ καὶ ἔχουσα ἡ τοιαύτη ψυχὴ βαρύνεταί τε καὶ
ἕλκεται πάλιν εἰς τὸν ὁρατὸν τόπον, φόβῳ τοῦ ἀει-
D δοῦς τε καὶ Ἅιδου, ὥσπερ λέγεται, περὶ τὰ | μνήματά
τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἃ δὴ καὶ ὤφθη
ἄττα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, οἷα παρέχονται αἱ
τοιαῦται ψυχαὶ εἴδωλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι,
ἀλλὰ τοῦ ὁρατοῦ μετέχουσαι, διὸ καὶ ὁρῶνται.' 'εἰκός
γε, ὦ Σώκρατες.' 'εἰκὸς μέντοι, ὦ Κέβης· καὶ οὔ τί
γε τὰς τῶν ἀγαθῶν ταύτας εἶναι, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύ-
λων, αἳ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι
δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τροφῆς κακῆς οὔσης·
E καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ τοῦ | ξυν-
επακολουθοῦντος τοῦ σωματοειδοῦς ἐπιθυμίᾳ ἐνδεθῶ-
σιν εἰς σῶμα.

XXXI. Ἐνδοῦνται δέ, ὥσπερ εἰκός, εἰς τοιαῦτα
ἤθη ὁποῖ' ἄττ' ἂν καὶ μεμελετηκυῖαι τύχωσιν ἐν τῷ
βίῳ.' 'τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις, ὦ Σώκρατες;' 'οἷον
τοὺς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὕβρεις καὶ φιλοποσίας
μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαβημένους εἰς τὰ τῶν ὄνων
γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκὸς ἐνδύεσθαι. ἢ
82 οὐκ | οἴει;' 'πάνυ μὲν οὖν εἰκὸς λέγεις.' 'τοὺς δέ γε
ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας καὶ ἁρπαγὰς προτετιμηκό-
τας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ἱεράκων καὶ ἰκτίνων
γένη· ἢ ποῖ ἂν ἄλλοσέ φαμεν τὰς τοιαύτας ἰέναι;'
'ἀμέλει,' ἔφη ὁ Κέβης, 'εἰς τὰ τοιαῦτα.' 'οὐκοῦν,' ἦ
δ' ὅς, 'δῆλα δὴ καὶ τἆλλα, ᾗ ἂν ἕκαστα ἴοι, κατὰ
τὰς αὑτῶν ὁμοιότητας τῆς μελέτης;' 'δῆλον δή,' ἔφη·

'πῶς δ' οὔ;' 'οὐκοῦν εὐδαιμονέστατοι,' ἔφη, 'καὶ τούτων εἰσὶ καὶ εἰς βέλτιστον τόπον ἰόντες οἱ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν | ἐπιτετηδευκότες, ἣν B
δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην, ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγονυῖαν ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ;' 'πῇ δὴ οὗτοι εὐδαιμονέστατοι;' 'ὅτι τούτους εἰκός ἐστιν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικόν τε καὶ ἥμερον γένος, ἤ που μελιττῶν ἢ σφηκῶν ἢ μυρμήκων, ἢ καὶ εἰς ταὐτόν γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ γίγνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας μετρίους.' 'εἰκός.'

XXXII. 'Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῷ ἀπιόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι | ἀλλ' ἢ τῷ φιλομαθεῖ. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα, ὦ ἑταῖρε C
Σιμμία τε καὶ Κέβης, οἱ ὀρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἁπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἑαυτούς, οὔ τι οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι· οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι, ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῶν.' 'οὐ γὰρ ἂν πρέποι,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες,' ὁ Κέβης. 'οὐ μέντοι μὰ Δία,' ἦ δ' ὅς. | 'τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἅπασιν, ὦ Κέ- D
βης, ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματι πράττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ ταὐτὰ πορεύονται αὐτοῖς, ὡς οὐκ εἰδόσιν, ὅπῃ ἔρχονται, αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν καὶ τῇ ἐκείνης λύσει τε καὶ καθαρμῷ ταύτῃ τρέπονται ἐκείνῃ ἑπόμενοι, ᾗ ἐκείνη ὑφηγεῖται.'

XXXIII. 'Πῶς, ὦ Σώκρατες;' 'ἐγὼ ἐρῶ,' ἔφη. 'γιγνώσκουσι γάρ,' ἦ δ' ὅς, 'οἱ φιλομαθεῖς ὅτι παρα-

E λαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡ φιλοσοφία | ἀτεχνῶς
διαδεδεμένην ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένην,
ἀναγκαζομένην δὲ ὥσπερ διὰ εἱργμοῦ διὰ τούτου σκο-
πεῖσθαι τὰ ὄντα ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὑτῆς, καὶ ἐν
πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλινδουμένην, καὶ τοῦ εἱργμοῦ τὴν
δεινότητα κατιδοῦσα ὅτι δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, ὡς ἂν
83 μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλήπτωρ εἴη τοῦ | δε-
δέσθαι, — ὅπερ οὖν λέγω, γιγνώσκουσιν οἱ φιλομα-
θεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαν
αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἠρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπι-
χειρεῖ, ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης μὲν μεστὴ ἡ διὰ
τῶν ὀμμάτων σκέψις, ἀπάτης δὲ ἡ διὰ τῶν ὤτων καὶ
τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, πείθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν
ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ
εἰς αὑτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι παρακελευο-
μένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ἀλλ' ἢ αὐτὴν αὑτῇ, ὅτι
B ἂν νοήσῃ | αὐτὴ καθ' αὑτὴν αὐτὸ καθ' αὑτὸ τῶν ὄντων·
ὅτι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὂν ἄλλο, μηδὲν
ἡγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν
τε καὶ ὁρατόν, ὃ δὲ αὐτὴ ὁρᾷ νοητόν τε καὶ ἀειδές.
ταύτῃ οὖν τῇ λύσει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι
ἡ τοῦ ὡς ἀληθῶς φιλοσόφου ψυχὴ οὕτως ἀπέχεται
τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ λυπῶν καὶ φόβων,
καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι, ἐπειδάν τις σφό-
δρα ἡσθῇ ἢ φοβηθῇ ἢ λυπηθῇ ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν
τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν ὧν ἄν τις οἰηθείη,
C οἷον ἢ νοσήσας ἤ τι | ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας,
ἀλλ' ὃ πάντων μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι,
τοῦτο πάσχει καὶ οὐ λογίζεται αὐτό.' 'τί τοῦτο, ὦ
Σώκρατες;' ἔφη ὁ Κέβης. 'ὅτι ψυχὴ παντὸς ἀνθρώ-

που ἀναγκάζεται ἅμα τε ἡσθῆναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπί τῳ καὶ ἡγεῖσθαι, περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχῃ, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστατον, οὐχ οὕτως ἔχον· ταῦτα δὲ μάλιστα τὰ ὁρατά· ἢ οὔ;' 'πάνυ γε.' 'οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα | κατα- D
δεῖται ψυχὴ ὑπὸ σώματος;' 'πῶς δή;' 'ὅτι ἑκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἧλον ἔχουσα προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾷ καὶ ποιεῖ σωματοειδῆ, δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα φῇ. ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν ἀναγκάζεται, οἶμαι, ὁμότροπός τε καὶ ὁμότροφος γίγνεσθαι καὶ οἵα μηδέποτε εἰς Ἅιδου καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλὰ ἀεὶ τοῦ σώματος ἀναπλέα ἐξιέναι, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα καὶ ὥσπερ σπειρομένη ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ | τούτων ἄμοιρος εἶναι E
τῆς τοῦ θείου τε καὶ καθαροῦ καὶ μονοειδοῦς συνουσίας.' 'ἀληθέστατα,' ἔφη, 'λέγεις,' ὁ Κέβης, 'ὦ Σώκρατες.'

XXXIV. 'Τούτων τοίνυν ἕνεκα, ὦ Κέβης, οἱ δικαίως φιλομαθεῖς κόσμιοί εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὧν οἱ πολλοὶ ἕνεκά φασιν· ἢ σὺ οἴει;' | 'οὐ δῆτα ἔγωγε.' 84
'οὐ γάρ, ἀλλ' οὕτω λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλοσόφου, καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ λύπαις ἑαυτὴν πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πράττειν Πηνελόπης τινὰ ἐναντίως ἱστὸν μεταχειριζομένην, ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα, ἑπομένη τῷ λογισμῷ καὶ ἀεὶ ἐν τούτῳ οὖσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη καὶ ὑπ' ἐκείνου τρεφομένη, | ζῆν τε οἴεται B

οὕτω δεῖν, ἕως ἂν ζῇ, καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ, εἰς τὸ
ξυγγενὲς καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι
τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης τροφῆς
οὐδὲν δεινόν, μὴ φοβηθῇ, ταῦτά γ' ἐπιτηδεύσασα, ὦ
Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα ἐν τῇ
ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνέμων διαφυση-
θεῖσα καὶ διαπτομένη οἴχηται καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδα-
μοῦ ᾖ.'

XXXV. Σιγὴ οὖν ἐγένετο ταῦτα εἰπόντος τοῦ
C | Σωκράτους ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ αὐτός τε πρὸς τῷ
εἰρημένῳ λόγῳ ἦν ὁ Σωκράτης, ὡς ἰδεῖν ἐφαίνετο,
καὶ ἡμῶν οἱ πλεῖστοι. Κέβης δὲ καὶ Σιμμίας σμι-
κρὸν πρὸς ἀλλήλω διελεγέσθην· καὶ ὁ Σωκράτης ἰδὼν
αὐτὼ ἤρετο· 'τί;' ἔφη, 'ὑμῖν τὰ λεχθέντα μῶν μὴ
δοκεῖ ἐνδεῶς λέγεσθαι; πολλὰς γὰρ δὴ ἔτι ἔχει ὑπο-
ψίας καὶ ἀντιλαβάς, εἴ γε δή τις αὐτὰ μέλλει ἱκανῶς
διεξιέναι. εἰ μὲν οὖν τι ἄλλο σκοπεῖσθον, οὐδὲν
λέγω· εἰ δέ τι περὶ τούτων ἀπορεῖτον, μηδὲν ἀποκνή-
D σητε καὶ αὐτοὶ εἰπεῖν καὶ | διελθεῖν, εἴ πῃ ὑμῖν φαί-
νεται βέλτιον ἂν λεχθῆναι, καὶ αὖ καὶ ἐμὲ συμπαρα-
λαβεῖν, εἴ τι μᾶλλον οἴεσθε μετ' ἐμοῦ εὐπορήσειν.'
καὶ ὁ Σιμμίας ἔφη· 'καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, τἀληθῆ
σοι ἐρῶ. πάλαι γὰρ ἡμῶν ἑκάτερος ἀπορῶν τὸν ἕτε-
ρον προωθεῖ καὶ κελεύει ἐρέσθαι διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν
μὲν ἀκοῦσαι, ὀκνεῖν δὲ ὄχλον παρέχειν, μή σοι ἀηδὲς
ᾖ διὰ τὴν παροῦσαν συμφοράν.' καὶ ὃς ἀκούσας ἐγέ-
λασέν τε ἠρέμα καί φησιν· 'βαβαί, ὦ Σιμμία· ἦ που
E χαλεπῶς ἂν τοὺς ἄλλους | ἀνθρώπους πείσαιμι, ὡς
οὐ συμφορὰν ἡγοῦμαι τὴν παροῦσαν τύχην, ὅτε γε
μηδ' ὑμᾶς δύναμαι πείθειν, ἀλλὰ φοβεῖσθε, μὴ δυσκο-

λώτερόν τι νῦν διάκειμαι ἢ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ· καί,
ὡς ἔοικε, τῶν κύκνων δοκῶ φαυλότερος ὑμῖν εἶναι
τὴν μαντικήν, οἵ, ἐπειδὰν αἴσθωνται, ὅτι δεῖ αὐτοὺς
ἀποθανεῖν, ᾄδοντες καὶ ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ, τότε
δὴ | πλεῖστα καὶ μάλιστα ᾄδουσι, γεγηθότες, ὅτι μέλ- 85
λουσι παρὰ τὸν θεὸν ἀπιέναι, οὗπέρ εἰσι θεράποντες.
οἱ δ' ἄνθρωποι διὰ τὸ αὑτῶν δέος τοῦ θανάτου καὶ
τῶν κύκνων καταψεύδονται, καί φασιν αὐτοὺς θρη-
νοῦντας τὸν θάνατον ὑπὸ λύπης ἐξᾴδειν, καὶ οὐ
λογίζονται, ὅτι οὐδὲν ὄρνεον ᾄδει, ὅταν πεινῇ ἢ ῥιγοῖ
ἤ τινα ἄλλην λύπην λυπῆται, οὐδὲ αὐτὴ ἥ τε ἀηδὼν
καὶ χελιδὼν καὶ ὁ ἔποψ, ἃ δή φασι διὰ λύπην θρη-
νοῦντα ᾄδειν· ἀλλ' οὔτε ταῦτά μοι φαίνεται λυπού-
μενα ᾄδειν οὔτε οἱ κύκνοι, ἀλλ' ἅτε, οἶμαι, | τοῦ B
Ἀπόλλωνος ὄντες μαντικοί τέ εἰσι καὶ προειδότες τὰ
ἐν Ἅιδου ἀγαθὰ ᾄδουσι καὶ τέρπονται ἐκείνην τὴν
ἡμέραν διαφερόντως ἢ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ. ἐγὼ
δὲ καὶ αὐτὸς ἡγοῦμαι ὁμόδουλός γε εἶναι τῶν κύκνων
καὶ ἱερὸς τοῦ αὐτοῦ θεοῦ, καὶ οὐ χεῖρω ἐκείνων τὴν
μαντικὴν ἔχειν παρὰ τοῦ δεσπότου, οὐδὲ δυσθυμό-
τερον αὐτῶν τοῦ βίου ἀπαλλάττεσθαι. ἀλλὰ τούτου
γε ἕνεκα λέγειν τε χρὴ καὶ ἐρωτᾶν ὅτι ἂν βούλησθε,
ἕως ἂν Ἀθηναίων ἐῶσιν ἄνδρες ἕνδεκα.' 'καλῶς,'
ἔφη, 'λέγεις,' ὁ Σιμμίας· 'καὶ ἔγωγέ σοι ἐρῶ, ὃ
| ἀπορῶ, καὶ αὖ ὅδε, ᾗ οὐκ ἀποδέχεται τὰ εἰρημένα. C
ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, ὦ Σώκρατες, περὶ τῶν τοιούτων ἴσως
ὥσπερ καὶ σοὶ τὸ μὲν σαφὲς εἰδέναι ἐν τῷ νῦν βίῳ
ἢ ἀδύνατον εἶναι ἢ παγχάλεπόν τι, τὸ μέντοι αὖ τὰ
λεγόμενα περὶ αὐτῶν μὴ οὐχὶ παντὶ τρόπῳ ἐλέγχειν
καὶ μὴ προαφίστασθαι, πρὶν ἂν πανταχῇ σκοπῶν

*ἀπείπῃ τις, πάνυ μαλθακοῦ εἶναι ἀνδρός· δεῖν γὰρ
περὶ αὐτὰ ἕν γέ τι τούτων διαπράξασθαι, ἢ μαθεῖν,
ὅπῃ ἔχει, ἢ εὑρεῖν ἤ, εἰ ταῦτα ἀδύνατον, τὸν γοῦν
D βέλτιστον τῶν ἀνθρωπίνων λόγων λαβόντα καὶ | δυσεξ-
ελεγκτότατον, ἐπὶ τούτου ὀχούμενον ὥσπερ ἐπὶ σχεδίας
κινδυνεύοντα διαπλεῦσαι τὸν βίον, εἰ μή τις δύναιτο
ἀσφαλέστερον καὶ ἀκινδυνότερον ἐπὶ βεβαιοτέρου ὀχή-
ματος ἢ λόγου θείου τινὸς διαπορευθῆναι. καὶ δὴ
καὶ νῦν ἔγωγε οὐκ ἐπαισχυνθήσομαι ἐρέσθαι, ἐπειδὴ
καὶ σὺ ταῦτα λέγεις, οὐδ' ἐμαυτὸν αἰτιάσομαι ἐν
ὑστέρῳ χρόνῳ, ὅτι νῦν οὐκ εἶπον, ἅ ἐμοὶ δοκεῖ. ἐμοὶ
γάρ, ὦ Σώκρατες, ἐπειδὴ καὶ πρὸς ἐμαυτὸν καὶ πρὸς
τόνδε σκοπῶ τὰ εἰρημένα, οὐ πάνυ φαίνεται ἱκανῶς
εἰρῆσθαι.'*

E XXXVI. *Καὶ | ὁ Σωκράτης· 'ἴσως γάρ,' ἔφη, 'ὦ
ἑταῖρε, ἀληθῆ σοι φαίνεται· ἀλλὰ λέγε, ὅπῃ δὴ οὐχ
ἱκανῶς.' 'ταύτῃ ἔμοιγε,' ἦ δ' ὅς, 'ᾗ δὴ καὶ περὶ
ἁρμονίας ἄν τις καὶ λύρας τε καὶ χορδῶν τὸν αὐτὸν
τοῦτον λόγον εἴποι, ὡς ἡ μὲν ἁρμονία ἀόρατόν τι καὶ
ἀσώματον καὶ πάγκαλόν τι καὶ θεῖόν ἐστιν ἐν τῇ
86 ἡρμοσμένῃ λύρᾳ, | αὐτὴ δ' ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ
σώματά τε καὶ σωματοειδῆ καὶ ξύνθετα καὶ γεώδη
ἐστὶ καὶ τοῦ θνητοῦ ξυγγενῆ. ἐπειδὰν οὖν ἢ κατάξῃ
τις τὴν λύραν ἢ διατέμῃ καὶ διαρρήξῃ τὰς χορδάς,
εἴ τις διισχυρίζοιτο τῷ αὐτῷ λόγῳ ὥσπερ σύ, ὡς
ἀνάγκη ἔτι εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἐκείνην καὶ μὴ ἀπο-
λωλέναι· οὐδεμία γὰρ μηχανὴ ἂν εἴη τὴν μὲν λύραν
ἔτι εἶναι διερρωγυιῶν τῶν χορδῶν καὶ τὰς χορδὰς
θνητοειδεῖς οὔσας, τὴν δὲ ἁρμονίαν ἀπολωλέναι τὴν
B τοῦ θείου τε καὶ ἀθανάτου ὁμοφυῆ | τε καὶ ξυγγενῆ,*

προτέραν τοῦ θνητοῦ ἀπολομένην· ἀλλὰ φαίη ἀνάγκη ἔτι που εἶναι αὐτὴν τὴν ἁρμονίαν, καὶ πρότερον τὰ ξύλα καὶ τὰς χορδὰς κατασαπήσεσθαι, πρίν τι ἐκείνην παθεῖν· — καὶ γὰρ οὖν, ὦ Σώκρατες, οἶμαι ἔγωγε καὶ αὐτόν σε τοῦτο ἐντεθυμῆσθαι, ὅτι τοιοῦτόν τι μάλιστα ὑπολαμβάνομεν τὴν ψυχὴν εἶναι, ὥσπερ ἐντεταμένου τοῦ σώματος ἡμῶν καὶ συνεχομένου ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ τοιούτων τινῶν, κρᾶσιν εἶναι καὶ ἁρμονίαν αὐτῶν τούτων | τὴν C
ψυχὴν ἡμῶν, ἐπειδὰν ταῦτα καλῶς καὶ μετρίως κραθῇ πρὸς ἄλληλα. εἰ οὖν τυγχάνει ἡ ψυχὴ οὖσα ἁρμονία τις, δῆλον ὅτι, ὅταν χαλασθῇ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀμέτρως ἢ ἐπιταθῇ ὑπὸ νόσων καὶ ἄλλων κακῶν, τὴν μὲν ψυχὴν ἀνάγκη εὐθὺς ὑπάρχει ἀπολωλέναι, καίπερ οὖσαν θειοτάτην, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι ἁρμονίαι αἵ τ' ἐν τοῖς φθόγγοις καὶ αἱ ἐν τοῖς τῶν δημιουργῶν ἔργοις πᾶσι, τὰ δὲ λείψανα τοῦ σώματος ἑκάστου πολὺν χρόνον παραμένειν, ἕως ἂν ἢ κατακαυθῇ ἢ | κατασαπῇ — ὅρα D
οὖν πρὸς τοῦτον τὸν λόγον τί φήσομεν, ἐάν τις ἀξιοῖ κρᾶσιν οὖσαν τὴν ψυχὴν τῶν ἐν τῷ σώματι ἐν τῷ καλουμένῳ θανάτῳ πρώτην ἀπόλλυσθαι.'

XXXVII. Διαβλέψας οὖν ὁ Σωκράτης, ὥσπερ τὰ πολλὰ εἰώθει, καὶ μειδιάσας· 'δίκαια μέντοι,' ἔφη, 'λέγει ὁ Σιμμίας. εἰ οὖν τις ὑμῶν εὐπορώτερος ἐμοῦ, τί οὐκ ἀπεκρίνατο; καὶ γὰρ οὐ φαύλως ἔοικεν ἁπτομένῳ τοῦ λόγου. δοκεῖ μέντοι μοι χρῆναι πρὸ | τῆς E
ἀποκρίσεως ἔτι πρότερον Κέβητος ἀκοῦσαι, τί αὖ ὅδε ἐγκαλεῖ τῷ λόγῳ, ἵνα χρόνου ἐγγενομένου βουλευσώμεθα, τί ἐροῦμεν, ἔπειτα δὲ ἀκούσαντας ἢ συγχωρεῖν αὐτοῖς, ἐάν τι δοκῶσι προσᾴδειν, ἐὰν δὲ μή, οὕτως

ἤδη ὑπερδικεῖν τοῦ λόγου. ἀλλ' ἄγε,' ἦ δ' ὅς, 'ὦ
Κέβης, λέγε, τί ἦν ὃ σὲ αὖ θρᾶττον ἀπιστίαν παρέχει.'
'λέγω δή,' ἦ δ' ὃς ὁ Κέβης. 'ἐμοὶ γὰρ φαίνεται ἔτι
ἐν τῷ αὐτῷ ὁ λόγος εἶναι, καί, ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν
87 ἐλέγομεν, ταὐτὸν ἔγκλημα ἔχειν. | ὅτι μὲν γὰρ ἦν
ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ πρὶν εἰς τόδε τὸ εἶδος ἐλθεῖν, οὐκ
ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνυ χαριέντως καί, εἰ μὴ ἐπαχθές
ἐστιν εἰπεῖν, πάνυ ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι· ὡς δὲ καὶ
ἀποθανόντων ἡμῶν ἔτι που ἔσται, οὔ μοι δοκεῖ τῇδε.
ὡς μὲν οὐκ ἰσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον ψυχὴ
σώματος, οὐ συγχωρῶ τῇ Σιμμίου ἀντιλήψει· δοκεῖ γάρ
μοι πᾶσι τούτοις πάνυ πολὺ διαφέρειν. τί οὖν, ἂν
φαίη ὁ λόγος, ἔτι ἀπιστεῖς, ἐπειδὴ ὁρᾷς ἀποθανόντος
τοῦ ἀνθρώπου τό γε ἀσθενέστερον ἔτι ὄν; τὸ δὲ
B | πολυχρονιώτερον οὐ δοκεῖ σοι ἀναγκαῖον εἶναι ἔτι
σῴζεσθαι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ; πρὸς δὴ τοῦτο τόδε
ἐπίσκεψαι, εἴ τι λέγω· εἰκόνος γάρ τινος, ὡς ἔοικεν,
κἀγὼ ὥσπερ Σιμμίας δέομαι. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ ὁμοίως
λέγεσθαι ταῦτα, ὥσπερ ἄν τις περὶ ἀνθρώπου ὑφάντου
πρεσβύτου ἀποθανόντος λέγοι τοῦτον τὸν λόγον, ὅτι
οὐκ ἀπόλωλεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἔστι που ἴσως, τεκμή-
ριον δὲ παρέχοιτο θοιμάτιον, ὃ ἠμπείχετο αὐτὸς ὑφη-
νάμενος, ὅτι ἐστὶ σῶν καὶ οὐκ ἀπόλωλεν, καὶ εἴ τις
C ἀπιστοίη αὐτῷ, ἀνερωτῴη, πότερον | πολυχρονιώτερόν
ἐστι τὸ γένος ἀνθρώπου ἢ ἱματίου ἐν χρείᾳ τε ὄντος
καὶ φορουμένου, ἀποκριναμένου δέ τινος, ὅτι πολὺ
τὸ τοῦ ἀνθρώπου, οἴοιτο ἀποδεδεῖχθαι, ὅτι παντὸς
ἄρα μᾶλλον ὅ γε ἄνθρωπος σῶς ἐστιν, ἐπειδὴ τό γε
ὀλιγοχρονιώτερον οὐκ ἀπόλωλεν. τὸ δ', οἶμαι, ὦ
Σιμμία, οὐχ οὕτως ἔχει· σκόπει γὰρ καὶ σύ, ἃ λέγω.

πᾶς γὰρ ἂν ὑπολάβοι, ὅτι εὔηθες λέγει ὁ τοῦτο λέγων· ὁ γὰρ ὑφάντης οὗτος πολλὰ κατατρίψας τοιαῦτα ἱμάτια καὶ ὑφηνάμενος ἐκείνων μὲν ὕστερος ἀπόλωλεν πολλῶν ὄντων, τοῦ δὲ | τελευταίου, οἶμαι, πρότερος, D
καὶ οὐδέν τι μᾶλλον τούτου ἕνεκα ἄνθρωπός ἐστιν ἱματίου φαυλότερον οὐδ' ἀσθενέστερον. τὴν αὐτὴν δέ, οἶμαι, εἰκόνα δέξαιτ' ἂν ψυχὴ πρὸς σῶμα, καί τις λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν μέτρι' ἄν μοι φαίνοιτο λέγειν, ὡς ἡ μὲν ψυχὴ πολυχρόνιόν ἐστι, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον· ἀλλὰ γὰρ ἂν φαίη ἑκάστην τῶν ψυχῶν πολλὰ σώματα κατατρίβειν, ἄλλως τε καὶ εἰ πολλὰ ἔτη βιῴη· εἰ γὰρ ῥέοι τὸ σῶμα καὶ ἀπολλύοιτο ἔτι ζῶντος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡ ψυχὴ ἀεὶ τὸ | κατατριβόμενον ἀνυφαίνοι, ἀναγκαῖον μέντ' E
ἂν εἴη, ὁπότε ἀπολλύοιτο ἡ ψυχή, τὸ τελευταῖον ὕφασμα τυχεῖν αὐτὴν ἔχουσαν καὶ τούτου μόνου προτέραν ἀπόλλυσθαι, ἀπολομένης δὲ τῆς ψυχῆς τότ' ἤδη τὴν φύσιν τῆς ἀσθενείας ἐπιδεικνύοι τὸ σῶμα καὶ ταχὺ σαπὲν διοίχοιτο. ὥστε τούτῳ τῷ λόγῳ οὔπω ἄξιον πιστεύσαντα θαρρεῖν, ὡς, ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, ἔτι που ἡμῶν ἡ ψυχὴ ἔστιν. | εἰ γάρ τις καὶ πλέον 88
ἔτι τῷ λέγοντι, ἃ σὺ λέγεις, συγχωρήσειεν, δοὺς αὐτῷ μὴ μόνον ἐν τῷ πρὶν καὶ γενέσθαι ἡμᾶς χρόνῳ εἶναι ἡμῶν τὰς ψυχάς, ἀλλὰ μηδὲν κωλύειν, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, ἐνίων ἔτι εἶναι καὶ ἔσεσθαι καὶ πολλάκις γενήσεσθαι καὶ ἀποθανεῖσθαι αὖθις· οὕτω γὰρ αὐτὸ φύσει ἰσχυρὸν εἶναι, ὥστε πολλάκις γιγνομένην ψυχὴν ἀντέχειν· δοὺς δὲ ταῦτα ἐκεῖνο μηκέτι συγχωροῖ, μὴ οὐ πονεῖν αὐτὴν ἐν ταῖς πολλαῖς γενέσεσιν καὶ τελευτῶσάν γε ἔν τινι τῶν θανάτων παντάπασιν ἀπόλλυ-

B σθαι· τοῦτον δὲ τὸν θάνατον καὶ ταύτην τὴν | διά-
λυσιν τοῦ σώματος, ἣ τῇ ψυχῇ φέρει ὄλεθρον, μηδένα
φαίη εἰδέναι· ἀδύνατον γὰρ εἶναι ὁτῳοῦν αἰσθάνεσθαι
ἡμῶν· εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδενὶ προσήκει θά-
νατον θαρροῦντι μὴ οὐκ ἀνοήτως θαρρεῖν, ὃς ἂν μὴ
ἔχῃ ἀποδεῖξαι, ὅτι ἔστι ψυχὴ παντάπασιν ἀθάνατόν
τε καὶ ἀνώλεθρον· εἰ δὲ μή, ἀνάγκην εἶναι ἀεὶ τὸν
μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι δεδιέναι ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ
ψυχῆς, μὴ ἐν τῇ νῦν τοῦ σώματος διαζεύξει παντά-
πασιν ἀπόληται.'

XXXVIII. Πάντες οὖν ἀκούσαντες εἰπόντων
C αὐτῶν | ἀηδῶς διετέθημεν, ὡς ὕστερον ἐλέγομεν πρὸς
ἀλλήλους, ὅτι ὑπὸ τοῦ ἔμπροσθεν λόγου σφόδρα πε-
πεισμένους ἡμᾶς πάλιν ἐδόκουν ἀναταράξαι καὶ εἰς
ἀπιστίαν καταβαλεῖν οὐ μόνον τοῖς προειρημένοις
λόγοις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὕστερον μέλλοντα ῥηθήσε-
σθαι, μὴ οὐδενὸς ἄξιοι εἶμεν κριταὶ ἢ καὶ τὰ πράγ-
ματα ἄπιστα ᾖ.

ΕΧ. Νὴ τοὺς θεούς, ὦ Φαίδων, συγγνώμην γε
ἔχω ὑμῖν. καὶ γὰρ αὐτόν με νῦν ἀκούσαντά σου
τοιοῦτόν τι λέγειν πρὸς ἐμαυτὸν ἐπέρχεται· τίνι οὖν
D ἔτι | πιστεύσομεν λόγῳ; ὡς γὰρ σφόδρα πιθανὸς ὤν,
ὃν ὁ Σωκράτης ἔλεγε λόγον, νῦν εἰς ἀπιστίαν κατα-
πέπτωκεν. θαυμαστῶς γάρ μου ὁ λόγος οὗτος ἀντι-
λαμβάνεται καὶ νῦν καὶ ἀεί, τὸ ἁρμονίαν τινὰ ἡμῶν
εἶναι τὴν ψυχήν, καὶ ὥσπερ ὑπέμνησέν με ῥηθείς, ὅτι
καὶ αὐτῷ μοι ταῦτα προυδέδοκτο. καὶ πάνυ δέομαι
πάλιν ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς ἄλλου τινὸς λόγου, ὅς με πείσει,
ὡς τοῦ ἀποθανόντος οὐ συναποθνῄσκει ἡ ψυχή. λέγε
οὖν πρὸς Διός, πῇ ὁ Σωκράτης μετῆλθε τὸν λόγον;

καὶ πότερον | κἀκεῖνος, ὥσπερ ὑμᾶς φῄς, ἔνδηλός τι E
ἐγένετο ἀχθόμενος ἢ οὔ, ἀλλὰ πρᾴως ἐβοήθει τῷ
λόγῳ; καὶ ἱκανῶς ἐβοήθησεν ἢ ἐνδεῶς; πάντα ἡμῖν
δίελθε ὡς δύνασαι ἀκριβέστατα.

ΦΑΙΔ. *Καὶ μήν, ὦ Ἐχέκρατες, πολλάκις θαυμά-*
σας Σωκράτη οὐ πώποτε μᾶλλον ἠγάσθην ἢ τότε παραγε-
νόμενος. τὸ | μὲν οὖν ἔχειν, ὅτι λέγοι ἐκεῖνος, ἴσως 89
οὐδὲν ἄτοπον· ἀλλὰ ἔγωγε μάλιστα ἐθαύμασα αὐτοῦ
πρῶτον μὲν τοῦτο, ὡς ἡδέως καὶ εὐμενῶς καὶ ἀγαμέ-
νως τῶν νεανίσκων τὸν λόγον ἀπεδέξατο, ἔπειτα ἡμῶν
ὡς ὀξέως ᾔσθετο, ὃ πεπόνθειμεν ὑπὸ τῶν λόγων,
ἔπειτα ὡς εὖ ἡμᾶς ἰάσατο καὶ ὥσπερ πεφευγότας καὶ
ἡττημένους ἀνεκαλέσατο καὶ προύτρεψεν πρὸς τὸ παρέ-
πεσθαί τε καὶ συσκοπεῖν τὸν λόγον.

ΕΧ. *Πῶς δή;*

ΦΑΙΔ. *Ἐγὼ ἐρῶ. ἔτυχον γὰρ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ*
καθήμενος παρὰ τὴν κλίνην ἐπὶ | χαμαιζήλου τινός, B
ὁ δὲ ἐπὶ πολὺ ὑψηλοτέρου ἢ ἐγώ. καταψήσας οὖν
μου τὴν κεφαλὴν καὶ συμπιέσας τὰς ἐπὶ τῷ αὐχένι
τρίχας — εἰώθει γάρ, ὁπότε τύχοι, παίζειν μου εἰς
τὰς τρίχας — 'αὔριον δή,' ἔφη, 'ἴσως, ὦ Φαίδων, τὰς
καλὰς κόμας ἀποκερεῖ.' 'ἔοικεν,' ἦν δ' ἐγώ, 'ὦ Σώ-
κρατες.' 'οὔκ, ἄν γε ἐμοὶ πείθῃ.' 'ἀλλὰ τί;' ἦν δ'
ἐγώ. 'τήμερον,' ἔφη, 'κἀγὼ τὰς ἐμὰς καὶ σὺ ταύτας,
ἐάνπερ γε ἡμῖν ὁ λόγος τελευτήσῃ καὶ μὴ δυνώμεθα
αὐτὸν ἀναβιώσασθαι. καὶ ἔγωγ' ἄν, | εἰ σὺ εἴην καί C
με διαφεύγοι ὁ λόγος, ἔνορκον ἂν ποιησαίμην ὥσπερ
Ἀργεῖοι, μὴ πρότερον κομήσειν, πρὶν ἂν νικήσω ἀνα-
μαχόμενος τὸν Σιμμίου τε καὶ Κέβητος λόγον.' 'ἀλλ',
ἦν δ' ἐγώ, 'πρὸς δύο λέγεται οὐδ' ὁ Ἡρακλῆς οἷός

τε εἶναι.' 'ἀλλὰ καὶ ἐμέ,' ἔφη, 'τὸν Ἰόλεων παρα-
κάλει, ἕως ἔτι φῶς ἐστιν'. 'παρακαλῶ τοίνυν,' ἔφην,
'οὐχ ὡς Ἡρακλῆς, ἀλλ' ὡς Ἰόλεως τὸν Ἡρακλῆ.'
'οὐδὲν διοίσει,' ἔφη.

XXXIX. 'Ἀλλὰ πρῶτον εὐλαβηθῶμέν τι πάθος
μὴ πάθωμεν.' 'τὸ ποῖον;' ἦν δ' ἐγώ. 'μὴ γενώμεθα,'
D ἦ δ' ὅς, | 'μισόλογοι, ὥσπερ οἱ μισάνθρωποι γιγνό-
μενοι· ὡς οὐκ ἔστιν,' ἔφη, 'ὅτι ἄν τις μεῖζον τούτου
κακὸν πάθοι ἢ λόγους μισήσας. γίγνεται δὲ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ τρόπου μισολογία τε καὶ μισανθρωπία. ἥ τε
γὰρ μισανθρωπία ἐνδύεται ἐκ τοῦ σφόδρα τινὶ πιστεῦ-
σαι ἄνευ τέχνης, καὶ ἡγήσασθαι παντάπασί τε ἀληθῆ
εἶναι καὶ ὑγιῆ καὶ πιστὸν τὸν ἄνθρωπον, ἔπειτα ὀλίγον
ὕστερον εὑρεῖν τοῦτον πονηρόν τε καὶ ἄπιστον καὶ
αὖθις ἕτερον· καὶ ὅταν τοῦτο πολλάκις πάθῃ τις καὶ
ὑπὸ τούτων μάλιστα, οὓς ἂν ἡγήσαιτο οἰκειοτάτους
E τε καὶ ἑταιροτάτους, | τελευτῶν δὴ θαμὰ προσκρούων
μισεῖ τε πάντας καὶ ἡγεῖται οὐδενὸς οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι
τὸ παράπαν. ἢ οὐκ ᾔσθησαι σὺ τοῦτο γιγνόμενον;'
'πάνυ γε,' ἦν δ' ἐγώ. 'οὐκοῦν,' ἦ δ' ὅς, 'αἰσχρόν,
καὶ δῆλον ὅτι ἄνευ τέχνης τῆς περὶ τἀνθρώπεια ὁ
τοιοῦτος χρῆσθαι ἐπιχειρεῖ τοῖς ἀνθρώποις; εἰ γάρ
που μετὰ τέχνης ἐχρῆτο, ὥσπερ ἔχει, οὕτως ἂν ἡγήσατο,
90 τοὺς μὲν χρηστοὺς καὶ πονηροὺς | σφόδρα ὀλίγους
εἶναι ἑκατέρους, τοὺς δὲ μεταξὺ πλείστους.' 'πῶς
λέγεις;' ἔφην ἐγώ. 'ὥσπερ,' ἦ δ' ὅς, 'περὶ τῶν σφό-
δρα σμικρῶν καὶ μεγάλων· οἴει τι σπανιώτερον εἶναι
ἢ σφόδρα μέγαν ἢ σφόδρα σμικρὸν ἐξευρεῖν ἄνθρωπον
ἢ κύνα ἢ ἄλλο ὁτιοῦν; ἢ αὖ ταχὺν ἢ βραδὺν ἢ
αἰσχρὸν ἢ καλὸν ἢ λευκὸν ἢ μέλανα; ἢ οὐκ ᾔσθησαι,

ὅτι πάντων τῶν τοιούτων τὰ μὲν ἄκρα τῶν ἐσχάτων
σπάνια καὶ ὀλίγα, τὰ δὲ μεταξὺ ἄφθονα καὶ πολλά;'
'πάνυ γε,' ἦν δ' ἐγώ. 'οὐκοῦν οἴει,' ἔφη, 'εἰ πονηρίας
| ἀγὼν προτεθείη, πάνυ ἂν ὀλίγους καὶ ἐνταῦθα τοὺς B
πρώτους φανῆναι;' 'εἰκός γε,' ἦν δ' ἐγώ. 'εἰκὸς γάρ,'
ἔφη. 'ἀλλὰ ταύτῃ μὲν οὐχ ὅμοιοι οἱ λόγοι τοῖς ἀν-
θρώποις, ἀλλὰ σοῦ νῦν δὴ προάγοντος ἐγὼ ἐφεσπό-
μην, ἀλλ' ἐκείνῃ, ᾗ, ἐπειδάν τις πιστεύσῃ λόγῳ τινὶ
ἀληθεῖ εἶναι ἄνευ τῆς περὶ τοὺς λόγους τέχνης, κἄπειτα
ὀλίγον ὕστερον αὐτῷ δόξῃ ψευδὴς εἶναι, ἐνίοτε μὲν
ὤν, ἐνίοτε δ' οὐκ ὤν, καὶ αὖθις ἕτερος καὶ ἕτερος·
καὶ μάλιστα δὴ οἱ περὶ τοὺς ἀντιλογικοὺς λόγους
| διατρίψαντες οἶσθ' ὅτι τελευτῶντες οἴονται σοφώτατοι C
γεγονέναι τε καὶ κατανενοηκέναι μόνοι, ὅτι οὔτε τῶν
πραγμάτων οὐδενὸς οὐδὲν ὑγιὲς οὐδὲ βέβαιον οὔτε
τῶν λόγων, ἀλλὰ πάντα τὰ ὄντα ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐν
Εὐρίπῳ ἄνω καὶ κάτω στρέφεται καὶ χρόνον οὐδένα
ἐν οὐδενὶ μένει.' 'πάνυ μὲν οὖν,' ἔφην ἐγώ, 'ἀληθῆ
λέγεις.' 'οὐκοῦν, ὦ Φαίδων,' ἔφη, 'οἰκτρὸν ἂν εἴη
τὸ πάθος, εἰ ὄντος δή τινος ἀληθοῦς καὶ βεβαίου
λόγου καὶ δυνατοῦ κατανοῆσαι, ἔπειτα διὰ | τὸ παρα- D
γίγνεσθαι τοιουτοισὶ λόγοις τοῖς αὐτοῖς τοτὲ μὲν
δοκοῦσιν ἀληθέσιν εἶναι, τοτὲ δὲ μή, μὴ ἑαυτόν τις
αἰτιῷτο μηδὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτεχνίαν, ἀλλὰ τελευτῶν
διὰ τὸ ἀλγεῖν ἄσμενος ἐπὶ τοὺς λόγους ἀφ' ἑαυτοῦ
τὴν αἰτίαν ἀπώσαιτο καὶ ἤδη τὸν λοιπὸν βίον μισῶν
τε καὶ λοιδορῶν [τοὺς λόγους] διατελοῖ, τῶν δὲ ὄντων
τῆς ἀληθείας τε καὶ ἐπιστήμης στερηθείη.' 'νὴ τὸν
Δία,' ἦν δ' ἐγώ, 'οἰκτρὸν δῆτα.'

XL. 'Πρῶτον μὲν τοίνυν,' ἔφη, 'τοῦτο εὐλαβη-

E θῶμεν καὶ μὴ παρίωμεν εἰς τὴν | ψυχήν, ὡς τῶν
λόγων κινδυνεύει οὐδὲν ὑγιὲς εἶναι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον,
ὅτι ἡμεῖς οὔπω ὑγιῶς ἔχομεν, ἀλλὰ ἀνδριστέον καὶ
προθυμητέον ὑγιῶς ἔχειν, σοὶ μὲν οὖν καὶ τοῖς ἄλλοις
καὶ τοῦ ἔπειτα βίου παντὸς ἕνεκα, ἐμοὶ δὲ αὐτοῦ
91 ἕνεκα τοῦ | θανάτου· ὡς κινδυνεύω ἔγωγε ἐν τῷ
παρόντι περὶ αὐτοῦ τούτου οὐ φιλοσόφως ἔχειν, ἀλλ'
ὥσπερ οἱ πάνυ ἀπαίδευτοι φιλονείκως. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι
ὅταν περί του ἀμφισβητῶσιν, ὅπῃ μὲν ἔχει περὶ ὧν
ἂν ὁ λόγος ᾖ, οὐ φροντίζουσιν, ὅπως δέ, ἃ αὐτοὶ
ἔθεντο, ταῦτα δόξει τοῖς παροῦσιν, τοῦτο προθυμοῦνται.
καὶ ἐγώ μοι δοκῶ ἐν τῷ παρόντι τοσοῦτον μόνον
ἐκείνων διοίσειν· οὐ γὰρ ὅπως τοῖς παροῦσιν, ἃ ἐγὼ
λέγω, δόξῃ ἀληθῆ εἶναι προθυμηθήσομαι, εἰ μὴ εἴη
πάρεργον, ἀλλ' ὅπως αὐτῷ ἐμοὶ ὅτι μάλιστα δόξῃ
B οὕτως ἔχειν. | λογίζομαι γάρ, ὦ φίλε ἑταῖρε — θέασαι
ὡς πλεονεκτικῶς — εἰ μὲν τυγχάνει ἀληθῆ ὄντα ἃ
λέγω, καλῶς δὴ ἔχει τὸ πεισθῆναι· εἰ δὲ μηδέν ἐστι
τελευτήσαντι, ἀλλ' οὖν τοῦτόν γε τὸν χρόνον αὐτὸν
τὸν πρὸ τοῦ θανάτου ἧττον τοῖς παροῦσιν ἀηδὴς
ἔσομαι ὀδυρόμενος. ἡ δὲ ἄγνοιά μοι αὕτη οὐ ξυν-
διατελεῖ, κακὸν γὰρ ἂν ἦν, ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον ἀπο-
λεῖται. παρεσκευασμένος δή,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία τε καὶ
Κέβης, οὑτωσὶ ἔρχομαι ἐπὶ τὸν λόγον· ὑμεῖς μέντοι,
C ἂν ἐμοὶ πείθησθε, σμικρὸν | φροντίσαντες Σωκράτους,
τῆς δὲ ἀληθείας πολὺ μᾶλλον, ἐὰν μέν τι ὑμῖν δοκῶ
ἀληθὲς λέγειν, συνομολογήσατε, εἰ δὲ μή, παντὶ λόγῳ
ἀντιτείνετε, [εὐλαβούμενοι] ὅπως μὴ ἐγὼ ὑπὸ προ-
θυμίας ἅμα ἐμαυτόν τε καὶ ὑμᾶς ἐξαπατήσας ὥσπερ
μέλιττα τὸ κέντρον ἐγκαταλιπὼν οἰχήσομαι.

XLI. 'Ἀλλ' ἰτέον,' ἔφη. 'πρῶτόν με ὑπομνήσατε,
ἃ ἐλέγετε, ἐὰν μὴ φαίνωμαι μεμνημένος. Σιμμίας
μὲν γάρ, ὡς ἐγῷμαι, ἀπιστεῖ τε καὶ φοβεῖται, μὴ ἡ
ψυχὴ ὅμως καὶ θειότερον καὶ κάλλιον ὂν τοῦ | σώ- D
ματος προαπολλύηται ἐν ἁρμονίας εἴδει οὖσα· Κέβης
δέ μοι ἔδοξε τοῦτο μὲν ἐμοὶ συγχωρεῖν, πολυχρονιώ-
τερόν γε εἶναι ψυχὴν σώματος, ἀλλὰ τόδε ἄδηλον
παντί, μὴ πολλὰ δὴ σώματα καὶ πολλάκις κατατρίψασα
ἡ ψυχὴ τὸ τελευταῖον σῶμα καταλιποῦσα νῦν αὐτὴ
ἀπολλύηται, καὶ ᾖ αὐτὸ τοῦτο θάνατος, ψυχῆς ὄλεθρος,
ἐπεὶ σῶμά γε ἀεὶ ἀπολλύμενον οὐδὲν παύεται. ἆρα
ἄλλ' ἢ ταῦτ' ἐστίν, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἃ δεῖ
ἡμᾶς ἐπισκοπεῖσθαι;' συνωμολογείτην δὴ | ταῦτ' εἶναι E
ἄμφω. 'πότερον οὖν,' ἔφη, 'πάντας τοὺς ἔμπροσθε
λόγους οὐκ ἀποδέχεσθε, ἢ τοὺς μέν, τοὺς δ' οὔ;'
'τοὺς μέν,' ἐφάτην, 'τοὺς δ' οὔ.' 'τί οὖν,' ἦ δ' ὅς,
'περὶ ἐκείνου τοῦ λόγου λέγετε, ἐν ᾧ ἔφαμεν τὴν
μάθησιν ἀνάμνησιν εἶναι, καὶ τούτου οὕτως ἔχοντος
ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλοθι πρότερον ἡμῶν εἶναι τὴν
ψυχήν, πρὶν ἐν τῷ | σώματι ἐνδεθῆναι;' 'ἐγὼ μέν,' 92
ἔφη ὁ Κέβης, 'καὶ τότε θαυμαστῶς ὡς ἐπείσθην ὑπ'
αὐτοῦ καὶ νῦν ἐμμένω ὡς οὐδενὶ λόγῳ.' 'καὶ μήν,'
ἔφη ὁ Σιμμίας, 'καὶ αὐτὸς οὕτως ἔχω, καὶ πάνυ ἂν
θαυμάζοιμι, εἴ μοι περί γε τούτου ἄλλα ποτὲ δόξειεν.'
καὶ ὁ Σωκράτης· 'ἀλλὰ ἀνάγκη σοι,' ἔφη, 'ὦ ξένε
Θηβαῖε, ἄλλα δοξάσαι, ἐάνπερ μείνῃ ἥδε ἡ οἴησις, τὸ
ἁρμονίαν μὲν εἶναι σύνθετον πρᾶγμα, ψυχὴν δὲ ἁρ-
μονίαν τινὰ ἐκ τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐντεταμένων συγκεῖ-
σθαι. οὐ γάρ που ἀποδέξει γε σαυτοῦ | λέγοντος, ὡς B
πρότερον ἦν ἁρμονία συγκειμένη, πρὶν ἐκεῖνα εἶναι,

ἐξ ὧν ἔδει αὐτὴν συντεθῆναι. ἢ ἀποδέξει;' 'οὐδαμῶς,'
ἔφη, 'ὦ Σώκρατες.' 'αἰσθάνει οὖν,' ἦ δ' ὅς, 'ὅτι
ταῦτά σοι συμβαίνει λέγειν, ὅταν φῇς μὲν εἶναι τὴν
ψυχὴν πρὶν καὶ εἰς ἀνθρώπου εἶδός γε καὶ σῶμα
ἀφικέσθαι, εἶναι δὲ αὐτὴν συγκειμένην ἐκ τῶν οὐδέπω
ὄντων; οὐ γὰρ δὴ ἁρμονία γέ σοι τοιοῦτόν ἐστιν ᾧ
ἀπεικάζεις, ἀλλὰ πρότερον καὶ ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ
καὶ οἱ φθόγγοι ἔτι ἀνάρμοστοι ὄντες γίγνονται,
C | τελευταῖον δὲ πάντων ξυνίσταται ἡ ἁρμονία καὶ
πρῶτον ἀπόλλυται. οὗτος οὖν σοι ὁ λόγος ἐκείνῳ
πῶς ξυνᾴσεται;' 'οὐδαμῶς,' ἔφη ὁ Σιμμίας. 'καὶ μήν,'
ἦ δ' ὅς, 'πρέπει γε εἴπερ τῳ ἄλλῳ λόγῳ ξυνῳδῷ
εἶναι καὶ τῷ περὶ ἁρμονίας.' 'πρέπει γάρ,' ἔφη ὁ
Σιμμίας. 'οὗτος τοίνυν,' ἔφη, 'σοὶ οὐ ξυνῳδός· ἀλλ'
ὅρα, πότερον αἱρεῖ τῶν λόγων, τὴν μάθησιν ἀνάμνησιν
εἶναι ἢ ψυχὴν ἁρμονίαν;' 'πολὺ μᾶλλον,' ἔφη, 'ἐκεῖνον,
ὦ Σώκρατες. ὅδε μὲν γάρ μοι γέγονεν ἄνευ ἀπο-
D δείξεως μετὰ εἰκότος τινὸς καὶ | εὐπρεπείας, ὅθεν καὶ
τοῖς πολλοῖς δοκεῖ ἀνθρώποις· ἐγὼ δὲ τοῖς διὰ τῶν
εἰκότων τὰς ἀποδείξεις ποιουμένοις λόγοις ξύνοιδα
οὖσιν ἀλαζόσιν, καὶ ἄν τις αὐτοὺς μὴ φυλάττηται,
εὖ μάλα ἐξαπατῶσι, καὶ ἐν γεωμετρίᾳ καὶ ἐν τοῖς
ἄλλοις ἅπασιν. ὁ δὲ περὶ τῆς ἀναμνήσεως καὶ μαθή-
σεως λόγος δι' ὑποθέσεως ἀξίας ἀποδέξασθαι εἴρηται.
ἐρρήθη γάρ που οὕτως ἡμῶν εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ πρὶν
εἰς σῶμα ἀφικέσθαι, ὥσπερ αὐτῆ ἔστιν ἡ οὐσία
E ἔχουσα τὴν ἐπωνυμίαν τὴν τοῦ ὃ ἔστιν. ἐγὼ | δὲ ταύτην,
ὡς ἐμαυτὸν πείθω, ἱκανῶς τε καὶ ὀρθῶς ἀποδέδεγμαι.
ἀνάγκη οὖν μοι, ὡς ἔοικε, διὰ ταῦτα μήτε ἐμαυτοῦ μήτε
ἄλλου ἀποδέχεσθαι λέγοντος, ὡς ψυχή ἐστιν ἁρμονία.'

XLII. 'Τί δέ,' ἦ δ' ὅς, 'ὦ Σιμμία, τῇδε; δοκεῖ
σοι ἁρμονίᾳ ἢ ἄλλῃ τινὶ συνθέσει προσήκειν ἄλλως
πως ἔχειν | ἢ ὡς ἂν ἐκεῖνα ἔχῃ, ἐξ ὧν ἂν συγκέηται;' 93
'οὐδαμῶς.' 'οὐδὲ μὴν ποιεῖν τι, ὡς ἐγῷμαι, οὐδέ τι
πάσχειν ἄλλο παρ' ἃ ἂν ἐκεῖνα ἢ ποιῇ ἢ πάσχῃ;'
συνέφη. 'οὐκ ἄρα ἡγεῖσθαί γε προσήκει ἁρμονίαν
τούτων, ἐξ ὧν ἂν συντεθῇ, ἀλλ' ἕπεσθαι.' συνεδόκει.
'πολλοῦ ἄρα δεῖ ἐναντία γε ἁρμονία κινηθῆναι ἢ
φθέγξασθαι ἤ τι ἄλλο ἐναντιωθῆναι τοῖς αὑτῆς μέρε-
σιν.' 'πολλοῦ μέντοι,' ἔφη. 'τί δέ; οὐχ οὕτως ἁρμονία
πέφυκεν εἶναι ἑκάστη ἁρμονία, ὡς ἂν ἁρμοσθῇ;' 'οὐ
μανθάνω,' ἔφη. 'ἢ οὐχί,' ἦ δ' ὅς, 'ἂν μὲν μᾶλλον
ἁρμοσθῇ καὶ ἐπὶ πλέον, | εἴπερ ἐνδέχεται τοῦτο γίγνε- B
σθαι, μᾶλλόν τε ἂν ἁρμονία εἴη καὶ πλείων, εἰ δ'
ἧττόν τε καὶ ἐπ' ἔλαττον, ἧττόν τε καὶ ἐλάττων;'
'πάνυ γε.' 'ἦ οὖν ἔστι τοῦτο περὶ ψυχήν, ὥστε καὶ
κατὰ τὸ σμικρότατον [μᾶλλον] ἑτέραν ἑτέρας ψυχῆς
ἐπὶ πλέον καὶ μᾶλλον ἢ ἐπ' ἔλαττον καὶ ἧττον αὐτὸ
τοῦτο εἶναι, ψυχήν;' 'οὐδ' ὁπωστιοῦν,' ἔφη. 'φέρε δή,'
ἔφη, 'πρὸς Διός· λέγεται ψυχὴ ἡ μὲν νοῦν τε ἔχειν καὶ
ἀρετὴν καὶ εἶναι ἀγαθή, ἡ δὲ ἄνοιάν τε καὶ μοχθηρίαν
καὶ εἶναι κακή; καὶ ταῦτα ἀληθῶς | λέγεται;' 'ἀληθῶς C
μέντοι.' 'τῶν οὖν θεμένων ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι τί
τις φήσει ταῦτα ὄντα εἶναι ἐν ταῖς ψυχαῖς, τήν τε
ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν; πότερον ἁρμονίαν αὖ τινα
ἄλλην καὶ ἀναρμοστίαν; καὶ τὴν μὲν ἡρμόσθαι, τὴν
ἀγαθήν, καὶ ἔχειν ἐν αὑτῇ ἁρμονίᾳ οὔσῃ ἄλλην ἁρ-
μονίαν, τὴν δὲ ἀνάρμοστον αὐτήν τε εἶναι καὶ οὐκ
ἔχειν ἐν αὑτῇ ἄλλην;' 'οὐκ ἔχω ἔγωγ',' ἔφη ὁ Σιμμίας,
'εἰπεῖν· δῆλον δ' ὅτι τοιαῦτ' ἄττ' ἂν λέγοι ὁ ἐκεῖνο

D ὑποθέμενος.’ ‘ἀλλὰ προωμολόγηται,’ ἔφη, | ‘μηδὲν
μᾶλλον μηδ’ ἧττον ἑτέραν ἑτέρας ψυχὴν ψυχῆς εἶναι·
τοῦτο δ’ ἔστι τὸ ὁμολόγημα, μηδὲν μᾶλλον μηδ’ ἐπὶ
πλέον μηδ’ ἧττον μηδ’ ἐπ’ ἔλαττον ἑτέραν ἑτέρας
ἁρμονίαν [ἁρμονίας] εἶναι. ἦ γάρ;’ ‘πάνυ γε.’ ‘τὴν
δέ γε μηδὲν μᾶλλον μηδὲ ἧττον ἁρμονίαν οὖσαν μήτε
μᾶλλον μήτε ἧττον ἡρμόσθαι· ἔστιν οὕτως;’ ‘ἔστιν.’
‘ἡ δὲ μήτε μᾶλλον μήτε ἧττον ἡρμοσμένη ἔστιν ὅτι
πλέον ἢ ἔλαττον ἁρμονίας μετέχει, ἢ τὸ ἴσον;’ ‘τὸ
ἴσον.’ ‘οὐκοῦν ψυχὴ ἐπειδὴ οὐδὲν μᾶλλον οὐδ’ ἧττον
E ἄλλη ἄλλης αὐτὸ τοῦτο | ψυχή ἐστιν, οὐδὲ δὴ μᾶλλον
οὐδὲ ἧττον ἥρμοσται;’ ‘οὕτω.’ ‘τοῦτο δέ γε πεπονθυῖα
οὐδὲν πλέον ἀναρμοστίας οὐδὲ ἁρμονίας μετέχοι ἄν;’
‘οὐ γὰρ οὖν.’ ‘τοῦτο δ’ αὖ πεπονθυῖα ἆρ’ ἄν τι
πλέον κακίας ἢ ἀρετῆς μετέχοι ἑτέρα ἑτέρας, εἴπερ ἡ
μὲν κακία ἀναρμοστία, ἡ δὲ ἀρετὴ ἁρμονία εἴη;’
‘οὐδὲν πλέον.’ ‘μᾶλλον δέ γέ που, ὦ Σιμμία, κατὰ
94 τὸν ὀρθὸν | λόγον κακίας οὐδεμία ψυχὴ μεθέξει, εἴπερ
ἁρμονία ἐστίν· ἁρμονία γὰρ δήπου παντελῶς αὐτὸ
τοῦτο οὖσα ἁρμονία ἀναρμοστίας οὔποτ’ ἂν μετάσχοι.’
‘οὐ μέντοι.’ ‘οὐδέ γε δήπου ψυχή, οὖσα παντελῶς
ψυχή, κακίας.’ ‘πῶς γὰρ ἔκ γε τῶν προειρημένων;’
‘ἐκ τούτου ἄρα τοῦ λόγου ἡμῖν πᾶσαι ψυχαὶ πάντων
ζῴων ὁμοίως ἀγαθαὶ ἔσονται, εἴπερ ὁμοίως ψυχαὶ
πεφύκασιν αὐτὸ τοῦτο ψυχαὶ εἶναι.’ ‘ἔμοιγε δοκεῖ,’
ἔφη, ‘ὦ Σώκρατες.’ ‘ἦ καὶ καλῶς δοκεῖ,’ ἦ δ’ ὅς,
B ‘οὕτω λέγεσθαι, καὶ πάσχειν ἂν | ταῦτα ὁ λόγος, εἰ
ὀρθὴ ἡ ὑπόθεσις ἦν, τὸ ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι;’ ‘οὐδ’
ὁπωστιοῦν,’ ἔφη.

XLIII. ‘Τί δέ;’ ἦ δ’ ὅς· ‘τῶν ἐν ἀνθρώπῳ

πάντων ἔσθ' ὅτι ἄλλο λέγεις ἄρχειν ἢ ψυχὴν ἄλλως
τε καὶ φρόνιμον;' 'οὐκ ἔγωγε.' 'πότερον συγχωροῦσαν
τοῖς κατὰ τὸ σῶμα πάθεσιν ἢ καὶ ἐναντιουμένην;
λέγω δὲ τὸ τοιόνδε, οἷον καύματος ἐνόντος καὶ δίψους
ἐπὶ τοὐναντίον ἕλκειν, τὸ μὴ πίνειν, καὶ πείνης ἐνού-
σης ἐπὶ τὸ μὴ ἐσθίειν, καὶ ἄλλα μυρία που ὁρῶμεν
ἐναντιουμένην τὴν ψυχὴν | τοῖς κατὰ τὸ σῶμα· ἢ οὔ;' C
'πάνυ μὲν οὖν.' 'οὐκοῦν αὖ ὡμολογήσαμεν ἐν τοῖς
πρόσθεν μήποτ' ἂν αὐτήν, ἁρμονίαν γε οὖσαν, ἐναν-
τία ᾄδειν οἷς ἐπιτείνοιτο καὶ χαλῷτο καὶ πάλλοιτο
καὶ ἄλλο ὁτιοῦν πάθος πάσχοι ἐκεῖνα, ἐξ ὧν τυγχάνει
οὖσα, ἀλλ' ἕπεσθαι ἐκείνοις καὶ οὔποτ' ἂν ἡγεμονεύειν;'
'ὡμολογήσαμεν,' ἔφη· 'πῶς γὰρ οὔ;' 'τί οὖν; νῦν οὐ
πᾶν τοὐναντίον ἡμῖν φαίνεται ἐργαζομένη, ἡγεμο-
νεύουσά τε ἐκείνων πάντων, ἐξ ὧν φησί τις αὐτὴν
εἶναι, καὶ ἐναντιουμένη ὀλίγου πάντα | διὰ παντὸς D
τοῦ βίου καὶ δεσπόζουσα πάντας τρόπους, τὰ μὲν
χαλεπώτερον κολάζουσα καὶ μετ' ἀλγηδόνων, τά τε
κατὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν ἰατρικήν, τὰ δὲ πρᾳότε-
ρον, καὶ τὰ μὲν ἀπειλοῦσα, τὰ δὲ νουθετοῦσα, ταῖς
ἐπιθυμίαις καὶ ὀργαῖς καὶ φόβοις ὡς ἄλλη οὖσα ἄλλῳ
πράγματι διαλεγομένη; οἷόν που καὶ Ὅμηρος ἐν Ὀδυσ-
σείᾳ πεποίηκεν, οὗ λέγει τὸν Ὀδυσσέα·

στῆθος δὲ πλήξας κραδίην ἠνίπαπε μύθῳ·
τέτλαθι δή, κραδίη· καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' | ἔτλης. E

ἆρ' οἴει αὐτὸν ταῦτα ποιῆσαι διανοούμενον ὡς ἁρ-
μονίας αὐτῆς οὔσης καὶ οἵας ἄγεσθαι ὑπὸ τῶν τοῦ
σώματος παθῶν, ἀλλ' οὐχ οἵας ἄγειν τε ταῦτα καὶ
δεσπόζειν, καὶ οὔσης αὐτῆς πολὺ θειοτέρου τινὸς
πράγματος ἢ καθ' ἁρμονίαν;' 'νὴ Δία, ὦ Σώκρατες,

ἔμοιγε δοκεῖ.' 'οὐκ ἄρα, ὦ ἄριστε, ἡμῖν οὐδαμῇ καλῶς ἔχει ψυχὴν ἁρμονίαν τινὰ φάναι εἶναι· οὔτε γὰρ
95 ἄν, ὡς ἔοικεν, | Ὁμήρῳ θείῳ ποιητῇ ὁμολογοῖμεν οὔτε αὐτοὶ ἡμῖν αὐτοῖς.' ἔχειν οὕτως ἔφη.

XLIV. 'Εἶεν δή,' ἦ δ' ὃς ὁ Σωκράτης, 'τὰ μὲν Ἁρμονίας ἡμῖν τῆς Θηβαΐκῆς ἵλεά πως, ὡς ἔοικε, μετρίως γέγονεν· τί δὲ δὴ τὰ Κάδμου,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, πῶς ἱλασόμεθα καὶ τίνι λόγῳ;' 'σύ μοι δοκεῖς,' ἔφη ὁ Κέβης, 'ἐξευρήσειν· τουτονὶ γοῦν τὸν λόγον τὸν πρὸς τὴν ἁρμονίαν θαυμαστῶς μοι εἶπες ὡς παρὰ δόξαν. Σιμμίου γὰρ λέγοντος, ὅτι ἠπόρει, πάνυ ἐθαύ-
B μαζον, εἴ τι ἕξει τις χρήσασθαι | τῷ λόγῳ αὐτοῦ· πάνυ μὲν οὖν μοι ἀτόπως ἔδοξεν εὐθὺς τὴν πρώτην ἔφοδον οὐ δέξασθαι τοῦ σοῦ λόγου. ταὐτὰ δὴ οὐκ ἂν θαυμάσαιμι καὶ τὸν τοῦ Κάδμου λόγον εἰ πάθοι.' 'ὦ 'γαθέ,' ἔφη ὁ Σωκράτης, 'μὴ μέγα λέγε, μή τις ἡμῶν βασκανία περιτρέψῃ τὸν λόγον τὸν μέλλοντα λέγεσθαι. ἀλλὰ δὴ ταῦτα μὲν τῷ θεῷ μελήσει, ἡμεῖς δὲ Ὁμηρικῶς ἐγγὺς ἰόντες πειρώμεθα, εἰ ἄρα τι λέγεις. ἔστι δὲ δὴ τὸ κεφάλαιον ὧν ζητεῖς· ἀξιοῖς ἐπιδειχθῆ-
C ναι ἡμῶν τὴν ψυχὴν ἀνώλεθρόν τε καὶ | ἀθάνατον οὖσαν, εἰ φιλόσοφος ἀνὴρ μέλλων ἀποθανεῖσθαι, θαρρῶν τε καὶ ἡγούμενος ἀποθανὼν ἐκεῖ εὖ πράξειν διαφερόντως ἢ εἰ ἐν ἄλλῳ βίῳ βιοὺς ἐτελεύτα, μὴ ἀνόητόν τε καὶ ἠλίθιον θάρρος θαρρήσει. τὸ δὲ ἀποφαίνειν, ὅτι ἰσχυρόν τί ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ θεοειδὲς καὶ ἦν ἔτι πρότερον, πρὶν ἡμᾶς ἀνθρώπους γενέσθαι, οὐδὲν κωλύειν φῂς πάντα ταῦτα μηνύειν ἀθανασίαν μὲν μή, ὅτι δὲ πολυχρόνιόν τέ ἐστιν ψυχὴ καὶ ἦν που πρότερον ἀμήχανον ὅσον χρόνον καὶ ᾔδει τε καὶ

ἔπραττεν πολλὰ ἄττα· ἀλλὰ γὰρ οὐδέν τι μᾶλλον ἦν
ἀθάνατον, | ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ εἰς ἀνθρώπου σῶμα D
ἐλθεῖν ἀρχὴ ἦν αὐτῇ ὀλέθρου, ὥσπερ νόσος· καὶ
ταλαιπωρουμένη τε δὴ τοῦτον τὸν βίον ζῴη καὶ τε-
λευτῶσά γε ἐν τῷ καλουμένῳ θανάτῳ ἀπολλύοιτο.
διαφέρειν δὲ δὴ φῂς οὐδέν, εἴτε ἅπαξ εἰς σῶμα ἔρχε-
ται εἴτε πολλάκις, πρός γε τὸ ἕκαστον ἡμῶν φοβεῖ-
σθαι· προσήκειν γὰρ φοβεῖσθαι, εἰ μὴ ἀνόητος εἴη,
τῷ μὴ εἰδότι μηδὲ ἔχοντι λόγον διδόναι ὡς ἀθάνα-
τόν ἐστι. τοιαῦτ᾽ ἄττα ἐστίν, οἶμαι, ὦ | Κέβης, ἃ E
λέγεις· καὶ ἐξεπίτηδες πολλάκις ἀναλαμβάνω, ἵνα μή
τι διαφύγῃ ἡμᾶς, εἴ τέ τι βούλει, προσθῇς ἢ ἀφέ-
λῃς.' καὶ ὁ Κέβης· 'ἀλλ᾽ οὐδὲν ἔγωγε ἐν τῷ παρόντι,'
ἔφη, 'οὔτε ἀφελεῖν οὔτε προσθεῖναι δέομαι· ἔστι δὲ
ταῦτα, ἃ λέγω.'

XLV. *Ὁ οὖν Σωκράτης συχνὸν χρόνον ἐπισχὼν*
καὶ πρὸς ἑαυτόν τι σκεψάμενος· 'ού φαῦλον πρᾶγμα,'
ἔφη, 'ὦ Κέβης, ζητεῖς· ὅλως γὰρ δεῖ περὶ γενέσεως
καὶ φθορᾶς τὴν αἰτίαν διαπραγματεύσασθαι. | ἐγὼ οὖν 96
σοι δίειμι περὶ αὐτῶν, ἐὰν βούλῃ, τά γε ἐμὰ πάθη·
ἔπειτα ἄν τί σοι χρήσιμον φαίνηται ὧν ἂν λέγω,
πρὸς τὴν πειθὼ περὶ ὧν λέγεις χρήσει.' 'ἀλλὰ μήν,'
ἔφη ὁ Κέβης, 'βούλομαί γε.' 'ἄκουε τοίνυν ὡς ἐροῦν-
τος. ἐγὼ γάρ,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, νέος ὢν θαυμαστῶς
ὡς ἐπεθύμησα ταύτης τῆς σοφίας, ἣν δὴ καλοῦσι
περὶ φύσεως ἱστορίαν. ὑπερήφανος γάρ μοι ἐδόκει
εἶναι, εἰδέναι τὰς αἰτίας ἑκάστου, διὰ τί γίγνεται
ἕκαστον καὶ διὰ τί ἀπόλλυται καὶ διὰ τί ἔστι· καὶ
πολλάκις ἐμαυτὸν ἄνω κάτω | μετέβαλλον σκοπῶν πρῶ- B
τον τὰ τοιάδε, ἆρ᾽ ἐπειδὰν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν

σηπεδόνα τινὰ λάβῃ, ὥς τινες ἔλεγον, τότε δὴ τὰ ζῷα συντρέφεται· καὶ πότερον τὸ αἷμά ἐστιν ᾧ φρονοῦμεν, ἢ ὁ ἀὴρ ἢ τὸ πῦρ, ἢ τούτων μὲν οὐδέν, ὁ δ᾽ ἐγκέφαλός ἐστιν ὁ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ἀκούειν καὶ ὁρᾶν καὶ ὀσφραίνεσθαι, ἐκ τούτων δὲ γίγνοιτο μνήμη καὶ δόξα, ἐκ δὲ μνήμης καὶ δόξης λαβούσης τὸ ἠρεμεῖν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι ἐπιστήμην· καὶ αὖ τούτων τὰς φθορὰς σκοπῶν, καὶ τὰ περὶ τὸν
C | οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν πάθη, τελευτῶν οὕτως ἐμαυτῷ ἔδοξα πρὸς ταύτην τὴν σκέψιν ἀφυὴς εἶναι, ὡς οὐδὲν χρῆμα. τεκμήριον δέ σοι ἐρῶ ἱκανόν· ἐγὼ γὰρ ἃ καὶ πρότερον σαφῶς ἠπιστάμην, ὥς γε ἐμαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκουν, τότε ὑπὸ ταύτης τῆς σκέψεως οὕτω σφόδρα ἐτυφλώθην, ὥστε ἀπέμαθον καὶ ἃ πρὸ τοῦ ᾤμην εἰδέναι, περὶ ἄλλων τε πολλῶν καὶ διὰ τί ἄνθρωπος αὐξάνεται. τοῦτο γὰρ ᾤμην πρὸ τοῦ παντὶ δῆλον εἶναι, ὅτι διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν· ἐπειδὰν
D | γὰρ ἐκ τῶν σιτίων ταῖς μὲν σαρξὶ σάρκες προσγένωνται, τοῖς δὲ ὀστέοις ὀστᾶ, καὶ οὕτω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὑτῶν οἰκεῖα ἑκάστοις προσγένηται, τότε δὴ τὸν ὀλίγον ὄγκον ὄντα ὕστερον πολὺν γεγονέναι, καὶ οὕτω γίγνεσθαι τὸν σμικρὸν ἄνθρωπον μέγαν· οὕτως τότε ᾤμην· οὐ δοκῶ σοι μετρίως;' 'ἔμοιγε,' ἔφη ὁ Κέβης. 'σκέψαι δὴ καὶ τάδε ἔτι. ᾤμην γὰρ ἱκανῶς μοι δοκεῖν, ὁπότε τις φαίνοιτο ἄνθρωπος παραστὰς μέγας σμικρῷ μείζων εἶναι αὐτῇ
E τῇ κεφαλῇ, καὶ ἵππος ἵππου· καὶ | ἔτι γε τούτων ἐναργέστερα, τὰ δέκα μοι ἐδόκει τῶν ὀκτὼ πλέονα εἶναι διὰ τὸ δύο αὐτοῖς προσθεῖναι, καὶ τὸ δίπηχυ τοῦ πηχυαίου μεῖζον εἶναι διὰ τὸ ἡμίσει αὐτοῦ ὑπερέχειν.'

‘νῦν δὲ δή,’ ἔφη ὁ Κέβης, ‘τί σοι δοκεῖ περὶ αὐτῶν;’
‘πόρρω που,’ ἔφη, ‘νὴ Δία ἐμὲ εἶναι τοῦ οἴεσθαι περὶ
τούτων του τὴν αἰτίαν εἰδέναι, ὅς γε οὐκ ἀποδέχομαι
ἐμαυτοῦ οὐδὲ ὡς, ἐπειδὰν ἑνί τις προσθῇ ἕν, ἢ τὸ
ἕν, ᾧ προσετέθη, δύο γέγονεν, ἢ τὸ προστεθὲν καὶ
ᾧ προσετέθη | διὰ τὴν πρόσθεσιν τοῦ ἑτέρου τῷ ἑτέρῳ 97
δύο ἐγένετο· θαυμάζω γάρ, εἰ, ὅτε μὲν ἑκάτερον αὐτῶν
χωρὶς ἀλλήλων ἦν, ἓν ἄρα ἑκάτερον ἦν καὶ οὐκ ἤστην
τότε δύο, ἐπεὶ δ’ ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, αὕτη ἄρα
αἰτία αὐτοῖς ἐγένετο δύο γενέσθαι, ἡ ξύνοδος τοῦ
πλησίον ἀλλήλων τεθῆναι. οὐδέ γε ὡς, ἐάν τις ἓν
διασχίσῃ, δύναμαι ἔτι πείθεσθαι, ὡς αὕτη αὖ αἰτία
γέγονεν, ἡ σχίσις, τοῦ δύο γεγονέναι· ἐναντία γὰρ
γίγνεται ἢ τότε αἰτία τοῦ δύο γίγνεσθαι· | τότε μὲν B
γὰρ ὅτι συνήγετο πλησίον ἀλλήλων καὶ προσετίθετο
ἕτερον ἑτέρῳ, νῦν δ’ ὅτι ἀπάγεται καὶ χωρίζεται ἕτε-
ρον ἀφ’ ἑτέρου. οὐδέ γε, δι’ ὅτι ἓν γίγνεται, ὡς
ἐπίσταμαι, ἔτι πείθω ἐμαυτόν, οὐδ’ ἄλλο οὐδὲν ἑνὶ
λόγῳ, δι’ ὅτι γίγνεται ἢ ἀπόλλυται ἢ ἔστι, κατὰ τοῦ-
τον τὸν τρόπον τῆς μεθόδου, ἀλλά τιν’ ἄλλον τρόπον
αὐτὸς εἰκῇ φύρω, τοῦτον δὲ οὐδαμῇ προσίεμαι.

XLVI. ’Αλλ’ ἀκούσας μέν ποτε ἐκ βιβλίου τινός,’
ὡς ἔφη, ‘’Αναξαγόρου ἀναγιγνώσκοντος, καὶ λέγοντος,
ὡς | ἄρα νοῦς ἐστιν ὁ διακοσμῶν τε καὶ πάντων αἴτιος, C
ταύτῃ δὴ τῇ αἰτίᾳ ἥσθην τε καὶ ἔδοξέ μοι τρόπον
τινὰ εὖ ἔχειν τὸ τὸν νοῦν εἶναι πάντων αἴτιον, καὶ
ἡγησάμην, εἰ τοῦθ’ οὕτως ἔχει, τόν γε νοῦν κοσμοῦντα
πάντα κοσμεῖν καὶ ἕκαστον τιθέναι ταύτῃ, ὅπῃ ἂν
βέλτιστα ἔχῃ· εἰ οὖν τις βούλοιτο τὴν αἰτίαν εὑρεῖν
περὶ ἑκάστου, ὅπῃ γίγνεται ἢ ἀπόλλυται ἢ ἔστι, τοῦτο

δεῖν περὶ αὐτοῦ εὑρεῖν, ὅπῃ βέλτιστον αὐτῷ ἐστιν ἢ
εἶναι ἢ ἄλλο ὁτιοῦν πάσχειν ἢ ποιεῖν· ἐκ δὲ δὴ τοῦ
D | λόγου τούτου οὐδὲν ἄλλο σκοπεῖν προσήκειν ἀν-
θρώπῳ καὶ περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ ἄλλων, ἀλλ' ἢ τὸ
ἄριστον καὶ τὸ βέλτιστον. ἀναγκαῖον δὲ εἶναι τὸν
αὐτὸν τοῦτον καὶ τὸ χεῖρον εἰδέναι· τὴν αὐτὴν γὰρ
εἶναι ἐπιστήμην περὶ αὐτῶν. ταῦτα δὴ λογιζόμενος
ἄσμενος εὑρηκέναι ᾤμην διδάσκαλον τῆς αἰτίας περὶ
τῶν ὄντων κατὰ νοῦν ἐμαυτῷ, τὸν Ἀναξαγόραν, καί
μοι φράσειν πρῶτον μέν, πότερον ἡ γῆ πλατεῖά
E ἐστιν ἢ στρογγύλη, ἐπειδὴ δὲ φράσειεν, | ἐπεκδιηγή-
σεσθαι τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀνάγκην, λέγοντα τὸ ἄμει-
νον καὶ ὅτι αὐτὴν ἄμεινον ἦν τοιαύτην εἶναι· καὶ εἰ
ἐν μέσῳ φαίη εἶναι αὐτήν, ἐπεκδιηγήσεσθαι, ὡς ἄμει-
νον ἦν αὐτὴν ἐν μέσῳ εἶναι· καὶ εἴ μοι ταῦτα ἀπο-
φαίνοιτο, παρεσκευάσμην ὡς οὐκέτι ποθεσόμενος αἰτίας
ἄλλο εἶδος. καὶ δὴ καὶ περὶ ἡλίου οὕτω παρεσκευ-
98 άσμην, | ὡσαύτως πευσόμενος, καὶ σελήνης καὶ τῶν
ἄλλων ἄστρων, τάχους τε πέρι πρὸς ἄλληλα καὶ τρο-
πῶν καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων, πῇ ποτε ταῦτ' ἄμει-
νόν ἐστιν ἕκαστον καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν, ἃ πάσχει.
οὐ γὰρ ἄν ποτε αὐτὸν ᾤμην, φάσκοντά γε ὑπὸ νοῦ
αὐτὰ κεκοσμῆσθαι, ἄλλην τινὰ αὐτοῖς αἰτίαν ἐπενεγ-
κεῖν ἢ ὅτι βέλτιστον αὐτὰ οὕτως ἔχειν ἐστίν, ὥσπερ
B ἔχει· ἑκάστῳ οὖν | αὐτὸν ἀποδιδόντα τὴν αἰτίαν καὶ
κοινῇ πᾶσι τὸ ἑκάστῳ βέλτιστον ᾤμην καὶ τὸ κοινὸν
πᾶσιν ἐπεκδιηγήσεσθαι ἀγαθόν· καὶ οὐκ ἂν ἀπεδόμην
πολλοῦ τὰς ἐλπίδας, ἀλλὰ πάνυ σπουδῇ λαβὼν τὰς
βίβλους ὡς τάχιστα οἷός τ' ἢ ἀνεγίγνωσκον, ἵν' ὡς
τάχιστα εἰδείην τὸ βέλτιστον καὶ τὸ χεῖρον.

XLVII. Ἀπὸ δὴ θαυμαστῆς ἐλπίδος, ὦ ἑταῖρε,
ᾠχόμην φερόμενος, ἐπειδὴ προϊὼν καὶ ἀναγιγνώ-
σκων ὁρῶ ἄνδρα τῷ μὲν νῷ οὐδὲν χρώμενον οὐδέ
τινας αἰτίας ἐπαιτιώμενον εἰς τὸ | διακοσμεῖν τὰ C
πράγματα, ἀέρας δὲ καὶ αἰθέρας καὶ ὕδατα αἰτιώ-
μενον καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ ἄτοπα. καί μοι ἔδοξεν
ὁμοιότατον πεπονθέναι, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγων, ὅτι
Σωκράτης πάντα, ὅσα πράττει, νῷ πράττει, κἄπειτα
ἐπιχειρήσας λέγειν τὰς αἰτίας ἑκάστων ὧν πράττω,
λέγοι πρῶτον μέν, ὅτι διὰ ταῦτα νῦν ἐνθάδε κάθη-
μαι, ὅτι σύγκειταί μου τὸ σῶμα ἐξ ὀστέων καὶ νεύ-
ρων, καὶ τὰ μὲν ὀστᾶ ἐστιν στερεὰ καὶ διαφυὰς ἔχει
χωρὶς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τὰ δὲ νεῦρα οἷα ἐπιτείνεσθαι
| καὶ ἀνίεσθαι, περιαμπέχοντα τὰ ὀστᾶ μετὰ τῶν σαρ- D
κῶν καὶ δέρματος, ὃ συνέχει αὐτά· αἰωρουμένων οὖν
τῶν ὀστέων ἐν ταῖς αὑτῶν ξυμβολαῖς χαλῶντα καὶ
συντείνοντα τὰ νεῦρα κάμπτεσθαί που ποιεῖ οἷόν
τ᾽ εἶναι ἐμὲ νῦν τὰ μέλη, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν
συγκαμφθεὶς ἐνθάδε κάθημαι· καὶ αὖ περὶ τοῦ δια-
λέγεσθαι ὑμῖν ἑτέρας τοιαύτας αἰτίας λέγοι, φωνάς
τε καὶ ἀέρας καὶ ἀκοὰς καὶ ἄλλα μυρία τοιαῦτα αἰτι-
ώμενος, ἀμελήσας τὰς ὡς | ἀληθῶς αἰτίας λέγειν, ὅτι, E
ἐπειδὴ Ἀθηναίοις ἔδοξε βέλτιον εἶναι ἐμοῦ καταψη-
φίσασθαι, διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἐμοὶ βέλτιον αὖ δέδοκται
ἐνθάδε καθῆσθαι, καὶ δικαιότερον παραμένοντα ὑπέχειν
τὴν δίκην, ἣν ἂν κελεύσωσιν· ἐπεὶ νὴ τὸν κύνα, ὡς
ἐγῷμαι, πάλαι ἂν | ταῦτα τὰ νεῦρά τε καὶ τὰ ὀστᾶ 99
ἢ περὶ Μέγαρα ἢ Βοιωτοὺς ἦν, ὑπὸ δόξης φερόμενα
τοῦ βελτίστου, εἰ μὴ δικαιότερον ᾤμην καὶ κάλλιον
εἶναι πρὸ τοῦ φεύγειν τε καὶ ἀποδιδράσκειν ὑπέχειν

τῇ πόλει δίκην, ἥντιν' ἂν τάττῃ. ἀλλ' αἴτια μὲν τὰ τοιαῦτα καλεῖν λίαν ἄτοπον· εἰ δέ τις λέγοι, ὅτι ἄνευ τοῦ τὰ τοιαῦτα ἔχειν καὶ ὀστᾶ καὶ νεῦρα καὶ ὅσα ἄλλα ἔχω, οὐκ ἂν οἷός τ' ἦν ποιεῖν τὰ δόξαντά μοι, ἀληθῆ ἂν λέγοι· ὡς μέντοι διὰ ταῦτα ποιῶ ἃ ποιῶ
B καὶ ταῦτα νῷ πράττω, ἀλλ' οὐ τῇ τοῦ | βελτίστου αἱρέσει, πολλὴ καὶ μακρὰ ῥᾳθυμία ἂν εἴη τοῦ λόγου. τὸ γὰρ μὴ διελέσθαι οἷόν τ' εἶναι, ὅτι ἄλλο μέν τί ἐστι τὸ αἴτιον τῷ ὄντι, ἄλλο δὲ ἐκεῖνο, ἄνευ οὗ τὸ αἴτιον οὐκ ἄν ποτ' εἴη αἴτιον· ὃ δή μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ ὥσπερ ἐν σκότει, ἀλλοτρίῳ ὀνόματι προσχρώμενοι, ὡς αἴτιον αὐτὸ προσαγορεύειν. διὸ δὴ καὶ ὁ μέν τις δίνην περιτιθεὶς τῇ γῇ ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ μένειν δὴ ποιεῖ τὴν γῆν, ὁ δὲ ὥσπερ καρδόπῳ πλατείᾳ βάθρον τὸν ἀέρα ὑπερείδει· τὴν δὲ τοῦ
C ὡς οἷόν τε | βέλτιστα αὐτὰ τεθῆναι δύναμιν οὕτω νῦν κεῖσθαι, ταύτην οὔτε ζητοῦσιν οὔτε τινὰ οἴονται δαιμονίαν ἰσχὺν ἔχειν, ἀλλὰ ἡγοῦνται τούτου Ἄτλαντα ἄν ποτε ἰσχυρότερον καὶ ἀθανατώτερον καὶ μᾶλλον ἅπαντα συνέχοντα ἐξευρεῖν, καὶ ὡς ἀληθῶς τὸ ἀγαθὸν καὶ δέον ξυνδεῖν καὶ συνέχειν οὐδὲν οἴονται. ἐγὼ μὲν οὖν τῆς τοιαύτης αἰτίας, ὅπῃ ποτὲ ἔχει, μαθητὴς ὁτουοῦν ἥδιστ' ἂν γενοίμην· ἐπειδὴ δὲ ταύτης ἐστερήθην καὶ οὔτ' αὐτὸς εὑρεῖν οὔτε παρ' ἄλλου μαθεῖν οἷός τε ἐγε-
D νόμην, τὸν | δεύτερον πλοῦν ἐπὶ τὴν τῆς αἰτίας ζήτησιν ᾗ πεπραγμάτευμαι, βούλει σοι,' ἔφη, 'ἐπίδειξιν ποιήσωμαι, ὦ Κέβης;' 'ὑπερφυῶς μὲν οὖν,' ἔφη, 'ὡς βούλομαι.'

XLVIII. 'Ἔδοξε τοίνυν μοι,' ἦ δ' ὅς, 'μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ἀπείρηκα τὰ ὄντα σκοπῶν, δεῖν εὐλαβηθῆναι, μὴ πάθοιμι, ὅπερ οἱ τὸν ἥλιον ἐκλείποντα θεωροῦν-

τες καὶ σκοπούμενοι· διαφθείρονται γάρ που ἔνιοι τὰ
ὄμματα, ἐὰν μὴ ἐν ὕδατι ἤ τινι τοιούτῳ σκοπῶνται
τὴν εἰκόνα | αὐτοῦ. τοιοῦτόν τι καὶ ἐγὼ διενοήθην, E
καὶ ἔδεισα, μὴ παντάπασι τὴν ψυχὴν τυφλωθείην
βλέπων πρὸς τὰ πράγματα τοῖς ὄμμασι καὶ ἑκάστῃ
τῶν αἰσθήσεων ἐπιχειρῶν ἅπτεσθαι αὐτῶν. ἔδοξε δή
μοι χρῆναι εἰς τοὺς λόγους καταφυγόντα ἐν ἐκείνοις
σκοπεῖν τῶν ὄντων τὴν ἀλήθειαν. ἴσως μὲν οὖν ᾧ
εἰκάζω τρόπον τινὰ οὐκ ἔοικεν. | οὐ γὰρ πάνυ συγχωρῶ 100
τὸν ἐν τοῖς λόγοις σκοπούμενον τὰ ὄντα ἐν εἰκόσι
μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὸν ἐν τοῖς ἔργοις· ἀλλ' οὖν δὴ
ταύτῃ γε ὥρμησα, καὶ ὑποθέμενος ἑκάστοτε λόγον,
ὃν ἂν κρίνω ἐρρωμενέστατον εἶναι, ἃ μὲν ἄν μοι
δοκῇ τούτῳ συμφωνεῖν, τίθημι ὡς ἀληθῆ ὄντα, καὶ
περὶ αἰτίας καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ὄντων,
ἃ δ' ἂν μή, ὡς οὐκ ἀληθῆ. βούλομαι δέ σοι σαφέ-
στερον εἰπεῖν ἃ λέγω· οἶμαι γάρ σε νῦν οὐ μανθά-
νειν.' 'οὐ μὰ τὸν Δία,' ἔφη ὁ Κέβης, 'οὐ σφόδρα.'

XLIX. ''Ἀλλ',' ἦ δ' ὅς, 'ὧδε | λέγω, οὐδὲν και- B
νόν, ἀλλ' ἅπερ ἀεὶ καὶ ἄλλοτε καὶ ἐν τῷ παρεληλυ-
θότι λόγῳ οὐδὲν πέπαυμαι λέγων. ἔρχομαι γὰρ δὴ
ἐπιχειρῶν σοι ἐπιδείξασθαι τῆς αἰτίας τὸ εἶδος ὃ
πεπραγμάτευμαι, καὶ εἶμι πάλιν ἐπ' ἐκεῖνα τὰ πολυ-
θρύλητα καὶ ἄρχομαι ἀπ' ἐκείνων, ὑποθέμενος εἶναί
τι καλὸν αὐτὸ καθ' αὑτὸ καὶ ἀγαθὸν καὶ μέγα καὶ
τἆλλα πάντα· ἃ εἴ μοι δίδως τε καὶ συγχωρεῖς εἶναι
ταῦτα, ἐλπίζω σοι ἐκ τούτων τὴν αἰτίαν ἐπιδείξειν
καὶ ἀνευρήσειν, ὡς ἀθάνατον ἡ ψυχή.' 'ἀλλὰ μήν,'
ἔφη ὁ | Κέβης, 'ὡς διδόντος σοι οὐκ ἂν φθάνοις C
περαίνων.' 'σκόπει δή,' ἔφη, 'τὰ ἑξῆς ἐκείνοις, ἐάν

σοι ξυνδοκῇ ὥσπερ ἐμοί. φαίνεται γάρ μοι, εἴ τί
ἐστιν ἄλλο καλὸν πλὴν αὐτὸ τὸ καλόν, οὐδὲ δι' ἓν
ἄλλο καλὸν εἶναι ἢ διότι μετέχει ἐκείνου τοῦ καλοῦ·
καὶ πάντα δὴ οὕτως λέγω. τῇ τοιᾷδε αἰτίᾳ συγχω-
ρεῖς;' 'συγχωρῶ,' ἔφη. 'οὐ τοίνυν,' ἦ δ' ὅς, 'ἔτι
μανθάνω οὐδὲ δύναμαι τὰς ἄλλας αἰτίας τὰς σοφὰς
ταύτας γιγνώσκειν· ἀλλ' ἐάν τίς μοι λέγῃ, δι' ὅτι
D καλόν ἐστιν ὁτιοῦν, ἢ χρῶμα εὐανθὲς | ἔχον ἢ σχῆμα
ἢ ἄλλο ὁτιοῦν τῶν τοιούτων, τὰ μὲν ἄλλα χαίρειν
ἐῶ, ταράττομαι γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι, τοῦτο δὲ
ἁπλῶς καὶ ἀτέχνως καὶ ἴσως εὐήθως ἔχω παρ' ἐμαυτῷ,
ὅτι οὐκ ἄλλο τι ποιεῖ αὐτὸ καλὸν ἢ ἡ ἐκείνου τοῦ
καλοῦ εἴτε παρουσία εἴτε κοινωνία [εἴτε] ὅπῃ δὴ καὶ
ὅπως προσγενομένη· οὐ γὰρ ἔτι τοῦτο διισχυρίζομαι,
ἀλλ' ὅτι τῷ καλῷ πάντα τὰ καλὰ γίγνεται καλά.
τοῦτο γάρ μοι δοκεῖ ἀσφαλέστατον εἶναι καὶ ἐμαυτῷ
ἀποκρίνασθαι καὶ ἄλλῳ, καὶ τούτου ἐχόμενος ἡγοῦμαι
E οὐκ ἄν | ποτε πεσεῖν, ἀλλ' ἀσφαλὲς εἶναι καὶ ἐμοὶ
καὶ ὁτῳοῦν ἄλλῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι τῷ καλῷ τὰ καλὰ
καλά· ἢ οὐ καὶ σοὶ δοκεῖ;' 'δοκεῖ.' 'καὶ μεγέθει ἄρα
τὰ μεγάλα μεγάλα καὶ τὰ μείζω μείζω, καὶ σμικρότητι
τὰ ἐλάττω ἐλάττω;' 'ναί.' 'οὐδὲ σὺ ἄρ' ἂν ἀποδέ-
χοιο, εἴ τίς τινα φαίη ἕτερον ἑτέρου τῇ κεφαλῇ μείζω
101 εἶναι, καὶ τὸν ἐλάττω τῷ αὐτῷ τούτῳ ἐλάττω, | ἀλλὰ
διαμαρτύροιο ἄν, ὅτι σὺ μὲν οὐδὲν ἄλλο λέγεις ἢ
ὅτι τὸ μεῖζον πᾶν ἕτερον ἑτέρου οὐδενὶ ἄλλῳ μεῖζόν
ἐστιν ἢ μεγέθει, καὶ διὰ τοῦτο μεῖζον, διὰ τὸ μέγε-
θος, τὸ δὲ ἔλαττον οὐδενὶ ἄλλῳ ἔλαττον ἢ σμικρό-
τητι, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαττον, διὰ τὴν σμικρότητα,
φοβούμενος, οἶμαι, μή τίς σοι ἐναντίος λόγος ἀπαν-

τήσῃ, ἐὰν τῇ κεφαλῇ μείζονά τινα φῇς εἶναι καὶ
ἐλάττω, πρῶτον μὲν τῷ αὐτῷ τὸ μεῖζον μεῖζον εἶναι
καὶ τὸ ἔλαττον ἔλαττον, ἔπειτα τῇ κεφαλῇ σμικρᾷ
οὔσῃ τὸν μείζω | μείζω εἶναι, καὶ τοῦτο δὴ τέρας B
εἶναι, τὸ σμικρῷ τινι μέγαν τινὰ εἶναι· ἢ οὐκ ἂν
φοβοῖο ταῦτα;' καὶ ὁ Κέβης γελάσας· 'ἔγωγε,' ἔφη.
'οὐκοῦν,' ἦ δ' ὅς, 'τὰ δέκα τῶν ὀκτὼ δυοῖν πλείω
εἶναι, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὑπερβάλλειν, φοβοῖο
ἂν λέγειν, ἀλλὰ μὴ πλήθει καὶ διὰ τὸ πλῆθος; καὶ
τὸ δίπηχυ τοῦ πηχυαίου ἡμίσει μεῖζον εἶναι, ἀλλ' οὐ
μεγέθει; ὁ αὐτὸς γάρ που φόβος.' 'πάνυ γ',' ἔφη.
'τί δέ; ἑνὶ ἑνὸς προστεθέντος τὴν πρόσθεσιν αἰτίαν
εἶναι τοῦ δύο γενέσθαι ἢ διασχισθέντος τὴν σχίσιν
| οὐκ εὐλαβοῖο ἂν λέγειν; καὶ μέγα ἂν βοῴης, ὅτι C
οὐκ οἶσθα ἄλλως πως ἕκαστον γιγνόμενον ἢ μετασχὸν
τῆς ἰδίας οὐσίας ἑκάστου, οὗ ἂν μετάσχῃ, καὶ ἐν τού-
τοις οὐκ ἔχεις ἄλλην τινὰ αἰτίαν τοῦ δύο γενέσθαι
ἀλλ' ἢ τὴν τῆς δυάδος μετάσχεσιν, καὶ δεῖν τούτου
μετασχεῖν τὰ μέλλοντα δύο ἔσεσθαι, καὶ μονάδος ὃ
ἂν μέλλῃ ἓν ἔσεσθαι, τὰς δὲ σχίσεις ταύτας καὶ προσ-
θέσεις καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας κομψείας ἐῴης
ἂν χαίρειν, παρεὶς ἀποκρίνασθαι τοῖς σεαυτοῦ σοφω-
τέροις· σὺ δὲ δεδιὼς ἄν, τὸ | λεγόμενον, τὴν σεαυτοῦ D
σκιὰν καὶ τὴν ἀπειρίαν, ἐχόμενος ἐκείνου τοῦ ἀσφα-
λοῦς τῆς ὑποθέσεως, οὕτως ἀποκρίναιο ἄν; εἰ δέ τις
αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἔχοιτο, χαίρειν ἐῴης ἂν καὶ
οὐκ ἀποκρίναιο, ἕως ἂν τὰ ἀπ' ἐκείνης ὁρμηθέντα
σκέψαιο, εἴ σοι ἀλλήλοις συμφωνεῖ ἢ διαφωνεῖ· ἐπειδὴ
δὲ ἐκείνης αὐτῆς δέοι σε διδόναι λόγον, ὡσαύτως
ἂν διδοίης, ἄλλην αὖ ὑπόθεσιν ὑποθέμενος, ἥτις τῶν

ἄνωθεν βελτίστη φαίνοιτο, ἕως ἐπί τι ἱκανὸν ἔλθοις,
E ἅμα δὲ | οὐκ ἂν φύροιο ὥσπερ οἱ ἀντιλογικοὶ περί τε τῆς ἀρχῆς διαλεγόμενος καὶ τῶν ἐξ ἐκείνης ὡρμημένων, εἴπερ βούλοιό τι τῶν ὄντων εὑρεῖν; ἐκείνοις μὲν γὰρ ἴσως οὐδὲ εἷς περὶ τούτου λόγος οὐδὲ φροντίς· ἱκανοὶ γὰρ ὑπὸ σοφίας ὁμοῦ πάντα κυκῶντες ὅμως δύνασθαι αὐτοὶ αὑτοῖς ἀρέσκειν· σὺ δ', εἴπερ εἶ τῶν
102| φιλοσόφων, οἶμαι, ἂν ὡς ἐγὼ λέγω ποιοῖς.' 'ἀληθέστατα,' ἔφη, 'λέγεις,' ὅ τε Σιμμίας ἅμα καὶ ὁ Κέβης.

ΕΧ. Νὴ Δία, ὦ Φαίδων, εἰκότως γε· θαυμαστῶς γάρ μοι δοκεῖ ὡς ἐναργῶς τῷ καὶ σμικρὸν νοῦν ἔχοντι εἰπεῖν ἐκεῖνος ταῦτα.

ΦΑΙΔ. Πάνυ μὲν οὖν, ὦ Ἐχέκρατες, καὶ πᾶσι τοῖς παροῦσιν ἔδοξεν.

ΕΧ. Καὶ γὰρ ἡμῖν τοῖς ἀποῦσι, νῦν δὲ ἀκούουσιν. ἀλλὰ τίνα δὴ ἦν τὰ μετὰ ταῦτα λεχθέντα;

L. ΦΑΙΔ. Ὡς μὲν ἐγὼ οἶμαι, ἐπεὶ αὐτῷ ταῦτα
B συνεχωρήθη, καὶ ὡμολογεῖτο εἶναί τι ἕκαστον | τῶν εἰδῶν καὶ τούτων τἆλλα μεταλαμβάνοντα αὐτῶν τούτων τὴν ἐπωνυμίαν ἴσχειν, τὸ δὴ μετὰ ταῦτα ἠρώτα· 'εἰ δή,' ἦ δ' ὅς, 'ταῦτα οὕτως λέγεις, ἆρ' οὐχ, ὅταν Σιμμίαν Σωκράτους φῇς μείζω εἶναι, Φαίδωνος δὲ ἐλάττω, λέγεις τότ' εἶναι ἐν τῷ Σιμμίᾳ ἀμφότερα, καὶ μέγεθος καὶ σμικρότητα;' 'ἔγωγε.' 'ἀλλὰ γάρ,' ἦ δ' ὅς, 'ὁμολογεῖς τὸ τὸν Σιμμίαν ὑπερέχειν Σωκράτους οὐχ, ὡς τοῖς ῥήμασι λέγεται, οὕτω καὶ τὸ ἀληθὲς ἔχειν. οὐ γάρ που πεφυκέναι Σιμμίαν ὑπερέχειν
C τούτῳ | τῷ Σιμμίαν εἶναι, ἀλλὰ τῷ μεγέθει, ὃ τυγχάνει ἔχων· οὐδ' αὖ Σωκράτους ὑπερέχειν, ὅτι Σωκράτης ὁ Σωκράτης ἐστίν, ἀλλ' ὅτι σμικρότητα ἔχει ὁ

Σωκράτης πρὸς τὸ ἐκείνου μέγεθος;' 'ἀληθῆ.' 'οὐδέ γε αὖ ὑπὸ Φαίδωνος ὑπερέχεσθαι τῷ ὅτι Φαίδων ὁ Φαίδων ἐστίν, ἀλλ' ὅτι μέγεθος ἔχει ὁ Φαίδων πρὸς τὴν Σιμμίου σμικρότητα;' 'ἔστι ταῦτα.' 'οὕτως ἄρα ὁ Σιμμίας ἐπωνυμίαν ἔχει σμικρός τε καὶ μέγας εἶναι, ἐν μέσῳ ὢν ἀμφοτέρων, τοῦ μὲν τῷ μεγέθει ὑπερέχειν τὴν | σμικρότητα ὑπέχων, τῷ δὲ τὸ μέγεθος τῆς D
σμικρότητος παρέχων ὑπερέχον.' καὶ ἅμα μειδιάσας· 'ἔοικα,' ἔφη, 'καὶ ξυγγραφικῶς ἐρεῖν, ἀλλ' οὖν ἔχει γέ που, ὡς λέγω.' συνέφη. 'λέγω δὲ τοῦδ' ἕνεκα, βουλόμενος δόξαι σοὶ ὅπερ ἐμοί. ἐμοὶ γὰρ φαίνεται οὐ μόνον αὐτὸ τὸ μέγεθος οὐδέποτ' ἐθέλειν ἅμα μέγα καὶ σμικρὸν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ἡμῖν μέγεθος οὐδέποτε προσδέχεσθαι τὸ σμικρὸν οὐδ' ἐθέλειν ὑπερέχεσθαι, ἀλλὰ δυοῖν τὸ ἕτερον, ἢ φεύγειν καὶ ὑπεκχωρεῖν, ὅταν αὐτῷ | προσίῃ τὸ ἐναντίον, τὸ σμικρόν, E
ἢ προσελθόντος ἐκείνου ἀπολωλέναι· ὑπομένον δὲ καὶ δεξάμενον τὴν σμικρότητα οὐκ ἐθέλειν εἶναι ἕτερον ἢ ὅπερ ἦν. ὥσπερ ἐγὼ δεξάμενος καὶ ὑπομείνας τὴν σμικρότητα, καὶ ἔτι ὤν, ὅσπερ εἰμί, οὗτος ὁ αὐτὸς σμικρός εἰμι· ἐκεῖνο δὲ οὐ τετόλμηκεν μέγα ὂν σμικρὸν εἶναι· ὡς δ' αὔτως καὶ τὸ σμικρὸν τὸ ἐν ἡμῖν οὐκ ἐθέλει ποτὲ μέγα γίγνεσθαι οὐδὲ εἶναι, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἐναντίων ἔτι ὄν, ὅπερ ἦν, ἅμα τοὐναντίον γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι, ἀλλ' ἤτοι | ἀπέρχεται ἢ ἀπόλλυται ἐν τούτῳ τῷ παθή- 103
ματι.' 'παντάπασιν,' ἔφη ὁ Κέβης, 'οὕτω φαίνεταί μοι.'

LI. *Καί τις εἶπε τῶν παρόντων ἀκούσας — ὅστις δ' ἦν, οὐ σαφῶς μέμνημαι —· 'πρὸς θεῶν, οὐκ ἐν τοῖς πρόσθεν ἡμῖν λόγοις αὐτὸ τὸ ἐναντίον τῶν νυνὶ λεγομένων ὡμολογεῖτο, ἐκ τοῦ ἐλάττονος τὸ μεῖζον*

γίγνεσθαι καὶ ἐκ τοῦ μείζονος τὸ ἔλαττον, καὶ ἀτεχνῶς
αὕτη εἶναι ἡ γένεσις τοῖς ἐναντίοις, ἐκ τῶν ἐναντίων;
νῦν δέ μοι δοκεῖ λέγεσθαι, ὅτι τοῦτο οὐκ ἄν ποτε
γένοιτο.' καὶ ὁ Σωκράτης παραβαλὼν τὴν κεφαλὴν
B καὶ ἀκούσας· 'ἀνδρικῶς,' ἔφη, | 'ἀπεμνημόνευκας, οὐ
μέντοι ἐννοεῖς τὸ διαφέρον τοῦ τε νῦν λεγομένου καὶ τοῦ
τότε. τότε μὲν γὰρ ἐλέγετο ἐκ τοῦ ἐναντίου πράγματος τὸ
ἐναντίον πρᾶγμα γίγνεσθαι, νῦν δέ, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐναντίον
ἑαυτῷ ἐναντίον οὐκ ἄν ποτε γένοιτο, οὔτε τὸ ἐν ἡμῖν οὔτε
τὸ ἐν τῇ φύσει. τότε μὲν γάρ, ὦ φίλε, περὶ τῶν ἐχόντων
τὰ ἐναντία ἐλέγομεν, ἐπονομάζοντες αὐτὰ τῇ ἐκείνων
ἐπωνυμίᾳ, νῦν δὲ περὶ ἐκείνων αὐτῶν, ὧν ἐνόντων
ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν τὰ ὀνομαζόμενα· αὐτὰ δ' ἐκεῖνα
C οὐκ ἄν ποτέ φαμεν | ἐθελῆσαι γένεσιν ἀλλήλων δέξα-
σθαι.' καὶ ἅμα βλέψας πρὸς τὸν Κέβητα εἶπεν· 'ἆρα
μή που, ὦ Κέβης,' ἔφη, 'καὶ σέ τι τούτων ἐτάραξεν
ὧν ὅδε εἶπεν;' 'οὐδ' αὖ,' ἔφη ὁ Κέβης, 'οὕτως ἔχω·
καίτοι οὔτι λέγω ὡς οὐ πολλά με ταράττει.' 'συνωμο-
λογήκαμεν ἄρα,' ἦ δ' ὅς, 'ἁπλῶς τοῦτο, μηδέποτε ἐναν-
τίον ἑαυτῷ τὸ ἐναντίον ἔσεσθαι.' 'παντάπασιν,' ἔφη.

LII. '"Ετι δή μοι καὶ τόδε σκέψαι,' ἔφη, 'εἰ ἄρα
συνομολογήσεις. θερμόν τι καλεῖς καὶ ψυχρόν;' 'ἔγωγε.'
D 'ἆρ' ὅπερ χιόνα καὶ πῦρ;' 'μὰ Δί', οὐκ | ἔγωγε.' 'ἀλλ'
ἕτερόν τι πυρὸς τὸ θερμὸν καὶ ἕτερόν τι χιόνος τὸ
ψυχρόν;' 'ναί.' 'ἀλλὰ τόδε γ', οἶμαι, δοκεῖ σοι, οὐδέ-
ποτε χιόνα οὖσαν δεξαμένην τὸ θερμόν, ὥσπερ ἐν
τοῖς ἔμπροσθεν ἐλέγομεν, ἔτι ἔσεσθαι ὅπερ ἦν, χιόνα
καὶ θερμόν, ἀλλὰ προσιόντος τοῦ θερμοῦ ἢ ὑπεκχω-
ρήσειν αὐτῷ ἢ ἀπολεῖσθαι.' 'πάνυ γε.' 'καὶ τὸ πῦρ
γε αὖ προσιόντος τοῦ ψυχροῦ αὐτῷ ἢ ὑπεξιέναι ἢ

ἀπολεῖσθαι, οὐ μέντοι ποτὲ τολμήσειν δεξάμενον τὴν ψυχρότητα ἔτι εἶναι ὅπερ ἦν, πῦρ καὶ ψυχρόν.' | 'ἀληθῆ,' E
ἔφη, 'λέγεις.' 'ἔστιν ἄρα,' ἦ δ' ὅς, 'περὶ ἔνια τῶν τοιούτων, ὥστε μὴ μόνον αὐτὸ τὸ εἶδος ἀξιοῦσθαι τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι, ὃ ἔστι μὲν οὐκ ἐκεῖνο, ἔχει δὲ τὴν ἐκείνου μορφὴν ἀεί, ὅτανπερ ᾖ. ἔτι δὲ ἐν τοῖσδε ἴσως ἔσται σαφέστερον, ὃ λέγω. τὸ γὰρ περιττὸν ἀεί που δεῖ τούτου τοῦ ὀνόματος τυγχάνειν, ὅπερ νῦν λέγομεν· ἢ οὔ;' 'πάνυ γε.' 'ἆρα μόνον τῶν ὄντων, τοῦτο γὰρ ἐρωτῶ, ἢ καὶ ἄλλο τι, ὃ ἔστι μὲν οὐχ ὅπερ τὸ | περιττόν, 104
ὅμως δὲ δεῖ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος καὶ τοῦτο καλεῖν ἀεὶ διὰ τὸ οὕτω πεφυκέναι ὥστε τοῦ περιττοῦ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι; λέγω δὲ αὐτὸ εἶναι οἷον καὶ ἡ τριὰς πέπονθε καὶ ἄλλα πολλά. σκόπει δὲ περὶ τῆς τριάδος. ἆρα οὐ δοκεῖ σοι τῷ τε αὑτῆς ὀνόματι ἀεὶ προσαγορευτέα εἶναι καὶ τῷ τοῦ περιττοῦ, ὄντος οὐχ οὗπερ τῆς τριάδος; ἀλλ' ὅμως οὕτω πως πέφυκε καὶ ἡ τριὰς καὶ ἡ πεμπτὰς καὶ ὁ ἥμισυς τοῦ ἀριθμοῦ ἅπας, ὥστε οὐκ ὢν ὅπερ τὸ περιττὸν ἀεὶ ἕκαστος | αὐτῶν B
ἐστι περιττός· καὶ αὖ τὰ δύο καὶ τὰ τέτταρα καὶ ἅπας ὁ ἕτερος αὖ στίχος τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ὢν ὅπερ τὸ ἄρτιον ὅμως ἕκαστος αὐτῶν ἄρτιός ἐστιν ἀεί· συγχωρεῖς ἢ οὔ;' 'πῶς γὰρ οὔκ;' ἔφη. 'ὃ τοίνυν,' ἔφη, 'βούλομαι δηλῶσαι, ἄθρει. ἔστιν δὲ τόδε, ὅτι φαίνεται οὐ μόνον ἐκεῖνα τὰ ἐναντία ἄλληλα οὐ δεχόμενα, ἀλλὰ καὶ ὅσα οὐκ ὄντ' ἀλλήλοις ἐναντία ἔχει ἀεὶ τἀναντία, οὐδὲ ταῦτα ἔοικε δεχομένοις ἐκείνην τὴν ἰδέαν, ἣ ἂν τῇ ἐν αὐτοῖς οὔσῃ ἐναντία ᾖ, ἀλλ' ἐπιούσης αὐτῆς ἤτοι ἀπολλύμενα ἢ | ὑπεκχωροῦντα. ἢ οὐ φήσομεν C

τὰ τρία καὶ ἀπολεῖσθαι πρότερον καὶ ἄλλο ὁτιοῦν πείσεσθαι, πρὶν ὑπομεῖναι ἔτι τρία ὄντα ἄρτια γενέσθαι;’ ‘πάνυ μὲν οὖν,’ ἔφη ὁ Κέβης. ‘οὐδὲ μήν,’ ἦ δ’ ὅς, ‘ἐναντίον γέ ἐστι δυὰς τριάδι.’ ‘οὐ γὰρ οὖν.’ ‘οὐκ ἄρα μόνον τὰ εἴδη τὰ ἐναντία οὐχ ὑπομένει ἐπιόντα ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ ἄλλ’ ἄττα τὰ ἐναντία οὐχ ὑπομένει ἐπιόντα.’ ‘ἀληθέστατα,’ ἔφη, ‘λέγεις.’

LIII. ‘Βούλει οὖν,’ ἦ δ’ ὅς, ‘ἐὰν οἷοί τ’ ὦμεν, ὁρισώμεθα, ὁποῖα ταῦτά ἐστιν;’ ‘πάνυ γε.’ ‘ἆρ’ οὖν,’
D ἔφη, | ‘ὦ Κέβης, τάδε εἴη ἄν, ἃ ὅτι ἂν κατάσχῃ, μὴ μόνον ἀναγκάζει τὴν αὑτοῦ ἰδέαν αὐτὸ ἴσχειν, ἀλλὰ καὶ ἐναντίου αὐτῷ δεῖ τινος;’ ‘πῶς λέγεις;’ ‘ὥσπερ ἄρτι ἐλέγομεν. οἶσθα γὰρ δήπου, ὅτι ἃ ἂν ἡ τῶν τριῶν ἰδέα κατάσχῃ, ἀνάγκη αὐτοῖς οὐ μόνον τρισὶν εἶναι ἀλλὰ καὶ περιττοῖς.’ ‘πάνυ γε.’ ‘ἐπὶ τὸ τοιοῦτον δή, φαμέν, ἡ ἐναντία ἰδέα ἐκείνῃ τῇ μορφῇ, ἣ ἂν τοῦτο ἀπεργάζηται, οὐδέποτ’ ἂν ἔλθοι.’ ‘οὐ γάρ.’ ‘εἰργάζετο δέ γε ἡ περιττή;’ ‘ναί.’ ‘ἐναντία δὲ ταύτῃ ἡ τοῦ
E ἀρτίου;’ ‘ναί.’ ‘ἐπὶ τὰ | τρία ἄρα ἡ τοῦ ἀρτίου ἰδέα οὐδέποτε ἥξει.’ ‘οὐ δῆτα.’ ‘ἄμοιρα δὴ τοῦ ἀρτίου τὰ τρία.’ ‘ἄμοιρα.’ ‘ἀνάρτιος ἄρα ἡ τριάς.’ ‘ναί.’ ‘ὃ τοίνυν ἔλεγον ὁρίσασθαι, ποῖα οὐκ ἐναντία τινὶ ὄντα ὅμως οὐ δέχεται αὐτὸ τὸ ἐναντίον, οἷον νῦν ἡ τριὰς τῷ ἀρτίῳ οὐκ οὖσα ἐναντία οὐδέν τι μᾶλλον αὐτὸ δέχεται, τὸ γὰρ ἐναντίον ἀεὶ αὐτῷ ἐπιφέρει, καὶ
105 ἡ δυὰς τῷ περιττῷ καὶ τὸ πῦρ τῷ ψυχρῷ καὶ | ἄλλα πάμπολλα — ἀλλ’ ὅρα δή, εἰ οὕτως ὁρίζει, μὴ μόνον τὸ ἐναντίον τὸ ἐναντίον μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο, ὃ ἂν ἐπιφέρῃ τι ἐναντίον ἐκείνῳ, ἐφ’ ὅτι ἂν αὐτὸ ἴῃ, αὐτὸ τὸ ἐπιφέρον τὴν τοῦ ἐπιφερομένου ἐναντιότητα

μηδέποτε δέξασθαι, πάλιν δὲ ἀναμιμνῄσκου· οὐ γὰρ
χεῖρον πολλάκις ἀκούειν. τὰ πέντε τὴν τοῦ ἀρτίου οὐ
δέξεται, οὐδὲ τὰ δέκα τὴν τοῦ περιττοῦ, τὸ διπλάσιον·
τοῦτο μὲν οὖν καὶ αὐτὸ ἄλλῳ οὐκ ἐναντίον, ὅμως δὲ τὴν
τοῦ περιττοῦ οὐ δέξεται· οὐδὲ τὸ ἡμιόλιον οὐδὲ | τἆλλα B
τὰ τοιαῦτα, τὸ ἥμισυ, τὴν τοῦ ὅλου, καὶ τριτημόριον αὖ
καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, εἴπερ ἕπει τε καὶ συνδοκεῖ σοι
οὕτως.' 'πάνυ σφόδρα καὶ συνδοκεῖ,' ἔφη, 'καὶ ἕπομαι.'

LIV. 'Πάλιν δή μοι,' ἔφη, 'ἐξ ἀρχῆς λέγε. καὶ
μή μοι ὃ ἂν ἐρωτῶ ἀποκρίνου, ἀλλὰ μιμούμενος ἐμέ.
λέγω δὲ παρ' ἣν τὸ πρῶτον ἔλεγον ἀπόκρισιν, τὴν
ἀσφαλῆ ἐκείνην, ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ἄλλην ὁρῶν
ἀσφάλειαν. εἰ γὰρ ἔροιό με, ᾧ ἂν τί [ἐν τῷ] σώματι
ἐγγένηται, θερμὸν ἔσται, οὐ τὴν | ἀσφαλῆ σοι ἐρῶ C
ἀπόκρισιν ἐκείνην τὴν ἀμαθῆ, ὅτι ᾧ ἂν θερμότης,
ἀλλὰ κομψοτέραν ἐκ τῶν νῦν, ὅτι ᾧ ἂν πῦρ· οὐδὲ
ἂν ἔρῃ, ᾧ ἂν σώματι τί ἐγγένηται, νοσήσει, οὐκ ἐρῶ,
ὅτι ᾧ ἂν νόσος, ἀλλ' ᾧ ἂν πυρετός· οὐδ' ᾧ ἂν
ἀριθμῷ τί ἐγγένηται, περιττὸς ἔσται, οὐκ ἐρῶ, ᾧ ἂν
περιττότης, ἀλλ' ᾧ ἂν μονάς, καὶ τἆλλα οὕτως. ἀλλ'
ὅρα, εἰ ἤδη ἱκανῶς οἶσθ' ὅτι βούλομαι.' 'ἀλλὰ πάνυ
ἱκανῶς,' ἔφη. 'ἀποκρίνου δή,' ἦ δ' ὅς, 'ᾧ ἂν τί
ἐγγένηται σώματι, ζῶν ἔσται;' 'ᾧ ἂν ψυχή,' ἔφη.
'οὐκοῦν ἀεὶ τοῦτο οὕτως | ἔχει;' 'πῶς γὰρ οὐχί;' ἦ D
δ' ὅς. 'ἡ ψυχὴ ἄρα ὅτι ἂν αὐτὴ κατάσχῃ, ἀεὶ ἥκει
ἐπ' ἐκεῖνο φέρουσα ζωήν;' 'ἥκει μέντοι,' ἔφη. 'πότε-
ρον δ' ἔστι τι ζωῇ ἐναντίον ἢ οὐδέν;' 'ἔστιν,' ἔφη.
'τί;' 'θάνατος.' 'οὐκοῦν ψυχὴ τὸ ἐναντίον ᾧ αὐτὴ
ἐπιφέρει ἀεὶ οὐ μή ποτε δέξηται, ὡς ἐκ τῶν πρόσθεν
ὡμολόγηται;' 'καὶ μάλα σφόδρα,' ἔφη ὁ Κέβης.

LV. ‘Τί οὖν; τὸ μὴ δεχόμενον τὴν τοῦ ἀρτίου
ἰδέαν τί νῦν δὴ ὠνομάζομεν;’ ‘ἀνάρτιον,’ ἔφη. ‘τὸ
δὲ δίκαιον μὴ δεχόμενον καὶ ὃ ἂν μουσικὸν μὴ δέχηται;’
E | ‘ἄμουσον,’ ἔφη, ‘τὸ δὲ ἄδικον.’ ‘εἶεν· ὃ δ’ ἂν θά-
νατον μὴ δέχηται, τί καλοῦμεν;’ ‘ἀθάνατον,’ ἔφη.
‘οὐκοῦν ἡ ψυχὴ οὐ δέχεται θάνατον;’ ‘οὔ.’ ‘ἀθάνατον
ἄρα ἡ ψυχή.’ ‘ἀθάνατον.’ ‘εἶεν,’ ἔφη· ‘τοῦτο μὲν
δὴ ἀποδεδεῖχθαι φῶμεν· ἢ πῶς δοκεῖ;’ ‘καὶ μάλα γε
ἱκανῶς, ὦ Σώκρατες.’ ‘τί οὖν,’ ἦ δ’ ὅς, ‘ὦ Κέβης;
106 εἰ τῷ ἀναρτίῳ ἀναγκαῖον ἦν ἀνωλέθρῳ εἶναι, | ἄλλο
τι τὰ τρία ἢ ἀνώλεθρα ἂν ἦν;’ ‘πῶς γὰρ οὔ;’ ‘οὐκοῦν
εἰ καὶ τὸ ἄθερμον ἀναγκαῖον ἦν ἀνώλεθρον εἶναι,
ὁπότε τις ἐπὶ χιόνα θερμὸν ἐπαγάγοι, ὑπεξῄει ἂν ἡ
χιὼν οὖσα σῶς καὶ ἄτηκτος; οὐ γὰρ ἂν ἀπώλετό γε,
οὐδ’ αὖ ὑπομένουσα ἐδέξατο ἂν τὴν θερμότητα.’ ‘ἀληθῆ,’
ἔφη, ‘λέγεις.’ ‘ὡσαύτως, οἶμαι, κἂν εἰ τὸ ἄψυκτον
ἀνώλεθρον ἦν, ὁπότε ἐπὶ τὸ πῦρ ψυχρόν τι ἐπῄει,
οὔποτ’ ἂν ἀπεσβέννυτο οὐδ’ ἀπώλλυτο, ἀλλὰ σῶν ἂν
ἀπελθὸν ᾤχετο.’ ‘ἀνάγκη,’ ἔφη. ‘οὐκοῦν καὶ ὧδε,’
B ἔφη, | ‘ἀνάγκη περὶ τοῦ ἀθανάτου εἰπεῖν; εἰ μὲν τὸ
ἀθάνατον καὶ ἀνώλεθρόν ἐστιν, ἀδύνατον ψυχῇ, ὅταν
θάνατος ἐπ’ αὐτὴν ἴῃ, ἀπόλλυσθαι· θάνατον μὲν γὰρ
δὴ ἐκ τῶν προειρημένων οὐ δέξεται οὐδ’ ἔσται τεθνη-
κυῖα, ὥσπερ τὰ τρία οὐκ ἔσται, ἔφαμεν, ἄρτιον, οὐδέ
γ’ αὖ τὸ περιττόν, οὐδὲ δὴ πῦρ ψυχρόν, οὐδέ γε ἡ
ἐν τῷ πυρὶ θερμότης. ἀλλὰ τί κωλύει, φαίη ἄν τις,
ἄρτιον μὲν τὸ περιττὸν μὴ γίγνεσθαι ἐπιόντος τοῦ
ἀρτίου, ὥσπερ ὡμολόγηται, ἀπολομένου δὲ αὐτοῦ ἀντ’
C | ἐκείνου ἄρτιον γεγονέναι; τῷ ταῦτα λέγοντι οὐκ ἂν
ἔχοιμεν διαμάχεσθαι, ὅτι οὐκ ἀπόλλυται· τὸ γὰρ ἀνάρ-

τιον οὐκ ἀνώλεθρόν ἐστιν· ἐπεὶ εἰ τοῦτο ὡμολόγητο
ἡμῖν, ῥᾳδίως ἂν διεμαχόμεθα, ὅτι ἐπελθόντος τοῦ
ἀρτίου τὸ περιττὸν καὶ τὰ τρία οἴχεται ἀπιόντα· καὶ περὶ
πυρὸς καὶ θερμοῦ καὶ τῶν ἄλλων οὕτως ἂν διεμαχό-
μεθα. ἢ οὔ;' 'πάνυ μὲν οὖν.' 'οὐκοῦν καὶ νῦν περὶ τοῦ
ἀθανάτου, εἰ μὲν ἡμῖν ὁμολογεῖται καὶ ἀνώλεθρον εἶναι,
ψυχὴ ἂν εἴη πρὸς τῷ ἀθάνατος εἶναι καὶ ἀνώλεθρος·
| εἰ δὲ μή, ἄλλου ἂν δέοι λόγου.' 'ἀλλ' οὐδὲν δεῖ,' ἔφη, D
'τούτου γε ἕνεκα· σχολῇ γὰρ ἄν τι ἄλλο φθορὰν μὴ
δέχοιτο, εἴ γε τὸ ἀθάνατον ἀΐδιον ὂν φθορὰν δέξεται.'

LVI. 'Ὁ δέ γε θεός, οἶμαι,' ἔφη ὁ Σωκράτης,
'καὶ αὐτὸ τὸ τῆς ζωῆς εἶδος καὶ εἴ τι ἄλλο ἀθάνατόν
ἐστιν, παρὰ πάντων ἂν ὁμολογηθείη μηδέποτε ἀπόλ-
λυσθαι.' 'παρὰ πάντων μέντοι νὴ Δί',' ἔφη, 'ἀνθρώ-
πων τέ γε καὶ ἔτι μᾶλλον, ὡς ἐγᾦμαι, παρὰ θεῶν.'
'ὁπότε δὴ τὸ ἀθάνατον καὶ ἀδιάφθορόν | ἐστιν, ἄλλο E
τι ψυχὴ ἤ, εἰ ἀθάνατος τυγχάνει οὖσα, καὶ ἀνώλεθρος
ἂν εἴη;' 'πολλὴ ἀνάγκη.' 'ἐπιόντος ἄρα θανάτου ἐπὶ
τὸν ἄνθρωπον τὸ μὲν θνητόν, ὡς ἔοικεν, αὐτοῦ ἀπο-
θνήσκει, τὸ δ' ἀθάνατον σῶν καὶ ἀδιάφθορον οἴχεται
ἀπιόν, ὑπεκχωρῆσαν τῷ θανάτῳ.' 'φαίνεται.' 'παντὸς
μᾶλλον ἄρα,' ἔφη, 'ὦ Κέβης, ψυχὴ ἀθάνατον καὶ
| ἀνώλεθρον, καὶ τῷ ὄντι ἔσονται ἡμῶν αἱ ψυχαὶ ἐν 107
Ἅιδου.' 'οὔκουν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες,' ἔφη, 'ἔχω παρὰ
ταῦτα ἄλλο τι λέγειν οὐδέ πῃ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις.
ἀλλ' εἰ δή τι Σιμμίας ἢ τις ἄλλος ἔχει λέγειν, εὖ
ἔχει μὴ κατασιγῆσαι· ὡς οὐκ οἶδα εἰς ὅντινά τις ἄλλον
καιρὸν ἀναβάλλοιτο ἢ τὸν νῦν παρόντα, περὶ τῶν
τοιούτων βουλόμενος ἤ τι εἰπεῖν ἢ ἀκοῦσαι.' 'ἀλλὰ
μήν,' ἦ δ' ὃς ὁ Σιμμίας, 'οὐδ' αὐτὸς ἔχω, ὅπῃ ἀπιστῶ

ἔκ γε τῶν λεγομένων· ὑπὸ μέντοι τοῦ μεγέθους περὶ ὧν οἱ λόγοι εἰσίν, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν B | ἀτιμάζων, ἀναγκάζομαι ἀπιστίαν ἔτι ἔχειν παρ' ἐμαυτῷ περὶ τῶν εἰρημένων.' 'οὐ μόνον γ',' ἔφη, 'ὦ Σιμμία,' ὁ Σωκράτης, 'ἀλλὰ ταῦτά τε εὖ λέγεις, καὶ τὰς ὑποθέσεις τὰς πρώτας, καὶ εἰ πισταὶ ὑμῖν εἰσιν, ὅμως ἐπισκεπτέαι σαφέστερον· καὶ ἐὰν αὐτὰς ἱκανῶς διέλητε, ὡς ἐγῷμαι, ἀκολουθήσετε τῷ λόγῳ, καθ' ὅσον δυνατὸν μάλιστ' ἀνθρώπῳ ἐπακολουθῆσαι· κἂν τοῦτο αὐτὸ σαφὲς γένηται, οὐδὲν ζητήσετε περαιτέρω.' 'ἀληθῆ,' ἔφη, 'λέγεις.'

LVII. 'Ἀλλὰ τόδε γ',' ἔφη, 'ὦ ἄνδρες, δίκαιον C | διανοηθῆναι, ὅτι, εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἐπιμελείας δὴ δεῖται οὐχ ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου μόνον, ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός, καὶ ὁ κίνδυνος νῦν δὴ καὶ δόξειεν ἂν δεινὸς εἶναι, εἴ τις αὐτῆς ἀμελήσει. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀπαλλαγή, ἕρμαιον ἂν ἦν τοῖς κακοῖς ἀποθανοῦσι τοῦ τε σώματος ἅμ' ἀπηλλάχθαι καὶ τῆς αὑτῶν κακίας μετὰ τῆς ψυχῆς· νῦν δ' ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὖσα, D οὐδεμία ἂν εἴη αὐτῇ ἄλλη ἀποφυγὴ κακῶν οὐδὲ | σωτηρία πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ φρονιμωτάτην γενέσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔχουσα εἰς Ἅιδου ἡ ψυχὴ ἔρχεται πλὴν τῆς παιδείας τε καὶ τροφῆς, ἃ δὴ καὶ μέγιστα λέγεται ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν τὸν τελευτήσαντα εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκεῖσε πορείας. λέγεται δὲ οὕτως, ὡς ἄρα τελευτήσαντα ἕκαστον ὁ ἑκάστου δαίμων, ὅσπερ ζῶντα εἰλήχει, οὗτος ἄγειν ἐπιχειρεῖ εἰς δή τινα τόπον, οἷ δεῖ τοὺς συλλεγέντας διαδικασαμένους εἰς Ἅιδου πορεύεσθαι μετὰ ἡγεμόνος ἐκείνου, ᾧ δὴ E | προστέτακται τοὺς ἐνθένδε ἐκεῖσε πορεῦσαι· τυχόντας

δὲ ἐκεῖ ὧν δεῖ τυχεῖν καὶ μείναντας ὃν χρὴ χρόνον
ἄλλος δεῦρο πάλιν ἡγεμὼν κομίζει ἐν πολλαῖς χρόνου
καὶ μακραῖς περιόδοις. ἔστι δὲ ἄρα ἡ πορεία οὐχ
ὡς ὁ Αἰσχύλου Τήλεφος λέγει· | ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἁπλῆν 108
οἶμόν φησιν εἰς Ἅιδου φέρειν, ἡ δ' οὔτε ἁπλῆ οὔτε
μία φαίνεταί μοι εἶναι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἡγεμόνων ἔδει· οὐ
γάρ πού τις ἂν διαμάρτοι οὐδαμόσε μιᾶς ὁδοῦ οὔσης.
νῦν δὲ ἔοικε σχίσεις τε καὶ περιόδους πολλὰς ἔχειν·
ἀπὸ τῶν ὁσίων τε καὶ νομίμων τῶν ἐνθάδε τεκμαιρό-
μενος λέγω. ἡ μὲν οὖν κοσμία τε καὶ φρόνιμος ψυχὴ
ἕπεταί τε καὶ οὐκ ἀγνοεῖ τὰ παρόντα· ἡ δ' ἐπιθυμη-
τικῶς τοῦ σώματος ἔχουσα, ὅπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν
εἶπον, περὶ ἐκεῖνο πολὺν χρόνον | ἐπτοημένη καὶ περὶ B
τὸν ὁρατὸν τόπον, πολλὰ ἀντιτείνασα καὶ πολλὰ παθοῦσα,
βίᾳ καὶ μόγις ὑπὸ τοῦ προστεταγμένου δαίμονος οἴχεται
ἀγομένη. ἀφικομένην δὲ ὅθιπερ αἱ ἄλλαι, τὴν μὲν
ἀκάθαρτον καί τι πεποιηκυῖαν τοιοῦτον, ἢ φόνων
ἀδίκων ἡμμένην ἢ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα εἰργασμένην, ἃ
τούτων ἀδελφά τε καὶ ἀδελφῶν ψυχῶν ἔργα τυγχάνει
ὄντα, ταύτην μὲν ἅπας φεύγει τε καὶ ὑπεκτρέπεται
καὶ οὔτε ξυνέμπορος οὔτε ἡγεμὼν ἐθέλει γίγνεσθαι,
αὐτὴ δὲ πλανᾶται ἐν | πάσῃ ἐχομένη ἀπορίᾳ, ἕως ἂν C
δή τινες χρόνοι γένωνται, ὧν ἐξελθόντων ὑπ' ἀνάγκης
φέρεται εἰς τὴν αὐτῇ πρέπουσαν οἴκησιν· ἡ δὲ καθα-
ρῶς τε καὶ μετρίως τὸν βίον διεξελθοῦσα, καὶ ξυνεμ-
πόρων καὶ ἡγεμόνων θεῶν τυχοῦσα, ᾤκησεν τὸν
αὐτῇ ἑκάστη τόπον προσήκοντα. εἰσὶν δὲ πολλοὶ καὶ
θαυμαστοὶ τῆς γῆς τόποι, καὶ αὐτὴ οὔτε οἵα οὔτε
ὅση δοξάζεται ὑπὸ τῶν περὶ γῆς εἰωθότων λέγειν,
ὡς ἐγὼ ὑπό τινος πέπεισμαι.'

D LVIII. *Καὶ ὁ Σιμμίας· ‘πῶς | ταῦτα,’ ἔφη, ‘λέγεις,
ὦ Σώκρατες; περὶ γάρ τοι γῆς καὶ αὐτὸς πολλὰ δὴ
ἀκήκοα, οὐ μέντοι ταῦτα ἃ σὲ πείθει· ἡδέως οὖν ἂν
ἀκούσαιμι.’ ‘ἀλλὰ μέντοι, ὦ Σιμμία, οὐχ ἡ Γλαύκου
τέχνη γέ μοι δοκεῖ εἶναι διηγήσασθαι ἅ γ’ ἐστίν· ὡς
μέντοι ἀληθῆ, χαλεπώτερόν μοι φαίνεται ἢ κατὰ τὴν
Γλαύκου τέχνην, καὶ ἅμα μὲν ἐγὼ ἴσως οὐδ’ ἂν οἷός
τε εἴην, ἅμα δέ, εἰ καὶ ἠπιστάμην, ὁ βίος μοι δοκεῖ
ὁ ἐμός, ὦ Σιμμία, τῷ μήκει τοῦ λόγου οὐκ ἐξαρκεῖ.
E τὴν μέντοι ἰδέαν τῆς γῆς, οἵαν | πέπεισμαι εἶναι, καὶ
τοὺς τόπους αὐτῆς οὐδέν με κωλύει λέγειν.’ ‘ἀλλ’,’
ἔφη ὁ Σιμμίας, ‘καὶ ταῦτα ἀρκεῖ.’ ‘πέπεισμαι τοίνυν,’
ἦ δ’ ὅς, ‘ἐγώ, ὡς πρῶτον μέν, εἰ ἔστιν ἐν μέσῳ τῷ
οὐρανῷ περιφερὴς οὖσα, μηδὲν αὐτῇ δεῖν μήτε ἀέρος
109 πρὸς τὸ μὴ πεσεῖν | μήτε ἄλλης ἀνάγκης μηδεμιᾶς
τοιαύτης, ἀλλὰ ἱκανὴν εἶναι αὐτὴν ἴσχειν τὴν ὁμοιό-
τητα τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ ἑαυτῷ πάντῃ καὶ τῆς γῆς
αὐτῆς τὴν ἰσορροπίαν· ἰσόρροπον γὰρ πρᾶγμα ὁμοίου
τινὸς ἐν μέσῳ τεθὲν οὐχ ἕξει μᾶλλον οὐδ’ ἧττον
οὐδαμόσε κλιθῆναι, ὁμοίως δ’ ἔχον ἀκλινὲς μενεῖ.
πρῶτον μέν,’ ἦ δ’ ὅς, ‘τοῦτο πέπεισμαι.’ ‘καὶ ὀρθῶς
γε,’ ἔφη ὁ Σιμμίας. ‘ἔτι τοίνυν,’ ἔφη, ‘πάμμεγά τι
εἶναι αὐτό, καὶ ἡμᾶς οἰκεῖν τοὺς μέχρι Ἡρακλείων
B | στηλῶν ἀπὸ Φάσιδος ἐν σμικρῷ τινι μορίῳ, ὥσπερ
περὶ τέλμα μύρμηκας ἢ βατράχους περὶ τὴν θάλατταν
οἰκοῦντας, καὶ ἄλλους ἄλλοθι πολλοὺς ἐν πολλοῖς τοι-
ούτοις τόποις οἰκεῖν. εἶναι γὰρ πανταχῇ περὶ τὴν γῆν
πολλὰ κοῖλα καὶ παντοδαπὰ καὶ τὰς ἰδέας καὶ τὰ μεγέθη,
εἰς ἃ ξυνερρυηκέναι τό τε ὕδωρ καὶ τὴν ὁμίχλην καὶ
τὸν ἀέρα· αὐτὴν δὲ τὴν γῆν καθαρὰν ἐν καθαρῷ*

κεῖσθαι τῷ οὐρανῷ, ἐν ᾧπέρ ἐστι τὰ ἄστρα, ὃν δὴ
αἰθέρα ὀνομάζειν | τοὺς πολλοὺς τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα C
εἰωθότων λέγειν· οὗ δὴ ὑποστάθμην ταῦτα εἶναι καὶ
ξυρρεῖν ἀεὶ εἰς τὰ κοῖλα τῆς γῆς. ἡμᾶς οὖν οἰκοῦν-
τας ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῆς λεληθέναι καὶ οἴεσθαι ἄνω
ἐπὶ τῆς γῆς οἰκεῖν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν μέσῳ τῷ
πυθμένι τοῦ πελάγους οἰκῶν οἴοιτό τε ἐπὶ τῆς θαλάττης
οἰκεῖν καὶ διὰ τοῦ ὕδατος ὁρῶν τὸν ἥλιον καὶ τὰ
ἄλλα ἄστρα τὴν θάλατταν ἡγοῖτο οὐρανὸν εἶναι, διὰ
δὲ βραδυτῆτά τε καὶ ἀσθένειαν μηδεπώποτε ἐπὶ τὰ
| ἄκρα τῆς θαλάττης ἀφιγμένος μηδὲ ἑωρακὼς εἴη, D
ἐκδὺς καὶ ἀνακύψας ἐκ τῆς θαλάττης εἰς τὸν ἐνθάδε
τόπον, ὅσῳ καθαρώτερος καὶ καλλίων τυγχάνει ὢν
τοῦ παρὰ σφίσι, μηδὲ ἄλλου ἀκηκοὼς εἴη τοῦ ἑωρα-
κότος. ταὐτὸν δὴ τοῦτο καὶ ἡμᾶς πεπονθέναι· οἰκοῦν-
τας γὰρ ἔν τινι κοίλῳ τῆς γῆς οἴεσθαι ἐπάνω αὐτῆς
οἰκεῖν, καὶ τὸν ἀέρα οὐρανὸν καλεῖν, ὡς διὰ τούτου
οὐρανοῦ ὄντος τὰ ἄστρα χωροῦντα· τὸ δὲ εἶναι ταὐ-
τόν, ὑπ' ἀσθενείας καὶ βραδυτῆτος | οὐχ οἵους τε εἶναι E
ἡμᾶς διεξελθεῖν ἐπ' ἔσχατον τὸν ἀέρα· ἐπεί, εἴ τις
αὐτοῦ ἐπ' ἄκρα ἔλθοι ἢ πτηνὸς γενόμενος ἀνάπτοιτο,
κατιδεῖν ἂν ἀνακύψαντα, ὥσπερ ἐνθάδε οἱ ἐκ τῆς
θαλάττης ἰχθύες ἀνακύπτοντες ὁρῶσι τὰ ἐνθάδε,
οὕτως ἄν τινα καὶ τὰ ἐκεῖ κατιδεῖν, καὶ εἰ ἡ φύσις
ἱκανὴ εἴη ἀνέχεσθαι θεωροῦσα, γνῶναι ἄν, ὅτι ἐκεῖνός
ἐστιν ὁ ἀληθῶς οὐρανὸς καὶ τὸ ἀληθῶς φῶς καὶ ἡ
| ὡς ἀληθῶς γῆ. ἥδε μὲν γὰρ ἡ γῆ καὶ οἱ λίθοι καὶ 110
ἅπας ὁ τόπος ὁ ἐνθάδε διεφθαρμένα ἐστὶν καὶ κα-
ταβεβρωμένα, ὥσπερ τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ ὑπὸ τῆς ἅλμης,
καὶ οὔτε φύεται οὐδὲν ἄξιον λόγου ἐν τῇ θαλάττῃ,

οὔτε τέλειον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέν ἐστι, σήραγγες δὲ καὶ ἄμμος καὶ πηλὸς ἀμήχανος καὶ βόρβοροί εἰσιν, ὅπου ἂν καὶ ἡ γῆ ᾖ, καὶ πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν κάλλη κρίνεσθαι οὐδ' ὁπωστιοῦν ἄξια· ἐκεῖνα δὲ αὖ τῶν
B παρ' ἡμῖν πολὺ ἂν ἔτι πλέον φανείη | διαφέρειν. εἰ γὰρ δεῖ καὶ μῦθον λέγειν [καλόν], ἄξιον ἀκοῦσαι, ὦ Σιμμία, οἷα τυγχάνει τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὄντα.' 'ἀλλὰ μήν,' ἔφη ὁ Σιμμίας, 'ὦ Σώκρατες, ἡμεῖς γε τούτου τοῦ μύθου ἡδέως ἂν ἀκούσαιμεν.'

LIX. 'Λέγεται τοίνυν,' ἔφη, 'ὦ ἑταῖρε, πρῶτον μὲν εἶναι τοιαύτη ἡ γῆ αὐτὴ ἰδεῖν, εἴ τις ἄνωθεν θεῷτο, ὥσπερ αἱ δωδεκάσκυτοι σφαῖραι, ποικίλη, χρώμασιν διειλημμένη, ὧν καὶ τὰ ἐνθάδε εἶναι χρώματα
C ὥσπερ δείγματα, οἷς δὴ οἱ γραφεῖς | καταχρῶνται· ἐκεῖ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν ἐκ τοιούτων εἶναι, καὶ πολὺ ἔτι ἐκ λαμπροτέρων καὶ καθαρωτέρων ἢ τούτων· τὴν μὲν γὰρ ἁλουργῆ εἶναι καὶ θαυμαστὴν τὸ κάλλος, τὴν δὲ χρυσοειδῆ, τὴν δὲ ὅση λευκὴ γύψου ἢ χιόνος λευκοτέραν, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων χρωμάτων συγκειμένην ὡσαύτως, καὶ ἔτι πλειόνων καὶ καλλιόνων ἢ ὅσα ἡμεῖς ἑωράκαμεν. καὶ γὰρ αὐτὰ ταῦτα τὰ κοῖλα αὐτῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἔκπλεα ὄντα, χρώματός τι
D εἶδος παρέχεσθαι | στίλβοντα ἐν τῇ τῶν ἄλλων χρωμάτων ποικιλίᾳ, ὥστε ἕν τι αὐτῆς εἶδος συνεχὲς ποικίλον φαντάζεσθαι. ἐν δὲ ταύτῃ οὔσῃ τοιαύτῃ ἀνὰ λόγον τὰ φυόμενα φύεσθαι, δένδρα τε καὶ ἄνθη καὶ τοὺς καρπούς· καὶ αὖ τὰ ὄρη ὡσαύτως καὶ τοὺς λίθους ἔχειν ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον τήν τε λειότητα καὶ τὴν διαφάνειαν καὶ τὰ χρώματα καλλίω· ὧν καὶ τὰ ἐνθάδε λιθίδια εἶναι ταῦτα τὰ ἀγαπώμενα μόρια, σάρδιά τε

καὶ ἰάσπιδας καὶ σμαράγδους καὶ | πάντα τὰ τοιαῦτα· E
ἐκεῖ δὲ οὐδὲν ὅτι οὐ τοιοῦτον εἶναι καὶ ἔτι τούτων
καλλίω. τὸ δ' αἴτιον τούτου εἶναι, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ
λίθοι εἰσὶ καθαροὶ καὶ οὐ κατεδηδεσμένοι οὐδὲ διε-
φθαρμένοι ὥσπερ οἱ ἐνθάδε ὑπὸ σηπεδόνος καὶ ἅλμης
ὑπὸ τῶν δεῦρο ξυνερρυηκότων, ἃ καὶ λίθοις καὶ γῇ
καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις τε καὶ φυτοῖς αἴσχη τε καὶ
νόσους παρέχει. τὴν δὲ γῆν αὐτὴν κεκοσμῆσθαι τού-
τοις τε ἅπασι καὶ ἔτι χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ τοῖς
ἄλλοις αὖ τοῖς | τοιούτοις. ἐκφανῆ γὰρ αὐτὰ πεφυκέναι, 111
ὄντα πολλὰ πλήθει καὶ μεγάλα καὶ πολλαχοῦ τῆς γῆς,
ὥστε αὐτὴν ἰδεῖν εἶναι θέαμα εὐδαιμόνων θεατῶν.
ζῷα δ' ἐπ' αὐτῇ εἶναι ἄλλα τε πολλὰ καὶ ἀνθρώπους,
τοὺς μὲν ἐν μεσογαίᾳ οἰκοῦντας, τοὺς δὲ περὶ τὸν
ἀέρα, ὥσπερ ἡμεῖς περὶ τὴν θάλατταν, τοὺς δ' ἐν
νήσοις ἃς περιρρεῖν τὸν ἀέρα πρὸς τῇ ἠπείρῳ οὔσας·
καὶ ἑνὶ λόγῳ, ὅπερ ἡμῖν τὸ ὕδωρ τε καὶ ἡ θάλαττά
ἐστι πρὸς τὴν ἡμετέραν χρείαν, τοῦτο ἐκεῖ τὸν | ἀέρα, B
ὃ δὲ ἡμῖν ὁ ἀήρ, ἐκείνοις τὸν αἰθέρα. τὰς δὲ ὥρας
αὐτῆς κρᾶσιν ἔχειν τοιαύτην, ὥστε ἐκείνους ἀνόσους
εἶναι καὶ χρόνον τε ζῆν πολὺ πλείω τῶν ἐνθάδε, καὶ
ὄψει καὶ ἀκοῇ καὶ φρονήσει καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις
ἡμῶν ἀφεστάναι τῇ αὐτῇ ἀποστάσει, ᾗπερ ἀήρ τε
ὕδατος ἀφέστηκεν καὶ αἰθὴρ ἀέρος πρὸς καθαρότητα.
καὶ δὴ καὶ θεῶν ἄλση τε καὶ ἱερὰ αὐτοῖς εἶναι, ἐν
οἷς τῷ ὄντι οἰκητὰς θεοὺς εἶναι, καὶ φήμας τε καὶ
μαντείας καὶ αἰσθήσεις τῶν θεῶν καὶ τοιαύτας συνου-
σίας γίγνεσθαι | αὐτοῖς πρὸς αὐτούς· καὶ τόν γε ἥλιον καὶ C
σελήνην καὶ ἄστρα ὁρᾶσθαι ὑπ' αὐτῶν οἷα τυγχάνει ὄντα,
καὶ τὴν ἄλλην εὐδαιμονίαν τούτων ἀκόλουθον εἶναι.

LX. *Καὶ ὅλην μὲν δὴ τὴν γῆν οὕτω πεφυκέναι
καὶ τὰ περὶ τὴν γῆν· τόπους δ' ἐν αὐτῇ εἶναι κατὰ
τὰ ἔγκοιλα αὐτῆς κύκλῳ περὶ ὅλην πολλούς, τοὺς μὲν
βαθυτέρους καὶ ἀναπεπταμένους μᾶλλον ἢ ἐν ᾧ ἡμεῖς
οἰκοῦμεν, τοὺς δὲ βαθυτέρους ὄντας τὸ χάσμα αὐτοὺς
ἔλαττον ἔχειν τοῦ παρ' ἡμῖν τόπου, ἔστι δ' οὓς καὶ*
D | *βραχυτέρους τῷ βάθει τοῦ ἐνθάδε εἶναι καὶ πλατυ-
τέρους· τούτους δὲ πάντας ὑπὸ γῆν εἰς ἀλλήλους
συντετρῆσθαί τε πολλαχῇ καὶ κατὰ στενότερα καὶ εὐρύ-
τερα, καὶ διεξόδους ἔχειν, ᾗ πολὺ μὲν ὕδωρ ῥεῖν ἐξ
ἀλλήλων εἰς ἀλλήλους ὥσπερ εἰς κρατῆρας, καὶ ἀενάων
ποταμῶν ἀμήχανα μεγέθη ὑπὸ τὴν γῆν καὶ θερμῶν
ὑδάτων καὶ ψυχρῶν, πολὺ δὲ πῦρ καὶ πυρὸς μεγάλους
ποταμούς, πολλοὺς δὲ ὑγροῦ πηλοῦ καὶ καθαρωτέρου*
E *καὶ βορβορωδεστέρου, ὥσπερ ἐν* | *Σικελίᾳ οἱ πρὸ τοῦ
ῥύακος πηλοῦ ῥέοντες ποταμοὶ καὶ αὐτὸς ὁ ῥύαξ· ὧν
δὴ καὶ ἑκάστους τοὺς τόπους πληροῦσθαι, ὧν ἂν
ἑκάστοις τύχῃ ἑκάστοτε ἡ περιρροὴ γιγνομένη. ταῦτα
δὲ πάντα κινεῖν ἄνω καὶ κάτω ὥσπερ αἰώραν τινὰ
ἐνοῦσαν ἐν τῇ γῇ· ἔστι δὲ ἄρα αὕτη ἡ αἰώρα διὰ
φύσιν τοιάνδε τινά. ἕν τι τῶν χασμάτων τῆς γῆς
ἄλλως τε μέγιστον τυγχάνει ὂν καὶ διαμπερὲς τετρη-*
112 *μένον δι'* | *ὅλης τῆς γῆς, τοῦτο ὅπερ Ὅμηρος εἶπε,
λέγων αὐτό*

τῆλε μάλ', ᾗχι βάθιστον ὑπὸ χθονός ἐστι βέρεθρον·

*ὃ καὶ ἄλλοθι καὶ ἐκεῖνος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ποιη-
τῶν Τάρταρον κεκλήκασιν. εἰς γὰρ τοῦτο τὸ χασμα
συρρέουσί τε πάντες οἱ ποταμοὶ καὶ ἐκ τούτου πάλιν
ἐκρέουσιν· γίγνονται δὲ ἕκαστοι τοιοῦτοι, δι' οἵας ἂν
καὶ τῆς γῆς ῥέωσιν. ἡ δὲ αἰτία ἐστὶν τοῦ ἐκρεῖν τε*

ἐντεῦθεν καὶ εἰσρεῖν | πάντα τὰ ῥεύματα, ὅτι πυθμένα B
οὐκ ἔχει οὐδὲ βάσιν τὸ ὑγρὸν τοῦτο. αἰωρεῖται δὴ
καὶ κυμαίνει ἄνω καὶ κάτω, καὶ ὁ ἀὴρ καὶ τὸ πνεῦμα
τὸ περὶ αὐτὸ ταὐτὸν ποιεῖ· ξυνέπεται γὰρ αὐτῷ καὶ
ὅταν εἰς τὸ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς γῆς ὁρμήσῃ καὶ ὅταν εἰς
τὸ ἐπὶ τάδε, καὶ ὥσπερ τῶν ἀναπνεόντων ἀεὶ ἐκπνεῖ
τε καὶ ἀναπνεῖ ῥέον τὸ πνεῦμα, οὕτω καὶ ἐκεῖ ξυναιωρούμενον τῷ ὑγρῷ τὸ πνεῦμα δεινούς τινας ἀνέμους καὶ ἀμηχάνους παρέχεται καὶ εἰσιὸν καὶ ἐξιόν.
ὅταν τε οὖν [ὁρμῆσαν] | ὑποχωρήσῃ τὸ ὕδωρ εἰς C
τὸν τόπον τὸν δὴ κάτω καλούμενον, τοῖς κατ' ἐκεῖνα
τὰ ῥεύματα διὰ τῆς γῆς εἰσρεῖ τε καὶ πληροῖ
αὐτὰ ὥσπερ οἱ ἐπαντλοῦντες· ὅταν τε αὖ ἐκεῖθεν
μὲν ἀπολίπῃ, δεῦρο δὲ ὁρμήσῃ, τὰ ἐνθάδε πληροῖ
αὖθις, τὰ δὲ πληρωθέντα ῥεῖ διὰ τῶν ὀχετῶν καὶ διὰ
τῆς γῆς, καὶ εἰς τοὺς τόπους ἕκαστα ἀφικνούμενα,
εἰς οὓς ἑκάστους ὁδοποιεῖται, θαλάττας τε καὶ λίμνας
καὶ ποταμοὺς καὶ κρήνας ποιεῖ· ἐντεῦθεν δὲ πάλιν
δυόμενα κατὰ τῆς γῆς, τὰ μὲν | μακροτέρους τόπους D
περιελθόντα καὶ πλείους, τὰ δὲ ἐλάττους καὶ βραχυτέρους, πάλιν εἰς τὸν Τάρταρον ἐμβάλλει, τὰ μὲν πολὺ
κατωτέρω ᾗ ἐπηντλεῖτο, τὰ δὲ ὀλίγον· πάντα δὲ ὑποκάτω εἰσρεῖ τῆς ἐκροῆς. καὶ ἔνια μὲν καταντικρὺ ᾗ
εἰσρεῖ ἐξέπεσεν, ἔνια δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος· ἔστι δὲ
ἃ παντάπασιν κύκλῳ περιελθόντα, ἢ ἅπαξ ἢ καὶ
πλεονάκις περιελιχθέντα περὶ τὴν γῆν ὥσπερ οἱ ὄφεις,
εἰς τὸ δυνατὸν κάτω καθέντα πάλιν ἐμβάλλει. δυνατὸν
δέ ἐστιν | ἑκατέρωσε μέχρι τοῦ μέσου καθιέναι, πέρα E
δ' οὔ· ἄναντες γὰρ ἀμφοτέροις τοῖς ῥεύμασι τὸ ἑκατέρωθεν γίγνεται μέρος.

LXI. *Τὰ μὲν οὖν δὴ ἄλλα πολλά τε καὶ μεγάλα
καὶ παντοδαπὰ ῥεύματά ἐστι· τυγχάνει δ' ἄρα ὄντα
ἐν τούτοις τοῖς πολλοῖς τέτταρ' ἄττα ῥεύματα, ὧν τὸ
μὲν μέγιστον καὶ ἐξωτάτω ῥέον περὶ κύκλῳ ὁ καλού-
μενος Ὠκεανός ἐστιν, τούτου δὲ καταντικρὺ καὶ ἐναντίως
ῥέων Ἀχέρων, ὃς δι' ἐρήμων τε τόπων ῥεῖ ἄλλων καὶ*
113 *δὴ καὶ ὑπὸ γῆν ῥέων | εἰς τὴν λίμνην ἀφικνεῖται τὴν
Ἀχερουσιάδα, οὗ αἱ τῶν τετελευτηκότων ψυχαὶ τῶν
πολλῶν ἀφικνοῦνται καί τινας εἱμαρμένους χρόνους
μείνασαι, αἱ μὲν μακροτέρους, αἱ δὲ βραχυτέρους, πάλιν
ἐκπέμπονται εἰς τὰς τῶν ζῴων γενέσεις. τρίτος δὲ ποταμὸς
τούτων κατὰ μέσον ἐκβάλλει, καὶ ἐγγὺς τῆς ἐκβολῆς
ἐκπίπτει εἰς τόπον μέγαν πυρὶ πολλῷ καιόμενον, καὶ λί-
μνην ποιεῖ μείζω τῆς παρ' ἡμῖν θαλάττης, ζέουσαν ὕδα-
τος καὶ πηλοῦ· ἐντεῦθεν δὲ χωρεῖ κύκλῳ θολερὸς καὶ*
B | *πηλώδης, περιελιττόμενος δὲ τῇ γῇ ἄλλοσέ τε ἀφι-
κνεῖται καὶ παρ' ἔσχατα τῆς Ἀχερουσιάδος λίμνης,
οὐ συμμιγνύμενος τῷ ὕδατι· περιελιχθεὶς δὲ πολλάκις
ὑπὸ γῆς ἐμβάλλει κατωτέρω τοῦ Ταρτάρου· οὗτος δ'
ἐστὶν ὃν ἐπονομάζουσιν Πυριφλεγέθοντα, οὗ καὶ οἱ
ῥύακες ἀποσπάσματα ἀναφυσῶσιν ὅπῃ ἂν τύχωσι τῆς
γῆς. τούτου δὲ αὖ καταντικρὺ ὁ τέταρτος ἐκπίπτει
εἰς τόπον πρῶτον δεινόν τε καὶ ἄγριον, ὡς λέγεται,*
C *χρῶμα δ' ἔχοντα ὅλον οἷον ὁ κυανός, | ὃν δὴ ἐπονο-
μάζουσι Στύγιον, καὶ τὴν λίμνην, ἣν ποιεῖ ὁ ποταμὸς
ἐμβάλλων, Στύγα· ὁ δ' ἐμπεσὼν ἐνταῦθα καὶ δεινὰς
δυνάμεις λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι, δὺς κατὰ τῆς γῆς,
περιελιττόμενος χωρεῖ ἐναντίος τῷ Πυριφλεγέθοντι
καὶ ἀπαντᾷ ἐν τῇ Ἀχερουσιάδι λίμνῃ ἐξ ἐναντίας·
καὶ οὐδὲ τὸ τούτου ὕδωρ οὐδενὶ μίγνυται, ἀλλὰ καὶ*

οὗτος κύκλῳ περιελθὼν ἐμβάλλει εἰς τὸν Τάρταρον ἐναντίος τῷ Πυριφλεγέθοντι· ὄνομα δὲ τούτῳ ἐστίν, ὡς οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, Κωκυτός.

LXII. | Τούτων δὲ οὕτως πεφυκότων, ἐπειδὰν D
ἀφίκωνται οἱ τετελευτηκότες εἰς τὸν τόπον οἷ ὁ δαίμων ἕκαστον κομίζει, πρῶτον μὲν διεδικάσαντο οἵ τε καλῶς καὶ ὁσίως βιώσαντες καὶ οἱ μή. καὶ οἳ μὲν ἂν δόξωσι μέσως βεβιωκέναι, πορευθέντες ἐπὶ τὸν Ἀχέροντα, ἀναβάντες ἃ δὴ αὐτοῖς ὀχήματά ἐστιν, ἐπὶ τούτων ἀφικνοῦνται εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἐκεῖ οἰκοῦσί τε καὶ καθαιρόμενοι τῶν τε ἀδικημάτων διδόντες δίκας ἀπολύονται, εἴ τίς τι ἠδίκηκεν, τῶν τε εὐεργεσιῶν τιμὰς | φέρονται κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστος· οἳ δ' E
ἂν δόξωσιν ἀνιάτως ἔχειν διὰ τὰ μεγέθη τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ ἱεροσυλίας πολλὰς καὶ μεγάλας ἢ φόνους ἀδίκους καὶ παρανόμους πολλοὺς ἐξειργασμένοι ἢ ἄλλα, ὅσα τοιαῦτα τυγχάνει ὄντα, τούτους δὲ ἡ προσήκουσα μοῖρα ῥίπτει εἰς τὸν Τάρταρον, ὅθεν οὔποτε ἐκβαίνουσιν. οἳ δ' ἂν ἰάσιμα μέν, μεγάλα δὲ δόξωσιν ἡμαρτηκέναι ἁμαρτήματα, οἷον πρὸς πατέρα ἢ μητέρα ὑπ' ὀργῆς βίαιόν τι πράξαντες, καὶ μεταμέλον | αὐτοῖς 114
τὸν ἄλλον βίον βιῶσιν, ἢ ἀνδροφόνοι τοιούτῳ τινὶ ἄλλῳ τρόπῳ γένωνται, τούτους δὲ ἐμπεσεῖν μὲν εἰς τὸν Τάρταρον ἀνάγκη, ἐμπεσόντας δὲ αὐτοὺς καὶ ἐνιαυτὸν ἐκεῖ γενομένους ἐκβάλλει τὸ κῦμα, τοὺς μὲν ἀνδροφόνους κατὰ τὸν Κωκυτόν, τοὺς δὲ πατραλοίας καὶ μητραλοίας κατὰ τὸν Πυριφλεγέθοντα· ἐπειδὰν δὲ φερόμενοι γένωνται κατὰ τὴν λίμνην τὴν Ἀχερουσιάδα, ἐνταῦθα βοῶσί τε καὶ καλοῦσιν, οἱ μὲν οὓς ἀπέκτειναν, οἱ δὲ οὓς ὕβρισαν, καλέσαντες δ' ἱκε-

B τεύουσι καὶ δέονται | ἐᾶσαι σφᾶς ἐκβῆναι εἰς τὴν
λίμνην καὶ δέξασθαι, καὶ ἐὰν μὲν πείσωσιν, ἐκβαίνουσί
τε καὶ λήγουσι τῶν κακῶν, εἰ δὲ μή, φέρονται αὖθις
εἰς τὸν Τάρταρον καὶ ἐκεῖθεν πάλιν εἰς τοὺς ποτα-
μούς, καὶ ταῦτα πάσχοντες οὐ πρότερον παύονται,
πρὶν ἂν πείσωσιν οὓς ἠδίκησαν· αὕτη γὰρ ἡ δίκη
ὑπὸ τῶν δικαστῶν αὐτοῖς ἐτάχθη. οἳ δὲ δὴ ἂν δόξωσι
διαφερόντως πρὸς τὸ ὁσίως βιῶναι, οὗτοί εἰσιν οἱ
τῶνδε μὲν τῶν τόπων τῶν ἐν τῇ γῇ ἐλευθερούμενοί
C τε καὶ ἀπαλλαττόμενοι ὥσπερ δεσμωτηρίων, | ἄνω δὲ
εἰς τὴν καθαρὰν οἴκησιν ἀφικνούμενοι καὶ ἐπὶ γῆς
οἰκιζόμενοι. τούτων δὲ αὐτῶν οἱ φιλοσοφίᾳ ἱκανῶς
καθηράμενοι ἄνευ τε σωμάτων ζῶσι τὸ παράπαν εἰς
τὸν ἔπειτα χρόνον, καὶ εἰς οἰκήσεις ἔτι τούτων καλ-
λίους ἀφικνοῦνται, ἃς οὔτε ῥᾴδιον δηλῶσαι οὔτε ὁ
χρόνος ἱκανὸς ἐν τῷ παρόντι. ἀλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα
χρὴ ὧν διεληλύθαμεν, ὦ Σιμμία, πᾶν ποιεῖν, ὥστε
ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίῳ μετασχεῖν· καλὸν
γὰρ τὸ ἆθλον καὶ ἡ ἐλπὶς μεγάλη.

D LXIII. Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτα | διισχυρίσασθαι οὕ-
τως ἔχειν, ὡς ἐγὼ διελήλυθα, οὐ πρέπει νοῦν ἔχοντι
ἀνδρί· ὅτι μέντοι ἢ ταῦτ᾽ ἐστὶν ἢ τοιαῦτ᾽ ἄττα περὶ
τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκήσεις, ἐπείπερ ἀθάνατόν
γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὖσα, τοῦτο καὶ πρέπειν μοι
δοκεῖ καὶ ἄξιον κινδυνεῦσαι οἰομένῳ οὕτως ἔχειν·
καλὸς γὰρ ὁ κίνδυνος· καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ
ἐπᾴδειν ἑαυτῷ, διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλαι μηκύνω τὸν
μῦθον. ἀλλὰ τούτων δὴ ἕνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῇ
ἑαυτοῦ ψυχῇ ἄνδρα, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας
E ἡδονὰς | τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἴασε

χαίρειν, ὡς ἀλλοτρίους τε ὄντας, καὶ πλέον θάτερον
ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν
ἐσπούδασέ τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοτρίῳ
ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνῃ τε καὶ δικαιοσύνῃ
καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ | ἀληθείᾳ, οὕτω περι- 115
μένει τὴν εἰς Ἅιδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος ὅταν
ἡ εἱμαρμένη καλῇ. ὑμεῖς μὲν οὖν,' ἔφη, 'ὦ Σιμμία
τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς αὖθις ἔν τινι χρόνῳ
ἕκαστοι πορεύσεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἂν
ἀνὴρ τραγικός, ἡ εἱμαρμένη, καὶ σχεδόν τί μοι ὥρα
τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν· δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον
εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγ-
ματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν.'

LXIV. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ ὁ Κρίτων·
'εἶεν,' | ἔφη, 'ὦ Σώκρατες· τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπι- B
στέλλεις ἢ περὶ τῶν παίδων ἢ περὶ ἄλλου του, ὅτι
ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν;'
'ἅπερ ἀεὶ λέγω,' ἔφη, 'ὦ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον·
ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ
τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅττ'
ἂν ποιῆτε, κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν
μὲν αὐτῶν ἀμελῆτε καὶ μὴ θέλητε ὥσπερ κατ' ἴχνη
κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν
χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε | ἐν τῷ παρ- C
όντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε.' 'ταῦτα μὲν
τοίνυν προθυμηθησόμεθα,' ἔφη, 'οὕτω ποιεῖν· θάπτω-
μεν δέ σε τίνα τρόπον;' 'ὅπως ἄν,' ἔφη, 'βούλησθε,
ἐάνπερ γε λάβητέ με καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς.' γελάσας
δὲ ἅμα ἡσυχῇ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· 'οὐ
πείθω, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα, ὡς ἐγώ εἰμι οὗτος Σω-

κράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων ἕκαστον
τῶν λεγομένων, ἀλλ' οἴεταί με ἐκεῖνον εἶναι, ὃν ὄψε-
D ται ὀλίγον ὕστερον νεκρόν, καὶ ἐρωτᾷ | δή, πῶς με
θάπτῃ. ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι,
ὡς, ἐπειδὰν πίω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ,
ἀλλ' οἰχήσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δή τινας εὐδαι-
μονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παρα-
μυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτόν. ἐγγυή-
σασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα,' ἔφη, 'τὴν ἐναντίαν
ἐγγύην ἢ ἣν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἠγγυᾶτο.
οὗτος μὲν γὰρ ἦ μὴν παραμενεῖν· ὑμεῖς δὲ ἦ μὴν
μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ
E | οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ῥᾷον φέρῃ, καὶ μὴ
ὁρῶν μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον
ἀγανακτῇ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ
ἐν τῇ ταφῇ, ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη ἢ ἐκφέρει ἢ
κατορύττει. εὖ γὰρ ἴσθι,' ἦ δ' ὅς, 'ὦ ἄριστε Κρίτων,
τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημ-
μελές, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. ἀλλὰ
θαρρεῖν τε χρὴ καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ
116 θάπτειν οὕτως, | ὅπως ἄν σοι φίλον ᾖ καὶ μάλιστα
ἡγῇ νόμιμον εἶναι.'

LXV. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς
οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἵπετο αὐτῷ,
ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. περιεμένομεν οὖν πρὸς
ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων καὶ
ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόν-
τες, ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ
πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον.
B ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο | καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παι-

δία — δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας — καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἧκε παρ' ἡμᾶς. καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν· χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος, καὶ οὐ πολλὰ μετὰ ταῦτα διελέχθη, καὶ ἧκεν ὁ τῶν ἕνδεκα ὑπηρέτης καὶ στὰς παρ' αὐτόν· 'ὦ | Σώκρατες,' ἔφη, 'οὐ C
καταγνώσομαι σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀναγκαζόντων τῶν ἀρχόντων. σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἔγνωκα ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πρᾳότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων, καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ ἐκείνοις. νῦν, οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ῥᾷστα | φέρειν τὰ D
ἀναγκαῖα.' καὶ ἅμα δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπῄει. καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν· 'καὶ σύ,' ἔφη, 'χαῖρε, καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν.' καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς· 'ὡς ἀστεῖος,' ἔφη, 'ὁ ἄνθρωπος· καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσῄει καὶ διελέγετο ἐνίοτε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῷστος, καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρύει. ἀλλ' ἄγε δή, ὦ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ δὲ μή, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος.' καὶ ὁ Κρίτων· 'ἀλλ' οἶμαι,'
| ἔφη, 'ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἔτι ἥλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς E
ὄρεσιν καὶ οὔπω δεδυκέναι. καὶ ἅμα ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθῇ αὐ-

τοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πιόντας εὖ μάλα, καὶ ξυγγε-
νομένους γ' ἐνίους ὧν ἂν τύχωσιν ἐπιθυμοῦντες. ἀλλὰ
μηδὲν ἐπείγου· ἔτι γὰρ ἐγχωρεῖ.' καὶ ὁ Σωκράτης·
'εἰκότως γε,' ἔφη, 'ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί τε ταῦτα ποι-
οῦσιν, οὓς σὺ λέγεις, οἴονται γὰρ κερδαίνειν ταῦτα
ποιήσαντες, καὶ ἔγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω·
117 οὐδὲν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν | ὀλίγον ὕστερον πιὼν
ἄλλο γε ἢ γέλωτα ὀφλήσειν παρ' ἐμαυτῷ, γλιχόμενος
τοῦ ζῆν καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος. ἀλλ'
ἴθι,' ἔφη, 'πιθοῦ καὶ μὴ ἄλλως ποίει.'

LXVI. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδὶ
πλησίον ἑστῶτι. καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν καὶ συχνὸν χρό-
νον διατρίψας ἧκεν ἄγων τὸν μέλλοντα διδόναι τὸ
φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον· ἰδὼν δὲ ὁ
Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον· 'εἶεν,' ἔφη, 'ὦ βέλτιστε,
σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν;' 'οὐδὲν
ἄλλο,' ἔφη, 'ἢ πιόντα περιιέναι, ἕως ἄν σου βά-
B ρος ἐν τοῖς σκέλεσι | γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι·
καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει.' καὶ ἅμα ὤρεξε τὴν κύ-
λικα τῷ Σωκράτει· καὶ ὃς λαβὼν καὶ μάλα ἵλεως, ὦ
Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ
χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ', ὥσπερ εἰώθει,
ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον· 'τί λέγεις,'
ἔφη, 'περὶ τοῦδε τοῦ πώματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί
τινι; ἔξεστιν ἢ οὔ;' 'τοσοῦτον,' ἔφη, 'ὦ Σώκρατες,
τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν.' 'μαν-
C θάνω,' ἦ δ' ὅς· 'ἀλλ' εὔχεσθαί γέ που τοῖς | θεοῖς
ἔξεστί τε καὶ χρή, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε
εὐτυχῆ γενέσθαι· ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὔχομαί τε καὶ γέ-
νοιτο ταύτῃ.' καὶ ἅμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ

*μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιεν. καὶ ἡμῶν οἱ
πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἷοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ
μὴ δακρύειν, ὡς δὲ εἴδομεν πίνοντά τε καὶ πεπω-
κότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βίᾳ καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ
ἐχώρει τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον
ἐμαυτόν· οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ
τύχην, οἵου ἀνδρὸς | ἑταίρου ἐστερημένος εἴην. ὁ δὲ* D
*Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν
κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ
ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύων, καὶ
δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν
οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων πλήν γε
αὐτοῦ Σωκράτους. ἐκεῖνος δέ· 'οἷα,' ἔφη, 'ποιεῖτε, ὦ
θαυμάσιοι. ἐγὼ μέντοι οὐχ ἥκιστα τούτου ἕνεκα τὰς
γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν· καὶ
γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εὐφημίᾳ | χρὴ τελευτᾶν. ἀλλ'* E
*ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ καρτερεῖτε.' καὶ ἡμεῖς ἀκού-
σαντες ᾐσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν.
ὁ δὲ περιελθών, ἐπειδή οἱ βαρύνεσθαι ἔφη τὰ σκέλη,
κατεκλίθη ὕπτιος· οὕτω γὰρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος·
καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δοὺς τὸ φάρ-
μακον, διαλιπὼν χρόνον ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ
τὰ σκέλη, κἄπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα
ἤρετο, εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δ' οὐκ ἔφη· καὶ μετὰ τοῦτο
αὖθις | τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιὼν οὕτως ἡμῖν ἐπεδεί-*118
*κνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνῦτο. καὶ αὐτὸς ἥπτετο
καὶ εἶπεν, ὅτι, ἐπειδὰν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ,
τότε οἰχήσεται. ἤδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ
τὸ ἦτρον ψυχόμενα, καὶ ἐκκαλυψάμενος — ἐνεκεκά-
λυπτο γάρ — εἶπεν, ὃ δὴ τελευταῖον ἐφθέγξατο· 'ὦ*

Κρίτων,' ἔφη, 'τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.' 'ἀλλὰ ταῦτα,' ἔφη, 'ἔσται,' ὁ Κρίτων· 'ἀλλ' ὅρα, εἴ τι ἄλλο λέγεις.' ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν ἐκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν, καὶ ὃς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ ὁ Κρίτων συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

LXVII. Ἥδε ἡ τελευτή, ὦ Ἐχέκρατες, τοῦ ἑταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρός, ὡς ἡμεῖς φαῖμεν ἄν, τῶν τότε ὧν ἐπειράθημεν ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

ΚΡΑΤΥΛΟΣ

[ἢ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος, λογικός].

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ
ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ, ΚΡΑΤΥΛΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ. St. I p. 383

I. ΕΡΜ. *Βούλει οὖν καὶ Σωκράτει τῷδε ἀνακοινωσώμεθα τὸν λόγον;*

ΚΡ. *Εἴ σοι δοκεῖ.*

ΕΡΜ. *Κρατύλος φησὶν ὅδε, ὦ Σώκρατες, ὀνόματος ὀρθότητα εἶναι ἑκάστῳ τῶν ὄντων φύσει πεφυκυῖαν, καὶ οὐ τοῦτο εἶναι ὄνομα ὃ ἄν τινες ξυνθέμενοι καλεῖν καλῶσι, τῆς αὑτῶν φωνῆς μόριον ἐπιφθεγγόμενοι, ἀλλὰ ὀρθότητά τινα τῶν ὀνομάτων πεφυκέναι καὶ Ἕλλησι καὶ | βαρβάροις τὴν αὐτὴν ἅπασιν. ἐρωτῶ οὖν* B
αὐτὸν ἐγώ, εἰ αὐτῷ [πότερον] Κρατύλος τῇ ἀληθείᾳ ὄνομα [ἐστὶν ἢ οὔ]· ὁ δὲ ὁμολογεῖ [αὐτῷ γε τοῦτο ὄνομα εἶναι]. 'τί δὲ Σωκράτει;' ἔφην. 'Σωκράτης,' ἦ δ' ὅς. 'οὐκοῦν καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις πᾶσιν, ὅπερ καλοῦμεν ὄνομα ἕκαστον, τοῦτό ἐστιν ἑκάστῳ ὄνομα;' ὁ δέ· 'οὔκουν σοί γε,' ἦ δ' ὅς, 'ὄνομα Ἑρμογένης, οὐδὲ ἂν πάντες καλῶσιν ἄνθρωποι.' καὶ ἐμοῦ ἐρωτῶντος καὶ προθυμουμένου εἰδέναι ὅτι ποτὲ λέγει,
| οὔτε ἀποσαφεῖ οὐδὲν εἰρωνεύεταί τε πρός με, προσ- 384
ποιούμενός τι αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ διανοεῖσθαι ὡς εἰδὼς περὶ αὐτοῦ, ὃ εἰ βούλοιτο σαφῶς εἰπεῖν, ποιήσειεν ἂν

καὶ ἐμὲ ὁμολογεῖν καὶ λέγειν ἅπερ αὐτὸς λέγει. εἰ οὖν πῃ ἔχεις συμβαλεῖν τὴν Κρατύλου μαντείαν, ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι· μᾶλλον δὲ αὐτῷ σοι ὅπῃ δοκεῖ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος, ἔτι ἂν ἥδιον πυθοίμην, εἴ σοι βουλομένῳ ἐστίν.

ΣΩ. Ὦ παῖ Ἱππονίκου Ἑρμόγενες, παλαιὰ παροι-
B μία, ὅτι | χαλεπὰ τὰ καλά ἐστιν ὅπῃ ἔχει μαθεῖν· καὶ δὴ καὶ τὸ περὶ τῶν ὀνομάτων οὐ σμικρὸν τυγχάνει ὂν μάθημα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ἤδη ἠκηκόη παρὰ Προδίκου τὴν πεντηκοντάδραχμον ἐπίδειξιν, ἣν ἀκούσαντι ὑπάρχει περὶ τούτο πεπαιδεῦσθαι, ὥς φησιν ἐκεῖνος, οὐδὲν ἂν ἐκώλυέν σε αὐτίκα μάλα εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος· νῦν δὲ οὐκ ἀκήκοα,
C ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν· οὔκουν οἶδα, | πῇ ποτε τὸ ἀληθὲς ἔχει περὶ τῶν τοιούτων. συζητεῖν μέντοι ἕτοιμός εἰμι καὶ σοὶ καὶ Κρατύλῳ κοινῇ. ὅτι δὲ οὔ φησί σοι Ἑρμογένη ὄνομα εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, ὥσπερ ὑποπτεύω αὐτὸν σκώπτειν· οἴεται γὰρ ἴσως σε χρημάτων ἐφιέμενον κτήσεως ἀποτυγχάνειν. ἀλλ', ὃ νῦν δὴ ἔλεγον, εἰδέναι μὲν τὰ τοιαῦτα χαλεπόν, εἰς τὸ κοινὸν δὲ καταθέντας χρὴ σκοπεῖν, εἴτε ὡς σὺ λέγεις ἔχει εἴτε ὡς Κρατύλος.

II. ΕΡΜ. *Καὶ μὴν ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, πολλάκις δὴ καὶ τούτῳ διαλεχθεὶς καὶ ἄλλοις πολλοῖς, οὐ δύναμαι*
D *πεισθῆναι, ὡς ἄλλη τις | ὀρθότης ὀνόματος ἢ ξυνθήκη καὶ ὁμολογία. ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, ὅτι ἄν τίς τῳ θῆται ὄνομα, τοῦτο εἶναι τὸ ὀρθόν· καὶ ἂν αὖθίς γε ἕτερον μεταθῆται, ἐκεῖνο δὲ μηκέτι καλῇ, οὐδὲν ἧττον τὸ ὕστερον ὀρθῶς ἔχειν τοῦ προτέρου, ὥσπερ τοῖς οἰκέταις ἡμεῖς μετατιθέμεθα [οὐδὲν ἧττον τοῦτ' εἶναι ὀρ-*

θὸν τὸ μετατεθὲν τοῦ πρότερον κειμένου]· οὐ γὰρ φύσει ἑκάστῳ πεφυκέναι ὄνομα οὐδὲν οὐδενί, ἀλλὰ νόμῳ καὶ ἔθει τῶν ἐθισάντων τε καὶ καλούντων. εἰ δέ πῃ ἄλλῃ ἔχει, ἕτοιμος ἔγωγε | καὶ μανθάνειν καὶ E
ἀκούειν οὐ μόνον παρὰ Κρατύλου, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλου ὁτουοῦν.

| ΣΩ. Ἴσως μέντοι τὶ λέγεις, ὦ Ἑρμόγενες· σκεψώ- 385
μεθα δέ. ὃ ἂν θῇ καλεῖν τις ἕκαστον, τοῦθ' ἑκάστῳ ὄνομα;

ΕΡΜ. Ἔμοιγε δοκεῖ.

ΣΩ. Καὶ ἐὰν ἰδιώτης καλῇ καὶ ἐὰν πόλις;

ΕΡΜ. Φημί.

ΣΩ. Τί οὖν; ἐὰν ἐγὼ καλῶ ὁτιοῦν τῶν ὄντων, οἷον ὃ νῦν καλοῦμεν ἄνθρωπον, ἐὰν ἐγὼ τοῦτο ἵππον προσαγορεύω, ὃ δὲ νῦν ἵππον, ἄνθρωπον, ἔσται δημοσίᾳ μὲν ὄνομα ἄνθρωπος τῷ αὐτῷ, ἰδίᾳ δὲ ἵππος; καὶ ἰδίᾳ μὲν αὖ ἄνθρωπος, δημοσίᾳ δὲ ἵππος; οὕτω λέγεις;

| ΕΡΜ. Ἔμοιγε δοκεῖ. B

III. ΣΩ. Φέρε δή μοι τόδε εἰπέ. καλεῖς τι ἀληθῆ λέγειν καὶ ψευδῆ;

ΕΡΜ. Ἔγωγε.

ΣΩ. Οὐκοῦν εἴη ἂν λόγος ἀληθής, ὁ δὲ ψευδής;

ΕΡΜ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν οὗτος, ὃς ἂν τὰ ὄντα λέγῃ ὡς ἔστιν, ἀληθής· ὃς δ' ἂν ὡς οὐκ ἔστιν, ψευδής;

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Ἔστιν ἄρα τοῦτο, λόγῳ λέγειν τὰ ὄντα τε καὶ μή;

ΕΡΜ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Ὁ λόγος δ' ἐστὶν ὁ ἀληθὴς πότερον ὅλος
C μὲν | ἀληθής, τὰ μόρια δ' αὐτοῦ οὐκ ἀληθῆ;

ΕΡΜ. Οὔκ, ἀλλὰ καὶ τὰ μόρια.

ΣΩ. Πότερον δὲ τὰ μὲν μεγάλα μόρια ἀληθῆ, τὰ δὲ σμικρὰ οὔ· ἢ πάντα;

ΕΡΜ. Πάντα, οἶμαι ἔγωγε.

ΣΩ. Ἔστιν οὖν ὅτι λέγεις λόγου σμικρότερον μόριον ἄλλο ἢ ὄνομα;

ΕΡΜ. Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο σμικρότατον.

ΣΩ. Καὶ τὸ ὄνομα ἄρα τὸ τοῦ ἀληθοῦς λόγου λέγεται;

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Ἀληθές γε, ὡς φῄς.

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Τὸ δὲ τοῦ ψευδοῦς μόριον οὐ ψεῦδος;

ΕΡΜ. Φημί.

ΣΩ. Ἔστιν ἄρα ὄνομα ψεῦδος καὶ ἀληθὲς λέγειν, εἴπερ καὶ λόγον;

D | ΕΡΜ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΣΩ. Ὃ ἂν ἄρα ἕκαστος φῇ τῳ ὄνομα εἶναι, ταὐτό ἐστιν ἑκάστῳ ὄνομα;

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Ἦ καὶ ὁπόσα ἂν φῇ τις ἑκάστῳ ὀνόματα εἶναι, τοσαῦτα ἔσται καὶ τότε, ὁπόταν φῇ;

ΕΡΜ. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ὀνόματος
ἄλλην ὀρθότητα ἢ ταύτην, ἐμοὶ μὲν ἕτερον εἶναι
καλεῖν ἑκάστῳ ὄνομα, ὃ ἐγὼ ἐθέμην, σοὶ δὲ ἕτερον,
ὃ αὖ σύ. οὕτω δὲ καὶ ταῖς πόλεσιν ὁρῶ ἰδίᾳ ἐπὶ
E τοῖς αὐτοῖς | κείμενα ὀνόματα, καὶ Ἕλλησι παρὰ τοὺς
ἄλλους Ἕλληνας, καὶ Ἕλλησι παρὰ βαρβάρους.

IV. ΣΩ. *Φέρε δὴ ἴδωμεν, ὦ Ἑρμόγενες, πότερον
καὶ τὰ ὄντα οὕτως ἔχειν σοι φαίνεται, ἰδίᾳ αὐτῶν ἡ
οὐσία εἶναι ἑκάστῳ, ὥσπερ Πρωταγόρας ἔλεγεν λέγων
πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι | ἄνθρωπον, ὡς ἄρα* 386
*οἷα μὲν ἂν ἐμοὶ φαίνηται τὰ πράγματα, τοιαῦτα μέν
ἐστιν ἐμοί, οἷα δ' ἂν σοί, τοιαῦτα δὲ σοί· ἢ ἔχειν
δοκεῖ σοι αὐτὰ αὑτῶν τινα βεβαιότητα τῆς οὐσίας;*

ΕΡΜ. *Ἤδη ποτὲ ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἀπορῶν καὶ
ἐνταῦθα ἐξηνέχθην εἰς ἅπερ Πρωταγόρας λέγει· οὐ
πάνυ τι μέντοι μοι δοκεῖ οὕτως ἔχειν.*

ΣΩ. *Τί δέ; ἐς τόδε ἤδη ἐξηνέχθης, ὥστε μὴ
πάνυ σοι δοκεῖν εἶναί τινα | ἄνθρωπον πονηρόν;* B

ΕΡΜ. *Οὐ μὰ τὸν Δία, ἀλλὰ πολλάκις δὴ αὐτὸ
πέπονθα, ὥστε μοι δοκεῖν πάνυ πονηροὺς εἶναί τινας
ἀνθρώπους, καὶ μάλα συχνούς.*

ΣΩ. *Τί δέ; πάνυ χρηστοὶ οὔπω σοι ἔδοξαν εἶναι;*

ΕΡΜ. *Καὶ μάλα ὀλίγοι.*

ΣΩ. *Ἔδοξαν δ' οὖν;*

ΕΡΜ. *Ἔμοιγε.*

ΣΩ. *Πῶς οὖν τοῦτο τίθεσαι; ἆρ' ὧδε· τοὺς μὲν
πάνυ χρηστοὺς πάνυ φρονίμους, τοὺς δὲ πάνυ πονη-
ροὺς πάνυ ἄφρονας;*

ΕΡΜ. *Ἔμοιγε | δοκεῖ οὕτως.* C

ΣΩ. *Οἷόν τε οὖν, εἰ Πρωταγόρας ἀληθῆ ἔλεγεν
καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀλήθεια, τὸ οἷα ἂν δοκῇ ἑκάστῳ τοι-
αῦτα καὶ εἶναι, τοὺς μὲν ἡμῶν φρονίμους εἶναι, τοὺς
δὲ ἄφρονας;*

ΕΡΜ. *Οὐ δῆτα.*

ΣΩ. *Καὶ ταῦτά γε, ὡς ἐγᾦμαι, σοὶ πάνυ δοκεῖ,
φρονήσεως οὔσης καὶ ἀφροσύνης μὴ πάνυ δυνατὸν*

εἶναι Πρωταγόραν ἀληθῆ λέγειν. οὐδὲν γὰρ ἄν που
τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου φρονιμώτερος εἴη,
D *εἴπερ ἃ ἂν ἑκάστῳ δοκῇ ἑκάστῳ | ἀληθῆ ἔσται.*

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

V. ΣΩ. *Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατ' Εὐθύδημόν γε,*
οἶμαι, σοὶ δοκεῖ πᾶσι πάντα ὁμοίως εἶναι ἅμα καὶ ἀεί.
οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως εἶεν οἱ μὲν χρηστοί, οἱ δὲ πονη-
ροί, εἰ ὁμοίως ἅπασι καὶ ἀεὶ ἀρετή τε καὶ κακία εἴη.

ΕΡΜ. *Ἀληθῆ λέγεις.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν εἰ μήτε πᾶσι πάντα ἐστὶν ὁμοίως*
ἅμα καὶ ἀεί, μήτε ἑκάστῳ ἰδίᾳ ἕκαστον, δῆλον δὴ ὅτι
E *αὐτὰ αὑτῶν οὐσίαν ἔχοντά τινα βέβαιόν ἐστι τὰ | πράγ-*
ματα, οὐ πρὸς ἡμᾶς οὐδὲ ὑφ' ἡμῶν, ἑλκόμενα ἄνω καὶ
κάτω τῷ ἡμετέρῳ φαντάσματι, ἀλλὰ καθ' αὑτὰ πρὸς
τὴν αὑτῶν οὐσίαν ἔχοντα ᾗπερ πέφυκεν.

ΕΡΜ. *Δοκεῖ μοι, ὦ Σώκρατες, οὕτω.*

ΣΩ. *Πότερον οὖν αὐτὰ μὲν ἂν εἴη οὕτω πεφυ-*
κότα, αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον;
ἢ οὐ καὶ αὗται ἕν τι εἶδος τῶν ὄντων εἰσίν, αἱ πράξεις;

ΕΡΜ. *Πάνυ γε καὶ αὗται.*

387 ΣΩ. *Κατὰ | τὴν αὑτῶν ἄρα φύσιν καὶ αἱ πρά-*
ξεις πράττονται, οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν δόξαν. οἷον
ἐάν τι ἐπιχειρήσωμεν ἡμεῖς τῶν ὄντων τέμνειν, πότε-
ρον ἡμῖν τμητέον ἕκαστον ὡς ἂν ἡμεῖς βουλώμεθα
καὶ ᾧ ἂν βουληθῶμεν, ἢ ἐὰν μὲν κατὰ τὴν φύσιν
βουληθῶμεν ἕκαστον τέμνειν τοῦ τέμνειν τε καὶ τέμνε-
σθαι καὶ ᾧ πέφυκε, τεμοῦμέν τε καὶ πλέον τι ἡμῖν
ἔσται καὶ ὀρθῶς πράξομεν τοῦτο, ἐὰν δὲ παρὰ φύσιν,
ἐξαμαρτησόμεθά τε καὶ οὐδὲν πράξομεν;

B ΕΡΜ. | *Ἔμοιγε δοκεῖ οὕτω.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ ἐὰν κάειν τι ἐπιχειρήσωμεν, οὐ κατὰ πᾶσαν δόξαν δεῖ κάειν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὀρθήν; αὕτη δ' ἐστὶν ᾗ πέφυκεν ἕκαστον κάεσθαί τε καὶ κάειν καὶ ᾧ πέφυκεν;*

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ τἆλλα οὕτω;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

VI. ΣΩ. *Ἆρ' οὖν οὐ καὶ τὸ λέγειν μία τις τῶν πράξεών ἐστιν;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Πότερον οὖν ᾗ ἄν τῳ δοκῇ λεκτέον εἶναι, ταύτῃ λέγων ὀρθῶς λέξει, | ἢ ἐὰν μὲν ᾗ πέφυκε τὰ* C
πράγματα λέγειν τε καὶ λέγεσθαι καὶ ᾧ, ταύτῃ καὶ τούτῳ λέγῃ, πλέον τέ τι ποιήσει καὶ ἐρεῖ, ἂν δὲ μή, ἐξαμαρτήσεταί τε καὶ οὐδὲν ποιήσει;

ΕΡΜ. *Οὕτω μοι δοκεῖ, ὡς λέγεις.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν τοῦ λέγειν μόριον τὸ ὀνομάζειν· ὀνομάζοντες γάρ που λέγουσι τοὺς λόγους.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ τὸ ὀνομάζειν πρᾶξίς τίς ἐστιν, εἴπερ καὶ τὸ λέγειν πρᾶξίς τις ἦν περὶ τὰ πράγματα;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Αἱ δὲ πράξεις | ἐφάνησαν ἡμῖν οὐ πρὸς* D
ἡμᾶς οὖσαι, ἀλλ' αὐτῶν τινα ἰδίαν φύσιν ἔχουσαι;

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ ὀνομαστέον ᾗ πέφυκε τὰ πράγματα ὀνομάζειν τε καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ ᾧ, ἀλλ' οὐχ ᾗ ἂν ἡμεῖς βουληθῶμεν, εἴπερ τι τοῖς ἔμπροσθεν μέλλει ὁμολογούμενον εἶναι; καὶ οὕτω μὲν ἂν πλέον τι ποιοῖμεν καὶ ὀνομάζοιμεν, ἄλλως δὲ οὔ;*

ΕΡΜ. *Φαίνεταί μοι.*

VII. ΣΩ. *Φέρε δή, ὃ ἔδει τέμνειν, ἔδει τῳ, φαμέν, τέμνειν;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

E ΣΩ. *Καὶ ὃ ἔδει | κερκίζειν, ἔδει τῳ κερκίζειν, καὶ ὃ ἔδει τρυπᾶν, ἔδει τῳ τρυπᾶν;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Καὶ ὃ ἔδει δὴ ὀνομάζειν, ἔδει τῳ ὀνομάζειν;*

388 | ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

ΣΩ. *Τί δὲ ἦν ἐκεῖνο ᾧ ἔδει τρυπᾶν;*

ΕΡΜ. *Τρύπανον.*

ΣΩ. *Τί δὲ ᾧ κερκίζειν;*

ΕΡΜ. *Κερκίς.*

ΣΩ. *Τί δὲ ᾧ ὀνομάζειν;*

ΕΡΜ. *Ὄνομα.*

ΣΩ. *Εὖ λέγεις. ὄργανον ἄρα τί ἐστι καὶ τὸ ὄνομα.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Εἰ οὖν ἐγὼ ἐροίμην· τί ἦν ὄργανον ἡ κερκίς; οὐχ ᾧ κερκίζομεν;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

B ΣΩ. *Κερκίζοντες δὲ τί δρῶμεν; οὐ τὴν | κρόκην καὶ τοὺς στήμονας συγκεχυμένους διακρίνομεν;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ περὶ τρυπάνου ἕξεις οὕτως εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν ἄλλων;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Ἔχεις δὴ καὶ περὶ ὀνόματος οὕτως εἰπεῖν; ὀργάνῳ ὄντι τῷ ὀνόματι ὀνομάζοντες τί ποιοῦμεν;*

ΕΡΜ. *Οὐκ ἔχω λέγειν.*

ΣΩ. Ἆρ' οὖν διδάσκομέν τι ἀλλήλους καὶ τὰ πράγματα διακρίνομεν ᾗ ἔχει;

ΕΡΜ. Πάνυ γε.

VIII. ΣΩ. Ὄνομα ἄρα διδασκαλικόν τί ἐστιν ὄργανον καὶ διακριτικὸν | τῆς οὐσίας, ὥσπερ κερκὶς ὑφάσματος. C

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Ὑφαντικὸν δέ γε ἡ κερκίς;

ΕΡΜ. Πῶς δ' οὔ;

ΣΩ. Ὑφαντικὸς μὲν ἄρα κερκίδι καλῶς χρήσεται· καλῶς δ' ἐστὶν ὑφαντικῶς· διδασκαλικὸς δὲ ὀνόματι καλῶς· καλῶς δ' ἐστὶ διδασκαλικῶς.

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Τῷ τίνος οὖν ἔργῳ ὁ ὑφάντης καλῶς χρήσεται, ὅταν τῇ κερκίδι χρῆται;

ΕΡΜ. Τῷ τοῦ τέκτονος.

ΣΩ. Πᾶς δὲ τέκτων ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;

ΕΡΜ. Ὁ τὴν τέχνην.

ΣΩ. Τῷ | τίνος δὲ ἔργῳ ὁ τρυπητὴς καλῶς χρήσεται, ὅταν τῷ τρυπάνῳ χρῆται; D

ΕΡΜ. Τῷ τοῦ χαλκέως.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν πᾶς χαλκεὺς ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;

ΕΡΜ. Ὁ τὴν τέχνην.

ΣΩ. Εἶεν. τῷ δὲ τίνος ἔργῳ ὁ διδασκαλικὸς χρήσεται, ὅταν τῷ ὀνόματι χρῆται;

ΕΡΜ. Οὐδὲ τοῦτ' ἔχω.

ΣΩ. Οὐδὲ τοῦτό γ' ἔχεις εἰπεῖν, τίς παραδίδωσιν ἡμῖν τὰ ὀνόματα οἷς χρώμεθα;

ΕΡΜ. Οὐ δῆτα.

ΣΩ. Ἆρ' οὐχὶ ὁ νόμος δοκεῖ σοι ὁ παραδιδοὺς αὐτά;

ΕΡΜ. *Ἔοικεν.*

E ΣΩ. | *Νομοθέτου ἄρα ἔργῳ χρήσεται ὁ διδασκα-*
λικός, ὅταν ὀνόματι χρῆται;

ΕΡΜ. *Δοκεῖ μοι.*

ΣΩ. *Νομοθέτης δέ σοι δοκεῖ πᾶς εἶναι ἀνὴρ ἢ ὁ τὴν τέχνην ἔχων;*

ΕΡΜ. *Ὁ τὴν τέχνην.*

ΣΩ. *Οὐκ ἄρα παντὸς ἀνδρός, ὦ Ἑρμόγενες, ὄνομα*
389 *θέσθαι, ἀλλά τινος ὀνοματουργοῦ·* | *οὗτος δ' ἐστίν,*
ὡς ἔοικεν, ὁ νομοθέτης, ὃς δὴ τῶν δημιουργῶν σπανιώτατος ἀνθρώποις γίγνεται.

ΕΡΜ. *Ἔοικεν.*

IX. ΣΩ. *Ἴθι δή, ἐπίσκεψαι, ποῖ βλέπων ὁ νομοθέτης τὰ ὀνόματα τίθεται; ἐκ τῶν ἔμπροσθεν δὲ ἀνάσκεψαι. ποῖ βλέπων ὁ τέκτων τὴν κερκίδα ποιεῖ; ἆρ' οὐ πρὸς τοιοῦτόν τι ὃ πέφυκε κερκίζειν;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Τί δέ; ἂν καταγῇ αὐτῷ ἡ κερκὶς ποιοῦντι,*
B | *πότερον πάλιν ποιήσει ἄλλην πρὸς τὴν κατεαγυῖαν*
βλέπων, ἢ πρὸς ἐκεῖνο τὸ εἶδος, πρὸς ὅπερ καὶ ἣν κατέαξεν ἐποίει;

ΕΡΜ. *Πρὸς ἐκεῖνο, ἔμοιγε δοκεῖ.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν ἐκεῖνο δικαιότατ' ἂν αὐτὸ ὃ ἔστιν κερκὶς καλέσαιμεν;*

ΕΡΜ. *Ἔμοιγε δοκεῖ.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν ἐπειδὰν δέῃ λεπτῷ ἱματίῳ ἢ παχεῖ*
ἢ λινῷ ἢ ἐρεῷ ἢ ὁποιῳοῦν τινι κερκίδα ποιεῖν, πάσας
μὲν δεῖ τὸ τῆς κερκίδος ἔχειν εἶδος, οἷα δ' ἑκάστῳ
C *καλλίστη πέφυκε,* | *ταύτην ἀποδιδόναι τὴν φύσιν εἰς*
τὸ ἔργον ἕκαστον;

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὴ ὀργάνων ὁ αὐτὸς τρόπος· τὸ φύσει ἑκάστῳ πεφυκὸς ὄργανον ἐξευρόντα δεῖ ἀποδοῦναι εἰς ἐκεῖνο, ἐξ οὗ ἂν ποιῇ τὸ ἔργον, οὐχ οἷον ἂν αὐτὸς βουληθῇ, ἀλλ' οἷον πέφυκε. τὸ φύσει γὰρ ἑκάστῳ, ὡς ἔοικε, τρύπανον πεφυκὸς εἰς τὸν σίδηρον δεῖ ἐπίστασθαι τιθέναι.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Καὶ τὴν φύσει κερκίδα ἑκάστῳ πεφυκυῖαν εἰς ξύλον.*

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

ΣΩ. *Φύσει γὰρ ἦν | ἑκάστῳ εἴδει ὑφάσματος, ὡς* D
ἔοικεν, ἑκάστη κερκίς, καὶ τἆλλα οὕτως.

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Ἆρ' οὖν, ὦ βέλτιστε, καὶ τὸ ἑκάστῳ φύσει*
πεφυκὸς ὄνομα τὸν νομοθέτην ἐκεῖνον εἰς τοὺς φθόγ-
γους καὶ τὰς συλλαβὰς δεῖ ἐπίστασθαι τιθέναι, καὶ
βλέποντα πρὸς αὐτὸ ἐκεῖνο, ὃ ἔστιν ὄνομα, πάντα τὰ
ὀνόματα ποιεῖν τε καὶ τίθεσθαι, εἰ μέλλει κύριος εἶναι
ὀνομάτων θέτης; εἰ δὲ μὴ εἰς τὰς αὐτὰς συλλαβὰς
ἕκαστος ὁ νομοθέτης τίθησιν, οὐδὲν δεῖ τοῦτο ἀμφι-
γνοεῖν· οὐδὲ γὰρ εἰς τὸν αὐτὸν | σίδηρον ἅπας χαλ- E
κεὺς τίθησιν, τοῦ αὐτοῦ ἕνεκα ποιῶν τὸ αὐτὸ ὄργανον·
ἀλλ' ὅμως, ἕως ἂν τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀποδιδῷ, ἐάντε ἐν
ἄλλῳ | σιδήρῳ, ὅμως ὀρθῶς ἔχει τὸ ὄργανον, ἐάντε 390
ἐνθάδε ἐάντε ἐν βαρβάροις τις ποιῇ. ἦ γάρ;

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν οὕτως ἀξιώσεις καὶ τὸν νομοθέτην τόν τε ἐνθάδε καὶ τὸν ἐν τοῖς βαρβάροις, ἕως ἂν τὸ τοῦ ὀνόματος εἶδος ἀποδιδῷ τὸ προσῆκον ἑκάστῳ ἐν*

ὁποιαισοῦν συλλαβαῖς, οὐδὲν χείρω νομοθέτην εἶναι τὸν ἐνθάδε ἢ τὸν ὁπουοῦν ἄλλοθι;

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

B Χ. ΣΩ. *Τίς οὖν ὁ γνωσόμενος, εἰ τὸ | προσῆκον εἶδος κερκίδος ἐν ὁποιῳοῦν ξύλῳ κεῖται; ὁ ποιήσας, ὁ τέκτων, ἢ ὁ χρησόμενος, ὁ ὑφάντης;*

ΕΡΜ. *Εἰκὸς μὲν μᾶλλον, ὦ Σώκρατες, τὸν χρησόμενον.*

ΣΩ. *Τίς οὖν ὁ τῷ τοῦ λυροποιοῦ ἔργῳ χρησόμενος; ἆρ' οὐχ οὗτος, ὃς ἐπίσταιτο ἂν ἐργαζομένῳ κάλλιστα ἐπιστατεῖν καὶ εἰργασμένον γνοίη εἴτ' εὖ εἴργασται εἴτε μή;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Τίς;*

ΕΡΜ. *Ὁ κιθαριστής.*

ΣΩ. *Τίς δὲ ὁ τῷ τοῦ ναυπηγοῦ;*

C | ΕΡΜ. *Κυβερνήτης.*

ΣΩ. *Τίς δὲ τῷ τοῦ νομοθέτου ἔργῳ ἐπιστατήσειέ τ' ἂν κάλλιστα καὶ εἰργασμένον κρίνειε καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις; ἆρ' οὐχ ὅσπερ χρήσεται;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Ἆρ' οὖν οὐχ ὁ ἐρωτᾶν ἐπιστάμενος οὗτός ἐστιν;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἀποκρίνεσθαι;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Τὸν δὲ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνεσθαι ἐπιστάμενον ἄλλο τι σὺ καλεῖς ἢ διαλεκτικόν;*

ΕΡΜ. *Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο.*

D ΣΩ. *Τέκτονος μὲν ἄρα | ἔργον ἐστὶν ποιῆσαι*

πηδάλιον ἐπιστατοῦντος κυβερνήτου, εἰ μέλλει καλὸν εἶναι τὸ πηδάλιον.

ΕΡΜ. *Φαίνεται.*

ΣΩ. *Νομοθέτου δέ γε, ὡς ἔοικεν, ὄνομα, ἐπιστάτην ἔχοντος διαλεκτικὸν ἄνδρα, εἰ μέλλει καλῶς ὀνόματα θήσεσθαι.*

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

ΣΩ. *Κινδυνεύει ἄρα, ὦ Ἑρμόγενες, εἶναι οὐ φαῦλον, ὡς σὺ οἴει, ἡ τοῦ ὀνόματος θέσις, οὐδὲ φαύλων ἀνδρῶν οὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων. καὶ Κρατύλος*
ἀληθῆ λέγει λέγων φύσει τὰ ὀνόματα εἶναι τοῖς | E
πράγμασι, καὶ οὐ πάντα δημιουργὸν ὀνομάτων εἶναι, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνον τὸν ἀποβλέποντα εἰς τὸ τῇ φύσει ὄνομα ὂν ἑκάστῳ καὶ δυνάμενον αὐτοῦ τὸ εἶδος τιθέναι εἴς τε τὰ γράμματα καὶ τὰς συλλαβάς.

ΕΡΜ. *Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ὅπως χρὴ πρὸς ἃ λέγεις ἐναντιοῦσθαι. ἴσως μέντοι οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν*
οὕτως | *ἐξαίφνης πεισθῆναι, ἀλλὰ δοκῶ μοι ὧδε ἂν* 391
μᾶλλον πεισθήσεσθαί σοι, εἴ μοι δείξειας, ἥντινα φῂς εἶναι τὴν φύσει ὀρθότητα ὀνόματος.

ΣΩ. *Ἐγὼ μέν, ὦ μακάριε Ἑρμόγενες, οὐδεμίαν λέγω, ἀλλ' ἐπελάθου γε ὧν ὀλίγον πρότερον ἔλεγον, ὅτι οὐκ εἰδείην, ἀλλὰ σκεψοίμην μετὰ σοῦ. νῦν δὲ σκοπουμένοις ἡμῖν, ἐμοί τε καὶ σοί, τοσοῦτον μὲν ἤδη φαίνεται παρὰ τὰ πρότερα, φύσει τέ τινα ὀρθότητα*
ἔχον εἶναι τὸ ὄνομα καὶ οὐ παντὸς ἀνδρὸς | *ἐπίστα-* B
σθαι καλῶς αὐτὸ πράγματι ὁτῳοῦν θέσθαι· ἢ οὔ;

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

XI. ΣΩ. *Οὐκοῦν τὸ μετὰ τοῦτο χρὴ ζητεῖν, εἴπερ ἐπιθυμεῖς εἰδέναι, ἥτις ποτ' αὖ ἐστιν αὐτοῦ ἡ ὀρθότης.*

ΕΡΜ. *Ἀλλὰ μὴν ἐπιθυμῶ γε εἰδέναι.*

ΣΩ. *Σκόπει τοίνυν.*

ΕΡΜ. *Πῶς οὖν χρὴ σκοπεῖν;*

ΣΩ. *Ὀρθοτάτη μὲν τῆς σκέψεως, ὦ ἑταῖρε, μετὰ
τῶν ἐπισταμένων, χρήματα ἐκείνοις τελοῦντα καὶ χάρι-
τας κατατιθέμενον. εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ σοφισταί, οἷσπερ
C καὶ ὁ ἀδελφός σου Καλλίας | πολλὰ τελέσας χρήματα
σοφὸς δοκεῖ εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἐγκρατὴς εἶ τῶν
πατρῴων, λιπαρεῖν χρὴ τὸν ἀδελφὸν καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ
διδάξαι σε τὴν ὀρθότητα περὶ τῶν τοιούτων, ἣν ἔμαθεν
παρὰ Πρωταγόρου.*

ΕΡΜ. *Ἄτοπος μέντ' ἂν εἴη μου, ὦ Σώκρατες, ἡ δέησις, εἰ τὴν μὲν ἀλήθειαν τὴν Πρωταγόρου ὅλως οὐκ ἀποδέχομαι, τὰ δὲ τῇ τοιαύτῃ ἀληθείᾳ ῥηθέντα ἀγαπῴην ὥς του ἄξια.*

ΣΩ. *Ἀλλ' εἰ μὴ αὖ σε ταῦτα ἀρέσκει, παρ'
D Ὁμήρου χρὴ | μανθάνειν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ποιητῶν.*

ΕΡΜ. *Καὶ τί λέγει, ὦ Σώκρατες, Ὅμηρος περὶ ὀνομάτων, καὶ ποῦ;*

ΣΩ. *Πολλαχοῦ· μέγιστα δὲ καὶ κάλλιστα ἐν οἷς
διορίζει ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἅ τε οἱ ἄνθρωποι ὀνόματα
καλοῦσι καὶ οἱ θεοί. ἢ οὐκ οἴει αὐτὸν μέγα τι καὶ
θαυμάσιον λέγειν ἐν τούτοις περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος;
δῆλον γὰρ δὴ ὅτι οἵ γε θεοὶ αὐτὰ καλοῦσιν πρὸς
E ὀρθότητα ἅπερ ἐστὶ φύσει ὀνόματα· | ἢ σὺ οὐκ οἴει;*

ΕΡΜ. *Εὖ οἶδα μὲν οὖν ἔγωγε, εἴπερ καλοῦσιν, ὅτι ὀρθῶς καλοῦσιν. ἀλλὰ ποῖα ταῦτα λέγεις;*

ΣΩ. *Οὐκ οἶσθα ὅτι περὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν τῇ Τροίᾳ, ὃς ἐμονομάχει τῷ Ἡφαίστῳ, ὃν Ξάνθον, φησί, καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον;*

ΕΡΜ. *Ἔγωγε.*

ΣΩ. *Τί οὖν δή; οὐκ οἴει τοῦτο | σεμνόν τι εἶναι* 392
γνῶναι, ὅπη ποτὲ ὀρθῶς ἔχει ἐκεῖνον τὸν ποταμὸν Ξάνθον καλεῖν μᾶλλον ἢ Σκάμανδρον; εἰ δὲ βούλει, περὶ τῆς ὄρνιθος, ἣν λέγει ὅτι

χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ κύμινδιν,

φαῦλον ἡγεῖ τὸ μάθημα, ὅσῳ ὀρθότερόν ἐστι καλεῖσθαι χαλκὶς κυμίνδιδος τῷ αὐτῷ ὀρνέῳ; ἢ τὴν Βατίειάν τε καὶ Μυρίνην, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ τούτου τοῦ ποιητοῦ
καὶ ἄλλων; | ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως μείζω ἐστὶν ἢ κατ' B
ἐμὲ καὶ σὲ ἐξευρεῖν· ὁ δὲ Σκαμάνδριός τε καὶ ὁ Ἀστυάναξ ἀνθρωπινώτερον διασκέψασθαι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ῥᾷον, ἅ φησιν ὀνόματα εἶναι τῷ τοῦ Ἕκτορος υἱεῖ, τίνα ποτὲ λέγει τὴν ὀρθότητα αὐτῶν. οἶσθα γὰρ δήπου ταῦτα τὰ ἔπη, ἐν οἷς ἔνεστιν ἃ ἐγὼ λέγω.

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Πότερον οὖν οἴει Ὅμηρον ὀρθότερον ἡγεῖσθαι τῶν ὀνομάτων κεῖσθαι τῷ παιδί, τὸν Ἀστυάνακτα ἢ τὸν Σκαμάνδριον;*

| ΕΡΜ. *Οὐκ ἔχω λέγειν.* C

XII. ΣΩ. *Ὧδε δὴ σκόπει. εἴ τις ἔροιτό σε, πότερον οἴει ὀρθότερον καλεῖν τὰ ὀνόματα τοὺς φρονιμωτέρους ἢ τοὺς ἀφρονεστέρους;*

ΕΡΜ. *Δῆλον δὴ ὅτι τοὺς φρονιμωτέρους, φαίην ἄν.*

ΣΩ. *Πότερον οὖν αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς πόλεσιν φρονιμώτεραί σοι δοκοῦσιν εἶναι ἢ οἱ ἄνδρες, ὡς τὸ ὅλον εἰπεῖν γένος;*

ΕΡΜ. *Οἱ ἄνδρες.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι Ὅμηρος τὸ παιδίον τὸ*

τοῦ Ἕκτορος ὑπὸ τῶν Τρώων φησὶν καλεῖσθαι Ἀστυά-
D *νακτα, | Σκαμάνδριον δὲ δῆλον ὅτι ὑπὸ τῶν γυναικῶν, ἐπειδὴ οἵ γε ἄνδρες αὐτὸν Ἀστυάνακτα ἐκάλουν;*

ΕΡΜ. *Ἔοικέ γε.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ Ὅμηρος τοὺς Τρῶας σοφωτέρους ἡγεῖτο ἢ τὰς γυναῖκας αὐτῶν;*

ΕΡΜ. *Οἶμαι ἔγωγε.*

ΣΩ. *Τὸν Ἀστυάνακτα ἄρα ὀρθότερον ᾤετο κεῖσθαι τῷ παιδὶ ἢ τὸν Σκαμάνδριον;*

ΕΡΜ. *Φαίνεται.*

ΣΩ. *Σκοπῶμεν δὴ διὰ τί ποτε. ἢ αὐτὸς ἡμῖν κάλλιστα ὑφηγεῖται τὸ διότι; φησὶν γάρ·*

E | *οἶος γάρ σφιν ἔρυτο πόλιν καὶ τείχεα μακρά.*

διὰ ταῦτα δή, ὡς ἔοικεν, ὀρθῶς ἔχει καλεῖν τὸν τοῦ σωτῆρος υἱὸν Ἀστυάνακτα τούτου, ὃ ἔσῳζεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὥς φησιν Ὅμηρος.

ΕΡΜ. *Φαίνεταί μοι.*

ΣΩ. *Τί δή ποτε; οὐ γάρ πω οὐδ' αὐτὸς ἔγωγε μανθάνω, ὦ Ἑρμόγενες· σὺ δὲ μανθάνεις;*

ΕΡΜ. *Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.*

393 | ΣΩ. *Ἀλλ' ἆρα, ὠγαθέ, καὶ τῷ Ἕκτορι αὐτὸς ἔθετο τὸ ὄνομα Ὅμηρος;*

ΕΡΜ. *Τί δή;*

ΣΩ. *Ὅτι μοι δοκεῖ καὶ τοῦτο παραπλήσιόν τι εἶναι τῷ Ἀστυάνακτι, καὶ ἔοικεν Ἑλληνικοῖς ταῦτα τὰ ὀνόματα. ὁ γὰρ ἄναξ καὶ ὁ ἕκτωρ σχεδόν τι ταὐτὸν σημαίνει [βασιλικὰ ἀμφότερα εἶναι τὰ ὀνόματα]· οὗ γὰρ ἄν τις ἄναξ ᾖ, καὶ ἕκτωρ δήπου ἐστὶν τούτου· δῆλον γὰρ ὅτι κρατεῖ | τε αὐτοῦ καὶ κέκτηται καὶ ἔχει αὐτό. ἢ οὐδέν σοι δοκῶ λέγειν, ἀλλὰ λανθάνω καὶ*

ἐμαυτὸν οἰόμενός τινος ὥσπερ ἴχνους ἐφάπτεσθαι τῆς Ὁμήρου δόξης περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος;

ΕΡΜ. *Μὰ Δί' οὐ σύ γε, ὥς ἐμοὶ δοκεῖς, ἀλλὰ ἴσως του ἐφάπτει.*

XIII. ΣΩ. *Δίκαιόν γέ τοί ἐστιν, ὥς ἐμοὶ φαίνεται, τὸν λέοντος ἔκγονον λέοντα καλεῖν καὶ τὸν ἵππου ἔκγονον ἵππον. οὔ τι λέγω, ἐὰν ὥσπερ τέρας γένηται ἐξ ἵππου ἄλλο τι ἢ ἵππος, ἀλλ' οὗ ἂν ᾖ τοῦ γένους ἔκγονον τὴν | φύσιν, τοῦτο λέγω· ἐὰν βοὸς ἔκγονον* C
φύσει ἵππος παρὰ φύσιν τέκῃ [μόσχον], οὐ πῶλον κλητέον ἀλλὰ μόσχον· οὐδ' ἂν ἐξ ἀνθρώπου, οἶμαι, μὴ τὸ ἀνθρώπου ἔκγονον γένηται, τὸ ἔκγονον ἄνθρωπος κλητέος· καὶ τὰ δένδρα ὡσαύτως καὶ τἆλλα ἅπαντα· ἢ οὐ ξυνδοκεῖ;

ΕΡΜ. *Ξυνδοκεῖ.*

ΣΩ. *Καλῶς λέγεις· φύλαττε γάρ με, μή πῃ παρακρούσωμαί σε. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν λόγον κἂν ἐκ βασιλέως γίγνηταί τι ἔκγονον, βασιλεὺς κλητέος· | εἰ* D
δὲ ἐν ἑτέραις συλλαβαῖς ἢ ἐν ἑτέραις τὸ αὐτὸ σημαίνει, οὐδὲν πρᾶγμα· οὐδ' εἰ πρόσκειταί τι γράμμα οὐδ' εἰ ἀφῄρηται, οὐδὲν οὐδὲ τοῦτο, ἕως ἂν ἐγκρατὴς ᾖ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος δηλουμένη ἐν τῷ ὀνόματι.

ΕΡΜ. *Πῶς τοῦτο λέγεις;*

ΣΩ. *Οὐδὲν ποικίλον, ἀλλ' ὥσπερ τῶν στοιχείων οἶσθα ὅτι ὀνόματα λέγομεν, ἀλλ' οὐκ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα, πλὴν τεττάρων, τοῦ ε καὶ τοῦ υ καὶ τοῦ ο καὶ τοῦ ω· τοῖς δ' ἄλλοις φωνήεσί τε καὶ ἀφώνοις οἶσθα | ὅτι* E
περιτιθέντες ἄλλα γράμματα λέγομεν, ὀνόματα ποιοῦντες· ἀλλ' ἕως ἂν αὐτοῦ δηλουμένην τὴν δύναμιν ἐντιθῶμεν, ὀρθῶς ἔχει ἐκεῖνο τὸ ὄνομα καλεῖν, ὃ αὐτὸ ἡμῖν δηλώ-

*σει. οἷον τὸ β· ὁρᾷς ὅτι τοῦ η καὶ τοῦ τ καὶ τοῦ α προσ-
τεθέντων οὐδὲν ἐλύπησεν, ὥστε μὴ οὐχὶ τὴν ἐκείνου
τοῦ στοιχείου φύσιν δηλῶσαι ὅλῳ τῷ ὀνόματι οὗ ἐβού-
λετο ὁ νομοθέτης· οὕτως ἠπιστήθη καλῶς θέσθαι τοῖς
γράμμασι τὰ ὀνόματα.*

ΕΡΜ. *Ἀληθῆ μοι δοκεῖς λέγειν.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ περὶ βασιλέως ὁ αὐτὸς λόγος;*
394 | *ἔσται γάρ ποτε ἐκ βασιλέως βασιλεύς, καὶ ἐξ ἀγαθοῦ
ἀγαθός, καὶ ἐκ καλοῦ καλός, καὶ τἆλλα πάντα οὕτως,
ἐξ ἑκάστου γένους ἕτερον τοιοῦτον ἔκγονον, ἐὰν μὴ
τέρας γίγνηται· κλητέον δὴ ταὐτὰ ὀνόματα. ποικίλλειν
δὲ ἔξεστι ταῖς συλλαβαῖς, ὥστε δόξαι ἂν τῷ ἰδιωτικῶς
ἔχοντι ἕτερα εἶναι ἀλλήλων τὰ αὐτὰ ὄντα· ὥσπερ ἡμῖν
τὰ τῶν ἰατρῶν φάρμακα, χρώμασιν ἢ ὀσμαῖς πεποικιλ-
μένα, ἄλλα φαίνεται τὰ αὐτὰ ὄντα, τῷ δέ γε ἰατρῷ,*
B *ἅτε τὴν* | *δύναμιν τῶν φαρμάκων σκοπουμένῳ, τὰ αὐτὰ
φαίνεται, καὶ οὐκ ἐκπλήττεται ὑπὸ τῶν προσόντων.
οὕτω δὲ ἴσως καὶ ὁ ἐπιστάμενος περὶ ὀνομάτων τὴν
δύναμιν αὐτῶν σκοπεῖ, καὶ οὐκ ἐκπλήττεται, εἴ τι πρόσ-
κειται γράμμα ἢ μετάκειται ἢ ἀφῄρηται, ἢ καὶ ἐν
ἄλλοις παντάπασιν γράμμασίν ἐστιν ἡ τοῦ ὀνόματος
δύναμις. ὥσπερ ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, Ἀστυάναξ τε καὶ
Ἕκτωρ οὐδὲν τῶν αὐτῶν γραμμάτων ἔχει πλὴν τοῦ τ,*
C *ἀλλ' ὅμως* | *ταὐτὸν σημαίνει. καὶ Ἀρχέπολίς γε τῶν
μὲν γραμμάτων τί ἐπικοινωνεῖ; δηλοῖ δὲ ὅμως τὸ αὐτό·
καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν, ἃ οὐδὲν ἀλλ' ἢ βασιλέα σημαίνει·
καὶ ἄλλα γε αὖ στρατηγόν, οἷον Ἆγις καὶ Πολέμαρχος
καὶ Εὐπόλεμος· καὶ ἰατρικά γε ἕτερα, Ἰατροκλῆς καὶ
Ἀκεσίμβροτος· καὶ ἕτερα ἂν ἴσως συχνὰ εὕροιμεν
ταῖς μὲν συλλαβαῖς καὶ τοῖς γράμμασι διαφωνοῦντα,*

τῇ δὲ δυνάμει ταὐτὸν φθεγγόμενα. φαίνεται οὕτως ἢ οὔ;

ΕΡΜ. Πάνυ μὲν | οὖν. D

ΣΩ. Τοῖς μὲν δὴ κατὰ φύσιν γιγνομένοις τὰ αὐτὰ ἀποδοτέον ὀνόματα.

ΕΡΜ. Πάνυ γε.

XIV. ΣΩ. Τί δὲ τοῖς παρὰ φύσιν, οἳ ἂν ἐν τέρατος εἴδει γένωνται; οἷον ὅταν ἐξ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ θεοσεβοῦς ἀσεβὴς γένηται, ἆρ' οὐχ ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, κἂν ἵππος βοὸς ἔκγονον τέκῃ, οὐ τοῦ τεκόντος δήπου ἔδει τὴν ἐπωνυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ τοῦ γένους οὗ εἴη;

ΕΡΜ. Πάνυ γε.

ΣΩ. Καὶ τῷ ἐκ | τοῦ εὐσεβοῦς ἄρα γενομένῳ E ἀσεβεῖ τὸ τοῦ γένους ὄνομα ἀποδοτέον.

ΕΡΜ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Οὐ Θεόφιλον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲ Μνησίθεον οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν· ἀλλ' ὅτι τἀναντία τούτοις σημαίνει, ἐάνπερ τῆς ὀρθότητος τυγχάνῃ τὰ ὀνόματα.

ΕΡΜ. Παντός γε μᾶλλον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ὥσπερ γε καὶ ὁ Ὀρέστης, ὦ Ἑρμόγενες, κινδυνεύει ὀρθῶς ἔχειν, εἴτε τις τύχη ἔθετο αὐτῷ τὸ ὄνομα εἴτε καὶ ποιητής τις, τὸ θηριῶδες τῆς φύσεως καὶ τὸ ἄγριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὀρεινὸν ἐνδεικνύμενος τῷ ὀνόματι.

ΕΡΜ. Φαίνεται | οὕτως, ὦ Σώκρατες. 395

ΣΩ. Ἔοικεν δέ γε καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατὰ φύσιν τὸ ὄνομα εἶναι.

ΕΡΜ. Φαίνεται.

ΣΩ. Κινδυνεύει γὰρ τοιοῦτός τις εἶναι ὁ Ἀγαμέ-

μνων, οἷος ἂν δόξειεν αὐτῷ διαπονεῖσθαι καὶ καρτερεῖν, τέλος ἐπιτιθεὶς τοῖς δόξασι δι' ἀρετήν. σημεῖον δὲ αὐτοῦ ἡ ἐν Τροίᾳ μονὴ τοῦ πλήθους τε καὶ καρτερία. ὅτι οὖν ἀγαστὸς κατὰ τὴν ἐπιμονὴν οὗτος ὁ ἀνήρ,
B ἐνσημαίνει τὸ ὄνομα ὁ | Ἀγαμέμνων. ἴσως δὲ καὶ ὁ Ἀτρεὺς ὀρθῶς ἔχει. ὅ τε γὰρ τοῦ Χρυσίππου αὐτῷ φόνος καὶ ἃ πρὸς τὸν Θυέστην ὡς ὠμὰ διεπράττετο, πάντα ταῦτα ζημιώδη καὶ ἀτηρὰ πρὸς ἀρετήν· ἡ οὖν τοῦ ὀνόματος ἐπωνυμία σμικρὸν παρακλίνει καὶ ἐπικεκάλυπται, ὥστε μὴ πᾶσι δηλοῦν τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρός· τοῖς δ' ἐπαΐουσι περὶ ὀνομάτων ἱκανῶς δηλοῖ ὃ βούλεται ὁ Ἀτρεύς. καὶ γὰρ κατὰ τὸ ἀτειρὲς καὶ κατὰ τὸ
C | ἄτρεστον καὶ κατὰ τὸ ἀτηρὸν πανταχῇ ὀρθῶς αὐτῷ τὸ ὄνομα κεῖται. δοκεῖ δέ μοι καὶ τῷ Πέλοπι τὸ ὄνομα ἐμμέτρως κεῖσθαι· σημαίνει γὰρ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸν τὰ ἐγγὺς ὁρῶντα [ἄξιον εἶναι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας].

ΕΡΜ. Πῶς δή;

ΣΩ. Οἷόν που καὶ κατ' ἐκείνου λέγεται τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῷ τοῦ Μυρτίλου φόνῳ οὐδὲν οἵου τε γενέσθαι προνοηθῆναι οὐδὲ προϊδεῖν τῶν πόρρω τῶν εἰς τὸ πᾶν γένος, ὅσης αὐτὸ δυστυχίας ἐνεπίμπλη, τὸ ἐγγὺς
D μόνον ὁρῶν καὶ | τὸ παραχρῆμα — τοῦτο δ' ἐστὶ πέλας —, ἡνίκα προεθυμεῖτο λαβεῖν παντὶ τρόπῳ τὸν τῆς Ἱπποδαμείας γάμον. τῷ δὲ Ταντάλῳ καὶ πᾶς ἂν ἡγήσαιτο τοὔνομα ὀρθῶς καὶ κατὰ φύσιν τεθῆναι, εἰ ἀληθῆ τὰ περὶ αὐτὸν λεγόμενα.

ΕΡΜ. Τὰ ποῖα ταῦτα;

ΣΩ. Ἅ τέ που ἔτι ζῶντι δυστυχήματα ἐγένετο πολλὰ καὶ δεινά, ὧν καὶ τέλος ἡ πατρὶς αὐτοῦ ὅλη

ἀνετράπετο, καὶ τελευτήσαντι ἐν Ἅιδου ἡ ὑπὲρ τῆς
κεφαλῆς τοῦ λίθου ταντάλεια | θαυμαστῶς ὡς σύμφωνος E
τῷ ὀνόματι· καὶ ἀτεχνῶς ἔοικεν, ὥσπερ ἂν εἴ τις βουλό-
μενος ταλάντατον ὀνομάσαι ἀποκρυπτόμενος ὀνομάσειε
καὶ εἴποι ἀντ᾽ ἐκείνου Τάνταλον, τοιοῦτόν τι καὶ τούτῳ
τὸ ὄνομα ἔοικεν ἐκπορίσαι ἡ τύχη τῆς φήμης. φαίνεται
δὲ καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ λεγομένῳ τῷ Διὶ παγκάλως τὸ
ὄνομα | κεῖσθαι· ἔστι δὲ οὐ ῥᾴδιον κατανοῆσαι. ἀτεχνῶς 396
γάρ ἐστιν οἷον λόγος τὸ τοῦ Διὸς ὄνομα· διελόντες δὲ
αὐτὸ διχῇ οἱ μὲν τῷ ἑτέρῳ μέρει, οἱ δὲ τῷ ἑτέρῳ χρώ-
μεθα· οἱ μὲν γὰρ Ζῆνα, οἱ δὲ Δία καλοῦσιν· συν-
τιθέμενα δ᾽ εἰς ἓν δηλοῖ τὴν φύσιν τοῦ θεοῦ, ὃ δὴ
προσήκειν φαμὲν ὀνόματι οἵῳ τε εἶναι ἀπεργάζεσθαι.
οὐ γὰρ ἔστιν ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν ὅστις ἐστὶν
αἴτιος μᾶλλον τοῦ ζῆν ἢ ὁ ἄρχων τε καὶ βασιλεὺς τῶν
πάντων. συμβαίνει οὖν ὀρθῶς | ὀνομάζεσθαι οὗτος ὁ B
θεὸς εἶναι, δι᾽ ὃν ζῆν ἀεὶ πᾶσι τοῖς ζῶσιν ὑπάρχει.
διείληπται δὲ δίχα, ὥσπερ λέγω, ἓν ὂν τὸ ὄνομα, τῷ
Διὶ καὶ τῷ Ζηνί. τοῦτον δὲ Κρόνου υἱὸν εἶναι ὑβρι-
στικὸν μὲν ἄν τις δόξειεν εἶναι ἀκούσαντι ἐξαίφνης,
εὔλογον δέ, μεγάλης τινὸς διανοίας ἔκγονον εἶναι τὸν
Δία· κόρον γὰρ σημαίνει οὐ παῖδα, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν
αὐτοῦ καὶ ἀκήρατον τοῦ νοῦ. ἔστι δὲ οὗτος Οὐρανοῦ
υἱός, ὡς λόγος· ἡ δὲ αὖ ἐς τὸ ἄνω ὄψις καλῶς ἔχει
τοῦτο τὸ ὄνομα καλεῖσθαι, | οὐρανία, ὁρῶσα τὰ ἄνω, C
ὅθεν δὴ καί φασιν, ὦ Ἑρμόγενες, τὸν καθαρὸν νοῦν
παραγίγνεσθαι οἱ μετεωρολόγοι, καὶ τῷ οὐρανῷ ὀρθῶς
τὸ ὄνομα κεῖσθαι· εἰ δ᾽ ἐμεμνήμην τὴν Ἡσιόδου γε-
νεαλογίαν, τίνας ἔτι τοὺς ἀνωτέρω προγόνους λέγει
τούτων, οὐκ ἂν ἐπαυόμην διεξιών, ὡς ὀρθῶς αὐτοῖς τὰ

ὀνόματα κεῖται, ἕως ἀπεπειράθην τῆς σοφίας ταυτησὶ
τί ποιήσει, εἰ ἄρα ἀπερεῖ ἢ οὔ, ἥ ἐμοὶ ἐξαίφνης νῦν
D *οὑτωσὶ προσπέπτωκεν ἄρτι οὐκ οἶδ' | ὁπόθεν.*

ΕΡΜ. *Καὶ μὲν δή, ὦ Σώκρατες, ἀτεχνῶς γέ μοι δοκεῖς ὥσπερ οἱ ἐνθουσιῶντες ἐξαίφνης χρησμῳδεῖν.*

XV. ΣΩ. *Καὶ αἰτιῶμαί γε, ὦ Ἑρμόγενες, μάλιστα αὐτὴν ἀπὸ Εὐθύφρονος τοῦ Προσπαλτίου προσπεπτωκέναι μοι. ἕωθεν γὰρ πολλὰ αὐτῷ συνῆ καὶ παρεῖχον τὰ ὦτα. κινδυνεύει οὖν ἐνθουσιῶν οὐ μόνον τὰ ὦτά μου ἐμπλῆσαι τῆς δαιμονίας σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς ἐπειλῆφθαι. δοκεῖ οὖν μοι χρῆναι οὑτωσὶ ἡμᾶς*
E *ποιῆσαι· τὸ μὲν | τήμερον εἶναι χρήσασθαι αὐτῇ καὶ*
τὰ λοιπὰ περὶ τῶν ὀνομάτων ἐπισκέψασθαι, αὔριον δέ, ἂν καὶ ὑμῖν ξυνδοκῇ, ἀποδιοπομπησόμεθά τε αὐτὴν καὶ καθαρούμεθα ἐξευρόντες ὅστις τὰ τοιαῦτα
397 *δεινὸς καθαίρειν, εἴτε τῶν ἱερέων τις | εἴτε τῶν σοφιστῶν.*

ΕΡΜ. *Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ξυγχωρῶ· πάνυ γὰρ ἂν ἡδέως τὰ ἐπίλοιπα περὶ τῶν ὀνομάτων ἀκούσαιμι.*

ΣΩ. *Ἀλλὰ χρὴ οὕτω ποιεῖν. πόθεν οὖν βούλει ἀρξώμεθα διασκοποῦντες, ἐπειδήπερ εἰς τύπον τινὰ ἐμβεβήκαμεν, ἵνα εἰδῶμεν, εἰ ἄρα ἡμῖν ἐπιμαρτυρήσει αὐτὰ τὰ ὀνόματα μὴ πάνυ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου οὕτως ἕκαστα κεῖσθαι, ἀλλ' ἔχειν τινὰ ὀρθότητα; τὰ μὲν οὖν*
B *| τῶν ἡρώων καὶ ἀνθρώπων λεγόμενα ὀνόματα ἴσως*
ἂν ἡμᾶς ἐξαπατήσειεν. πολλὰ μὲν γὰρ αὐτῶν κεῖται κατὰ προγόνων ἐπωνυμίας, οὐδὲν προσῆκον ἐνίοις, ὥσπερ κατ' ἀρχὰς ἐλέγομεν, πολλὰ δὲ ὥσπερ εὐχόμενοι τίθενται, οἷον Εὐτυχίδην καὶ Σωσίαν καὶ Θεόφιλον

*καὶ ἄλλα πολλά. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα δοκεῖ μοι χρῆναι
ἐᾶν· εἰκὸς δὲ μάλιστα ἡμᾶς εὑρεῖν τὰ ὀρθῶς κείμενα
περὶ τὰ ἀεὶ ὄντα καὶ πεφυκότα. ἐσπουδάσθαι γὰρ ἐν-
ταῦθα μάλιστα πρέπει τὴν | θέσιν τῶν ὀνομάτων· ἴσως* C
*δ' ἔνια αὐτῶν καὶ ὑπὸ θειοτέρας δυνάμεως ἢ τῆς τῶν
ἀνθρώπων ἐτέθη.*

ΕΡΜ. *Δοκεῖς μοι καλῶς λέγειν, ὦ Σώκρατες.*

XVI. ΣΩ. *Ἆρ' οὖν οὐ δίκαιον ἀπὸ τῶν θεῶν
ἄρχεσθαι σκοπουμένους, πῇ ποτε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα
οἱ θεοὶ ὀρθῶς ἐκλήθησαν;*

ΕΡΜ. *Εἰκός γε.*

ΣΩ. *Τοιόνδε τοίνυν ἔγωγε ὑποπτεύω· φαίνονταί
μοι οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα
τούτους μόνους τοὺς θεοὺς ἡγεῖσθαι, οὕσπερ νῦν πολλοὶ
τῶν | βαρβάρων, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ γῆν καὶ ἄστρα* D
*καὶ οὐρανόν· ἅτε οὖν αὐτὰ ὁρῶντες πάντα ἀεὶ ἰόντα
δρόμῳ καὶ θέοντα, ἀπὸ ταύτης τῆς φύσεως τῆς τοῦ
θεῖν θεοὺς αὐτοὺς ἐπονομάσαι· ὕστερον δὲ κατανοοῦντες
τοὺς ἄλλους πάντας ἤδη τούτῳ τῷ ὀνόματι προσαγο-
ρεύειν. ἔοικέ τι ὃ λέγω τῇ ἀληθείᾳ ἢ οὐδέν;*

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν ἔοικεν.*

ΣΩ. *Τί οὖν ἂν μετὰ τοῦτο σκοποῖμεν; ἢ δῆλον
δὴ ὅτι δαίμονάς τε καὶ ἥρωας καὶ ἀνθρώπους;*

ΕΡΜ. | *Δαίμονας.* E

ΣΩ. *Καὶ ὡς ἀληθῶς, ὦ Ἑρμόγενες, τί ἄν ποτε
νοοῖ τὸ ὄνομα οἱ δαίμονες; σκέψαι, ἄν τί σοι δόξω
εἰπεῖν.*

ΕΡΜ. *Λέγε μόνον.*

ΣΩ. *Οἶσθα οὖν τίνας φησὶν Ἡσίοδος εἶναι τοὺς
δαίμονας;*

ΕΡΜ. *Οὐκ ἐννοῶ.*

ΣΩ. *Οὐδὲ ὅτι χρυσοῦν γένος τὸ πρῶτόν φησιν γενέσθαι τῶν ἀνθρώπων;*

ΕΡΜ. *Οἶδα τοῦτό γε.*

ΣΩ. *Λέγει τοίνυν περὶ αὐτοῦ·*

αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,
398 | *οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ὑποχθόνιοι καλέονται,*
ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

ΕΡΜ. *Τί οὖν δή;*

ΣΩ. *Ὅτι οἶμαι ἐγὼ λέγειν αὐτὸν τὸ χρυσοῦν γένος οὐκ ἐκ χρυσοῦ πεφυκός, ἀλλ' ἀγαθόν τε καὶ καλόν. τεκμήριον δέ μοί ἐστιν, ὅτι καὶ ἡμᾶς φησιν σιδηροῦν εἶναι γένος.*

ΕΡΜ. *Ἀληθῆ λέγεις.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν καὶ τῶν νῦν οἴει ἂν φάναι αὐτὸν*
B *εἴ τις ἀγαθός ἐστιν, | ἐκείνου τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι;*

ΕΡΜ. *Εἰκός γε.*

ΣΩ. *Οἱ δ' ἀγαθοὶ ἄλλο τι ἢ φρόνιμοι;*

ΕΡΜ. *Φρόνιμοι.*

ΣΩ. *Τοῦτο τοίνυν παντὸς μᾶλλον λέγει, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τοὺς δαίμονας· ὅτι φρόνιμοι καὶ δαήμονες ἦσαν, δαίμονας αὐτοὺς ὠνόμασεν· καὶ ἔν γε τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ αὐτὸ συμβαίνει τὸ ὄνομα. λέγει οὖν καλῶς καὶ οὗτος καὶ ἄλλοι ποιηταὶ πολλοί, ὅσοι λέγουσιν ὡς, ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην*
C *μοῖραν καὶ τιμὴν ἔχει καὶ γίγνεται δαίμων κατὰ | τὴν τῆς φρονήσεως ἐπωνυμίαν. ταύτῃ οὖν τίθεμαι καὶ ἐγὼ [τὸν δαήμονα] πάντ' ἄνδρα, ὃς ἂν ἀγαθὸς ᾖ, δαιμόνιον εἶναι καὶ ζῶντα καὶ τελευτήσαντα, καὶ ὀρθῶς δαίμονα καλεῖσθαι.*

ΕΡΜ. *Καὶ ἐγώ μοι δοκῶ, ὦ Σώκρατες, τούτου πάνυ σοι σύμψηφος εἶναι. ὁ δὲ δὴ ἥρως τί ἂν εἴη;*

ΣΩ. *Τοῦτο δὲ οὐ πάνυ χαλεπὸν ἐννοῆσαι. σμικρὸν γὰρ παρῆκται αὐτῶν τὸ ὄνομα, δηλοῦν τὴν ἐκ τοῦ ἔρωτος γένεσιν.*

ΕΡΜ. *Πῶς λέγεις;*

ΣΩ. *Οὐκ οἶσθα, ὅτι ἡμίθεοι οἱ ἥρωες;*

ΕΡΜ. *Τί οὖν;*

| ΣΩ. *Πάντες δήπου γεγόνασιν ἐρασθέντος ἢ* D
θεοῦ θνητῆς ἢ θνητοῦ θεᾶς. ἐὰν οὖν σκοπῇς καὶ τοῦτο κατὰ τὴν Ἀττικὴν τὴν παλαιὰν φωνήν, μᾶλλον εἴσει· δηλώσει γάρ σοι, ὅτι παρὰ τὸ τοῦ ἔρωτος ὄνομα, ὅθεν γεγόνασιν οἱ ἥρωες, σμικρὸν παρηγμένον ἐστὶν [ὀνόματος χάριν]. καὶ ἤτοι τοῦτο λέγει τοὺς ἥρωας, ἢ ὅτι σοφοὶ ἦσαν καὶ ῥήτορες δεινοὶ καὶ διαλεκτικοί, εἴρειν ἱκανοὶ ὄντες· τὸ γὰρ εἴρειν λέγειν ἐστίν. ὅπερ οὖν ἄρτι λέγομεν, ἐν τῇ Ἀττικῇ φωνῇ λεγόμενοι οἱ
ἥρωες | ῥήτορές τινες καὶ ἐρωτητικοὶ συμβαίνουσιν, E
ὥστε ῥητόρων καὶ σοφιστῶν γένος γίγνεται τὸ ἡρωϊκὸν φῦλον. ἀλλὰ οὐ τοῦτο χαλεπόν ἐστιν ἐννοῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τί ποτε ἄνθρωποι καλοῦνται· ἢ σὺ ἔχεις εἰπεῖν;

XVII. ΕΡΜ. *Πόθεν, ὠγαθέ, ἔχω; οὐδ᾽ εἴ τι οἷός τ᾽ ἂν εἴην εὑρεῖν, οὐ συντείνω διὰ τὸ ἡγεῖσθαι σὲ μᾶλλον εὑρήσειν ἢ ἐμαυτόν.*

| ΣΩ. *Τῇ τοῦ Εὐθύφρονος ἐπιπνοίᾳ πιστεύεις,* 399
ὡς ἔοικας.

ΕΡΜ. *Δῆλα δή.*

ΣΩ. *Ὀρθῶς γε σὺ πιστεύων· ὡς καὶ νῦν γέ μοι φαίνομαι κομψῶς ἐννενοηκέναι, καὶ κινδυνεύσω, ἐὰν*

μὴ εὐλαβῶμαι, ἔτι τήμερον σοφώτερος τοῦ δέοντος γενέσθαι. σκόπει δὴ ὃ λέγω. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ τοιόνδε δεῖ ἐννοῆσαι περὶ ὀνομάτων, ὅτι πολλάκις ἐπεμβάλλομεν γράμματα, τὰ δ' ἐξαιροῦμεν, παρ' ὃ βουλόμεθα ὀνομάζοντες, καὶ τὰς ὀξύτητας μεταβάλλομεν. οἷον Διὶ
B φίλος· τοῦτο ἵνα ἀντὶ ῥήματος ὄνομα ἡμῖν γένηται, | τό τε ἕτερον αὐτόθεν ἰῶτα ἐξείλομεν καὶ ἀντὶ ὀξείας τῆς μέσης συλλαβῆς βαρεῖαν ἐφθεγξάμεθα. ἄλλων δὲ τοὐναντίον ἐμβάλλομεν γράμματα, τὰ δὲ βαρύτερα ὀξύτερα φθεγγόμεθα.

ΕΡΜ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Τούτων τοίνυν ἓν καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων ὄνομα πέπονθεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. ἐκ γὰρ ῥήματος ὄνομα γέγονεν, ἑνὸς γράμματος τοῦ ἄλφα ἐξαιρεθέντος καὶ βαρυτέρας τῆς τελευτῆς γενομένης.

ΕΡΜ. Πῶς λέγεις;

C | ΣΩ. Ὧδε. σημαίνει τοῦτο τὸ ὄνομα ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα θηρία ὧν ὁρᾷ οὐδὲν ἐπισκοπεῖ οὐδὲ ἀναλογίζεται οὐδὲ ἀναθρεῖ, ὁ δὲ ἄνθρωπος ἅμα ἑώρακεν — τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὄπωπε — καὶ ἀναθρεῖ καὶ λογίζεται τοῦτο ὃ ὄπωπεν. ἐντεῦθεν δὲ δὴ μόνον τῶν θηρίων ὀρθῶς ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὠνομάσθη, ἀναθρῶν ἃ ὄπωπε.

ΕΡΜ. Τί οὖν; τὸ μετὰ τοῦτο ἔρωμαί σε, ὃ ἡδέως ἂν πυθοίμην;

ΣΩ. Πάνυ γε.

D ΕΡΜ. Ὥσπερ τοίνυν μοι | δοκεῖ τούτοις ἑξῆς εἶναί τι χρῆμα. ψυχὴν γάρ που καὶ σῶμά τι καλοῦμεν τοῦ ἀνθρώπου.

ΣΩ. Πῶς γὰρ οὔ;

ΕΡΜ. *Πειρώμεθα δὴ καὶ ταῦτα διελεῖν, ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν.*

ΣΩ. *Ψυχὴν λέγεις ἐπισκέψασθαι, ὡς εἰκότως τούτου τοῦ ὀνόματος τυγχάνει, ἔπειτ᾽ αὖ τὸ σῶμα;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Ὡς μὲν τοίνυν ἐκ τοῦ παραχρῆμα λέγειν, οἶμαί τι τοιοῦτον νοεῖν τοὺς τὴν ψυχὴν ὀνομάσαντας, ὡς τοῦτο ἄρα, ὅταν παρῇ τῷ σώματι, αἴτιόν ἐστι τοῦ*
ζῆν αὐτῷ, τὴν τοῦ ἀναπνεῖν | δύναμιν παρέχον καὶ E
ἀναψῦχον, ἅμα δὲ ἐκλείποντος τοῦ ἀναψύχοντος τὸ σῶμα ἀπόλλυταί τε καὶ τελευτᾷ· ὅθεν δή μοι δοκοῦσιν αὐτὸ ψυχὴν καλέσαι. εἰ δὲ βούλει, ἔχε ἠρέμα· δοκῶ γάρ μοί τι καθορᾶν πιθανώτερον τούτου τοῖς ἀμφὶ
Εὐθύφρονα. | τούτου μὲν γάρ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κατα- 400
φρονήσαιεν ἂν καὶ ἡγήσαιντο φορτικὸν εἶναι· τόδε δὲ σκόπει, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ἀρέσῃ.

ΕΡΜ. *Λέγε μόνον.*

ΣΩ. *Τὴν φύσιν παντὸς τοῦ σώματος, ὥστε καὶ ζῆν καὶ περιιέναι, τί σοι δοκεῖ ἔχειν τε καὶ ὀχεῖν ἄλλο ἢ ψυχή;*

ΕΡΜ. *Οὐδὲν ἄλλο.*

ΣΩ. *Τί δέ; καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἁπάντων φύσιν οὐ πιστεύεις Ἀναξαγόρᾳ νοῦν καὶ ψυχὴν εἶναι τὴν διακοσμοῦσαν καὶ ἔχουσαν;*

ΕΡΜ. *Ἔγωγε.*

ΣΩ. *Καλῶς ἄρα ἂν τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχοι τῇ* | B
δυνάμει ταύτῃ, ἣ φύσιν ὀχεῖ καὶ ἔχει, φυσέχην ἐπονομάζειν. ἔξεστι δὲ καὶ ψυχὴν κομψευόμενον λέγειν.

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν, καὶ δοκεῖ γέ μοι τοῦτο ἐκείνου τεχνικώτερον εἶναι.*

ΣΩ. *Καὶ γάρ ἐστιν· γελοῖον μέντοι φαίνεται ὡς ἀληθῶς ὀνομαζόμενον ὡς ἐτέθη.*

ΕΡΜ. *Ἀλλὰ δὴ τὸ μετὰ τοῦτο πῶς φῶμεν ἔχειν;*

ΣΩ. *Τὸ σῶμα λέγεις;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Πολλαχῇ μοι δοκεῖ τοῦτό γε· ἂν μὲν καὶ σμικρόν τις παρακλίνῃ, καὶ πάνυ. καὶ γὰρ σῆμά τινές*
C *φασιν | αὐτὸ εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς τεθαμμένης ἐν τῷ νῦν παρόντι· καὶ διότι αὖ τούτῳ σημαίνει ἃ ἂν σημαίνῃ ἡ ψυχή, καὶ ταύτῃ σῆμα ὀρθῶς καλεῖσθαι. δοκοῦσι μέντοι μοι μάλιστα θέσθαι οἱ ἀμφὶ Ὀρφέα τοῦτο τὸ ὄνομα, ὡς δίκην διδούσης τῆς ψυχῆς, ὧν δὴ ἕνεκα δίδωσιν· τοῦτον δὲ περίβολον ἔχειν, ἵνα σῴζηται, δεσμωτηρίου εἰκόνα· εἶναι οὖν τῆς ψυχῆς τοῦτο, ὥσπερ αὐτὸ ὀνομάζεται, ἕως ἂν ἐκτίσῃ τὰ ὀφειλόμενα, τὸ σῶμα, καὶ οὐδὲν δεῖν παράγειν οὐδὲ γράμμα.*

D XVIII. ΕΡΜ. *Ταῦτα μέν | μοι δοκεῖ ἱκανῶς, ὦ Σώκρατες, εἰρῆσθαι· περὶ δὲ τῶν θεῶν τῶν ὀνομάτων, οἷον καὶ περὶ τοῦ Διὸς νῦν δὴ ἔλεγες, ἔχοιμεν ἄν που κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπισκέψασθαι, κατὰ τίνα ποτὲ ὀρθότητα αὐτῶν τὰ ὀνόματα κεῖται;*

ΣΩ. *Ναὶ μὰ Δία ἡμεῖς γε, ὦ Ἑρμόγενες, εἴπερ γε νοῦν ἔχοιμεν, ἕνα μὲν τὸν κάλλιστον τρόπον, ὅτι περὶ θεῶν οὐδὲν ἴσμεν, οὔτε περὶ αὐτῶν οὔτε περὶ τῶν ὀνομάτων, ἅττα ποτὲ ἑαυτοὺς καλοῦσιν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐκεῖνοί γε τἀληθῆ καλοῦσι. δεύτερος δ' αὖ τρό-*
E *πος | ὀρθότητος, ὥσπερ ἐν ταῖς εὐχαῖς νόμος ἐστὶν ἡμῖν εὔχεσθαι, οἵτινές τε καὶ ὁπόθεν χαίρουσιν ὀνομαζόμενοι, ταῦτα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καλεῖν, ὡς ἄλλο*

μηδὲν | εἰδότας· καλῶς γὰρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ νενομίσθαι. 401
εἰ οὖν βούλει, σκοπῶμεν ὥσπερ προειπόντες τοῖς θεοῖς,
ὅτι περὶ αὐτῶν οὐδὲν ἡμεῖς σκεψόμεθα — οὐ γὰρ
ἀξιοῦμεν οἷοί τ' ἂν εἶναι σκοπεῖν — ἀλλὰ περὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἥντινά ποτε δόξαν ἔχοντες ἐτίθεντο αὐτοῖς
τὰ ὀνόματα· τοῦτο γὰρ ἀνεμέσητον.

ΕΡΜ. Ἀλλά μοι δοκεῖς, ὦ Σώκρατες, μετρίως λέ-
γειν, καὶ οὕτω ποιῶμεν.

| ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν ἀφ' Ἑστίας ἀρχώμεθα κατὰ B
τὸν νόμον;

ΕΡΜ. Δίκαιον γοῦν.

ΣΩ. Τί οὖν ἄν τις φαίη διανοούμενον τὸν ὀνομά-
σαντα Ἑστίαν ὀνομάσαι;

ΕΡΜ. Οὐ μὰ τὸν Δία οὐδὲ τοῦτο οἶμαι ῥᾴδιον
εἶναι.

ΣΩ. Κινδυνεύουσι γοῦν, ὠγαθὲ Ἑρμόγενες, οἱ
πρῶτοι τὰ ὀνόματα τιθέμενοι οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ
μετεωρολόγοι καὶ ἀδολέσχαι τινές.

ΕΡΜ. Τί δή;

ΣΩ. Καταφαίνεταί μοι ἡ θέσις τῶν ὀνομάτων
τοιούτων τινῶν ἀνθρώπων. καὶ ἐάν τις τὰ ξενικὰ
ὀνόματα | ἀνασκοπῇ, οὐχ ἧττον ἀνευρίσκεται ὃ ἕκαστον C
βούλεται. οἷον καὶ ἐν τούτῳ, ὃ ἡμεῖς οὐσίαν καλοῦμεν,
εἰσὶν οἳ ἐσσίαν καλοῦσιν, οἳ δ' αὖ ὠσίαν. πρῶτον
μὲν οὖν κατὰ τὸ ἕτερον ὄνομα τούτων ἡ τῶν πραγ-
μάτων οὐσία Ἑστία καλεῖσθαι ἔχει λόγον· καὶ ὅτι γε
αὖ ἡμεῖς τὸ τῆς οὐσίας μετέχον ἑστίαν φαμέν, καὶ κατὰ
τοῦτο ὀρθῶς ἂν καλοῖτο Ἑστία· ἐοίκαμεν γὰρ καὶ ἡμεῖς
τὸ παλαιὸν ἐσσίαν καλεῖν τὴν οὐσίαν. ἔτι δὲ καὶ κατὰ
τὰς θυσίας ἄν τις ἐννοήσας ἡγήσαιτο | οὕτω νοεῖν D

ταῦτα τοὺς τιθεμένους· τὸ γὰρ πρὸ πάντων θεῶν τῇ
Ἑστίᾳ πρώτῃ προθύειν εἰκὸς ἐκείνους, οἵτινες τὴν πάν-
των οὐσίαν Ἑστίαν ἐπωνόμασαν. ὅσοι δ' αὖ ὠσίαν,
σχεδόν τι αὖ οὗτοι καθ' Ἡράκλειτον ἂν ἡγοῖντο τὰ
ὄντα ἰέναι τε πάντα καὶ μένειν οὐδέν· τὸ οὖν αἴτιον
καὶ τὸ ἀρχηγὸν αὐτῶν εἶναι τὸ ὠθοῦν, ὅθεν δὴ καλῶς
ἔχειν αὐτὸ ὠσίαν ὠνομάσθαι. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταύτῃ
E ὡς παρὰ μηδὲν εἰδότων εἰρήσθω· | μετὰ δ' Ἑστίαν
δίκαιον Ῥέαν καὶ Κρόνον ἐπισκέψασθαι. καίτοι τό γε
τοῦ Κρόνου ὄνομα ἤδη διήλθομεν. ἴσως μέντοι οὐδὲν
λέγω.

XIX. ΕΡΜ. *Τί δή, ὦ Σώκρατες;*

ΣΩ. *Ὠγαθέ, ἐννενόηκά τι σμῆνος σοφίας.*

ΕΡΜ. *Ποῖον δὴ τοῦτο;*

402 ΣΩ. *Γελοῖον μὲν πάνυ εἰπεῖν, οἶμαι | μέντοι τινὰ
πιθανότητα ἔχον.*

ΕΡΜ. *Τίνα ταύτην;*

ΣΩ. *Τὸν Ἡράκλειτόν μοι δοκῶ καθορᾶν παλαί' ἄττα σοφὰ λέγοντα, ἀτεχνῶς τὰ ἐπὶ Κρόνου καὶ Ῥέας, ἃ καὶ Ὅμηρος ἔλεγεν.*

ΕΡΜ. *Πῶς τοῦτο λέγεις;*

ΣΩ. *Λέγει που Ἡράκλειτος, ὅτι πάντα χωρεῖ καὶ οὐδὲν μένει, καὶ ποταμοῦ ῥοῇ ἀπεικάζων τὰ ὄντα λέγει, ὡς δὶς ἐς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἂν ἐμβαίης.*

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

B ΣΩ. *Τί οὖν; δοκεῖ σοι | ἀλλοιότερον Ἡρακλείτου
νοεῖν ὁ τιθέμενος τοῖς τῶν ἄλλων θεῶν προγόνοις
Ῥέαν τε καὶ Κρόνον; ἆρα οἴει ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου
αὐτὸν ἀμφοτέροις ῥευμάτων ὀνόματα θέσθαι; ὥσπερ
αὖ Ὅμηρος Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσίν φησιν καὶ μη-*

τέρα Τηθύν· οἶμαι δὲ καὶ Ἡσίοδος. λέγει δέ που καὶ
Ὀρφεὺς ὅτι

Ὠκεανὸς πρῶτος καλλίρροος ἦρξε γάμοιο,
| ὅς ῥα κασιγνήτην ὁμομήτορα Τηθὺν ὄπυιεν. C

ταῦτ' οὖν σκόπει ὅτι καὶ ἀλλήλοις συμφωνεῖ καὶ πρὸς
τὰ τοῦ Ἡρακλείτου πάντα τείνει.

ΕΡΜ. *Φαίνει τί μοι λέγειν, ὦ Σώκρατες· τὸ μέν-*
τοι τῆς Τηθύος οὐκ ἐννοῶ ὄνομα τί βούλεται.

ΣΩ. *Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ὀλίγου αὐτὸ λέγει ὅτι*
πηγῆς ὄνομα ἐπικεκρυμμένον ἐστίν. τὸ γὰρ διαττώμενον
καὶ τὸ ἠθούμενον | πηγῆς ἀπείκασμά ἐστιν· ἐκ δὲ τού- D
των ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ἡ Τηθὺς τὸ ὄνομα ξύγ-
κειται.

ΕΡΜ. *Τοῦτο μέν, ὦ Σώκρατες, κομψόν.*

ΣΩ. *Τί δ' οὐ μέλλει; ἀλλὰ τί τὸ μετὰ τοῦτο;*
τὸν μὲν Δία εἴπομεν.

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Τοὺς ἀδελφοὺς δὴ αὐτοῦ λέγωμεν, τόν τε*
Ποσειδῶ καὶ τὸν Πλούτωνα καὶ τὸ ἕτερον ὄνομα ὃ
ὀνομάζουσιν αὐτόν.

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Τὸ μὲν τοίνυν τοῦ Ποσειδῶνός μοι φαίνεται*
ὠνομάσθαι ὑπὸ τοῦ πρώτου ὀνομάσαντος, ὅτι | αὐτὸν E
βαδίζοντα ἐπέσχεν ἡ τῆς θαλάττης φύσις καὶ οὐκέτι
εἴασεν προελθεῖν, ἀλλ' ὥσπερ δεσμὸς τῶν ποδῶν αὐτῷ
ἐγένετο. τὸν οὖν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ταύτης θεὸν
ὠνόμασεν Ποσειδῶνα, ὡς ποσίδεσμον ὄντα· τὸ δὲ ε
ἔγκειται ἴσως εὐπρεπείας ἕνεκα. τάχα δὲ οὐκ ἂν τοῦτο
λέγοι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ σῖγμα δύο λάβδα τὸ πρῶτον ἐλέ-
γετο, ὡς πολλὰ | εἰδότος τοῦ θεοῦ. ἴσως δὲ ἀπὸ τοῦ 403

σείειν ὁ σείων ὠνόμασται· πρόσκειται δὲ τὸ πῖ καὶ τὸ δέλτα. τὸ δὲ Πλούτωνος, τοῦτο μὲν κατὰ τὴν τοῦ πλούτου δόσιν, ὅτι ἐκ τῆς γῆς κάτωθεν ἀνίεται ὁ πλοῦτος, ἐπωνομάσθη· ὁ δὲ Ἅιδης, οἱ πολλοὶ μέν μοι δοκοῦσιν ὑπολαμβάνειν τὸ ἀειδὲς προσειρῆσθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ φοβούμενοι τὸ ὄνομα Πλούτωνα καλοῦσιν αὐτόν.

B ΕΡΜ. Σοὶ δὲ πῶς φαίνεται, | ὦ Σώκρατες;

XX. ΣΩ. Πολλαχῇ ἔμοιγε δοκοῦσιν ἄνθρωποι διημαρτηκέναι περὶ τούτου τοῦ θεοῦ τῆς δυνάμεως καὶ φοβεῖσθαι αὐτὸν οὐκ ἄξιον. ὅτι τε γάρ, ἐπειδὰν ἅπαξ τις ἡμῶν ἀποθάνῃ, ἀεὶ ἐκεῖ ἐστιν, φοβοῦνται, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος παρ' ἐκεῖνον ἀπέρχεται, καὶ τοῦτο πεφόβηνται· τὰ δ' ἐμοὶ δοκεῖ πάντα ἐς ταὐτόν τι συντείνειν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ὄνομα.

ΕΡΜ. Πῶς δή;

C ΣΩ. Ἐγώ σοι ἐρῶ, ἅ γέ μοι φαίνεται. εἰπὲ | γάρ μοι, δεσμὸς ζῴῳ ὁτῳοῦν, ὥστε μένειν ὁπουοῦν, πότερος ἰσχυρότερός ἐστιν, ἀνάγκη ἢ ἐπιθυμία;

ΕΡΜ. Πολὺ διαφέρει, ὦ Σώκρατες, ἡ ἐπιθυμία.

ΣΩ. Οἴει οὖν τὸν Ἅιδην οὐκ ἂν πολλοὺς ἐκφεύγειν, εἰ μὴ τῷ ἰσχυροτάτῳ δεσμῷ ἔδει τοὺς ἐκεῖσε ἰόντας;

ΕΡΜ. Δῆλα δή.

ΣΩ. Ἐπιθυμίᾳ ἄρα τινὶ αὐτούς, ὡς ἔοικε, δεῖ, εἴπερ τῷ μεγίστῳ δεσμῷ δεῖ, καὶ οὐκ ἀνάγκῃ.

ΕΡΜ. Φαίνεται.

ΣΩ. Οὐκοῦν ἐπιθυμίαι αὖ πολλαί εἰσιν;

ΕΡΜ. Ναί.

| ΣΩ. Τῇ μεγίστῃ ἄρα ἐπιθυμίᾳ τῶν ἐπιθυ- D
μιῶν δεῖ αὐτούς, εἴπερ μέλλει τῷ μεγίστῳ δεσμῷ κατέχειν.

ΕΡΜ. Ναί.

ΣΩ. Ἔστιν οὖν τις μείζων ἐπιθυμία ἢ ὅταν τίς τῳ συνὼν οἴηται δι' ἐκεῖνον ἔσεσθαι ἀμείνων ἀνήρ;

ΕΡΜ. Μὰ Δί' οὐδ' ὁπωστιοῦν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Διὰ ταῦτα ἄρα φῶμεν, ὦ Ἑρμόγενες, οὐδένα δεῦρο ἐθελῆσαι ἀπελθεῖν τῶν ἐκεῖθεν, οὐδὲ αὐτὰς τὰς Σειρῆνας, ἀλλὰ κατακεκηλῆσθαι ἐκείνας τε καὶ τοὺς
ἄλλους | πάντας· οὕτω καλούς τινας, ὡς ἔοικεν, ἐπί- E
σταται λόγους λέγειν ὁ Ἅιδης, καὶ ἔστιν, ὥς γ' ἐκ τοῦ λόγου τούτου, ὁ θεὸς οὗτος τέλεος σοφιστής τε καὶ μέγας εὐεργέτης τῶν παρ' αὐτῷ, ὅς γε καὶ τοῖς ἐνθάδε τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀνίησιν· οὕτω πολλὰ αὐτῷ τὰ περιόντα ἐκεῖ ἐστιν, καὶ τὸν Πλούτωνα ἀπὸ τούτου ἔσχε τὸ ὄνομα. καὶ τὸ αὖ μὴ ἐθέλειν συνεῖναι τοῖς ἀνθρώποις ἔχουσι τὰ σώματα, ἀλλὰ τότε συγγίγνε-
σθαι, ἐπειδὰν ἡ ψυχὴ καθαρὰ ᾖ πάντων τῶν | περὶ 404
τὸ σῶμα κακῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, οὐ φιλόσοφον δοκεῖ σοι εἶναι καὶ εὖ ἐντεθυμημένον, ὅτι οὕτω μὲν ἂν κατέχοι αὐτοὺς δήσας τῇ περὶ ἀρετὴν ἐπιθυμίᾳ, ἔχοντας δὲ τὴν τοῦ σώματος πτοίησιν καὶ μανίαν οὐδ' ἂν ὁ Κρόνος δύναιτο ὁ πατὴρ συγκατέχειν αὐτῷ ἐν τοῖς δεσμοῖς δήσας τοῖς αὐτοῦ λεγομένοις;

ΕΡΜ. Κινδυνεύεις τὶ λέγειν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Καὶ τό γε ὄνομα ὁ Ἅιδης, ὦ Ἑρμόγενες, | B
πολλοῦ δεῖ ἀπὸ τοῦ ἀειδοῦς ἐπωνομάσθαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πάντα τὰ καλὰ εἰδέναι, ἀπὸ τούτου ὑπὸ τοῦ νομοθέτου Ἅιδης ἐκλήθη.

XXI. ΕΡΜ. *Εἶεν· τί δὲ Δήμητρά τε καὶ Ἥραν
καὶ Ἀπόλλω καὶ Ἀθηνᾶν καὶ Ἥφαιστον καὶ Ἄρη καὶ
τοὺς ἄλλους θεούς, πῶς λέγομεν;*

ΣΩ. *Δημήτηρ μὲν φαίνεται κατὰ τὴν δόσιν τῆς
ἐδωδῆς διδοῦσα ὡς μήτηρ Δημήτηρ κεκλῆσθαι, Ἥρα*
C *δὲ ἐρατή τις, | ὥσπερ οὖν καὶ λέγεται ὁ Ζεὺς αὐτῆς
ἐρασθεὶς ἔχειν. ἴσως δὲ μετεωρολογῶν ὁ νομοθέτης
τὸν ἀέρα Ἥραν ὠνόμασεν ἐπικρυπτόμενος, θεὶς τὴν
ἀρχὴν ἐπὶ τελευτήν· γνοίης δ' ἄν, εἰ πολλάκις λέγοις
τὸ τῆς Ἥρας ὄνομα. Φερρέφαττα δέ, πολλοὶ μὲν καὶ
τοῦτο φοβοῦνται τὸ ὄνομα καὶ τὸν Ἀπόλλω, ὑπὸ ἀπει-
ρίας, ὡς ἔοικεν, ὀνομάτων ὀρθότητος. καὶ γὰρ μετα-
βάλλοντες σκοποῦνται τὴν Φερσεφόνην, καὶ δεινὸν*
D *αὐτοῖς φαίνεται· τὸ δὲ μηνύει σοφὴν εἶναι | τὴν θεόν·
ἅτε γὰρ φερομένων τῶν πραγμάτων τὸ ἐφαπτόμενον
καὶ ἐπαφῶν καὶ δυνάμενον ἐπακολουθεῖν σοφία ἂν
εἴη. Φερέπαφα οὖν διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἐπαφὴν
τοῦ φερομένου ἡ θεὸς ἂν ὀρθῶς καλοῖτο, ἤ τοιοῦτόν
τι· δι' ὅπερ καὶ σύνεστιν αὐτῇ ὁ Ἅιδης σοφὸς ὤν,
διότι τοιαύτη ἐστίν, νῦν δὲ αὐτῆς ἐκκλίνουσι τὸ ὄνομα
εὐστομίαν περὶ πλείονος ποιούμενοι τῆς ἀληθείας,
ὥστε Φερρέφατταν αὐτὴν καλεῖν. ταὐτὸν δὲ καὶ περὶ*
E *τὸν | Ἀπόλλω, ὅπερ λέγω, πολλοὶ πεφόβηνται περὶ τὸ
ὄνομα τοῦ θεοῦ, ὥς τι δεινὸν μηνύοντος· ἢ οὐκ
ᾔσθησαι;*

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν, καὶ ἀληθῆ λέγεις.*

ΣΩ. *Τὸ δέ γ' ἐστίν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, κάλλιστα
κείμενον πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.*

ΕΡΜ. *Πῶς δή;*

ΣΩ. *Ἐγὼ πειράσομαι φράσαι ὅ γέ μοι φαίνεται·*

οὐ γάρ ἐστιν | ὅτι ἂν μᾶλλον ὄνομα ἥρμοσεν ἓν ὂν 405
τέτταρσι δυνάμεσι ταῖς τοῦ θεοῦ, ὥστε πασῶν ἐφάπτε-
σθαι καὶ δηλοῦν τρόπον τινὰ μουσικήν τε καὶ μαν-
τικὴν καὶ ἰατρικὴν καὶ τοξικήν.

ΕΡΜ. Λέγε δή· ἄτοπον γάρ τί μοι λέγεις τὸ
ὄνομα εἶναι.

XXII. ΣΩ. Εὐάρμοστον μὲν οὖν, ἅτε μουσικοῦ
ὄντος τοῦ θεοῦ· πρῶτον μὲν γὰρ ἡ κάθαρσις καὶ οἱ
καθαρμοὶ καὶ κατὰ τὴν ἰατρικὴν καὶ κατὰ τὴν μαντι-
κὴν καὶ αἱ τοῖς ἰατρικοῖς φαρμάκοις καὶ αἱ τοῖς μαν-
τικοῖς | περιθειώσεις τε καὶ τὰ λουτρὰ τὰ ἐν τοῖς B
τοιούτοις καὶ αἱ περιρράνσεις, πάντα ἕν τι ταῦτα
δύναιτ' ἄν, καθαρὸν παρέχειν τὸν ἄνθρωπον καὶ
κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχήν· ἢ οὔ;

ΕΡΜ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Οὐκοῦν ὁ καθαίρων θεὸς καὶ ὁ ἀπολούων
τε καὶ ἀπολύων τῶν τοιούτων κακῶν οὗτος ἂν εἴη;

ΕΡΜ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Κατὰ μὲν τοίνυν τὰς ἀπολύσεις τε καὶ ἀπο-
λούσεις, ὡς ἰατρὸς ὢν τῶν τοιούτων, | ἀπολούων ἂν C
ὀρθῶς καλοῖτο· κατὰ δὲ τὴν μαντικὴν καὶ τὸ ἀληθές
τε καὶ τὸ ἁπλοῦν — ταὐτὸν γάρ ἐστιν —, ὥσπερ
οὖν οἱ Θετταλοὶ καλοῦσιν αὐτόν, ὀρθότατ' ἂν καλοῖτο·
Ἄπλουν γάρ φασι πάντες Θετταλοὶ τοῦτον τὸν θεόν.
διὰ δὲ τὸ ἀεὶ βολῶν ἐγκρατὴς εἶναι τοξικῇ ἀεὶ βάλλων
ἐστίν. κατὰ δὲ τὴν μουσικὴν δεῖ ὑπολαβεῖν, ὥσπερ
τὸν ἀκόλουθόν τε καὶ τὴν ἄκοιτιν, ὅτι τὸ ἄλφα ση-
μαίνει πολλαχοῦ τὸ ὁμοῦ, καὶ ἐνταῦθα τὴν ὁμοῦ
πόλησιν καὶ περὶ τὸν οὐρανόν, οὓς δὴ πόλους καλοῦσιν,
καὶ περὶ τὴν ἐν τῇ ᾠδῇ ἁρμονίαν, ἣ δὴ συμφωνία | D

*καλεῖται, ὅτι ταῦτα πάντα, ὥς φασιν οἱ κομψοὶ περὶ
μουσικὴν καὶ ἀστρονομίαν, ἁρμονίᾳ τινὶ πολεῖ ἅμα
πάντα· ἐπιστατεῖ δὲ οὗτος ὁ θεὸς τῇ ἁρμονίᾳ ὁμοπο-
λῶν αὐτὰ πάντα καὶ κατὰ θεοὺς καὶ κατ' ἀνθρώπους·
ὥσπερ οὖν τὸν ὁμοκέλευθον καὶ ὁμόκοιτιν ἀκόλουθον
καὶ ἄκοιτιν ἐκαλέσαμεν, μεταβαλόντες ἀντὶ τοῦ ὁμο
ἄλφα, οὕτω καὶ Ἀπόλλωνα ἐκαλέσαμεν, ὃς ἦν ὁμοπο-*
E *λῶν, ἕτερον λάβδα ἐμβαλόντες, ὅτι* | *ὁμώνυμον ἐγίγνετο
τῷ χαλεπῷ ὀνόματι. ὅπερ καὶ νῦν ὑποπτεύοντές τινες
διὰ τὸ μὴ ὀρθῶς σκοπεῖσθαι τὴν δύναμιν τοῦ ὀνόματος
φοβοῦνται αὐτὸ ὡς σημαῖνον φθοράν τινα· τὸ δέ*
406 *[πολύ], ὥσπερ ἄρτι ἐλέγετο, πασῶν ἐφαπτόμενον* |
*κεῖται τῶν τοῦ θεοῦ δυνάμεων, ἁπλοῦ, ἀεὶ βάλλοντος,
ἀπολούοντος, ὁμοπολοῦντος. τὰς δὲ Μούσας τε καὶ
ὅλως τὴν μουσικὴν ἀπὸ τοῦ μῶσθαι, ὡς ἔοικεν, καὶ
τῆς ζητήσεώς τε καὶ φιλοσοφίας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπω-
νόμασεν. Λητὼ δὲ ἀπὸ τῆς πρᾳότητος τῆς θεοῦ, κατὰ
τὸ ἐθελήμονα εἶναι ὧν ἄν τις δέηται. ἴσως δὲ ὡς οἱ
ξένοι καλοῦσιν· πολλοὶ γὰρ Ληθὼ καλοῦσιν· ἔοικεν
οὖν πρὸς τὸ μὴ τραχὺ τοῦ ἤθους ἀλλ' ἥμερόν τε καὶ*
B *λεῖον Ληθὼ κεκλῆσθαι ὑπὸ* | *τῶν τοῦτο καλούντων.
Ἄρτεμις δὲ τὸ ἀρτεμὲς φαίνεται καὶ τὸ κόσμιον, διὰ
τὴν τῆς παρθενίας ἐπιθυμίαν· ἴσως δὲ ἀρετῆς ἵστορα
τὴν θεὸν ἐκάλεσεν ὁ καλέσας, τάχα δ' ἂν καὶ ὡς τὸν
ἄροτον μισησάσης τὸν ἀνδρὸς ἐν γυναικί· ἢ διὰ τού-
των τι ἢ διὰ πάντα ταῦτα τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ τιθέ-
μενος ἔθετο τῇ θεῷ.*

XXIII. ΕΡΜ. *Τί δὲ ὁ Διόνυσός τε καὶ ἡ Ἀφρο-
δίτη;*

ΣΩ. *Μεγάλα, ὦ παῖ Ἱππονίκου, ἐρωτᾷς. ἀλλὰ*

ἔστι γὰρ καὶ σπουδαίως εἰρημένος ὁ τρόπος τῶν ὀνομάτων τούτοις | τοῖς θεοῖς καὶ παιδικῶς. τὸν μὲν C
οὖν σπουδαῖον ἄλλους τινὰς ἐρώτα, τὸν δὲ παιδικὸν οὐδὲν κωλύει διελθεῖν· φιλοπαίσμονες γὰρ καὶ οἱ θεοί. ὅ τε γὰρ Διόνυσος εἴη ἂν ὁ διδοὺς τὸν οἶνον Διδοίνυσος ἐν παιδιᾷ καλούμενος, οἶνος δ', ὅτι οἴεσθαι νοῦν ἔχειν ποιεῖ τῶν πινόντων τοὺς πολλοὺς οὐκ ἔχοντας, οἰόνους δικαιότατ' ἂν καλούμενος. περὶ δὲ Ἀφροδίτης οὐκ ἄξιον Ἡσιόδῳ ἀντιλέγειν, ἀλλὰ ξυγχωρεῖν, ὅτι διὰ τὴν τοῦ ἀφροῦ γένεσιν | Ἀφροδίτη D
ἐκλήθη.

ΕΡΜ. *Ἀλλὰ μὴν οὐδ' Ἀθηνᾶς Ἀθηναῖός γ' ὤν, ὦ Σώκρατες, ἐπιλήσει, οὐδ' Ἡφαίστου τε καὶ Ἄρεως.*

ΣΩ. *Οὐδὲ εἰκός γε.*

ΕΡΜ. *Οὐ γάρ.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον ὄνομα αὐτῆς οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν δι' ὃ κεῖται.*

ΕΡΜ. *Τὸ ποῖον;*

ΣΩ. *Παλλάδα που αὐτὴν καλοῦμεν.*

ΕΡΜ. *Πῶς γὰρ οὔ;*

ΣΩ. *Τοῦτο μὲν τοίνυν ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ὀρχήσεως | ἡγούμενοι τεθῆναι ὀρθῶς ἄν, ὡς ἐγᾦμαι,* E
ἡγοίμεθα· τὸ γάρ που ἢ αὑτὸν ἤ τι ἄλλο μετεωρίζειν ἢ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ἐν ταῖς χερσὶν | πάλλειν τε καὶ 407
πάλλεσθαι καὶ ὀρχεῖν καὶ ὀρχεῖσθαι καλοῦμεν.

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Παλλάδα μὲν τοίνυν ταύτῃ.*

ΕΡΜ. *Καὶ ὀρθῶς γε. ἀλλὰ δὴ τὸ ἕτερον πῶς λέγεις;*

ΣΩ. *Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς;*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Τοῦτο ἐμβριθέστερον, ὦ φίλε. ἐοίκασι δὴ καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν Ἀθηνᾶν νομίζειν ὥσπερ οἱ νῦν*
B *περὶ Ὅμηρον δεινοί. καὶ γὰρ τούτων οἱ | πολλοὶ ἐξηγούμενοι τὸν ποιητήν φασι τὴν Ἀθηνᾶν αὐτὸν νοῦν τε καὶ διάνοιαν πεποιηκέναι, καὶ ὁ τὰ ὀνόματα ποιῶν ἔοικε τοιοῦτόν τι περὶ αὐτῆς διανοεῖσθαι, ἔτι δὲ μειζόνως λέγων θεοῦ νόησιν ὡσπερεὶ λέγει, ὅτι ἁ θεονόα ἐστὶν αὕτη, τῷ ἄλφα ξενικῶς ἀντὶ τοῦ ἦτα χρησάμενος καὶ τὸ ἰῶτα καὶ τὸ σῖγμα ἀφελών. ἴσως δὲ οὐδὲ ταύτῃ, ἀλλ' ὡς τὰ θεῖα νοούσης αὐτῆς διαφερόντως τῶν ἄλλων Θεονόην ἐκάλεσεν. οὐδὲν δὲ ἀπέχει καὶ τὴν ἐν τῷ ἤθει νόησιν ὡς οὖσαν τὴν θεὸν*
C *ταύτην Ἠθονόην μὲν | βούλεσθαι προσειπεῖν· παραγαγὼν δὲ ἢ αὐτὸς ἤ τινες ὕστερον ἐπὶ τὸ κάλλιον, ὡς ᾤοντο, Ἀθηνάαν ἐκάλεσαν.*

ΕΡΜ. *Τί δὲ δὴ τὸν Ἥφαιστον, πῇ λέγεις;*

ΣΩ. *Ἦ τὸν γενναῖον τὸν φάεος ἵστορα ἐρωτᾷς;*

ΕΡΜ. *Ἔοικα.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν οὗτος μὲν παντὶ δῆλος Φαῖστος ὤν, τὸ ἦτα προσελκυσάμενος;*

ΕΡΜ. *Κινδυνεύει, ἐὰν μή πῄ σοι, ὡς ἔοικεν, ἔτι ἄλλῃ δόξῃ.*

ΣΩ. *Ἀλλ' ἵνα μὴ δόξῃ, τὸν Ἄρη ἐρώτα.*

ΕΡΜ. *Ἐρωτῶ.*

D ΣΩ. *Οὐκοῦν, εἰ μὲν βούλει, κατὰ | τὸ ἄρρεν τε καὶ κατὰ τὸ ἀνδρεῖον Ἄρης ἂν εἴη· εἰ δ' αὖ κατὰ τὸ σκληρόν τε καὶ ἀμετάστροφον, ὃ δὴ ἄρρατον καλεῖται, καὶ ταύτῃ ἂν πανταχῇ πολεμικῷ θεῷ πρέποι Ἄρη καλεῖσθαι.*

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Ἐκ μὲν οὖν τῶν θεῶν πρὸς θεῶν ἀπαλ-
λαγῶμεν, ὡς ἐγὼ δέδοικα περὶ αὐτῶν διαλέγεσθαι·
περὶ δὲ ἄλλων ὧν τινων βούλει πρόβαλλέ μοι, ὄφρα
ἴδηαι οἷοι Εὐθύφρονος ἵπποι.*

ΕΡΜ. *Ἀλλὰ | ποιήσω ταῦτα, ἔτι γε ἓν ἐρόμενός* E
*σε περὶ Ἑρμοῦ, ἐπειδή με καὶ οὔ φησιν Κρατύλος
Ἑρμογένη εἶναι. πειρώμεθα οὖν τὸν Ἑρμῆν σκέψασθαι,
τί καὶ νοεῖ τὸ ὄνομα, ἵνα καὶ εἰδῶμεν, εἰ τὶ ὅδε λέγει.*

ΣΩ. *Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ἔοικε περὶ λόγον τι
εἶναι ὁ Ἑρμῆς, καὶ τὸ ἑρμηνέα εἶναι καὶ τὸ ἄγγελον
καὶ τὸ κλοπικόν τε καὶ τὸ ἀπατηλὸν | ἐν λόγοις καὶ* 408
*τὸ ἀγοραστικόν, περὶ λόγου δύναμίν ἐστιν πᾶσα αὕτη
ἡ πραγματεία· ὅπερ οὖν καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέγομεν,
τὸ εἴρειν λόγου χρεία ἐστί, τὸ δέ, οἷον καὶ Ὅμηρος
πολλαχοῦ λέγει, ἐμήσατό φησιν, τοῦτο δὲ μηχανήσα-
σθαί ἐστιν. ἐξ ἀμφοτέρων οὖν τούτων τὸν τὸ λέγειν
τε καὶ τὸν λόγον μησάμενον — [τὸ δὲ λέγειν δή
ἐστιν εἴρειν] — τοῦτον τὸν θεὸν ὡσπερεὶ ἐπιτάττει
ἡμῖν ὁ νομοθέτης· ὦ ἄνθρωποι, ὃς | τὸ εἴρειν ἐμή-* B
*σατο, δικαίως ἂν καλοῖτο ὑπὸ ὑμῶν Εἰρέμης· νῦν δὲ
ἡμεῖς, ὡς οἰόμεθα, καλλωπίζοντες τὸ ὄνομα Ἑρμῆν
καλοῦμεν. [καὶ ἥ γε Ἶρις ἀπὸ τοῦ εἴρειν ἔοικεν κεκλη-
μένη, ὅτι ἄγγελος ἦν.]*

ΕΡΜ. *Νὴ τὸν Δία, εὖ ἄρα μοι δοκεῖ Κρατύλος
λέγειν τὸ ἐμὲ μὴ εἶναι Ἑρμογένη· οὔκουν εὐμήχανός
γέ εἰμι λόγου.*

XXIV. ΣΩ. *Καὶ τό γε τὸν Πᾶνα τοῦ Ἑρμοῦ
εἶναι υἱὸν διφυῆ ἔχει τὸ εἰκός, ὦ ἑταῖρε.*

ΕΡΜ. *Πῶς | δή;* C

ΣΩ. *Οἶσθα ὅτι ὁ λόγος τὸ πᾶν σημαίνει καὶ κυκλεῖ καὶ πολεῖ ἀεί, καὶ ἔστι διπλοῦς, ἀληθής τε καὶ ψευδής.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀληθὲς αὐτοῦ λεῖον καὶ θεῖον καὶ ἄνω οἰκοῦν ἐν τοῖς θεοῖς, τὸ δὲ ψεῦδος κάτω ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τραχὺ καὶ τραγικόν· ἐνταῦθα γὰρ πλεῖστοι οἱ μῦθοί τε καὶ τὰ ψεύδη ἐστίν, περὶ τὸν τραγικὸν βίον.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Ὀρθῶς ἄρ' ἂν ὁ πᾶν μηνύων καὶ ἀεὶ*
D *πολῶν Πὰν | αἰπόλος εἴη, διφυὴς Ἑρμοῦ υἱός, τὰ μὲν ἄνωθεν λεῖος, τὰ δὲ κάτωθεν τραχὺς καὶ τραγοειδής. καὶ ἔστιν ἤτοι λόγος ἢ λόγου ἀδελφὸς ὁ Πάν, εἴπερ Ἑρμοῦ υἱός ἐστιν· ἀδελφῷ δὲ ἐοικέναι ἀδελφὸν οὐδὲν θαυμαστόν. ἀλλ' ὅπερ ἐγὼ ἔλεγον, ὦ μακάριε, ἀπαλλαγῶμεν ἐκ τῶν θεῶν.*

ΕΡΜ. *Τῶν γε τοιούτων, ὦ Σώκρατες, εἰ βούλει. περὶ δὲ τῶν τοιῶνδε τί σε κωλύει διελθεῖν, οἷον ἡλίου τε καὶ σελήνης καὶ ἄστρων καὶ γῆς καὶ αἰθέρος καὶ*
E *ἀέρος καὶ πυρὸς καὶ | ὕδατος καὶ ὡρῶν καὶ ἐνιαυτοῦ;*

ΣΩ. *Συχνὰ μέν μοι προστάττεις, ὅμως δέ, εἴπερ σοι κεχαρισμένον ἔσται, ἐθέλω.*

ΕΡΜ. *Καὶ μὴν χαριεῖ.*

ΣΩ. *Τί δὴ οὖν πρῶτον βούλει; ἢ ὥσπερ εἶπες, τὸν ἥλιον διέλθωμεν;*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Ἔοικε τοίνυν κατάδηλον γενόμενον ἂν μᾶλ-*
409 *λον, εἰ τῷ Δωρικῷ τις ὀνόματι | χρῷτο. ἅλιον γὰρ καλοῦσιν οἱ Δωριῆς· ἅλιος οὖν εἴη μὲν ἂν κατὰ τὸ*

ἀλίζειν εἰς ταὐτὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὰν ἀνατείλῃ, εἴη δ' ἂν καὶ τῷ περὶ τὴν γῆν ἀεὶ εἱλεῖν ἰών, ἐοίκοι δ' ἂν καὶ ὅτι ποικίλλει ἰὼν τὰ γιγνόμενα ἐκ τῆς γῆς· τὸ δὲ ποικίλλειν καὶ αἰολεῖν ταὐτόν.

ΕΡΜ. *Τί δὲ ἡ σελήνη;*

ΣΩ. *Τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα φαίνεται τὸν Ἀναξαγόραν πιέζειν.*

ΕΡΜ. *Τί δή;*

ΣΩ. *Ἔοικε δηλοῦν τι παλαιότερον, ὃ ἐκεῖνος*
νεωστὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ σελήνη ἀπὸ τοῦ ἡλίου | ἔχει τὸ φῶς. B

ΕΡΜ. *Πῶς δή;*

ΣΩ. *Τὸ μέν που σέλας καὶ τὸ φῶς ταὐτόν.*

ΕΡΜ. *Ναί.*

ΣΩ. *Νέον δέ που καὶ ἕνον ἀεί ἐστι περὶ τὴν σελήνην τοῦτο τὸ φῶς, εἴπερ ἀληθῆ οἱ Ἀναξαγόρειοι λέγουσιν· κύκλῳ γάρ που ἀεὶ αὐτὴν περιιὼν νέον ἀεὶ ἐπιβάλλει, ἕνον δὲ ὑπάρχει τὸ τοῦ προτέρου μηνός.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Σελαναίαν δέ γε καλοῦσιν αὐτὴν πολλοί.*

ΕΡΜ. *Πάνυ γε.*

ΣΩ. *Ὅτι δὲ σέλας νέον τε καὶ ἕνον ἔχει ἀεί, σελαε-*
νονεοάεια μὲν | δικαιότατ' ἂν τῶν ὀνομάτων καλοῖτο, C
συγκεκροτημένον δὲ σελαναία κέκληται.

ΕΡΜ. *Διθυραμβῶδές γε τοῦτο τοὔνομα, ὦ Σώκρατες. ἀλλὰ τὸν μῆνα καὶ τὰ ἄστρα πῶς λέγεις;*

ΣΩ. *Ὁ μὲν μεὶς ἀπὸ τοῦ μειοῦσθαι εἴη ἂν μείης ὀρθῶς κεκλημένος, τὰ δ' ἄστρα ἔοικε τῆς ἀστραπῆς ἐπωνυμίαν ἔχειν. ἡ δὲ ἀστραπή, ὅτι τὰ ὦπα ἀναστρέφει, ἀναστρωπὴ ἂν εἴη, νῦν δὲ ἀστραπὴ καλλωπισθεῖσα κέκληται.*

ΕΡΜ. *Τί δὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ;*

D ΣΩ. *Τὸ πῦρ | ἀπορῶ· καὶ κινδυνεύει ἤτοι ἡ τοῦ Εὐθύφρονός με μοῦσα ἐπιλελοιπέναι, ἢ τοῦτό τι παγχάλεπον εἶναι. σκέψαι οὖν ἣν εἰσάγω μηχανὴν ἐπὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἃ ἂν ἀπορῶ.*

ΕΡΜ. *Τίνα δή;*

ΣΩ. *Ἐγώ σοι ἐρῶ. ἀπόκριναι γάρ μοι· ἔχοις ἂν εἰπεῖν πῦρ κατὰ τίνα τρόπον καλεῖται;*

ΕΡΜ. *Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε.*

XXV. ΣΩ. *Σκέψαι δὴ ὃ ἐγὼ ὑποπτεύω περὶ αὐτοῦ. ἐννοῶ γὰρ ὅτι πολλὰ οἱ Ἕλληνες ὀνόματα*
E *ἄλλως τε καὶ οἱ ὑπὸ | τοῖς βαρβάροις οἰκοῦντες παρὰ τῶν βαρβάρων εἰλήφασιν.*

ΕΡΜ. *Τί οὖν δή;*

ΣΩ. *Εἴ τις ζητοῖ ταῦτα κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν ὡς εἰκότως κεῖται, ἀλλὰ μὴ κατ' ἐκείνην, ἐξ ἧς τὸ ὄνομα τυγχάνει ὄν, οἶσθα ὅτι ἀποροῖ ἄν.*

ΕΡΜ. *Εἰκότως γε.*

410 | ΣΩ. *Ὅρα τοίνυν καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ πῦρ μή τι βαρβαρικὸν ᾖ. τοῦτο γὰρ οὔτε ῥᾴδιον προσάψαι ἐστὶν Ἑλληνικῇ φωνῇ, φανεροί τ' εἰσὶν οὕτως αὐτὸ καλοῦντες Φρύγες, σμικρόν τι παρακλίνοντες· καὶ τό γε ὕδωρ καὶ τὰς κύνας καὶ ἄλλα πολλά.*

ΕΡΜ. *Ἔστι ταῦτα.*

ΣΩ. *Οὐ τοίνυν δεῖ ταῦτα προσβιάζεσθαι, ἐπεὶ ἔχοι γ' ἄν τις εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. τὸ μὲν οὖν πῦρ*
B *καὶ τὸ ὕδωρ ταύτῃ ἀπωθοῦμαι· | ὁ δὲ δὴ ἀὴρ ἆρά γε, ὦ Ἑρμόγενες, ὅτι αἴρει τὰ ἀπὸ τῆς γῆς, ἀὴρ κέκληται; ἢ ὅτι ἀεὶ ῥεῖ; ἢ ὅτι πνεῦμα ἐξ αὐτοῦ γίγνεται ῥέοντος; οἱ γὰρ ποιηταί που τὰ πνεύματα ἀήτας καλοῦσιν·*

ἴσως οὖν λέγει, ὥσπερ ἂν εἰ εἴποι πνευματόρρουν,
ἀητόρρουν [ὅθεν δὴ βούλεται αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν, ὅτι
ἐστὶν ἀήρ]. τὸν δὲ αἰθέρα τῇδέ πῃ ὑπολαμβάνω,
ὅτι ἀεὶ θεῖ περὶ τὸν ἀέρα ῥέων ἀειθεὴρ δικαίως ἂν
καλοῖτο. γῆ δὲ μᾶλλον σημαίνει ὃ βούλεται, ἐάν τις
γαῖαν | ὀνομάσῃ· γαῖα γὰρ γεννήτειρα ἂν εἴη ὀρθῶς C
κεκλημένη, ὥς φησιν Ὅμηρος· τὸ γὰρ γεγάασιν γεγεν-
νῆσθαι λέγει. εἶεν· τί οὖν ἡμῖν ἦν τὸ μετὰ τοῦτο;

ΕΡΜ. Ὧραι, ὦ Σώκρατες, καὶ ἐνιαυτὸς καὶ ἔτος.

ΣΩ. Αἱ μὲν δὴ ὧραι Ἀττικιστὶ ὡς τὸ παλαιὸν
ῥητέον, εἴπερ βούλει τὸ εἰκὸς εἰδέναι· ὅραι γάρ εἰσι
διὰ τὸ ὁρίζειν χειμῶνάς τε καὶ θέρη καὶ πνεύματα
καὶ τοὺς καρποὺς τοὺς ἐκ τῆς γῆς· ὁρίζουσαι δὲ δι-
καίως ἂν ὅραι καλοῖντο. ἐνιαυτὸς δὲ | καὶ ἔτος κινδυ- D
νεύει ἕν τι εἶναι. τὸ γὰρ τὰ φυόμενα καὶ τὰ γιγνό-
μενα ἐν μέρει ἕκαστον προάγον εἰς φῶς καὶ αὐτὸ ἐν
αὑτῷ ἐξετάζον, τοῦτο, ὥσπερ ἐν τοῖς πρόσθεν τὸ τοῦ
Διὸς ὄνομα δίχα διῃρημένον οἱ μὲν Ζῆνα, οἱ δὲ Δία
ἐκάλουν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ μὲν ἐνιαυτόν, ὅτι ἐν
ἑαυτῷ, οἱ δὲ ἔτος, ὅτι ἐτάζει· ὁ δὲ ὅλος λόγος ἐστὶν
τὸ ἐν αὑτῷ ἐτάζον τοῦτο προσαγορεύεσθαι ἓν ὂν δίχα,
ὥστε δύο ὀνόματα γεγονέναι, ἐνιαυτόν τε καὶ ἔτος, ἐξ
ἑνὸς | λόγου. E

ΕΡΜ. Ἀλλὰ δῆτα, ὦ Σώκρατες, πολὺ ἐπιδίδως.

ΣΩ. Πόρρω ἤδη, οἶμαι, φαίνομαι σοφίας ἐλαύνειν.

ΕΡΜ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Τάχα μᾶλλον φήσεις.

| XXVI. ΕΡΜ. Ἀλλὰ μετὰ τοῦτο τὸ εἶδος ἔγωγε 411
ἡδέως ἂν θεασαίμην ταῦτα τὰ καλὰ ὀνόματα, τίνι
ποτὲ ὀρθότητι κεῖται, τὰ περὶ τὴν ἀρετήν, οἷον φρό-

νησίς τε καὶ σύνεσις καὶ δικαιοσύνη καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα πάντα.

ΣΩ. *Ἐγείρεις μέν, ὦ ἑταῖρε, οὐ φαῦλον γένος ὀνομάτων· ὅμως δὲ ἐπειδήπερ τὴν λεοντῆν ἐνδέδυκα, οὐκ ἀποδειλιατέον, ἀλλ᾽ ἐπισκεπτέον, ὡς ἔοικε, φρόνησιν καὶ σύνεσιν καὶ γνώμην καὶ ἐπιστήμην καὶ*
B *τἆλλα δὴ ἃ φῂς πάντα ταῦτα τὰ καλὰ | ὀνόματα.*

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν οὐ δεῖ ἡμᾶς προαποστῆναι.*

ΣΩ. *Καὶ μήν, νὴ τὸν κύνα, δοκῶ γέ μοι οὐ κακῶς μαντεύεσθαι, ὃ καὶ νῦν δὴ ἐνενόησα, ὅτι οἱ πάνυ παλαιοὶ ἄνθρωποι οἱ τιθέμενοι τὰ ὀνόματα παντὸς μᾶλλον, ὥσπερ καὶ τῶν νῦν οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν, ὑπὸ τοῦ πυκνὰ περιστρέφεσθαι ζητοῦντες, ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα, ἀεὶ εἰλιγγιῶσιν, κᾄπειτα αὐτοῖς φαίνεται περι-*
C *φέρεσθαι τὰ πράγματα καὶ πάντως | φέρεσθαι. αἰτιῶνται δὴ οὐ τὸ ἔνδον τὸ παρὰ σφίσιν πάθος αἴτιον εἶναι ταύτης τῆς δόξης, ἀλλὰ αὐτὰ τὰ πράγματα οὕτω πεφυκέναι, οὐδὲν αὐτῶν μόνιμον εἶναι οὐδὲ βέβαιον, ἀλλὰ ῥεῖν καὶ φέρεσθαι καὶ μεστὰ εἶναι πάσης φορᾶς καὶ γενέσεως ἀεί. λέγω δὲ ἐννοήσας πρὸς πάντα τὰ νῦν δὴ ὀνόματα.*

ΕΡΜ. *Πῶς δὴ τοῦτο, ὦ Σώκρατες;*

ΣΩ. *Οὐ κατενόησας ἴσως τὰ ἄρτι λεγόμενα, ὅτι παντάπασιν ὡς φερομένοις τε καὶ ῥέουσι καὶ γιγνομένοις τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα ἐπίκειται.*

ΕΡΜ. *Οὐ πάνυ ἐνεθυμήθην.*

D | ΣΩ. *Καὶ μὴν πρῶτον μὲν τοῦτο, ὃ πρῶτον εἴπομεν παντάπασιν ὡς ἐπὶ τοιούτων ἐστίν.*

ΕΡΜ. *Τὸ ποῖον;*

ΣΩ. *Ἡ φρόνησις· φορᾶς γάρ ἐστι καὶ ῥοῦ*

νόησις. εἴη δ' ἂν καὶ ὄνησιν ὑπολαβεῖν φορᾶς· ἀλλ'
οὖν περί γε τὸ φέρεσθαί ἐστιν. εἰ δὲ βούλει, ἡ
γνώμη παντάπασιν δηλοῖ γονῆς σκέψιν καὶ νώμησιν·
τὸ γὰρ νωμᾶν καὶ τὸ σκοπεῖν ταὐτόν. εἰ δὲ βούλει,
αὐτὸ ἡ νόησις τοῦ νέου ἐστὶν ἕσις· τὸ δὲ νέα εἶναι
τὰ ὄντα σημαίνει γιγνόμενα ἀεὶ εἶναι· τούτου οὖν
ἐφίεσθαι τὴν | ψυχὴν μηνύει τὸ ὄνομα ὁ θέμενος τὴν E
νεόεσιν. οὐ γὰρ νόησις τὸ ἀρχαῖον ἐκαλεῖτο, ἀλλ'
ἀντὶ τοῦ ἦτα εἶ ἔδει λέγειν δύο, νεόεσιν. σωφροσύνη
δὲ σωτηρία οὗ νῦν δὴ ἐσκέμμεθα, φρονήσεως. | καὶ 412
μὴν ἥ γε ἐπιστήμη μηνύει ὡς φερομένοις τοῖς πράγ-
μασιν ἑπομένης τῆς ψυχῆς τῆς ἀξίας λόγου, καὶ οὔτε
ἀπολειπομένης οὔτε προθεούσης· διὸ δὴ ἐμβάλλοντας
δεῖ τὸ εἶ ἐπιστήμην αὐτὴν ὀνομάζειν. σύνεσις δ' αὖ
οὕτω μὲν δόξειεν ἂν ὥσπερ συλλογισμὸς εἶναι· ὅταν
δὲ συνιέναι λέγηται, ταὐτὸν παντάπασιν τῷ ἐπίστα-
σθαι συμβαίνει λεγόμενον· συμπορεύεσθαι γὰρ λέγει
τὴν ψυχὴν τοῖς | πράγμασι τὸ συνιέναι. ἀλλὰ μὴν ἥ B
γε σοφία φορᾶς ἐφάπτεσθαι σημαίνει. σκοτωδέστερον
δὲ τοῦτο καὶ ξενικώτερον· ἀλλὰ δεῖ ἐκ τῶν ποιητῶν
ἀναμιμνῄσκεσθαι, ὅτι πολλαχοῦ λέγουσιν περὶ ὅτου ἂν
τύχωσιν τῶν ἀρχομένων ταχὺ προϊέναι, ἐσύθη φασίν.
Λακωνικῷ δὲ ἀνδρὶ τῶν εὐδοκίμων καὶ ὄνομα ἦν
Σοῦς· τὴν γὰρ ταχεῖαν ὁρμὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦτο
καλοῦσιν. ταύτης οὖν τῆς φορᾶς ἐπαφὴν σημαίνει ἡ
σοφία, ὡς φερομένων τῶν ὄντων. καὶ μὴν τό γε
ἀγαθόν, | τοῦτο τῆς φύσεως πάσης τῷ ἀγαστῷ βού- C
λεται τὸ ὄνομα ἐπικεῖσθαι. ἐπειδὴ γὰρ πορεύεται τὰ
ὄντα, ἔνι μὲν ἄρ' αὐτοῖς τάχος, ἔνι δὲ βραδυτής. ἔστιν
οὖν οὐ πᾶν τὸ ταχύ, ἀλλὰ τὶ αὐτοῦ ἀγαστόν. τοῦ

*θοοῦ δὴ τῷ ἀγαστῷ αὕτη ἡ ἐπωνυμία ἐστίν, τἀ-
γαθόν.*

XXVII. *Δικαιοσύνη δέ, ὅτι μὲν ἐπὶ τῇ τοῦ δι-
καίου συνέσει τοῦτο κεῖται τὸ ὄνομα, ῥᾴδιον συμβα-
λεῖν· αὐτὸ δὲ τὸ δίκαιον χαλεπόν. καὶ γὰρ δὴ καὶ
ἔοικε μέχρι μέν του ὁμολογεῖσθαι παρὰ πολλῶν, ἔπειτα*
D *δὲ ἀμφισβητεῖσθαι.* | *ὅσοι γὰρ ἡγοῦνται τὸ πᾶν εἶναι
ἐν πορείᾳ, τὸ μὲν πολὺ αὐτοῦ ὑπολαμβάνουσιν τοι-
οῦτόν τι εἶναι, οἷον οὐδὲν ἄλλο ἢ χωρεῖν, διὰ δὲ
τούτου παντὸς εἶναί τι διεξιόν. δι' οὗ πάντα τὰ γιγνό-
μενα γίγνεσθαι· εἶναι δὲ τάχιστον τοῦτο καὶ λεπτό-
τατον. οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι ἄλλως διὰ τοῦ ἰόντος
ἰέναι παντός, εἰ μὴ λεπτότατόν τε ἦν, ὥστε αὐτὸ μη-
δὲν στέγειν, καὶ τάχιστον, ὥστε χρῆσθαι ὥσπερ ἑστῶσι
τοῖς ἄλλοις. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπιτροπεύει τὰ ἄλλα πάντα*
E *διαϊόν, τοῦτο τὸ* | *ὄνομα ἐκλήθη ὀρθῶς δίκαιον, εὐ-
στομίας ἕνεκα τὴν τοῦ κάππα δύναμιν προσλαβόν.
μέχρι μὲν οὖν ἐνταῦθα, ὃ νῦν δὴ ἐλέγομεν, παρὰ*
413 *πολλῶν ὁμολογεῖται τοῦτο εἶναι τὸ δίκαιον·* | *ἐγὼ δέ,
ὦ Ἑρμόγενες, ἅτε λιπαρὴς ὢν περὶ αὐτοῦ, ταῦτα μὲν
πάντα διαπέπυσμαι ἐν ἀπορρήτοις, ὅτι τοῦτ' ἔστι τὸ
δίκαιον καὶ τὸ αἴτιον — δι' ὃ γὰρ γίγνεται, τοῦτ'
ἔστι τὸ αἴτιον — καὶ ἰδίᾳ καλεῖν ἔφη τις τοῦτο
ὀρθῶς ἔχειν διὰ ταῦτα· ἐπειδὰν δ' ἠρέμα αὐτοὺς
ἐπανερωτῶ ἀκούσας ταῦτα μηδὲν ἧττον, τί οὖν ποτ'
ἔστιν, ὦ ἄριστε, δίκαιον, εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει; δοκῶ
τε ἤδη μακρότερα τοῦ προσήκοντος ἐρωτᾶν καὶ ὑπὲρ*
B *τὰ ἐσκαμμένα ἅλλεσθαι. ἱκανῶς* | *γάρ μέ φασι πεπύ-
σθαι [καὶ ἀκηκοέναι] καὶ ἐπιχειροῦσιν βουλόμενοι
ἀποπιμπλάναι με ἄλλος ἄλλα ἤδη λέγειν, καὶ οὐκέτι*

*συμφωνοῦσιν. ὁ μὲν γάρ τίς φησιν τοῦτο εἶναι δί-
καιον, τὸν ἥλιον· τοῦτον γὰρ μόνον διαϊόντα καὶ
κάοντα ἐπιτροπεύειν τὰ ὄντα. ἐπειδὰν οὖν τῳ λέγω
αὐτὸ ἄσμενος ὡς καλόν τι ἀκηκοώς, καταγελᾷ μου
οὗτος ἀκούσας καὶ ἐρωτᾷ, εἰ οὐδὲν δίκαιον οἶμαι
εἶναι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἐπειδὰν ὁ ἥλιος δύῃ. λιπα-
ροῦντος οὖν ἐμοῦ ὅτι αὖ ἐκεῖνος | λέγει, αὐτὸ τὸ πῦρ* C
*φησιν· τοῦτο δὲ οὐ ῥᾴδιόν ἐστιν εἰδέναι· ὁ δὲ οὐκ
αὐτὸ τὸ πῦρ φησιν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θερμὸν τὸ ἐν τῷ
πυρὶ ἐνόν. ὁ δὲ τούτων μὲν πάντων καταγελᾶν φησιν.
εἶναι δὲ τὸ δίκαιον ὃ λέγει Ἀναξαγόρας, νοῦν εἶναι
τοῦτο· αὐτοκράτορα γὰρ αὐτὸν ὄντα καὶ οὐδενὶ μεμιγ-
μένον πάντα φησὶν αὐτὸν κοσμεῖν τὰ πράγματα διὰ
πάντων ἰόντα. ἐνταῦθα δὴ ἐγώ, ὦ φίλε, πολὺ ἐν
πλείονι ἀπορίᾳ εἰμὶ ἢ πρὶν ἐπιχειρῆσαι μανθάνειν
περὶ τοῦ δικαίου, ὅτι ποτ' ἔστιν. | ἀλλ' οὖν οὗπερ* D
*ἕνεκα ἐσκοποῦμεν, τό γε ὄνομα τοῦτο φαίνεται αὐτῷ
διὰ ταῦτα κεῖσθαι.*

ΕΡΜ. *Φαίνει μοι, ὦ Σώκρατες, ταῦτα μὲν ἀκη-
κοέναι του καὶ οὐκ αὐτοσχεδιάζειν.*

ΣΩ. *Τί δὲ τἆλλα;*

ΕΡΜ. *Οὐ πάνυ.*

XXVIII. ΣΩ. *Ἄκουε δή· ἴσως γὰρ ἄν σε καὶ
τὰ ἐπίλοιπα ἐξαπατήσαιμι, ὡς οὐκ ἀκηκοὼς λέγω.
μετὰ γὰρ δικαιοσύνην τί ἡμῖν λείπεται; ἀνδρείαν,
οἶμαι, οὔπω διήλθομεν. ἀδικία μὲν γὰρ δῆλον ὅτι
ἐστὶν ὄντως ἐμπόδισμα τοῦ | διαϊόντος, ἀνδρεία δὲ* E
*σημαίνει, ὡς ἐν μάχῃ ἐπονομαζομένης τῆς ἀνδρείας·
μάχην δ' εἶναι ἐν τῷ ὄντι, εἴπερ ῥεῖ, οὐκ ἄλλο τι
ἢ τὴν ἐναντίαν ῥοήν· ἐὰν οὖν τις ἐξέλῃ τὸ δέλτα τοῦ*

ὀνόματος τῆς ἀνδρείας, αὐτὸ μηνύει τὸ ἔργον τὸ ὄνομα
ἡ ἀνρεία. δῆλον οὖν ὅτι οὐ πάσῃ ῥοῇ ἡ ἐναντία ῥοὴ
414 *ἀνδρεία ἐστίν, ἀλλὰ τῇ παρὰ τὸ δίκαιον ῥεούσῃ· | οὐ*
γὰρ ἂν ἐπῃνεῖτο ἡ ἀνδρεία. καὶ τὸ ἄρρεν καὶ ὁ ἀνὴρ
ἐπὶ παραπλησίῳ τινὶ τούτῳ ἐστί, τῇ ἄνω ῥοῇ. γυνὴ δὲ
γονή μοι φαίνεται βούλεσθαι εἶναι. τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῆς
θηλῆς τι φαίνεται ἐπωνομάσθαι· ἡ δὲ θηλὴ ἆρά γε, ὦ
Ἑρμόγενες, ὅτι τεθηλέναι ποιεῖ, ὥσπερ τὰ ἀρδόμενα;

ΕΡΜ. *Ἔοικέν γε, ὦ Σώκρατες.*

ΣΩ. *Καὶ μὴν αὐτό γε τὸ θάλλειν τὴν αὔξην*
μοι δοκεῖ ἀπεικάζειν τὴν τῶν νέων, ὅτι ταχεῖα καὶ
B *ἐξαιφνιδία γίγνεται. οἷόνπερ οὖν | μεμίμηται τῷ ὀνό-*
ματι, συναρμόσας ἀπὸ τοῦ θεῖν καὶ ἅλλεσθαι τὸ ὄνομα.
ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπισκοπεῖς με ὥσπερ ἐκτὸς δρόμου φερό-
μενον, ἐπειδὰν λείου ἐπιλάβωμαι· λοιπὰ δὲ ἡμῖν ἔτι
συχνά ἐστι τῶν δοκούντων σπουδαίων εἶναι.

ΕΡΜ. *Ἀληθῆ λέγεις.*

ΣΩ. *Ὧν γ' ἔστιν ἓν καὶ τέχνην ἰδεῖν, ὅτι ποτὲ*
βούλεται εἶναι.

ΕΡΜ. *Πάνυ μὲν οὖν.*

ΣΩ. *Οὐκοῦν τοῦτό γε ἕξιν νοῦ σημαίνει, τὸ μὲν*
C *ταῦ ἀφελόντι, ἐμβαλόντι δὲ τὸ οὖ μεταξὺ τοῦ χῖ καὶ |*
τοῦ νῦ καὶ τοῦ ἦτα;

ΕΡΜ. *Καὶ μάλα γε γλίσχρως, ὦ Σώκρατες.*

ΣΩ. *Ὦ μακάριε, οὐκ οἶσθ' ὅτι τὰ πρῶτα ὀνό-*
ματα τεθέντα κατακέχωσται ἤδη ὑπὸ τῶν βουλομένων
τραγῳδεῖν αὐτά, περιτιθέντων γράμματα καὶ ἐξαι-
ρούντων εὐστομίας ἕνεκα καὶ πανταχῇ στρεφόντων καὶ
ὑπὸ καλλωπισμοῦ καὶ ὑπὸ χρόνου. ἐπεὶ ἐν τῷ κατόπ-
τρῳ οὐ δοκεῖ σοι ἄτοπον εἶναι τὸ ἐμβεβλῆσθαι τὸ

ῥῶ; ἀλλὰ τοιαῦτα, οἶμαι, ποιοῦσιν οἱ τῆς μὲν ἀλη-
θείας | οὐδὲν φροντίζοντες, τὸ δὲ στόμα πλάττοντες, D
ὥστ' ἐπεμβάλλοντες πολλὰ ἐπὶ τὰ πρῶτα ὀνόματα
τελευτῶντες ποιοῦσιν μηδ' ἂν ἕνα ἀνθρώπων συνεῖναι
ὅτι ποτὲ βούλεται τὸ ὄνομα· ὥσπερ καὶ τὴν σφίγγα
ἀντὶ φιγγὸς σφίγγα καλοῦσιν, καὶ ἄλλα πολλά.

ΕΡΜ. Ταῦτα μὲν ἔστιν οὕτως, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Εἰ δ' αὖ τις ἐάσει καὶ ἐντιθέναι καὶ ἐξαιρεῖν
ἅττ' ἂν βούληταί τις εἰς τὰ ὀνόματα, πολλὴ εὐπορία ἔσται
καὶ πᾶν ἂν παντί τις ὄνομα πράγματι προσαρμόσειεν.

| ΕΡΜ. Ἀληθῆ λέγεις. E

ΣΩ. Ἀληθῆ μέντοι. ἀλλὰ τὸ μέτριον, οἶμαι, δεῖ
φυλάττειν καὶ τὸ εἰκὸς σὲ τὸν σοφὸν ἐπιστάτην.

ΕΡΜ. Βουλοίμην ἄν.

XXIX. ΣΩ. Καὶ ἐγώ σοι συμβούλομαι, ὦ Ἑρμό-
γενες. ἀλλὰ μὴ λίαν, ὦ δαιμόνιε, | ἀκριβολογοῦ, μή 415
με ἀπογυιώσῃς μένεος. ἔρχομαι γὰρ ἐπὶ τὴν κορυφὴν
ὧν εἴρηκα, ἐπειδὰν μετὰ τέχνην μηχανὴν ἐπισκεψώμεθα.
μηχανὴ γάρ μοι δοκεῖ τοῦ ἄνειν ἐπὶ πολὺ σημεῖον
εἶναι· τὸ γὰρ μῆκός πως τὸ πολὺ σημαίνει· ἐξ ἀμφοῖν
οὖν τούτοιν σύγκειται, μήκους τε καὶ τοῦ ἄνειν, τὸ
ὄνομα ἡ μηχανή. ἀλλ', ὅπερ δὴ νῦν εἶπον, ἐπὶ τὴν
κορυφὴν δεῖ τῶν εἰρημένων ἐλθεῖν· ἀρετὴ γὰρ καὶ
κακία ὅτι βούλεται τὰ ὀνόματα ζητητέα. τὸ μὲν οὖν | B
ἕτερον οὔπω καθορῶ, τὸ δ' ἕτερον δοκεῖ μοι κατάδηλον
εἶναι. συμφωνεῖ γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν πᾶσιν. ἅτε γὰρ
ἰόντων τῶν πραγμάτων, πᾶν τὸ κακῶς ἰὸν κακία ἂν
εἴη· τοῦτο δὲ ὅταν ἐν ψυχῇ ᾖ, τὸ κακῶς ἰέναι ἐπὶ τὰ
πράγματα, μάλιστα τὴν τοῦ ὅλου ἐπωνυμίαν ἔχει τῆς
κακίας. τὸ δὲ κακῶς ἰέναι ὅτι ποτ' ἔστιν, δοκεῖ μοι

δηλοῦν καὶ ἐν τῇ δειλίᾳ, ὃ οὔπω διήλθομεν ἀλλ' ὑπερ
C ἔβημεν, δέον αὐτὸ μετὰ τὴν | ἀνδρείαν σκέψασθαι
δοκοῦμεν δέ μοι καὶ ἄλλα πολλὰ ὑπερβεβηκέναι. ἡ δ
οὖν δειλία τῆς ψυχῆς σημαίνει δεσμὸν εἶναι ἰσχυρόν·
τὸ γὰρ λίαν ἰσχύς τίς ἐστιν· δεσμὸς οὖν ὁ λίαν καὶ
ὁ μέγιστος τῆς ψυχῆς ἡ δειλία ἂν εἴη· ὥσπερ γε κα
ἡ ἀπορία κακόν, καὶ πᾶν, ὡς ἔοικεν, ὅτι ἂν ἐμποδὼν
ᾖ τῷ ἰέναι καὶ πορεύεσθαι. τοῦτ' οὖν φαίνεται τὸ
κακῶς ἰέναι δηλοῦν, τὸ ἰσχομένως τε καὶ ἐμποδιζο
μένως πορεύεσθαι, ὃ δὴ ψυχὴ ὅταν ἔχῃ, κακίας μεστὴ
γίγνεται. εἰ δ' ἐπὶ τοιούτοις ἡ κακία ἐστὶν τοὔνομα
τοὐναντίον τούτου ἡ ἀρετὴ ἂν εἴη, σημαῖνον πρῶτο
D μὲν εὐπορίαν, | ἔπειτα δὲ λελυμένην τὴν ῥοὴν τῆ
ἀγαθῆς ψυχῆς εἶναι ἀεί, ὥστε τὸ ἀσχέτως καὶ
ἀκωλύτως ἀεὶ ῥέον ἐπωνυμίαν εἴληφεν, ὡς ἔοικε, τοῦ
τοὔνομα. ὀρθῶς μὲν ἔχει ἀειρείτην καλεῖν, ἴσως
αἱρετὴν λέγει, ὡς οὔσης ταύτης τῆς ἕξεως αἱρετωτάτ
συγκεκρότηται δὲ καὶ καλεῖται ἀρετή. καὶ ἴσως με
φήσεις πλάττειν· ἐγὼ δέ φημι, εἴπερ ὃ ἔμπροσθ
E εἶπον ὀρθῶς ἔχει, ἡ κακία, καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα τὴν
ἀρετὴν ὀρθῶς ἔχειν.

416 ΕΡΜ. Τὸ δὲ δὴ κακόν, δι' οὗ | πολλὰ τῶν ἔ
προσθεν εἴρηκας, τί ἂν νοοῖ τοὔνομα;

ΣΩ. Ἄτοπόν τι νὴ Δία ἔμοιγε δοκεῖ καὶ χαλεπ
συμβαλεῖν. ἐπάγω οὖν καὶ τούτῳ ἐκείνην τὴν μηχαν

ΕΡΜ. Ποίαν ταύτην;

ΣΩ. Τὴν τοῦ βαρβαρικόν τι καὶ τοῦτο φάναι εἶν

ΕΡΜ. Καὶ ἔοικάς γε ὀρθῶς λέγοντι. ἀλλ'
δοκεῖ, ταῦτα μὲν ἐῶμεν, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ αἰσχρὸν
πειρώμεθα ἰδεῖν, πῇ εὐλόγως ἔχει.